

موسوعة المناهي الشرعية
في
صحيح السنة النبوية

ENCIKLOPEDIJA
ZABRANA
U
ISLAMU
3

Selim el-Hilali

Naslov originala

موسوعة المناهي الشرعية في صحيح السنة النبوية
Mewsua'tul-menahiš-šeri'jjeti fi sahihis-sunnetin-nebevijjeti

Autor

سليم الهلالي
Selim el-Hilali

Enciklopedija zabrana u islamu

Selim el-Hilali

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

46. SKLAPANJE BRAKA I INTIMNI ODNOS

468. poglavlje

Zabranjeni su neženstvo i kastracija

Uzvišeni je Allah rekao: "O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju." (El-Maida, 87)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, pripovijeda: "Bili smo u jednoj bici zajedno s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a nismo povelili svoje žene, pa smo ga upitali: 'Hoćemo li se kastrirati?', te nam on nije dozvolio da to učinimo."¹

Prenosi se da je Sa'd b. Ebu Vekkas rekao: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, Osmanu b. Mazunu zabranio neženstvo, a da mu je to dopustio, mi bismo se kastrirali."²

Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda: "Nekoliko je ljudi došlo kod Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena i upitalo nešto u vezi s Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ibadetom, a kada im je dat odgovor s tim u vezi, našli su da nije mnogo ibadetio. Još su rekli: 'A šta smo mi u odnosu na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem! Ta njemu su oprošteni i prošli i budući grijesi!' Jedan od njih reče: 'Ja ću od sada cijelu noć klanjati!' Drugi kaza: 'Ja ću od sada svaki dan postiti!' A treći zaključio: 'Ja se nikada neću oženiti!' Kada je za to čuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, došao je i upitao: *'Jeste li rekli tako i tako? Odisti sam ja najbogobojazniji i najbolji vjernik: postim, ali i mrsim; klanjam, ali i spavam; i oženjen sam; ko izbjegava moj sunnet ne pripada mi.'*"³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, neženstvo je sustezanje od stupanja u braka i od bračnih uživanja zarad ibadeta, a kastriranje je uklanjanje spolnih žlijezda koje prouzrokuju strast i onaj ko ukloni ove žlijezde nema potrebe za intimnim odnosom.

¹ El-Buhari (5071).

² El-Buhari (5073) i Muslim (1402).

³ El-Buhari (5063) i Muslim (1401).

Drugo, beženstvo i kastriranje zabranjeni su u islamu jer dovode do toga da čovjek nema potomstvo, a to je nepoželjno. Beženstvom i kastriranjem kažnjava se duša, baca se u propast, mijenja se čovjekova priroda, poriče se Allahova blagodat i od muškarca se pravi evnuh.

Treće, na osnovu navedenih hadisa, može se zaključiti da je sklapanje braka obaveza onome ko je sposoban za bračne obaveze i želi stupiti u brak.

Četvrto, islam ne poznaje isposništvo, pa onaj koji napusti Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, uputu i, poput kršćana, posveti se isposništvu, čini nešto što nije u skladu s islamom.

469. poglavlje

Zabranjeno je sklopiti brak bez prisustva mladinog staratelja i dvojice pravednih svjedoka

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Brak koji žena sklopi bez dozvole staratelja ništavan je!”* Rekao je tako tri puta i dodao: *“A ako budu imali snošaj, njoj pripada mehr, a ako se ne slože u pogledu mehra – pa vladar je staratelj onome ko staratelja nema.”*⁴

U drugom predanju stoji: *“Nema sklapanja braka bez staratelja i dvojice pravednih svjedoka!”*⁵

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Nema sklapanja braka bez mladinog staratelja!”*⁶

⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2083), Et-Tirmizi (1102), Ibn Madža (1879), Ahmed, 6/47, 165-166, Ed-Darekutni, 3/221, El-Begavi (2262), Ibn Hibban (4074), Ibnul-Džarud (700), El-Hakim, 2/168, El-Bejheki, 7/105, 113, 124-125, 138 i neki drugi muhadisi, preko Ibn Džurejdža, on od Sulejmana b. Muse, ovaj od Ez-Zuhrija, on od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha. Ianać prenosilaca je vjerodostojan, iako postoje učenjaci koji su mu pripisali neke nedostatke. Međutim, njihovi prigovori nisu utemeljeni. Vidjeti: *El-Ihsan*, 9/385-386, *Et-Telhisul-habir*, 3/157. Sulejman b. Musa nije jedini koji je prenio ovo predanje. Džafer b. Rebi prenio je predanje koje ga osnažuje, a koje su zabilježili Ebu Davud (2084), Ahmed, 6/66, i El-Bejheki, 7/106. Tu je predanje Hadžadža b. Ertaa, koje ga podupire, a zabilježili su ga Ibn Madža (1880), Ahmed, 1/250, 6/260, i El-Bejheki, 7/106, 106-107.

⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ibn Hazm, 9/495, El-Bejheki, 7/124-125, Ed-Darekutni, 3/255-256, i Ibn Hibban (4075).

⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2085), Et-Tirmizi (1101), Ibn Madža (1881), Ibn Hibban (4077, 4078, 4083, 4090), Ibnul-Džarud (701-704), Et-

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, brak sklopljen bez dozvole mladinog staratelja i dvojice pravednih svjedoka ništavan je prema većini islamskih učenjaka.

El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 9/41, kaže: “Prema hadisu: ‘*Nema sklapanja braka bez mladinog staratelja!*’ postupala je većina učenjaka iz generacije ashaba, između ostalih, Omer, Alija, Abdullah b. Mesud, Abdullah b. Abbas, Ebu Hurejra, Aiša i neki drugi. U tome su ih slijedili Seid b. el-Musejeb, Hasan el-Basri, Šurejh, Ibrahim en-Nehai, Katada, Omer b. Abdulaziz... Ovom stavu priklonili su se Ibn Ebu Lejla, Ibn Šubruma, Sufjan es-Sevri, El-Evzai, Abdullah b. Mubarek, Šafi, Ahmed i Ishak.”

Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/187, prenosi od Ibnul-Munzira da su ashabi bili jednoglasni o tom pitanju i dodaje: “Ibnul-Munzir navodi da nijedan ashab nije tvrdio suprotno tome.”

Drugo, hanefijski učenjaci dozvoljavaju ženi da sama sebe uda, analogno činjenici da sama sklapa trgovačke ugovore, a hadise u kojima se uvjetuje dozvola staratelja dovode u vezu s mladim djevojkama.

Međutim, ovo je mišljenje odbačeno, na osnovu kazivanja Makila b. Jesara, radijallahu anhu: “Udao sam svoju sestru za jednog čovjeka i on ju je pustio. Kada joj je istekao priček, došao je i ponovo je zaprosio. Rekao sam mu: ‘Oženio sam te njome i ukazao ti počast, a ti si je pustio i sada si je opet zaprosio. Ne, tako mi Allaha, ona ti se nikada neće vratiti!’ Onaj čovjek nije bio loš, a ona je željela da mu se vrati. Tada je Allah objavio ovaj ajet: ‘...ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe...’ (El-Bekara, 232). Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, uradit ću onako kako Allah zapovijeda!’ ‘*Onda je udaj za njega!*’, rekao mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁷

El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 9/45, kazuje: “Ovaj hadis dokazuje da je zabranjeno sklopiti brak bez saglasnosti mladinog staratelja, pa čak i ako je djevojka u mogućnosti da sama sebe uda. Da Makilovo sprečavanje svojoj sestri da stupi u brak nije bilo mjerodavno, sigurno bi se udala jer je bila u stanju to učiniti.”

Tajalisi (523), Ed-Darekutni, 3/218-219, El-Hakim, 2/169, 170, 171, El-Bejheki, 7/170, 109, i neki drugi muhadisi. U lancu prenosilaca do Ebu Muse nalaze se Ebu Ishak i Ebu Berda. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, iako su se hadiski stručnjaci razišli u tome seže li ono do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Preteže stav da ovo predanje seže do Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i to su kazali El-Buhari i Et-Tirmizi. A Allah najbolje zna. Ovaj hadis osnažuju predanja koja prenose Ebu Hurejra, Ibn Abbas, Alija b. Ebu Talib, Ibn Omer i Aiša, radijallahu anhum.

⁷ El-Buhari (5130).

Hafiz Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/187, kaže: “Islamski autoriteti nemaju jednoglasno mišljenje u vezi s tim da li je ispravan brak sklopljen bez dozvolje staratelja. Većina je učenjaka na stanovištu da je dozvola staratelja uvjet ispravnosti braka i da žena ne može sama sebe udati. Oni svoj stav dokazuju navedenim hadisima, a najjači i najjasniji dokaz u vezi s tim jeste povod objave 232. ajeta sure El-Bekara. U protivnom, Makilovo onemogućavanje sestre da se ponovo uda ne bi imalo smisla – udala bi se, jer kada neko ima pravo da učini nešto, u tome ga niko ne može spriječiti.”

Makilov hadis isključuje analogiju u ovom pitanju, kao što kaže Ibn Hadžer. Također, neprihvatljivo je pravljenje razlike između mladih i starijih djevojaka jer Makilova sestra nije bila mlada.

U djelu *Nejlul-evtar*, 6/258, imam Eš-Ševkani kaže: “Analogija koju su upotrijebili hanefijski učenjaci sasvim je pogrešna, pobija je Makilovo predanje.”

Ebu Jusuf i Muhammed b. el-Hasan, učenici imama Ebu Hanife, priklonili su se konsenzusu učenjaka iz generacije ashaba, radijallahu anhum, koji kažu da je ništavan brak sklopljen bez dozvole staratelja.

Et-Tahavi u djelu *Šerhu meanil-asar*, 3/13, tvrdi sljedeće: “Ebu Jusuf je govorio: ‘Žena može sklopiti bračni ugovor bez dozvole staratelja...’ Potom je Ebu Jusuf napustio ove stavove i priklonio se mišljenju onih koji za valjanost braka uvjetuju saglasnost staratelja.”

Treće, imam Malik smatra da žena koja nije ugledna može sama sebe udati ili ovlastiti nekoga da je uda. El-Begavi, 9/42, kaže: “Hadisi su općenitog karaktera i u njima se ne pravi razlika između žena, te je jasno da je neispravan brak sklopljen bez dozvole staratelja.”

Četvrto, El-Begavi, 9/42, kaže: “Što se tiče Poslanikovih riječi: ‘*A ako budu imali snošaj, njoj pripada mehr...*’, dokaz su da spolni odnos u braku u čiju se ispravnost sumnja obavezuje davanje prosječnog mehra, da se kazna za blud ne izvršava i da se vanbračno dijete pripisuje svojim roditeljima.”

Peto, također u djelu *Šerhus-sunna*, 9/43, El-Begavi je rekao: “Kada je riječi o dijelu hadisa: ‘*...a ako se ne slože u pogledu mehra – pa vladar je staratelj onome ko staratelja nema*’, on potvrđuje da žena ni u kom slučaju ne može sama sklopiti bračni ugovor. Kada bi ona to mogla, onda bi joj bilo dato isto pravo prilikom spora, a ne bi bilo dato vladaru. Ovdje se radi o sporu u kojem staratelj ne dopušta štićenici da se uda, a ne radi se o davanju prednosti nekom drugom. Ako joj staratelj ne dopušta da se uda a ona nema mahrema na istom stepenu srodstva, onda pravo njenog udavanja prelazi na vladara, a ne na osobu koja joj je dalja od staratelja.”

Šesto, hafiz Ibn Hadžer, 9/188, kaže: “Iz Makilovog hadisa zaključujemo da ukoliko staratelj ne dopusti svojoj štićenici da se uda, vladar je neće udati sve dok ne zatraži od njega, staratelja, da promijeni mišljenje. Ako pak ostane pri svojoj odluci, tada će je vladar udati, a Allah najbolje zna.”

Sedmo, bračni se ugovor neće sklopiti ukoliko nisu prisutna dvojica pravednih svjedoka.

Osmo, ženi nije dozvoljeno da uda drugu ženu kao što joj nije dozvoljeno da uda sama sebe, shodno Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: *“Žena ne može udati drugu ženu, niti može udati sama sebe; bludnica je ona žena koja uda sama sebe.”*⁸

470. poglavlje

Zabranjeno je stupiti u brak sa ženom od koje se muž tri puta rastavio, da bi se od nje razveo te ona bila dozvoljena prvom mužu

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo čovjeka koji se oženi ženom što je tri puta puštena kako bi ona, nakon unaprijed isplanirane rastave braka s njime, bila dozvoljena prvom mužu; prokleo je u tom slučaju i njenog prvog muža.⁹

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upitao svoje drugove: *“Hoćete li da vam kažem ko je poput unajmljenog jarca?”* “Hoćemo, Allahov Poslaniče”, odgovorili su. *“To je čovjek koji se oženi ženom što je tri puta puštena kako bi ona, nakon unaprijed isplanirane rastave braka s njime, bila dozvoljena prvom mužu*

⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (1882), Ed-Darekutni, 3/227, i El-Bejheki, 7/110. Šejh El-Albani smatra ovaj hadis autentičnim, u djelu *Irvaul-galil* (1841), izuzev riječi: “Bludnica je ona žena koja sama sebe uda.” El-Bejheki, El-Azim Abadi i šejh El-Albani ove riječi pripisuju Ebu Hurejri.

⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1120), En-Nesai, 6/149, Ed-Darimi, 2/158, Ahmed, 1/448,462, El-Bejheki, 7/208, i Ibn Ebu Šejba, 4/295. Hadis prenosi Ebu Kajs od Huzejla b. Abdurrahmana, a on od Abdullaha b. Mesuda. Lanac prenosilaca je vjerodostojan, prihvatili su ga Et-Tirmizi, Ibnul-Kattan, Ibn Dekik el-Id, Ibn Hadžer i neki drugi. Po meni, u pravu su. Slične hadise prenose Ebu Hurejra, Alija b. Ebu Talib, Abdullah b. Abbas i Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum.

– *Allah je prokleo i njega i njenog prvog muža*”, rekao im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se čovjek, bez stvarne želje za brakom, oženi ženom što je tri puta puštena kako bi ona, unaprijed se dogovorivši s njime da je pusti, bila dozvoljena prvom mužu. To je veliki grijeh jer je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo onog ko sudjeluje u tome.

Et-Tirmizi tvrdi: “Ovo je bio stav učenjaka iz generacije ashaba, među kojima su Omer b. el-Hattab, Osman b. Affan, Abdullah b. Omer i neki drugi. To je, također, stav pravnika tabiina te Sufjana es-Sevrija, Ibn el-Mubareka, Šafija, Ahmeda i Ishaka.”

Drugo, žena koja je puštena tri puta ne može se udati za prvog muža sve dok se iz želje za brakom ne uda za nekog drugog čovjeka i dok s njim ne bude imala spolni odnos i ako je on pusti, njen se prvi muž tada može njome ponovo oženiti. Međutim, ukoliko je drugi muž ne želi pustiti, bivši muž to nema pravo tražiti od njega.

Treće, proklet je čovjek koji se, samo zato da bi bila ponovo dozvoljena prvom mužu, oženi ženom što je tri puta puštena. Neki je čovjek došao kod Ibn Omera, radijallahu anhu, i upitao ga u vezi s čovjekom koji je tri puta pustio svoju ženu, a koja se zatim udala za njegovog brata samo zato da bi je razveo i omogućio svome bratu, njenom prvom mužu, da opet stupi s njom u brak. Upitao je: “Da li je ona sada dozvoljena svome prvom mužu?”, na šta mu je Ibn Omer odgovorio: “Nije mu dozvoljena! Da se za njega, drugog muža, udala iz ljubavi pa se on od nje razveo, bila bi dozvoljena onom prvom. Mi smo to u vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, smatrali protivzakonitim.”¹¹

Kada je Ibn Omer, radijallahu anhu, upitan o sklapanju braka s takvom namjerom, odgovorio je: “To je protivzakonito! Da Omer čuje šta pričate, primjereno bi vas kaznio!”¹²

¹⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ibn Madža (1936), El-Hakim, 2/198, i El-Bejheki, 7/208, preko El-Lejsa b. Sa'da, on od Ebu Musaba Mušreha b. Haana, a ovaj od Ukbe b. Amira. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, jer Mušreha b. Haan prenosi dobre hadise. Takvim ga smatraju Abdulhakk el-Išbili i šejhul-islam Ibn Tejmijja. Smatram da su u pravu.

¹¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Hakim, 2/199, i El-Bejheki, 7/208.

¹² **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Ebi Šejba, 4/294.

Hanefijski učenjaci imaju potpuno oprečan stav. Tvrde da je to dobročinstvo prema bratu muslimanu, želja da mu se popravi stanje i objedini porodica, te nema razloga da se prigovara onima koji čine dobra djela, a kamoli da se tvrdi da će ih stići prokletstvo.

Et-Tirmizi navodi da neki učenjaci smatraju da ovaj stav hanefijskih učenjaka treba u potpunosti odbaciti.

Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 6/277, kaže: "Jasno je da je ovo mišljenje daleko od istine i sasvim je beskorisno o njemu i raspravljati. Ovaj stav hanefijskih učenjaka odbacit će svako razuman."

Četvrto, neki učenjaci drže čovjek koji se oženio ženom samo zato da je pusti i učini dozvoljenom njenom prvom mužu, nije dozvoljeno da je zadrži za ženu ako mu se sviđa, tj. da mora sklopiti novi bračni ugovor s njom.

Smatram da to njihovo mišljenje nije ispravno, te da nije obavezan sklopiti novi bračni ugovor s njom, na osnovu predanja u kojem se navodi da se neka žena udala samo zato da bi se razvela i postala dozvoljena svom prethodnom mužu, pa je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, naredio njenom drugom mužu da ostane s njom u braku i zaprijetio mu da će ga kazniti ako je pusti. Dakle, taj je njihov brak bio ispravan i Omer nije tražio da obnove bračni ugovor.¹³

471. poglavlje

Zabranjeno je prositi ženu koju je već zaprosio drugi musliman

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da mještani prodaju za beduine, prividnu licitaciju, trgovanje na trgovinu drugog muslimana, prošnju na prošnju drugog muslimana, i zabranio je da žena traži razvod druge muslimanke da bi je otjerala s njenog posjeda."¹⁴

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Neka čovjek ne prodaje na prodaju svog brata muslimana i neka ne kupuje na njegovu kupovinu.*"¹⁵

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: "*Muslimani su braća, i čovjeku*

¹³ *Nejlul-evtar*, 6/276.

¹⁴ El-Buhari (2140) i Muslim (1413).

¹⁵ El-Buhari (2139) i Muslim (1412).

nije dopuštena trgovina na trgovinu brata muslimana, niti je dopuštena prošnja na prošnju brata muslimana, sve dok ovaj ne odustane.”¹⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prosiiti ženu koju je već zaprosio drugi musliman, tj. nije dozvoljeno traženje poništenja prve prosidbe kako bi on zaprosio istu tu ženu, a nakon što se ona pouzdala u prvog prosca i bila zadovoljna njime.

Drugo, prošnja već zaprosne žene dozvoljena je samo u dva slučaja: prvo, da to dopusti prvi prosac; i, drugo, da prvi prosac odustane od zaruka.

472. poglavlje

Zabranjeno je spolno općiti s robinjom dok se ne očisti

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu nekih robinja iz Evtasa rekao sljedeće: *“Nema snošaja s trudnicom dok se ne porodi, a niti s onom koja nije trudna dok se ne očisti!”¹⁷*

Ruvejfi b. Sabit el-Ensari ustao je među ashabe i rekao: “Želim vam prenijeti jedan hadis. Čuo sam Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, da u Bici na Hunejnu govori: *‘Čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je proizvoljno napajati tuđe usjeve; čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je imati snošaj s robinjom dok se ne utvrdi je li trudna od prethodnog vlasnika; čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je prodavanje ratnog plijena sve dok se on ne podijeli.’*”¹⁸

¹⁶ Muslim (1414).

¹⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2157), Ahmed, 3/62, Ed-Darimi, 2/171, El-Hakim, 2/195, El-Bejheki, 7/449, i El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (2394). Hadis prenosi Šerik od Kajsja b. Vehba, on od Ebul-Vedaka, a ovaj od Ebu Seida. Ovaj je lanac prenosilaca slab, jer se u njemu nalazi Šerik b. Abdullah el-Kadi, a on je bio poznat po slabom pamćenju. Međutim, pojačavaju ga predanja prenesena od Ibn Abbasa, El-Irbada b. Sarije, Ebu Hurejre, Alije b. Ebu Taliba te Eš-Šabijevo, mursel-predanje.

¹⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2158), Ahmed, 4/108 i 109, i El-Bejheki, 7/449, preko Muhammeda b. Ishaka, koji je izjavio da mu je pričao Jezid b. Ebu Habib, on od Ebu Merzuka, on od Hinša es-San'anija, a ovaj od Ruvejfija. Ovaj je

Ebu Ed-Derdaa, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, doveo neku ženu koja je pala u ropstvo u jednom pohodu, a koja je bila pred porođajem, ispred neke drvene kuće i upitao: *“Možda se neko od vas ne bi sustežao od snošaja s njom u ovakvom stanju?”* “Da, ne bismo se sustežali”, odgovoriše prisutni. Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *“Poželio sam prizvati prokletstvo na onoga čovjeka koji to učini, te da proklet napusti ovaj svijet. Kako će to dijete imenovati nasljednikom, a to mu nije dozvoljeno?!¹⁹ Kako će ga uzeti za slugu kad mu ni to nije dozvoljeno!?^{20 21}*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada muž i žena dopadnu ropstva, ili jedno od njih, njihova bračna veza odmah prestaje važiti, jer je dozvoljeno imati spolni odnos s robinjom nakon što se porodi, ako je bila trudna, ili nakon što se očisti, ako nije bila trudna.

Drugo, El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 9/321, kaže: “Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je gospodar zabranjeno imati snošaj s robinjom za vrijeme njenog čišćenja.”

Treće, zabranjeno je imati snošaj s robinjama trudnicama.

Četvrto, spolno općenje s robinjama trudnicama može dovesti do toga da ljudi pripisuju sebi djecu koja nisu njihova, ili da se odreknu djece koja jesu njihova, a to je zabranjeno.

Peto, robinja trudnica očisti se porodom, a ona koja nije trudna očisti se mjesečnim ciklusom ako ga dobija.

Korisno je znati da su neki učenjaci zaključili da trudnica ne može imati menstruaciju. Zato, ako se u trudnoći pojavi krv, to nije mjesečni ciklus jer je pravilo da se trudnica čisti porođajem, a ona koja nije trudna mjesečnim ciklusom. Ako se kod trudnice pojavi krv, to neće značiti da je nečista. Stoga trudnici nije dozvoljeno ostavljanje namaza i posta ukoliko

lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Ishak bio *saduk*, a ostali su prenosioči povjerljivi. Prenoseći ovo predanje, Muhammed se izjasnio da je hadis čuo, pa to isključuje mogućnost *tedlisa*.

¹⁹ Možda je ta robinja ostala trudna prije padanja u ropstvo, pa će njezin vlasnik nakon spolnog odnosa misliti da je dijete njegovo te će se međusobno nasljeđivati, a to nije dopušteno jer nisu u krvnom srodstvu; to mu dijete može biti samo sluga.

²⁰ Moguće je da dijete bude njegovo, a on misli da pripada bivšem mužu iste te žene, koja je sada robinja, pa ga uzme za slugu, a to također nije dopušteno, jer to je njegovo dijete. Zato je, iz predostrožnosti, zabranjeno imati spolni odnos s takvom ženom.

²¹ Muslim (1441).

vidi krv poput one koja se pojavi nakon mjesečnog ciklusa. Smatram da je ovo utemeljeno i ispravno.

Ibn Kajjim el-Dževzija napisao je na ovu temu posebnu knjigu na koju je ukazao u djelu *Tehzibus-sunen*, 3/109, gdje je rekao: "Napisao sam knjigu u kojoj sam razmatrao pitanje da li trudnica može dobiti mjesečni ciklus ili ne."

473. poglavlje

Zabranjeno je da žena odbije muža u postelji

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio nam je sljedeće Vjerovjesnike, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Kada muž pozove suprugu u postelju i ona odbije, meleki je proklinju sve dok ne osvane."*²²

U drugoj verziji kaže se: *"Ako žena zanoći izbjegavajući postelju svoga muža, meleki je proklinju sve dok mu ne dođe."*²³

A u trećoj verziji, opet, stoji: *"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, kada god čovjek pozove suprugu u postelju i ona ga odbije, Onaj na nebesima bude ljut na nju sve dok joj muž ne oprost."*²⁴

Muaz b. Džebel, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeći hadis: *"Kada god žena uznemiri svoga muža na ovom svijetu, njegova žena hurija uzvikne: Ne uznemiruj ga, Allah te ubio! On je kod tebe poput stranca i gosta, možda te ubrzo napusti i dođe nama."*²⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ženi da bez opravdanog razloga odbije svoga muža kada je pozove u postelju, jer želja za spolnim odnosom je strast

²² El-Buhari (5193) i Muslim (122 i 1436).

²³ El-Buhari (5194) i Muslim (1436).

²⁴ Muslim (121 i 1436).

²⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1174), Ibn Madža (2014) i Ahmed, 5/242. Hadis je prenesen putem Ismaila b. Ajaša, koji prenosi od Behira b. Sa'da, on od Halida b. Midana, ovaj od Kesira b. Murre el-Hadremija, a on od Muaza, radijallahu anhu. Smatram da je ovaj lanac prenosilaca vjerodostojan, jer su predanja Ismaila od stanovnika Šama autentična, ovo je jedno od njih. Behir b. Sa'd je iz Šama i povjerljiv je, kako to tvrde Ali b. el-Medini, Ahmed b. Hanbel, El-Buhari, Ibn Mein, El-Fesevi, Osman b. Seid ed-Darimi i neki drugi muhadisi.

kojoj čovjek mora odmah udovoljiti. I zato islam potiče ženu da pomogne svome mužu u obaranju pogleda i sačuvanju časti.

Drugo, čovjeku je teže podnositi želju i potrebu za spolnim odnosom nego ženi, zato je veliki grijeh da žena odbije muža u postelji i time zaslužuje Allahovu srdžbu.

Treće, žena se ne treba pravdati kućnim poslovima jer u životu postoje prioriteti. U tom kontekstu Talik b. Alija, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Kada čovjek pozove ženu u postelju, neka mu se odažove, pa makar pripremala hranu."*²⁶

Korisno je znati da neki novotari kažu da se Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"...Onaj na nebesima bude ljut na nju..."* odnose na meleke. Ovo je pogrešno tumačenje i očito je da se ove Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi odnose na Uzvišenog Allaha. U djelu *Behdžetun-nažirin*, 1/367-368, kritizirao sam ovaj njihov stav i objelodanio da nisu u pravu.

474. poglavlje

Osobe s kojima je zabranjeno stupiti u bračnu vezu

Allah je rekao: "I ne ženite se ženama kojima su se ženili očevi vaši – a što je bilo, bit će oprošteno; to bi, uistinu, bio razvrat, gnusoba i ružan put. Zabranjuju vam se: matere vaše, i kćeri vaše, i sestre vaše i sestre očeva vaših, i sestre matera vaših i bratične vaše, i sestrične vaše, i pomajke vaše koje su vas dojile, i sestre vaše po mlijeku, i majke žena vaših, i pastorkе vaše koje se nalaze pod vašim okriljem od žena vaših s kojima ste imali bračne odnose – ali ako vi s njima niste imali bračne odnose, onda vam nije grijeh – i žene vaših rođenih sinova, i da sastavite dvije sestre..." (En-Nisa, 22-23)

Ummu Habiba, radijallahu anha, pripovijeda: "Upitala sam: 'Allahov Poslanice, bi li uzeo Ebu Sufjanovu kćerku?' *'A šta će mi ona?'* upitao je on. 'Da se oženiš njome', rekoh mu. *'A zar bi ti to voljela?'* upita on, a ja rekoh: 'Ti svakako nisi samo moj, a meni najdraži ko bi te sa mnom mogao dijeliti jeste moja sestra.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *'To mi nije dopušteno!'* 'Mi čujemo', rekoh mu, 'da namjeravaš zaprositi

²⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1160) i En-Nesai u djelu *Er-Sunenul-kubra*, 4/254 (*Tuhfetul-ešraf*) i drugi muhadisi, preko Kajsa b. Talika, koji prenosi od svog oca.

neku djevojku?', a on reče: 'Kćerku Ummu Seleme?!' 'Da', odgovorih. 'I da mi nije pastorka', reče on, 'opet mi ne bi bila dopuštena jer je mene i njenog oca dojila Suvejbā. Zato mi nemojte nuditi svoje kćerke niti svoje sestre!'”²⁷

Alija, radijallahu anhu, kazuje: “Upitao sam jednom prilikom: ‘Allahov Poslaniče, zašto izabireš druge Kurejšijke, a zaobilaziš naše žene?’ ‘Koga mi predlažeš?’, upita on. ‘Hamzinu kćerku’, odgovorih, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Ona mi nije dopuštena jer je kćerka moga brata po mlijeku!’”²⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o srodstvu, zabranjeno je stupiti u brak sa sedam kategorija žena, a to su: majka, kćerka, sestra, tetka po ocu, tetka po majci, bratična i sestrična.

Drugo, i po tazbini je zabranjeno stupiti u brak sa sedam kategorija žena: punica, pastorka koja se nalazi pod čovjekovim okriljem od žene s kojom je imao bračni odnos, žena rođenog sina, maćeha, ženina sestra, ženina tetka po ocu i ženina tetka po majci.

Treće, sve što je zabranjeno po srodstvu zabranjeno je i po mlijeku, pa su zabranjeni: majka po mlijeku, sestra po mlijeku, kćerka po mlijeku, tetka s očeve strane po mlijeku, tetka s majčine strane po mlijeku, bratična po mlijeku i sestrična po mlijeku.

Četvrto, sve navedene kategorije zabranjene su trajno, a kada se radi o sklapanju braka s dvjema sestrama u isto vrijeme, sklapanju braka sa ženom i njenom tetkom po ocu ili po majci i stupanjem u brak sa ženom drugog čovjeka, te su kategorije žena nisu trajno zabranjene; o njima će biti govora u posebnom poglavlju.

Peto, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/154-155, kaže: “Osim onih koje su spomenute u ajetu, zabranjene su i sljedeće kategorije žena: djedova supruga, pradjedova supruga i dalje po uzlaznoj liniji; nana po majci i dalje po uzlaznoj liniji; nana po ocu i unuka po sinu i dalje po silaznoj liniji; unuke i praunuke od braće i sestara i dalje po silaznoj liniji; očeve i majčine tetke po ocu i po majci i dalje po uzlaznoj liniji; ženina nana i dalje po uzlaznoj liniji; kćerke, unuke i praunuke pastorka i pastorke; i žene unuka.”

Šesto, postoji razilaženje o tome da li se pod pojmom pastorka podrazumijeva svaka kćer od supruge ili samo ona koja se nalazi pod čovjekovim okriljem? Ajet koji smo naveli ukazuje na to da je pastorka

²⁷ El-Buhari (5106) i Muslim (1449).

²⁸ Muslim (1446). Ibn Abbas i Ummu Selema prenijeli su po hadis koji govori o tome.

zabranjena pod dva uvjeta: prvo, da bude pod okriljem svog očuha; i, drugo, da je imao intimni odnos s njenom majkom. Dakle, ako se ne ispune oba navedena uvjeta, čovjeku je dozvoljeno stupiti u bračnu vezu sa svojom pastorkom.

Ovo je jako mišljenje, ali su ga islamski učenjaci odbacili zbog postojanja konsenzusa. Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/158, zapisao je: "Bilo bi preče prihvatiti ovo mišljenje, koje zastupaju samo neki učenjaci, kad ne bi postojao konsenzus u vezi s ovim pitanjem."

Smatram da u pogledu ovog ne postoji konsenzus – mišljenje većine učenjaka ne naziva se konsenzusom. O tome da se mišljenje većine učenjaka ne može smatrati konsenzusom, Ibn Kesir u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 11/482, kaže sljedeće: "Ovo je stav četverice imama, sedmerice medinskih pravnika te većine prijašnjih i potonjih učenjaka. Postoji mišljenje da je pastorka zabranjena samo u slučaju da se nalazi pod čovjekovim okriljem. Ibn Ebu Hatim zabilježio je hadis od Ebu Zure, koji prenosi od Ibrahima b. Musaa, on od Hišama b. Jusufa, ovaj od Ibn Džurejdža, koji prenosi od Ibrahima b. Ubejda b. Rifaa, a on prenosi da je Malik b. Evs b. el-Hidsan ispričao: 'Bio sam veoma tužan kad mi je umrla žena, koja mi je rađala djecu. I sreo sam tako jednom prilikom Aliju b. Ebu Taliba, koji me upita: 'Šta ti je?' 'Umrta mi je žena', odgovorio sam. 'Ima li ona kćerku?', upitao je Alija. 'Ima; živi u Taifu', odgovorio sam. 'A da li je ta tvoja pastorka bila pod tvojim okriljem?', upitao me. 'Nije', odgovorio sam. 'Oženi se njome', predloži mi Alija. 'Uredu', rekao sam, 'ali to je oprečno Allahovim riječima: '...i pastorku vašu koja se nalaze pod vašim okriljem od žena vaših s kojima ste imali bračne odnose...' (En-Nisa, 23).' 'Ona nije bila pod tvojim okriljem', zaključi na kraju Alija.' Navedeni lanac prenosilaca seže do Alije, radijallahu anhu, jak je i odgovara Muslimovim kriterijima. Pa ipak, ovo je iznimno mišljenje. Zastupaju ga Davud ez-Zahiri i njegovi učenici te Ibn Hazm, a Ebul-Kasim er-Rafii pripisuje ga imamu Maliku. Ispričao mi je naš učitelj, imam Ez-Zehebi da je u pogledu ovog pravnog pitanja zatražio rješenje od Ibn Tejmije, i on je rekao da je ovo pitanje problematično, pa se sustegnuo i nije dao odgovor. A Allah najbolje zna."

Sedmo, onome ko se oženi ženom koja mu je mahrem ili poćini blud s njom, slijedi mu teška kazna: oduzimanje cijele imovine i pogubljenje. U tom smislu El-Bera pripovijeda kako je jednom prilikom sreo svoga daidžu Ebu Burdu, koji je nosio zastavu. Na moje pitanje kuda

je pošao, daidža mu je odgovorio: “Poslao me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, da ubijem čovjeka koji se oženio maćehom.”²⁹

475. poglavlje

Žene s kojima je zabranjeno istovremeno biti u bračnoj vezi

Svevišnji Allah kaže: “Zabranjuju vam se: matere vaše, i kćeri vaše, i sestre vaše i sestre očeva vaših, i sestre matera vaših i bratične vaše, i sestrične vaše, i pomajke vaše koje su vas dojile, i sestre vaše po mlijeku, i majke žena vaših, i pastorkе vaše koje se nalaze pod vašim okriljem od žena vaših s kojima ste imali bračne odnose – ali ako vi s njima niste imali bračne odnose, onda vam nije grijeh – i žene vaših rođenih sinova, i da sastavite dvije sestre – što je bilo, bilo je. Allah zaista prašta i samilostan je.” (En-Nisa, 23)

Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Allahove riječi: ‘Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete pravedni biti...’ (En-Nisa, 3) znače: ako se u čovjekovom okrilju nalazi djevojka koja je siročić, pa se oženi njome zarad imetka, nepravedno se prema njoj odnoseći i nemarno s njenim imetkom postupajući – neka se ženi drugim ženama koje mu se sviđaju, dvjema, trima ili četirima, a ne njome.”³⁰

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Gajlan b. Selema es-Sekafi prešao na islam a imao je deset žena. Nakon što su i one prihvatile islam, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da izabere četiri od njih, a da se rastavi od ostalih.³¹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Čovjek istovremeno ne smije biti oženjen ženom i njenom tetkom po majci, niti ženom i njenom tetkom po ocu.*”³²

²⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4457), Et-Tirmizi (1362), En-Nesai, 6/109, Ibn Madža (2607), Ahmed, 4/295, El-Hakim, 2/191, El-Bejheki, 7/162, Ibn Hibban (4112) i neki drugi muhadisi, preko Adijja b. Sabita, koji prenosi od El-Beraa. Ovaj je lanac prenosilaca prihvatljiv jer su njegovi prenosiooci povjerljivi.

³⁰ El-Buhari (5098).

³¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1128), Ibn Madža (1953), Ahmed, 2/14, 44 i 83), Ed-Darekutni, 3/192-193, El-Bejheki, 7/183, El-Begavi (2288), Et-Taberani (13221) i neki drugi muhadisi, preko različitih lanaca prenosilaca. Smatram da je ovo autentično predanje, prihvatili su ga, između ostalih hadiskih stručnjaka, Ibn Hibban, Ibnul-Katran, El-Hakim, El-Bejheki.

³² El-Buhari (5109) i Muslim (1408).

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek stupi u brak sa ženom čija je tetka po ocu ili tetka po majci već udata za njega."³³

Ibn Abbas, radijallahu anhu, izjavio je sljedeće: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se žena uda za čovjeka za kojeg je udata njena tetka po ocu ili tetka po majci." Govorio je: "Time se kidaju rodbinske veze."³⁴

Fejruz ed-Dejlemi, radijallahu anhu, obratio se Allahovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Prihvatio sam islam a oženjen sam dvjema sestrama." "*Pusti jednu od njih!*", naredio mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.³⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, muslimanu nije dozvoljeno da u isto vrijeme bude oženjen s više od četiri žene, i muslimani su saglasni u tome. Zalutale šiije imaju drukčiji stav, ali njihovo mišljenje ništa ne predstavlja.

Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/113, kaže: "Iz ajeta u kojem se govori o poligamiji slijedi da je dozvoljeno imati dvije, tri ili četiri žene, a ne devet žena, koliko izosi zbir ovih brojeva. Prema mišljenju šiija, veznik *uav*, koji je upotrijebljen u ajetu, služi za sabiranje, pa su kazali da je dozvoljeno imati devet žena. Njihovo se mišljenje mora odbaciti, tim prije jer postoji indicija da se nije to htjelo reći ajetom. Također im je dokaz i to što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao devet žena, a zapravo su se suprotstavili Poslanikovoj naredbi Gajlanu i svim drugima da se ograniče na četiri žene, a što je zabilježeno u hadiskim zbirkama. Jeste, Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devet žena, ali je to njegova posebnost."

³³ El-Buhari (5108).

³⁴ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1125), Ahmed, 1/372, Ibn Hibban (4116) i Et-Taberani, u *El-Mudžemul-kebir* (11931), preko Ebu Hariza, koji prenosi od Ikrime, a on od Ibn Abbasa. Smatram da je ovaj lanac prenosilaca slab. Pa ipak, Ebu Hariz ublažava njegovu slabost. Hasif je prenio predanje koje ga pojačava; zabilježili su ga: Ebu Davud (2067), Ahmed, 1/217. Hadis Džabira el-Džufija, koji je zabilježio Et-Taberani (11805), također ga osnažuje.

³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2243), Et-Tirmizi (1130), Ibn Madža (1951), Ahmed, 4/232, Ed-Darekutni, 3/273, El-Bejheki, 7/184, Ibn Hibban (4155) i neki drugi muhadisi.

Zejnul-abidin b. Alija b. el-Hasan, radijallahu anhu, rekao je: “Ajet u kojem se govori o višeženstvu znači da se čovjek može oženiti dvjema, trima ili četirima ženama.”³⁶

Ibn Hadžer primjećuje: “Ovo je najbolji dokaz protiv šiija jer ga je izrekao Zejnul-abidin, jedan od imama na koje se oni pozivaju i koje smatraju bezgrešnim.”

Ibn Abbas, radijallahu anhu, izjavio je sljedeće: “Imati više od četiri žene istovremeno zabranjeno je kao što je zabranjeno oženiti se majkom, odnosno kćerkom, odnosno sestrom.”³⁷

Drugo, zabranjeno je u isto vrijeme biti oženjen dvjema sestrama, kao i ženom i njenom tetkom po ocu ili tetkom po majci. Ne znam da se učenjaci do čijih se riječi drži razilaze o ovom pitanju; razilaze se samo šiije i haridžije na koje ne treba obraćati pažnju, jer su nepovratno odstupili od islamskog vjerovanja.

Treće, Mudri Zakonodavac zabranio je da čovjek u isto vrijeme bude oženjen dvjema sestrama, odnosno ženom i njenom tetkom po ocu ili tetkom po majci zato što to može dovesti do kidanja rodbinskih veza među njima – ljubomora među tim ženama dovela bi do kidanja rodbinskih veza.

Četvrto, neki učenjaci smatraju da je nepoželjno oženiti čak i rodica, bojeći se pakosti među njima. Pa ipak, moramo znati da je dozvoljeno ono što Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvole, odnosno da je zabranjeno samo ono što oni zabrane.

Peto, čovjek koji prihvati islam a oženjen je dvjema sestrama mora jednu od njih dvije pustiti.

476. poglavlje

Zabranjen je pogodbeni brak

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazivao je: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pogodbeni brak, tj. da čovjek uda svoju kćerku za

³⁶ El-Buhari, 9/139.

³⁷ Navodi ga El-Buhari, 9/153, a Ibn Hadžer tvrdi da su El-İrjabi i Abd b. Humejd spojili ovaj lanac prenosilaca, pa je hadis autentičan.

određenog čovjeka pod uvjetom da isti taj čovjek uda svoju kćerku za njega, a da se ne određuje udadbeni dar.”³⁸

Enes, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: “Islam ne priznaje pogodbeni brak!”³⁹

Abdurrahman b. Hurmuz el-E‘redž pripovijeda da je El-Abbas b. Abdullah el-Abbas svoju kćerku udao za Abdurrahmana b. el-Hakema, a Abdurrahman je svoju kćerku udao za njega, a jesu utvrdili mehr. Potom je Muavija naredio Mervanu da razvrgne njihove bračne veze. Rekao je: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je takvu vrstu braka.”⁴⁰

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U islamu nema dželeba⁴¹ ni dženeba⁴², niti ima uzajamnog ženjenja ne dajući vjenčani dar; a ko otima ne pripada nam.”⁴³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, uzajamno ženjenje ne dajući vjenčani dar zabranjeno je u islamu.

Drugo, u Ibn Omerovom predanju spomenuta je kćerka, međutim, učenjaci su saglasni da isto to važi i za sestru, bratičnu i druge kategorije žena.

Treće, ovakva vrsta braka je ništavna, mora se trenutno razvrgnuti, što je potvrdio Muavija, radijallahu anhu, i to je stav većine učenjaka.

³⁸ El-Buhari (5112) i Muslim (1415). U Muslimovom *Es-Sahihu* (1416 i 1417) nalazimo Ebu Hurejro i Džabirovo predanje koji idu prilog navedenom.

³⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (1885), En-Nesai, 6/111, El-Bejheki, 7/200, i Ibn Hibban (4154), s dva lanca prenosilaca.

⁴⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (20751), Ahmed, 4/94, El-Bejheki, 7/200, Ibn Hibban (4153), Et-Taberani, 19/803, i neki drugi muhadisi. U lancu prenosilaca nalaze se Jakub b. Ibrahim, njegov otac Ibrahim, Ibn Ishak i Abdurrahman b. Hurmuz. Ovaj lanac smatram dobrim, prenosioци su povjerljivi osim Muhammeda b. Ishaka koji je bio saduk, ali je imao običaj pozivati se na nepouz dane prenosioce. Međutim, hadise je jasno prenosio, te sumnja da je upotrijebio tedlis otpada.

⁴¹ Izraz *dželeb* znači da sakupljač zekata odsjedne u jednom mjestu i naredi da mu iz periferije donesu zekat. To je zabranjeno; obaveza je zekat ubirati na mjestu gdje žive šerijatski obveznici.

⁴² Izraz *dženeb* nepošteno je natjecanje konjima u kojem čovjek povede dva konja pa kada se jedan umori, uzjaše drugog, i tako pobijedi.

⁴³ Ovaj je hadis objašnjen u drugom tomu.

477. poglavlje

Zabranjen je privremeni brak (muta), a bio je dopušten

Alija, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hajberu zabranio privremeni brak i jedenje mesa domaćih magaraca.⁴⁴

Er-Rebi b. Sebra el-Džuheni prenosi od svoga oca koji je kazao da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio privremeni brak rekavši: *"To vam je zabranjeno od danas pa do Sudnjeg dana; a ko je nešto darovao, neka to ne uzima."*⁴⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, privremeni brak zabranjen je do Sudnjeg dana, a njegova je prvobitna dopuštenost derogirana prema učenjacima ehli-sunneta.

Drugo, Ibn Abbas, radijallahu anhu, bio je na stanovištu da je privremeni brak dozvoljen, ali je odustao od tog mišljenja, i potvrđeno je da je kasnije zabranjivao ovu vrstu braka.⁴⁶

Treće, privremeni brak je onaj brak u kojem se žena uda na određeno vrijeme uz određeni udadbeni dar.

Četvrto, šiije dozvoljavaju sklapanje privremenog braka i smatraju da je ovaj brak sastavni dio vjere i vjerovanja. Kažu da je Džafer es-Sadik izjavio: "Nije od nas onaj ko ne vjeruje u povratak dvanaestog imama i ko ne smatra dozvoljenim privremeni brak."⁴⁷

Tvrde da je privremeni brak nadomješataj za opojna pića, pa je Muhammed b. Muslim prenio od Ebu Džafera sljedeće riječi: "Allah je, iz Svoje blagosti prema vama, dopustio privremeni brak kao zamjenu za opojna pića."⁴⁸

Nisu se čak ni time zadovoljili, nego su predvidjeli žestoku kaznu za one koji ne stupe u ovakav brak, pa su rekli: "Ko umre a ne bude stupio u privremeni brak, na Sudnji će dan doći sakat."⁴⁹

Onome ko sklopi privremeni brak garantiraju veličanstvenu nagradu, čak tvrde da će onaj ko sklopi četiri privremena braka biti na

⁴⁴ El-Buhari (4216, 5523) i Muslim (1407).

⁴⁵ Muslim (28 i 1406).

⁴⁶ Vidjeti: *Neflul-evtar*, 6/169-170.

⁴⁷ Vidjeti: *Men la jahdurubul-fekih*, 2/148, *Vesailuŝ-ŝi'a*, 14/438, i *Tefsirus-saŝi*, 1/347.

⁴⁸ *Er-Revdatu minel-kafi* (151) i *Vesailuŝ-ŝi'a*, 14/438.

⁴⁹ Fethullah el-Kaŝani, *Menbedžuŝ-sadikin* (356).

razini Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U vezi s tim, izmislili su hadis: “Ko jedanput sklopi privremeni brak imat će razinu kao Husejn, alejhis-selam, ko ga sklopi dva puta imat će razinu kao Hasan, ko ga sklopi tri puta imat će razinu kao Alija, a onaj ko privremeni brak sklopi četiri puta imat će nagradu kao ja.”⁵⁰

Kod njih je privremeni brak dopušten s djevicama a bez dopuštenja njihovih skrbnika.

Zijad b. Ebu el-Hilal prenosi da je čuo Ebu Abdullaha da kaže: “Nema smetnje u tome da se sklopi privremeni brak s djevicom ako to neće dovesti do velike sramote za njenu porodicu.”⁵¹

Osim mazdaizma, koji zagovara spolni anarhizam, i šiija, ne postoji nijedna religija koja dozvoljava stupanje u bračnu vezu s udatom ženom; jedini oni to dozvoljavaju.

Junus b. Abdurrahman upitao je Er-Ridaa: “Šta misliš o ženi koja sklopi privremeni brak potom se razvede i uda za drugog čovjeka prije nego što joj istekne priček?” “To je njen grijeh, a ne grijeh onog čovjeka koji se njome oženi”, odgovori on.⁵²

ʿAdl, štićenik Muhammeda b. Rašida, ispričao je sljedeće: “Rekao sam Ebu Abdullahu, alejhis-selam: ‘Stupio sam u privremeni brak s jednom ženom, pa sam pomislio: možda ima muža. Raspitao sam se te sam ustanovio da je zbilja udata!’ Ebu Abdullah reče mi: ‘A zašto si se raspitivao!’”⁵³

Šiije dopuštaju privremeni brak s bludnicama i prostitutkama. Ishak b. Džerir ispričao je: “Upitao sam Ebu Abdullaha, alejhis-selam: ‘Da li mi je dozvoljeno stupiti u privremeni brak s jednom razvratnicom koja živi kod nas u Kufi?’ ‘Je li oglasila da se bavi prostitucijom?’, upita me Ebu Abdullah. ‘Nije’, odgovorih, ‘da je to razglasila, vladar bi je uzeo sebi.’ ‘Onda se slobodno njome oženi na određeno vrijeme’, reče mi Ebu Abdullah te se potom približi jednom svom štićeniku i nešto mu šapnu. Nakon određenog vremena srco sam tog čovjeka i upitao ga: ‘Šta ti je, ono onda, rekao Ebu Abdullah?’ On reče da mu je rekao sljedeće: ‘Uostalom, da je razglasila da se bavi prostitucijom, on bi mogao s njom stupiti u brak, pomoću čega bi je sačuvao od prostitucije.’”⁵⁴

Hasan b. Zarif pripovijeda: “Poslao sam Ebu Muhammedu, alejhis-selam, pismo sljedećeg sadržaja: ‘Već trideset godina nisam sklopio

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ *El-Furru minel-kafi*, 2/46, i *Vesailuŝ-ŝi'a*, 14/457.

⁵² *Men la jabdurubu-fekih*, 2/149, i *Vesailuŝ-ŝi'a*, 14/456

⁵³ Ibid, 14/457.

⁵⁴ Ibid, 14/455.

privremeni brak, pa sam to poželio učiniti. Naime, postoji jedna žena za koju kažu da je izuzetno lijepa, i poželio sam je za sebe. Međutim, bila je prostitutka, sa svakim je imala spolni odnos i zamrzio sam je. U međuvremenu sam se sjetio da imami, alejhimus-selam, kažu: 'Bludnicom se treba oženiti privremeno da bi se jedna sačuvala od harama.' Pa šta ti misliš, da li da je oženim na određeno vrijeme?' 'Nema smetnje u tome, to je oživljavanje sunneta i suzbijanje novotarija!', odgovorio je Ebu Muhammed, alejhis-selam, na moj dopis."⁵⁵

Šiije čak dozvoljavaju iznajmljivanje robinja za prostituciju – Allah nas toga sačuvao! Predanja u vezi s tim nalaze se u knjigama na kojima se temelji njihova vjera. Hasan el-Atar upitao je Ebu Abdullaha o iznajmljivanju robinje za prostituciju, na šta je odgovorio: "Nema ništa loše u tome." "A šta ako rodi dijete?", primijeti Hasan. "Dijete pripada njenom vlasniku, osim ako on ne uslovi drukčije", glasio je Ebu Abdullahov odgovor.⁵⁶

Očito je da je privremeni brak moralna anarhija pod plaštom uživanja; i, nažalost, šiije su ovu vrstu braka pripisali islamu, te su tako iznijeli veliku laž i potvoru.

Ova predanja, koja su šiije pripisali Ehli-bejtu, Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, porodici (sačuvao Allah čast i dostojanstvo Ehli-bejta od šiija pokvarenjakâ!), naveo sam upravo zbog nekih ljudi koji tvrde da su sljedbenici sunneta, a u isto vrijeme tvrde da je šiizam nešto slično četirima mezhebima, te da postoje razlike (kao, naprimjer, privremeni brak) koje je moguće ukloniti.⁵⁷

478. poglavlje

Zabranjeno je imati spolni odnos u analni otvor

Huzejma b. Sabit, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Allah se ne stidi istine – nemojte imati spolni odnos u analni otvor!*"⁵⁸

⁵⁵ Ibid, 14/455, i *Keşful-gumma* (307).

⁵⁶ Vidjeti: *Vesailu's-šî'a*, 7/540, *Furuul-kafi*, 2/48, *El-Istihsar*, 3/141, i *Et-Tebzîb*, 2/185.

⁵⁷ Vidjeti: *El-Džemaatul-islamijja*, str. 238-240.

⁵⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 3/126-127, Ibn Madža (1924), Ahmed, 5/213, 214 i 215, Ibn Hibban (4198), Et-Tahavi, u djelu *Šerhu meanil-asar*, 3/43 i 44, Ibnul-Džarud (728), El-Bejheki, 5/213, 7/196 i 197,

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko posjeti vračara i povjeruje u ono što govori; ko priđe svojoj supruzi dok je u mjesečnom ciklusu, ko priđe svojoj supruzi u analni otvor, odrekao se onoga što je objavljeno Muhammedu."*⁵⁹

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a ovaj opet od svoga da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao u vezi sa spolnim odnosom u analni otvor: *"To je mala pederastija!"*⁶⁰

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: *"Allah je prokleo one koji spolno opće u analni otvor!"*⁶¹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allah neće pogledati u čovjeka koji opći u analni otvor!"*⁶²

Tu su i predanja od Omera, Alije b. Talika i Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, ali su islamski učenjaci prigovorili njihovim lancima prenosilaca.

Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (3733, 3741, 3735 i 3744), El-Hatabi, u djelu *Garibul-hadis*, 1/376, i drugi muhadisi, s različitim lancima prenosilaca. Hadis su autentičnim ocijenili: Ibnul-Mulekkin, El-Munziri, Ibn Hibban, Ibn Hazm, hafiz Ibn Hadžer i neki drugi hadiski stručnjaci.

⁵⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3904), Et-Tirmizi (135), En-Nesai u *Es-Sunenul-kubra*, 10/124, Ibn Madža (639), Ahmed, 2/408, 476, Ibnul-Džarud (107), El-Bejheki, 7/198, i neki drugi muhadisi, preko Hakima el-Esrema, on od Ebu Temima el-Hudzejmija, a ovaj od Ebu Hurejre. O vjerodostojnosti ovog lanca prenosilaca govorio sam u djelu *Tahziru ehli-iman*, 28-29.

⁶⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u *Es-Sunenul-kubra*, 3/151, Ahmed, 2/182 i 210, Et-Tajalisi (2266), El-Bejheki, 7/198, i neki drugi muhadisi. U lancu prenosilaca nalaze se Hamam, Katada i Amr, i on je dobar, jer se sastoji od Amra b. Šuajba, njegovog oca i djeda. Katada je izjavio kako je čuo hadis od njega, što bilježi Ahmed. Ibn Kesir i Ibn Hadžer smatraju da su ovo riječi ashaba, a tačno je da su Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, jer je ovaj čovjek veoma povjerljiv, kao što kaže šejh Ahmed Šakir u djelu *Šerhul-musned*, 11/162-163.

⁶¹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibn Adij, u djelu *El-Kamil*, 4/1466, El-Ukajli, u djelu *Ed-Duafa*, 3/84, te drugi muhadisi, preko Ibn Vehba, od čovjek imenom Ibn Lehia, on od Mušreha b. Haana, a ovaj od Ukbe. Ovaj je lanac prenosilaca, ako Bog da, dobar. Osnauje ga Ebu Hurejrino predanje koje su zabilježili Ebu Davud, 2/260, i Ahmed, 2/79 i 444.

⁶² **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 5/210, Et-Tirmizi (1165), Ibn Hibban (4203 i 4204), i drugi muhadisi. I Et-Tirmizi smatra da je ovaj hadis prenesen s dobrim lancem prenosilaca, a Ishak b. Rahavejh smatra ovaj hadis autentičnim.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, na osnovu navedenih hadisa, zabranjeno je i veliki je grijeh imati spolni odnos u ženin analni otvor. Naši ispravni prethodnici smatrali su da to ne priliči muslimanu. En-Nesai, u djelu *Išretun-nisa*, i Es-Surkusti, u djelu *Garibul-hadis*, zabilježili su s vjerodostojnim lancem prenosilaca da je Seid b. Jesar rekao Ibn Omeru: “Mi kupujemo robinje i općimo s njima u analni otvor!” “A zar to čine muslimani!?”, prekori ga Ibn Omer. Imam Ahmed zabilježio je da je Ebud-Derda kazao: “Zar iko osim nevjernika spolno opći u analni otvor!?”

Drugo, učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je zabranjeno imati snošaj u analni otvor; ne znam da je iko rekao da je to dozvoljeno. Od imama Šafija prenosi se da je nekad ovo dozvoljavao, ali je naposljetku, saznavši za hadis Huzejme b. Sabita, zabranio općenje u analni otvor. Rekao je, 2/29: “Ja to ne dozvoljavam!” Ovo i dolikuje velikanu, imamu Šafiju, Allah mu se smilovao.

Šiije su i ovdje zastranili, pa su dozvolili koitus u analni otvor, što je suprotno jasnim i vjerodostojnim hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn Kajjim el-Dževzija, u svom čuvenom djelu *Zadul-mead*, 4/257, kaže: “Ko smatra da su neki od ispravnih prethodnika dozvolili snošaj u stražnjicu, taj zasigurno griješi, jer postoji više hadisa koji zabranjuju da se opći u analni otvor.”

Treće, El-Kasimi, u tefsiru *Mebasinut-tevil*, 3/572, tvrdi da nisu vjerodostojni hadisi koji govore o pogrdnosti spolnog općenja u analni otvor.

Međutim, ovo je njegovo mišljenje neprihvatljivo jer postoje mnogi hadisi koji zabranjuju spolno općenje u analni otvor. Ez-Zehebi, u djelu *Sijeru e'lamin-nubela*, 14/129, kaže: “Na osnovu pouzdanih hadisa, uvjereni smo da je zabranjeno imati snošaj u analni otvor; o tome sam napisao jedno opširno djelo.”

Također je kazao, 5/100: “Ovo sam pitanje objasnio u jednom korisnom djelu koje nijedan učenjak neće pročitati, a da ne bude uvjeren u to da je strogo zabranjeno imati koitus u analni otvor.”

Četvrto, spolni odnos u analni otvor donosi veliku štetu jer je analni otvor mjesto na koje izlazi nečist. Dalje, koitus u analni otvor na neki način čovjeka vodi u pederastiju i time se prestaju rađati djeca.

Eš-Ševkani, u djelu *Nejlul-evtar*, 6/354, ostavio je sljedeći zapis: “Ibnul-Kajjim je govorio o velikoj pogubnosti spolnog općenja u analni otvor i njegovog negativnog utjecaja na vjeru i zdravlje, i bilo bi lijepo

pročitati taj njegov zapis. Spolno općenje u analni otvor toliko je ogavno da niko razuman ne bi dozvolio da se njemu ili njegovom vjerskom autoritetu pripíše da dozvoljava taj čin.”

Peto, čovjeku je dopušteno prilaziti ženi s koje strane želi, ali u rodnicu, na osnovu hadisa koji su preko Džabira, radijallahu anhu, zabilježili El-Buhari i Muslim: “Židovi su imali običaj kazati da će biti razroko ono dijete koje se začne iz spolnog odnosa otpozadi. Povodom toga objavljen je ajet: ‘Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete’ (El-Bekara, 223). Nakon toga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Imajte spolni odnos sprijeda ili odostraga, ali u rodnicu.’*”

Zabilježeno je da su Ibn Abbas i Ibn Omer, radijallahu anhum, govorili: “Čovjek može imati snošaj sprijeda ili otpozadi, ali u rodnicu.”

Imam El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna*, 9/196, tvrdi: “Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je dozvoljeno da čovjek ima koitus sa zadnje strane, ali u rodnicu, ili na bilo koji drugi način koji mu se sviđa. Ovome u prilog ide vanjsko značenje 223. ajeta sure El-Bekara.”

479. poglavlje

Zabranjeno je sklapanje braka s onim ko je počinio blud

Uzvišeni je Allah rekao: “Bludnik ne treba da se ženi osim bludnicom ili mnogoboškinjom, a bludnica ne treba da bude poželjna osim bludniku ili mnogobošcu, to je zabranjeno vjernicima.” (En-Nur, 3)

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Mersed b. Ebu Mersed el-Ganevi, izuzetno snažan čovjek koji je oslobađao zarobljenike i prevodio ih iz Meke u Medinu, ispričao sljedeće: “U vrijeme kad sam trebao nekog čovjeka prevesti iz Meke u Medinu, u Meki je živjela prostitutka koju su zvali Nesretnica⁶³. Napolju, u palmoviku, vidjela je moju sjenku i rekla: ‘Dobro došao Mersedu! Noći večaras kod mene!’ ‘O Nesretnice’, rekoj joj, ‘znaš li da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio blud!’ Ona povika: ‘O ljudi, evo onoga koji se krije poput miša! Evo čovjeka koji krade vaše zarobljenike i vodi ih iz Meke u Medinu!’ Potom sam pošao prema Handemi, mekanskom brijegu, a gonilo me njihovih osam ljudi. Stigli su me, stali iznad moje glave i počeli mokrili pa

⁶³ Bila mu je prilježnica s kojom je činio blud prije pojave islama ili prije nego što je blud zabranjen.

je mokraćna padala po meni, ali je Allah učinio da me ne primijete. Napokon sam našao onog zarobljenika i ponio ga. Kada sam ga donio nekog žbunja, oslobodio sam ga iz okova... Otišao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: 'Allahov Poslaniče, hoću li se oženiti Nesretnicom?' On mi međutim nije ništa odgovorio, pa je objavljen ajet: 'A bludnica ne treba da bude poželjna osim bludniku ili mnogobošcu...' (En-Nur, 3). Tada me je pozvao, proučio mi ove Allahove riječi i rekao mi: *'Ne ženi se njome!'*⁶⁴

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Izbičevani bludnik može se oženiti samo onom ženom koja je poput njega!"*⁶⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se neporočan čovjek oženi bludnicom, kao što je zabranjeno slobodnoj neporočnoj ženi da se uda za bludnika.

U vezi s tim, imam Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 6/283, zapisao je sljedeće: "Ženi nije dopušteno da se uda za čovjeka koji je poznat kao bludnik, a isto tako ni čovjeku nije dopušteno da se oženi ženom za koju se zna da je bludnica. Nedvosmislen dokaz za to jeste kur'anski ajet: '...to je zabranjeno vjernicima' (En-Nur, 3)."

Drugo, neki učenjaci ograničavaju značenje ovog ajeta i hadisâ koji se bave ovom temom na sklapanje braka s bludnicom, a kada je riječ o udatoj ženi koja počini blud, kažu isti ovi učenjaci, njenom je mužu dopušteno da nastavi živjeti s njom u braku. Dokaz im je hadis u kojem Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Moja supruga ne odbija ničiju ruku!" *"Rastavi se od nje!"*, reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. "Bojim se da je neću preboljeti", odgovori on. *"Onda je zadrži i naslađuj se njome"*, zaključí Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.⁶⁶

Izjavu onog čovjeka: "Moja supruga ne odbija ničiju ruku!" učenjaci nisu istovjetno shvatili. Naime, neki kažu da to znači: moja se supruga

⁶⁴ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2051), Et-Tirmizi (3177), En-Nesai, 6/66, 67, i ovo je njegova verzija, El-Hakim, 2/166, i El-Bejheki, 7/153, preko Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, a ovaj, opet, od svog oca.

⁶⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2052), Ahmed, 2/324, El-Hakim, 2/166 i 193. Prenosi ga Amr b. Šuajb, od Seida el-Makberija, a on od Ebu Hurejre. El-Hakim i Ez-Zehabi ocijenili su ovaj hadis autentičnim, i u pravu su.

⁶⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2049), En-Nesai, 6/67, El-Bejheki, 7/154 i 155. El-Begavi (2383) i El-Bejheki, 7/155, zabilježili su hadis preko Džabira, radijallahu anhu, koji ga osnažuje.

dopusti svakome ko je poželi, drugi smatraju da je značenje: dopušta drugim ljudima da je dodiruju kako bi se time naslađivali u tome, ali ne čini blud, a ima i onih učenjaka koji drže da ove njegove riječi imaju sljedeće značenje: ko god zatraži dio imetka njenog muža, ona ga ne odbije.

Najprihvatljivije je tumačenje onih učenjaka koji kažu da izjava: “Moja supruga ne odbija ničiju ruku!” ukazuje na to da ova žena ne štiti svoju čast onoliko koliko to treba činiti i da, zbog svoje naivnosti, ne odbija onoga koji je želi dodirnuti.

Imam Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 6/284, tvrdi da je ovaj izraz dvosmislen i da ne postoji jasan dokaz koji ukazuje na to da je neko od ovih značenja ispravnije od drugog.

Međutim, evo dokaza: da je onaj čovjek htio reći da je njegova žena bludnica, time bi postao klevetnik, što bi podrazumijevalo uzajamno proklinjanje i razvod; da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onom čovjeku preporučio da ostane u braku s bludnicom, to bi značilo da njen muž nema ljubomore, a nemoguće je pripisati Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, odobravanje grijeha; Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio bi onom čovjeku, da je njegova žena bila nemoralna, da je pusti.

Sve ovo ukazuje da je drugo mišljenje ispravno, a Allah najbolje zna. Pitao sam o tome šejha El-Albanija i spomenuo mu ovo, a on je to potvrdio i rekao da je taj stav preteže.

Ibn Kesir je u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 3/274, ostavio sljedeći zapis: “Narav one žene bila je takva da ne odbija ničiju ruku, što ne znači da je počinila blud, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne dozvoljava druženje sa nemoralnim osobama. Da je ona bila bludnica, njen bi muž u tom slučaju bio čovjek koji nema nimalo ljubomore, a zna se koliko će kaznu imati onaj ko ne bude imao ljubomore. Pošto je njena priroda takva da se ne opire i ne suprotstavlja onome ko je želi dotaknuti, da se kojim slučajem osami s njom, sigurno bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ona pusti. Međutim, kada je muž rekao da voli svoju ženu, tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio da ostane s njom. Njegova je ljubav prema njoj sigurna, a to da je ona bludnica pod velikim je upitnikom, i ne može se zbog mogućnosti da počini nemoral dati prednost onome što se možda neće dogoditi, a zanemariti ljubav koja nedvojbeno postoji. A Allah najbolje zna.”

El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna*, 9/288, tvrdi: “Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘Onda je zadržji...’ ukazuju na to da je dozvoljeno sklopiti brak s nemoralnom ženom, premda se čovjek

opredijelio za mišljenje da to nije dozvoljeno, a što je stav učenjakâ; a 3. ajet sure En-Nur ograničen je na povod objave.” Ove će El-Begavijeve riječi biti diskutabilne svakome ko o njima razmisli.

Naime, Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*Onda je zadržati.*”, ne ukazuju na ono što tvrdi El-Begavi, osim prema prvom mišljenju, a ono je slabo; ajet se ne može ograničiti na povod objave jer pravilo je da se u obzir uzima općenitost izraza, a ne posebnost povoda objave ajeta ili izricanja hadisa; i, premda Seid b. el-Musejib tvrdi da je ajet derogiran, ta se njegova tvrdnja ne može tek tako prihvatiti. Povod objavljivanja ajeta ide u prilog onima koji smatraju da je ajet punovažan i da nije derogiran. Eto to je ispravno, a Allah, opet, najbolje zna.

480. poglavlje

Zabranjeno je da supruga bude nezahvalna mužu

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom pomračenja Sunca kazao: “*...a vidio sam i Džebennem, ali nikada ranije nisam vidio takav prizor! Vidio sam da većinu njegovih stanovnika čine žene!*” “Zašto, Allahov Poslaniče”, upitaše ashabi, a on odgovori: “*Zbog nijekanja.*” “Zbog nijekanja Allaha?”, priupitaše oni, a on reče: “*One se loše odnose prema svojim muževima i niječu dobročinstvo. Kada prema nekoj od njih budeš dobar cijeli svoj život, a ona doživi bilo šta loše od tebe, rekle: ‘Nikad nisi bio dobar prema meni!’*”⁶⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nijekanje dobročinstva i zalaganja za dobrobit, posebno od strane supruge prema mužu.

Drugo, ustrajavanje u grijehu jedan je od uzroka velike kazne. Poslanikove riječi: “*One se loše odnose prema svojim muževima i niječu dobročinstvo. Kada prema nekoj od njih budeš dobar cijeli svoj život, a ona doživi bilo šta loše od tebe, rekle: ‘Nikad nisi bio dobar prema meni!’*” ukazuju na to da takve, nezahvalne žene ustrajno negiraju dobro koje im se čini.

⁶⁷ El-Buhari (5197).

Treće, ovaj hadis očit je dokaz učenjacima ehli-sunneta da se nevjerovanje dijeli na nevjerovanje u uvjerenju i nevjerovanje u djelima, te da nevjerovanje u djelima ne izvodi iz vjere, a Allah najbolje zna.

481. poglavlje

Ne treba se oženiti nerotkinjom

Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhu, prenosi da je neki čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Zaljubio sam se u lijepu ženu koja je visokog porijekla, ali je nerotkinja, pa hoću li se njome oženiti?" *"Nemoj se njome oženiti"*, reče mu Poslanik. Onaj je čovjek dolazio još dva puta kod Poslanika i postavio isto pitanje i dobio isti odgovor, s tim što je Vjerovjesnik, sallallahu aljhi ve sellem, treći put dodao: *"Ženite se ženama koje su vam drage i koje rađaju, ja ću se ponositi vašom brojnošću pred drugim narodima."*⁶⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne treba se oženiti nerotkinjom ako se zna da ne dobiva menstruaciju ili je bila udata za drugog čovjeka i nije rađala.

Drugo, brak se sklapa radi čuvanja čistote i časti te radi rađanja djece i, otuda, omasovljenja islamskog ummeta, pa ne treba stupati u brak u kojem se neće ostvariti ovi ciljevi.

482. poglavlje

Zabranjeno je da žena (bez muževoga odobrenja) bilo kome dopusti da uđe u kuću

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ženi nije dopušteno postiti ako joj je muž kod kuće, izuzev s njegovim dopuštanjem; nije joj dopušteno da bilo koga pusti u kuću,*

⁶⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2050), En-Nesai, 6/65 i 66, Ibn Hibban (4056 i 4057), El-Hakim, 2/162, El-Bejheki, 7/81, Et-Taberani, 20/508, i neki drugi muhadisi.

*izuzev s njegovim dopuštanjem; kada supruga udijeli milostinju bez muževe naredbe, on će imati pola nagrade za to.*⁶⁹

Tu je i hadis Amra b. el-Ahvesa, radijallahu anhu: “*Vaše je pravo nad suprugama da ne dozvole da one koje ne volite ulaze u vaše kuće i saznavaju o vama intimne stvari...*”⁷⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ženi je zabranjeno da dopusti ulazak u kuću bilo kome, osim uz mužev pristanak, svedjedo da li je muž kod kuće ili nije. Što se tiče Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*...ako joj je muž kod kuće...*”, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/296, kaže: “Ovaj uvjet ne potpada pod princip suprotnog razumijevanja, tj. Poslanik je ove riječi izrekao na temelju toga da je muž u većini slučajeva kod kuće, te ženi čiji je muž na putu, naprimjer, nije dozvoljeno da pusti u kuću onoga čije prisustvo njemu nije drago, kako se, opet, kaže u hadisima. A postoji mogućnost da ove Poslanikove riječi potpadaju pod princip suprotnog razumijevanja, pa ćemo reći: kad je muž prisutan, žena od njega mora tražiti dozvolu da pusti nekog u kuću, a kad je odsutan, onda će, jer je prijeka potreba, pustiti u kuću osobu za koju ne zna je li njen muž njome zadovoljan ili nije.”

Osim toga, zabranjeno je da žena dozvoli nekome da uđe u bilo koju, pa čak i svoju sobu, ako muž nije zadovoljan da ista ta osoba stupa u kuću.

Drugo, za ovo što je navedeno u hadisu potrebna je nedvosmislena muževa dozvola.

Treće, žena ne smije zaboraviti da mora slušati svog muža u pogledu toga kome će dozvoliti da uđe u njegovu kuću.

Četvrto, ovo se odnosi na osobu za koju se ne zna da li je muž njome zadovoljan, ali, ako supruga zna da je njen muž sigurno zadovoljan da određena osoba stupi u njegovu kuću, tad ne smeta da mu dozvoli, a na osnovu navedenog hadisa Amra b. el-Ahvesa.

⁶⁹ El-Buhari (5195) i Muslim (1026).

⁷⁰ O ovom ćemo hadisu govoriti kasnije.

483. poglavlje

Zabranjeno je da se žena ponudi nekome za brak bez udadbenog dara; samo se Poslanik mogao oženiti na taj način

Uzvišeni Allah kaže: “O Vjerovjesniče, Mi smo ti dozvolili da budu žene tvoje one kojima si dao vjenčane darove njihove, i one u vlasti tvojoj koje ti je Allah dao iz plijena, i kćeri amidža tvojih, i kćeri tetaka tvojih po ocu, i kćeri daidža tvojih, i kćeri tetaka tvojih po materi koje su se s tobom iselile, i samo tebi, a ne ostalim vjernicima – ženu-vjernicu koja sebe pokloni Vjerovjesniku, ako Vjerovjesnik hoće da se njome oženi – da ti ne bi bilo teško. Mi znamo šta smo propisali vjernicima kada je riječ o ženama njihovim i o onima koje su u vlasništvu njihovu. – A Allah prašta i samilostan je.” (El-Ahzab, 50)

Urva b. ez-Zubejr, radijallahu anhu, pripovijeda: “Havla, kćerka Hakimova, bila je jedna od onih koje su se same ponudile Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da se udaju za njega. Aiša je tada rekla: ‘Kako se ne stidi žena da sama sebe ponudi muškarcu za udaju?’ Ali kada je Uzvišeni Allah objavio: ‘Možeš zanemariti one među njima koje hoćeš i možeš pozvati sebi onu koju hoćeš...’ (El-Ahzab, 51), ona je rekla: ‘Allahov Poslaniče, smatram da tvoj Gospodar žurno želi da ti udovolji!’”⁷¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se žena ponudi na udaju bez mehra, nepostojanja staratelja i dvojice pravednih svjedoka. Allahove riječi: “...i samo tebi, a ne ostalim vjernicima...” (El-Ahzab, 50) dokaz su da se samo Poslanik mogao oženiti na taj način, i niko više.

Ibn Kesir u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 3/507-508, tumači ovaj ajet ovako: “Tebi je, o Vjerovjesniče, dopušteno da se oženiš vjernicom koja želi da ti se pokloni, i to bez vjenčanog dara, ako želiš s njom stupiti u brak. Ženi inače nije dopušteno da se pokloni nekom čovjeku, mora postojati saglasnost staratelja i mora se odrediti visina vjenčanog dara. Vjerovjesnikova je, sallallahu alejhi ve sellem, posebnost bila da se može oženiti ženom koja mu se ponudi. Uzvišeni Allah rekao je: ‘Mi znamo šta smo propisali vjernicima kada je riječ o ženama njihovim...’ (El-Ahzab, 50), a značenje je: ograničeni su na četiri slobodne žene (i neograničen

⁷¹ El-Buhari (5113) i Muslim (1464). Aiša, radijallahu anha, ove je riječi izgovorila iz ljubomore.

broj robinja), uz dozvolu staratelja, vjenčani dar i pravedne svjedoke. A tebi smo, Vjerovjesniče, da ti ne bi bilo teško, u pogledu toga dali olakšicu, te ništa od toga ne zahtijevamo.”

Drugo, prilikom sklapanja braka neophodno je utvrditi vjenčani dar, dobiti dozvolu od mladinog staratelja i sklapanju bračnog ugovora moraju prisustvovati dvojica pravednih svjedoka; tad je brak ispravan, pa čak i ako je žena prva ponudila brak. U tom smislu je hadis koji prenosi Sehl b. Sa’d, radijallahu anhu: “Jedna je žena došla Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla da se radi Allaha poklanja Njegovom Poslaniku. *‘Ja nemam potrebe za ženama!’*, odgovorio joj je on. Tada neko od prisutnih povika: ‘Udaj je za mene!’ *‘Daj joj odjeću kao mehr!’*, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Nemam odjeće!’, odgovori čovjek. *‘Daj joj barem obični prsten!’*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što onaj čovjek reče da nema, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: *‘Koliko Kur’ana znaš napamet?’* Čovjek odgovori da pamti jedan dio Kur’ana pa Poslanik reče: *‘Evo udao sam je za tebe na osnovu tog dijela Kur’ana koji znaš napamet!’* reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁷²

Da udadbeni dar, dozvola staratelja i dvojica svjedoka nisu bili uslov za sklapanje braka, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udao bi onu ženu za onog čovjeka bez udadbenog dara, što se zaključuje iz ovog hadisa, a Allah najbolje zna.

Treće, učenjaci se razilaze u mišljenju da li se u sklapanju braka mogu koristiti sljedeći izrazi: “Poklonio sam ti svoju štíćenicu”; “Prodao sam ti svoju štíćenicu”; “Dao sam ti u vlasništvo svoju štíćenicu” te druge aluzije. Iz sljedećih razloga priklonio sam se mišljenju da je to zabranjeno: prvo, to je Allah dopustio isključivo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem; drugo, postoji razlika između bračnog i ostalih ugovora, pa u sklapanju bračnog ugovora ne može postojati širina koja postoji u sklapanju drugih ugovora; i, treće, način sklapanje bračnog ugovora izraz je koji je definiran Kur’anom i sunnetom.

⁷² El-Buhari (5029) i Muslim (1425).

484. poglavlje

Djevicu i ženu koja je bila udata ne može se udati bez njene dozvole

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Ženu koja je bila udata staratelj neće vjenčati bez njenog odobrenja, a djevojku neće udati bez njene saglasnosti.”* “A šta je to njena saglasnost, Allahov Poslaniče?”, upitaše prisutni. *“Ćutnja”*, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁷³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prisiliti na brak djevojku i ženu koja je bila udata.

Drugo, Šerijat je napravio razliku između pristanka žene koja je bila udata i one koja nije, pa se prva kategorija žena mora jasno izjasniti da želi sklopiti brak, a dotle se šutnja ove druge kategorije – djevice su pretežno stidne – smatra pristankom.

Treće, pristanak djevice i žene koja je bila udata uvjet je ispravnosti braka, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poništio brak ensarijke Hanse b. Hidam; bila je udata pa ju je otac udao za nekog čovjeka bez njenog pristanka. I pošto nije bila zadovoljna, požalila se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te je on razvrgnuo taj brak.⁷⁴

Četvrto, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da pristanak žene može biti riječima ili šutnjom, za razliku od odobrenja, ono se mora riječima iskazati.

485. poglavlje

Zabranjeno je širenje bračnih tajni

Esma b. Jezid pripovijeda: “Bila sam jednom prilikom kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a ljudi i žene sjedili su kod njega. On reče: *‘Možda postoje ljudi i žene koji drugima kazuju o svojim bračnim odnosima!’* ‘U pravu si, Allahov Poslaniče’, rekoše, ‘žene i muškarci to,

⁷³ El-Buhari (5136) i Muslim (1419).

⁷⁴ El-Buhari (5138).

uistinu, čine.' *'Ne radite to!'*, upozori ih Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. *'Onaj ko širi svoje intimne tajne sličan je šejtanu koji ima spolni odnos ne krijuci se od ljudi.'*"⁷⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam Eš-Ševkani, u djelu *Nejlul-evtar*, 6/351, kaže: "Supružnicima je zabranjeno da drugim ljudima prepričavaju svoj intimni odnos, a onaj ko to čini spada među najgore ljude i sličan je šejtanu koji sretne demonku na putu i opći s njom dok ljudi gledaju, što je očit dokaz da je širenje intimnih tajni zabranjeno. Naime, širenje intimnih tajni nije samo pokuđeno (mekruh), jer da je samo pokuđeno, počinitelj toga djela ne bi se svrstavao u hrđave ljude, a kamoli da se svrsta u one koji su najgori, te ga Poslanik ne bi uporedio s onim ko javno čini nemoral, u čiju ogavnost nema nikakve sumnje."

Drugo, isti ovaj islamski autoritet, 6/351, rekao je: "Ako pak postoji potreba za otkrivanjem intimnih tajni ili korist, onda nema ništa loše u tome, kao, naprimjer, da žena osuđuje čovjeka koji se njome oženio zato što nije sposoban udovoljiti njenoj intimnoj potrebi i sl."

486. poglavlje

Zabranjeno je da se muškarac osami sa strankinjom (ženom kojoj nije mahrem) i da uđe u kuću one žene čiji je muž odsutan

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nemojte ulaziti u kuće u kojima se nalaze žene same.'*" Jedan ensarija upita: "Allahov Poslaniče, a šta misliš o tome da

⁷⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 6/456 i 457, s lancem prenosilaca u kojem postoji Šehr b. Havšeb, a on je slab. Međutim, Ebu Davud i neki drugi muhadisi zabilježili su hadis preko Ebu Hurejre koji ga pojačava. Sličan je hadis zabilježio El-Bezzar od Ebu Seida, te Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, kao Selmanovo predanje.

djever ulazi kod snahe?" *"Pogubno je da djever⁷⁶ ulazi kod snahe!"*, odgovori Poslanik.⁷⁷

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Neka se muškarac ne osamljuje sa ženom s kojom može stupiti u brak!"* Tada je ustao jedan čovjek i rekao: "Allahov Poslaniče, trebam poći u pohod, a supruga mi želi obaviti hadž?" *"Idi i obavi hadž sa svojom ženom!"*, rekao mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.⁷⁸

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka čovjek nipošto ne konači kod žene koja je bila udata⁷⁹, osim ako joj je mahrem, pa s njome ne može stupiti u brak!"*⁸⁰

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, pripovijeda da je skupina ljudi iz Benu Hašima jednog dana ušla kod Esme b. Umejs te je potom ušao Ebu Bekr es-Siddik, njezin vlasnik, i vidio ih. To mu se nije svidjelo pa se požalio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem: "Od nje sam samo dobro doživljavao!" Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Uzvišeni Allah učinio ju je čistom!"* Popeo se zatim na minber i naredio: *"Neka više niko sam ne ulazi u kuću žene čiji je muž odsutan; to može učiniti ako s njim ima još jedan ili dvojica ljudi."*⁸¹

Džabir b. Semura, radijallahu anhu, kazuje da im je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, održao hutbu u Džabiji⁸² i rekao: "Jednoga dana obratio nam se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: *'Budite dobri prema mojim ashabima i prema onima koji će doći poslije njih! Zatim će se proširiti laž, tako da će čovjek svjedočiti, a to od njega neće biti traženo, te će se zaklinjati, a to od njega neće biti traženo. Ko od vas žudi za Džennetom neka se drži džemata, jer šejtan je s jednim čovjekom, a od dvojice je već dalje. Neka se niko ne osamljuje sa ženom kojom*

⁷⁶ Misli se na muževog brata i ostale njegove rođake, kao što tvrdi El-Lejs b. Sa'd, a to bilježi Muslim. Pogubno je da djever ulazi kod snahe, ona se od njega mora čuvati više nego od drugih ljudi, tim više jer on lakše od drugih ljudi može doći do žene i osamiti se s njom a da mu se to ne uzme za zlo.

⁷⁷ El-Buhari (5232) i Muslim (2176).

⁷⁸ El-Buhari (3006, 5213) i Muslim (1341).

⁷⁹ U drugom predanju stoji dodatak: *"...u kući..."* Ovdje je posebno spomenuta žena koja je bila udata, a ne djevica, jer se djevica obično čuva i dosljednije izbjegava muškarce, dok je žena koja je bila udata u tom pogledu ležernija. Ovaj je propis jedna vrsta predostrožnosti. Ako je ovakav slučaj sa ženom koja je bila udata, kod koje je lakše ući, onda je preče da se djevica toga čuva.

⁸⁰ Muslim (2171).

⁸¹ Muslim (2173).

⁸² Mjesto u Siriji.

se može oženiti – šejtan je u tom slučaju treći. Pravi je vjernik onaj čovjek kojeg ožalosti kad pogriješi i obraduje kad učini dobro djelo!”⁸³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek uđe kod žene čiji je muž odsutan, a zabranjeno je i da se osami sa ženom s kojom može stupiti u bračnu vezu; kad se osami s njom, šejtan je neizostavno prisutan i navodi ih na ono što je zabranjeno.

Drugo, pogubno je da muževi bliži rođaci koji njegovoj ženi nisu mahremi, kao, naprimjer, sin od druge žene i brat, ulaze kod nje. To je veoma opasno i strogo zabranjeno upravo zato što su muž i žena obično tolerantni spram toga; Poslanik nas je poučio da je to očiti haram.

Treće, mahrem je osoba kojoj je zauvijek zabranjeno da stupi u brak s određenom ženom.

Četvrto, zabranjeno je da se muškarac i žena osame pa da ih drugi ljudi ne vide i ne čuju njihov razgovor.

487. poglavlje

Zabranjeno je da dvospolci ulaze u ženske odaje

Ummu Selema, radijallahu anha, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom bio kod nje, a u kući se nalazio *muhanneš*⁸⁴, koji se obratio Ummu Seleminom bratu Abdullahu b. Ebu Umejji: “Ako vam Uzvišeni Allah omogući da sutra osvojite Taif, odvest ću te kod Gajlanove kćerke, koja nije nimalo mršava.” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “*Ovu osobu nipošto nemojte puštati u kuću!*”⁸⁵

Aiša, radijallahu anha, kazuje: “Jedan *muhanneš*, kojeg su ubrajali u muškarce koji nemaju potrebe za ženama, ulazio je u odaje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

⁸³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 8/15, Et-Tirmizi (2165), Ibn Madža (2363), Ahmed, 1/18, 26, El-Humejdi (32), El-Hakim, 1/114 i 115, Ebu Ja’la (141 i 143) i Ibn Hibban (4576 i 5586).

⁸⁴ To je ženstven čovjek koji govori blago i hoda koketno; sličan je ženama u ponašanju, izgledu i pokretima. Neko se rodi takav, a neko poprimi ženstvenost. Ovakvi ljudi nemaju potrebe za ženama ili zbog starosti ili dvospolnosti ili bolesti...

⁸⁵ El-Buhari (5235) i Muslim (180).

ve sellem, jednom prilikom ušao u kuću, taj isti čovjek opisivao je neku ženu da izgleda izazovno. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Vidim da je upućen u ženske tajne, zato neka ne ulazi u vaše odaje!'* I od tada više nije ulazio u odaje žena."⁸⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je dvospolcima i *muhannesima* da ulaze kod žena.

Drugo, Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-ehtar*, 6/247, navodi da su učenjaci kazali da je *muhannesu* koji je živio za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjeno da ulazi u ženske odaje iz tri razloga: prvo, pretpostavljalo se da on nema potrebe za ženama, ali kada je počeo opisivati žene, pokazalo se da je ta pretpostavka neutemeljena; drugo, u prisustvu ljudi opisivao je tijelo žena i govorio o njihovoj intimi, a zabranjeno je opisivati vlastitu ženu, kamoli tuđu; i, treće, hvalio se da je, poput žena, upućen u njihov izgled i intimu."

Treće, opisivanje žene ponekad može biti namjesto njenog viđenja, može čak i veću smutnju proizvesti.

Četvrto, muškarce koji sliče ženama treba odstraniti iz ženskog društva, kako bi se spriječilo moguće zlo; a upao je u očiti haram onaj ko se trudi da sliči ženama.

488. poglavlje

Zabranjeno je da žena opisuje mužu neku drugu ženu

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Neka žena ne opisuje svome mužu drugu ženu tako slikovito kao da je on gleda."*⁸⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ovaj hadis dokazuje utemeljenost principa o preventivnom sankcioniranju i sprečavanju zla. Naime, zabranjeno je da žena opisuje svome mužu izgled druge žene upravo iz bojazni da će mu se svidjeti, a to bi moglo dovesti do razvoda braka ili do toga da se čovjek zaljubi u ženu

⁸⁶ Muslim (2181).

⁸⁷ El-Buhari (5240 i 5241). Jedni su ga pripisali i Muslimu, dok se drugi ne slažu s tim.

koju mu je njegova supruga opisivala. Nekada se čovjek zaljubi u neku ženu čim čuje o njezinoj ljepoti.

Drugo, kao što je zabranjeno da supruga opisuje mužu druge žene, isto tako je zabranjeno da on njoj opisuje druge muškarce. Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio: *“Neka čovjek ne gleda u stidno mjesto drugog čovjeka, niti žena u stidno mjesto druge žene! Nije dozvoljeno da dvojica muškaraca spavaju pod jednom dekom, niti je dozvoljeno da dvije žene spavaju pod jednom dekom.”*⁸⁸

Treće, ženi je zabranjeno da gleda u stidno mjesto druge žene, a muškarcu je zabranjeno da gleda u stidno mjesto drugog muškarca.

Četvrto, muslimankama je zabranjeno da se otkrivaju pred onim ženama koje će spominjati njihove ljepote pred drugim muškarcima.

Peto, hadis dokazuje da je zabranjeno gledati slike obnaženih žena, a to sam objasnio u knjizi *Behdžetun-nažirin*, 1/223.

489. poglavlje

Zabranjeno je da se muž vrati s puta noću (nenajavljen)

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije preporučivao da muškarac dođe kući noću, iznenada i nenajavljen.”⁸⁹

U drugoj verziji stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ako čovjek bude odsutan duže vrijeme, neka se ne pojavljuje kući noću.”*⁹⁰

A u jednoj drugoj verziji, opet, stoji: *“Ako se s puta vratiš noću, nemoj ući u ženinu odaju sve dok se ona ne počestlja i ne pripremi.”*⁹¹

Enes, radijallahu anhu, kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se s puta vraćao noću, dolazio je ujutro i predvečer.”⁹²

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Ne pojavljujte se svojim ženama noću!”*⁹³

⁸⁸ Muslim (338).

⁸⁹ El-Buhari (5243).

⁹⁰ El-Buhari (5244) i Muslim (715, 183).

⁹¹ El-Buhari (5246) i Muslim (715, 182).

⁹² El-Buhari (1800) i Muslim (1928).

⁹³ *Sabihul-džami* (7362).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se čovjek vrati s puta noću, tj. da se ne najavi.

Drugo, kad se čovjek vrati s puta noću, postoji mogućnost da poželi svoju ženu – a ona se treba pripremiti, što se jasno kaže u navednim hadisima, te se zato ne treba pojaviti u to vrijeme. Nadalje, ako se čovjek vrati kući noću, može zateći svoju suprugu u stanju koje mu se neće svidjeti, što bi ga moglo navesti da je napusti. U tom smislu Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve selle, zabranio da se čovjek pojavljuje s puta iznenada noću, jer bi mogao uznemiriti svoje ukućane, a zabranio je, usto, da čovjek istražuje propuste svoje supruge.⁹⁴

Imam Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 6/367, zapisao je: “U tome što je zabranjeno da se čovjek vraća s puta iznenada noću, krije se mudrost. Naime, u tom vremenu žena možda nije spremna za doček svog muža, možda se nije uljepšala itd., pa bi ga to moglo navesti da je napusti.”

Treće, ovo se odnosi samo na čovjeka koji duže vrijeme bude odsutan od kuće i to je, zapravo, povod izricanja ovog propisa. A pravilo glasi: “Kad nema povoda, nema ni propisa.” Drugim riječima, ukoliko čovjek izađe po danu zbog neke potrebe ili posla, pa se vrati navečer ili najavi svoj dolazak, zabrana se ne odnosi na njega. A Allah najbolje zna.⁹⁵

Četvrto, hafiz Ibn Hadžer izveo je iz navedenih hadisa nekoliko zaključaka. Rekao je, 9/340, “Iz hadisa koji se bave ovim zaključujemo da je nepoželjno da se čovjek susretne sa ženom kad je ona za to nespremna, da ne bi vidio ono što može biti uzrok da je napusti.” Također je rekao, 9/341: “Ovi nas hadisi podstiču na međusobnu ljubav, posebno na gajenje ljubavi među supružnicima. I pored toga što supružnici uglavnom znaju nedostatke onog drugog, zabranjeno je da se čovjek pojavljuje kod kuće iznenada noću, kako ne bi otkrio nešto što mu se neće dopasti. Ako islam traži da se ovako postupa sa supružnicima, onda je preče da se prema drugim ljudima bude oprezno... Ovi hadisi od nas traže da se ne izlažemo situacijama zbog kojih možemo o muslimanima loše misliti.”

⁹⁴ Muslim, 3/1527.

⁹⁵ Vidjeti: *Fetbul-Bari*, 9/340, i *Nejlul-evtar*, 6/367.

490. poglavlje

Zabranjeno je biti naklonjen nekoj od svojih žena

Uzvišeni Allah rekao je: "Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli, ali ne dopustite sebi takvu naklonost pa da jednu ostavite u neizvjesnosti. I ako vi budete odnose popravili i nasilja se klonili – pa, Allah će, zaista, oprostiti i samilostan biti." (En-Nisa, 129)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko bude imao dvije žene, pa bude naklonjen jednoj na štetu druge, doći će na Sudnji dan nagnut ustranu."*⁹⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 6/371, kaže: "Ovaj hadis dokazuje da je zabranjeno biti naklonjen jednoj ženi na štetu druge u stvarima koje čovjek može kontrolirati, kao, naprimjer, noćenje, izdržavanje itd. A kada je riječ o ljubavi, naprimjer, nije dužan da podjednako voli svoje žene jer time ne može upravljati."

Drugo, Allahove riječi: "Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli" odnose se na ljubav, koja se nalazi u srcu, a kojom on, kako smo rekli, ne može upravljati. Pa ipak, ne smije nepravedno i nepromišljeno postupati, nego se mora truditi onoliko koliko može da bude pravedan, te moliti Allaha da mu pomogne u onome što jest u njegovoj moći i u onome što nije.

491. poglavlje

Zabranjeno je jako udarati ženu

Abdullah b. Zem'a, radijallahu anhu, prenosi da je Vjetrovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka čovjek ne udara svoju suprugu kao što neki ljudi udaraju roba jer će kasnije s njom imati spolni odnos!"*⁹⁷

⁹⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2133), Et-Tirmizi (1141), En-Nesai, 7/63, Ibn Madža (1969), Ahmed, 2/147 i 471, El-Hakim, 2/186, El-Bejheki, 7/297, Ibn Hibban (4207) i neki drugi muhadisi, preko Hummama, on od Katade, on od En-Nadra b. Enesa, ovaj od Bešira b. Nuhejka, a on od Ebu Hurejre.

Amr b. el-Ahves, radijallahu anhu, pripovijeda: "Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu... On se zahvalio Allahu i iskazao Mu pohvalu pa je podsjetio ljude i uputio im savjet, a zatim rekao: *Prema ženama ste dužni da se lijepo ophodite! One su kod vas zatočenice. Međutim, ako očito zgriješe, tad se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite, ali ne jako. Kada vam postanu poslušne, onda im nasilje ne činite. Vi imate određena prava kod svojih žena, ali i one imaju svoja prava kod vas. Vaše je pravo nad suprugama da ne dozvole da oni koje ne volite ulaze u vaše kuće i saznavaju o vama intimne stvari. A pravo žene je da se muž prema njoj dobročinstveno odnosi kupujući joj odjeću i hranu.*"⁹⁸

Muavija b. Hajda, radijallahu anhu, upitao je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: "Koja prava ima moja supruga kod mene?" "Da bude ravnopravna s tobom u hrani i odjeći, i da je ne udaraš po licu, i da je ne nazivaš ružnim imenima, i da se od nje ne odvojiš u postelji kad se nalazite negdje drugo, a ne u svojoj kući", odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁹⁹

Ijas b. Abdullah b. Ebu Zubab, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio: "Ne udarajte Allahove robinje!" Zatim je Omer, radijallahu anhu, posjetio Poslanika i rekao mu: "Žene su se osmjelile, pa su neposlušne svojim muževima!" Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio da se žene mogu i udariti. Kasnije su dolazile mnoge žene i uvelike se žalile na svoje muževe Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ženama. Na to je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mnoge žene dolaze mojim ženama i žale se na svoje muževe! Nisu njihovi muževi najbolji muslimani!"¹⁰⁰

⁹⁷ El-Buhari (5204) i Muslim (2855).

⁹⁸ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1163) i Ibn Madža (1851), preko El-Husejna b. Alije el-Džufija, on od Zaide, ovaj od Šubejba b. Garkade el-Barikija, a on od Sulejmana b. Amra b. el-Ahvesa. U lancu prenosilaca nalazi se Sulejman b. Amr b. el-Ahves, koji je bio nepoznat, ali od njega prenose dvojica povjerljivih prenosilaca, što unekolike popravlja njegov položaj. Imam Ahmed, 5/72 i 73, zabilježio je sličan hadis, koji ga pojačava, preko Hamada b. Seleme, on od Alije b. Zejda, ovaj od Ebu Hirre er-Rikašija, a on od svog amidže. Alija b. Zejd slab je prenosilac, ali u tome nema smetnje kad se radi o predanjima koja pojačavaju druge hadise.

⁹⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2142), Ibn Madža (1850), Ahmed, 4/446, 447, i 5/3, preko Ebu Kazaa el-Bahilija, on od Hakima b. Muavije el-Kušejrija, a ovaj od svog oca. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioци povjerljivi. A imam Ahmed, 5/3, i Ebu Davud (2144) zabilježili su ga u skraćenoj verziji, s dobrim lancem prenosilaca, posredstvom Behza b. Hakima, koji prenosi od svog oca, a ovaj od svog oca.

¹⁰⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2146), En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 2/10, Ibn Madža (1985), Abdurrezzak (17945), Et-Taberani (784), El-

U jednom podužem hadisu koji prenosi Džabir, radijallahu anhu, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio sljedeće: *“Bojte se Allaha u postupanju prema svojim ženama, ta sklopili ste brak s njima na temelju šerijata, sukladno Allahovoj riječi! Međutim, supruga ne smije upustiti u muževu kuću nikoga čijim prisustvom on nije zadovoljan. Ako to učine, onda ih i udarite, ali ne jako. Vi ste dužni da ih branite i odijevate prema svojim mogućnostima.”*¹⁰¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je žena nepokorna, čovjek je treba pokušati odgojiti, pa će je prvo savjetovati i opomenuti, zaprijetiti i potaknuti. Ako to ne pomogne, rastavit će se od nje u u postelji. Ako ni to ne bude imalo za posljedicu da se ona popravi, tada će je blago udariti. Evo o tome Božijih riječi: “A onih čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! – Allah je, zaista, uzvišen i velik!” (En-Nisa, 34)

El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 9/185, kaže: “Kada je žena neposlušna, muž će je nasavjetovati; ako se ne popravi, onda će napustiti njenu postelju, ali neće odlaziti od kuće; ako ni to ne bude koristilo, onda će je blago udariti, ali ne po licu.”

Drugo, udaranje je sredstvo vaspitanja neposlušne žene; ono je u osnovi zabranjeno, a dozvoljno pod sljedećim uvjetima: da udarac ne bude snažan, da se žena ne udara po licu i da se ne unakazi, da udarac uslijedi nakon savjeta i napuštanja u postelji, te da bude radi njenog odgoja, a ne iz mržnje i želje da joj se nanese šteta.

Treće, Poslanikove riječi: *“Neka čovjek ne udara svoju suprugu kao što neki ljudi udaraju roba jer će krajem dana s njom imati spolni odnos!”* ukazuju na mudrost zabrane udaranja žene. Naime, spolni je odnos ljepši što je želja za njim kod supružnika veća; a osoba bježi od onoga ko ju je izudarao. Nema sumnje da vjernik koji je razuman i plemenit neće sebi dozvoliti da jako udara ženu i nanosi joj bol, ta čovjek je pastir u svojoj porodici i treba je odgajati blago, mudro i pomoću lijepih savjeta.

Hakim, 2/188 i 191, El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna* (2346), El-Bejheki, 7/305, Ed-Darimi, 2/147, Ibn Hibban (4189), i neki drugi muhadisi, preko Ez-Zuhrija, on od Abdullaha b. Omera, on od Ijasa b. Abdullaha b. Ebu Zubaba. Lanac prenosilaca je vjerodostojan i prenosioci su povjerljivi, ali neki učenjaci tvrde da Ijas nije bio ashab. Smatram da je ipak bio ashab, što sam objasnio u svom djelu *Behdžetun-nazirin*, 1/363 i 364. Ibn Hibban (4186) zabilježio je hadis koji ga pojačava, kao Ibn Abbasovo predanje, i El-Bejheki, 7/304, kao predanje Ummu Kulsume b. Ebu Bekr.

¹⁰¹ Muslim (1218).

Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/304, ostavio je sljedeći zapis: “Kada žena učini nešto što se čovjeku ne dopada ili ga ne poslušati u onome u čemu ga mora poslušati, on će je udariti s ciljem odgoja. Pa ipak, bolje je da se čovjek ograniči na prijekor. Sve što se odgoj može postići riječima, fizički kontakt treba izbjegavati jer on izaziva odbojnost i remeti uzajamno poštovanje u braku, osim ako se ne radi o kršenju Allahovih granica.”

492. poglavlje

Zabranjeno je rukovanje sa ženama

Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejh ve sellem, kazao: “Čovjeku je bolje da bude uboden kakvom željeznom iglom u glavu nego da dotakne ženu kojoj nije mabrem!”¹⁰²

Umejma b. Rukajka, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja se ne rukujem sa ženama; a ono što reknem stotini žena, kao da sam rekao jednoj.”¹⁰³

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, imao je običaj reći: “Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rukovao sa ženama kad je od njih uzimao prisegu na vjernost.”¹⁰⁴

Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Tako mi Allaha, Poslanik se nije se rukovao ni s jednom ženom kad je od njih prihvatao prisegu na vjernost! Samo bi rekao: *Prihvatio sam od tebe prisegu.*”¹⁰⁵

¹⁰² **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Et-Taberani, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 20/174, 486 i 487, i Er-Rujani, u djelu *El-Musned* (1283), preko Šeddada b. Seida er-Rasibija, koji je čuo hadis od Jezida b. Abdullaha b. eš-Šihira, a on je čuo od Makila b. Jesara. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, tako kaže šejh El-Albani, u djelu *Silsiletul-ehadis-sabiha* (226).

¹⁰³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Malik, 2/982, En-Nesai, 7/149, Et-Tirmizi (1597), Ibn Madža (2874), Ahmed, 6/357, Ibn Hibban (4553), El-Humejdi (341), Et-Taberani, 4/486, 470, 472 i 476, El-Hakim, 4/71, i neki drugi muhadisi, posredstvom Muhammeda b. el-Munkedira, a on od Umejme.

¹⁰⁴ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/213, s dobrim lancem prenosilaca, i to posredstvom Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, a ovaj od svog oca. El-Humejdi (368), Ahmed, 6/454 i 459, i neki drugi muhadisi zabilježili su hadis preko Esme b. Jezid, koji ga osnažuje. Doduše, u ovom lancu prenosilaca postoji Šehr b. Havšeh, slab prenosilac, ali se njegova predanja uzimaju u obzir.

¹⁰⁵ El-Buhari (4891).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek dodirne strankinju, ženu kojoj nije mahrem. U hadisu koji je prenio Ma'kil, radijallahu anhu, izrečena je golema prijetnja u pogledu onog ko dodirne strankinju, što ukazuje da je to veliki grijeh.

Drugo, zabranjeno je rukovanje sa strankinjama, jer rukovanje podrazumijeva dodir. Pouzdano se zna da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rukovao sa ženama prilikom prihvatanja, a kamoli prilikom susreta i sl.

Treće, postoje predanja da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rukovao sa ženama preko odjeće, ali su sve to mursel-predanja, koja ne sežu do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem (u lancu prenosilaca nedostaje ashab), pa se njima ne može dokazivati. Štaviše, ista ta predanja u suprotnosti su s jasnim i pouzdanim Poslanikovim riječima i praksom.

Četvrto, veliki broj muslimana iskušan je rukovanjem sa ženama, povodeći se u tome za nekim ljudima koji obnašaju neke vjerske funkcije. A postoje grupacije koje u rukovanju sa ženama ne vide ništa loše i svojim pripadnicima nameću ovakvo uvjerenje.¹⁰⁶

493. poglavlje

Zabranjeno je da žena posluša muža u onome što je grijeh

Aiša, radijallahu anha, kazivala je: "Jedna je ensarijka udala svoju kćerku, kojoj je potom opala kosa s glave. Tada je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla da njen muž zahtijeva da u kosu kćerke uplete kosu druge žene. *'Nemoj to uraditi! Proklete su one žene koje to čine!'*, odgovori joj Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem."¹⁰⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada čovjek zatraži od žene da poćini ono što je zabranjeno, ona ga neće poslušati; poslušna će biti samo u dozvoljenim stvarima.

Drugo, neki savremeni, samozvani pravници smatraju da je dozvoljeno da žena uradi nešto što je zabranjeno ako joj to muž dozvoli,

¹⁰⁶ Vidjeti moje djelo *El-Džemaat ul-islamijja*, str. 327.

¹⁰⁷ El-Buhari (5205).

pa nema smetnje u tome da čupa obrve, upliće tuđu kosu u svoju i sl. Navedeni hadis pobija njihovo mišljenje kojim su, bez ikakvog dokaza, odobrili ono što nije dozvoljeno.

494. poglavlje

Zabranjeno je da žena pokazuje svoje ukrase

Svevišnji Allah rekao je: “Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje (...) I neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zvecket nakita njihova koji pokrivaju. I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite.” (En-Nur, 30, 31)

Tu je i sljedeći ajet: “U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte.” (El-Ahzab, 33)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem rekao: *“Dvije kategorije stanovnika Džehennema nisam vidio: muškarce koji tuku narod bičevima poput kravljih repova, i žene pokrivene a otkrivene, koje su skrenule s Pravog puta i druge navode na stranputicu, a njihove glave slične su grbama horasanskih deva. Neće one nikad ući u džennet, niti će osjetiti njegov miris koji se osjeti na neopisivo velikoj udaljenosti.”*¹⁰⁸

Ebu Uzejna es-Sadeŕi, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Najbolje žene jesu one koje volite, koje vam rađaju djecu, koje su prijatne i saosjećajane, ako se boje Allaha. A najgore žene jesu one koje su razgolice i uobražene – one su licemjerke. U Džennet će ući veoma malo žena.”*¹⁰⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, cijelo tijelo žene je avret, te joj nije dopušteno pokazati svoju ljepotu i ukrase, osim onoga što je Šerijat izuzeo – lice i šake, a oko čega, opet, postoji razilaženje među islamskim učenjacima. Smatram da se lice i

¹⁰⁸ Muslim (2128).

¹⁰⁹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 7/82, a šejh El-Albani uvrstio ga je među autentične hadise, u djelu *Silsiletul-ebadis-sabiha* (1849).

šake izuzimaju, na osnovu Esmnog, radijallahu anha, predanja, ali uz napomenu da je pokrivanje cijelog tijela oblik poželjne predostrožnosti, da je vrednije i draže Allahu.¹¹⁰

Eš-Ševkani je u djelu *Nejlul-entar*, 6/244, zapisao sljedeće: "...dakle, žena može pokazati lice i šake kada je to neophodno, prilikom trgovine i svjedočenja i sl., i to se izuzima iz zabrane. Evo ovako kažemo, ali ipak postoji hadis koji seže do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a u kojem se kur'anski ajet koji govori o pokrivanju žene drukčije tumači..."

Drugo, zabranjeno je da žena oblači prozirnu i tijesnu odjeću, pa da bude odjevena a ustvari gola; ne smije, dakle, isticati dijelove svog tijela i obline. Treba obući debelu i široku odjeću koja će pokriti njeno tijelo ne oslikavajući obline.

Treće, navedeno Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje velika je prijatna razgolićenim ženama, a posebno manekenkama. Molim Milostivog Allaha da nas sačuva smutnje i zla koje donosi razgolićavanje i razgolićene žene.

495. poglavlje

Ne smije se uzeti u obzir dojenje koje nije proisteklo iz gladi djeteta

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda: "Jednom, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u moju odaju i zatekao nekog čovjeka te sam primijetila promjene na crtama njegova lica – kao da je to htio osuditi. Rekla sam: 'Ovo je moj brat po mlijeku!' *'Dobro utvrdite da li vam je neko brat po mlijeku! Mjerodavno je samo ono dojenje koje je proisteklo iz gladi djeteta.'*"¹¹¹

Ona također prenosi i sljedeći hadis: "*Srodstvo po mlijeku ne uspostavlja se uslijed jednog ili dva dojenja.*"¹¹²

Ummul-Fadl, radijallahu anha, kazuje da je neki beduin došao kod Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: "Allahov Vjerovjesniče, oženio sam se drugom ženom, a moja prva žena tvrdi da je jednom ili dva puta zadojila moju drugu ženu!" Allahov Vjerovjesnik,

¹¹⁰ Vidjeti djelo *Džilbabul-mer'etil-muslima*, autora šejha El-Albanija.

¹¹¹ El-Buhari (5102) i Muslim (1455).

¹¹² Muslim (1450).

sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Srodstvo po mlijeku ne uspostavlja se uslijed jednog ili dva dojenja.”¹¹³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, mjerodavno je (te se njime uspostavlja srodstvo po mlijeku) ono dojenje koje ispuni sljedeće uvjete: prvo, da se radi o djetetu koje se hrani mlijekom, tj. od mlijeka raste i razvija se; i, drugo, da isto to dijete pet puta zadoji određenu ženu – dva ili tri dojenja nisu dovoljna da bi se uspostavilo srodstvo po mlijeku, a to je potvrđeno hadisom Aiše, radijallahu anha.

Drugo, učenjaci se razilaze o pitanju dojenja nakon što dijete napuni dvije godine. Ispravno je da se nakon što dijete napuni dvije godine ne uspostavlja srodstvo po mlijeku, jer se završio period dojenja koji je predviđen kur’anskim ajetom: “Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine onima koji žele da dojenje potpuno bude.” (El-Bekara, 233)

A kada se radi o predanju u vezi sa Salimom, Ebu Huzejfinim štićenikom, ono kao olakšica vrijedi onim ljudima koji se nalaze u položaju u kojem se nalazio Salim, a nije pravilo koje važi za sve ljude.

¹¹³ Muslim (1451).

47. RAZVOD BRAKA

496. poglavlje

Zabranjeno je rastaviti se od žene dok ima mjesečni ciklus

Uzvišeni Allah rekao je: “O vjerovjesniče, kada htjednete žene da pustite, vi ih u vrijeme kada su čiste pustite, a onda vrijeme koje treba da prođe brojte i Allaha, Gospodara svoga, bojte se. Ne tjerajte ih iz stanova njihovih – a ni one neka ne izlaze – osim ako očito sramno djelo učine. To su Allahovi propisi. Onaj koji Allahove propise krši – sam sebi nepravdu čini. Ti ne znaš, Allah može poslije toga priliku pružiti. I dok traje vrijeme određeno za čekanje, vi ih ili na lijep način zadržite ili se velikodušno od njih konačno rastavite i kao svjedoke dvojicu vaših pravednih ljudi uzmite, i svjedočenje Allaha radi obavite! To je savjet za onoga koji u Allah i u onaj svijet vjeruje – a onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći.” (Et-Talak, 1, 2)

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, ispričao je: “Dao sam svojoj ženi razvod braka kada je bila u mjesečnom ciklusu, pa je Omer to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on se naljutio te je rekao: *Naredi mu da je vrati i zadrži do sljedećeg mjesečnog ciklusa, nimo onog u kojem se od nje rastavio! A zatim, ako se bude želio rastati od nje, neka to učini kada ona bude čista, a da nema spolni odnos s njom. To je rastava braka u periodu čistoće; tako je Allah naredio da se rastavlja od žena.*”¹¹⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je razvesti ženu dok je u mjesečnom ciklusu, na osnovu sljedećeg: prvo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se zbog toga što je Ibn Omer dao rastavu braka u toku mjesečnog ciklusa, pa se može zaključiti da je to već bilo zabranjeno; da nije bilo tako, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se naljutio. (Možda će neko kazati: “Da je zabrana bila poznata, Omer, radijallahu anhu, ne bi požurio da o tome upita Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Međutim, Omerova, radijallahu anhu, žurba ne ukazuje na to, jer je njemu bilo poznato da je zabranjeno dati razvod braka dok se žena nalazi u mjesečnom ciklusu, ali nije znao kako postupiti s onim ko to ipak učini);

¹¹⁴ El-Buhari (4908) i Muslim (4 i 1471), i ovo je njegova verzija.

drugo, Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Ibn Omeru da vrati ženu i da je propisno pusti, ako se na to odluči; i, treće, neko je upitao Ibn Omera, radijallahu anhu, o čovjeku koji je tri puta pustio svoju suprugu u mjesečnom ciklusu, a on mu je odgovorio: "Nisi poslušao svoga Gospodara u onome što ti je naredio u pogledu rastave braka."¹¹⁵

Onaj ko pusti ženu u mjesečnom ciklusu, takav je prešao granice Allahovog vjerzakona, a onaj koji to radi sam je sebi nasilje učinio.

Drugo, zabranjeno je pustiti ženu u periodu čistoće ako je u njemu došlo do snošaja, shodno Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: *"A zatim, ako se bude želio rastati od nje, neka to učini kada ona bude čista, a da nema spolni odnos s njom..."*

Treće, iz svih verzija navedenog hadisa slijedi da se ovakav razvod braka, iako je zabranjen, uzima u obzir i da se računa kao jedno puštanje. U Ibn Sirinovoj verziji stoji: "Ibn Omer, radijallahu anhu, razveo se od supruge kad je bila u mjesečnom ciklusu, pa je Omer, radijallahu anhu, u vezi s time upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je on rekao: 'Neka je vrati!' 'Hoće li se takvo puštanje žene uzeti u obzir?', upitao sam Ibn Omera. 'Nego šta!', odgovorio je."¹¹⁶

Riječima: "Nego šta!" Ibn Omer je htio ukoriti Ibn Sirina, koji je upitao hoće li se takvo puštanje žene uzeti u obzir, i htio je reći da se rastava od žene koja se nalazi u mjesečnom pranju, mora uzeti u obzir.

U verziji koju je prenio Scid b. Džubejr stoji da je Ibn Omer, radijallahu anhu, rekao: "I to mi se računalo kao jedno puštanje."¹¹⁷

Četvrto, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/346-347, kaže: "Iz zabrane da se žena pusti u mjesečnom ciklusu izuzimaju se određeni slučajevi. Ako je žena trudna i primijeti krv – a na stanovištu smo da trudnica može dobiti mjesečno pranje – njeno puštanje nije zabranjeno, naročito ako je porod blizu. Izuzima se slučaj kad kadija izrekne presudu o rastavi braka nečijeg štićenika i to se dogodi u periodu kad njegova žena ima mjesečni ciklus. Izuzima se i slučaj u kojem se, da se izbjegne raskol među supružnicima, rastava braka mora izreći u mjesečnom ciklusu, kao i ženino isкупljenje od muža, a Allah najbolje zna."

Peto, onaj ko pusti svoju suprugu u mjesečnom ciklusu obavezan je vratiti je, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Omeru, radijallahu anhu, jasno rekao: *"Naredi mu da je vrati!"* I Poslanikova naredba Omeru da naredi svom sinu vraćanje žene – zapovijed je koja se mora izvršiti. Zapovijed je potekla od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, koja je

¹¹⁵ Muslim (3 i 1471).

¹¹⁶ El-Buhari (5252) i Muslim (12 i 1471).

¹¹⁷ El-Buhari (5253).

preko Omera dospjela do njegova sina Abdullaha, pa su tako svi: Poslanik, Omer i njegov sin Abdullah izvršili zapovijest Mudrog Zakonodavca.

Ako neko kaže: “Budući da čovjek ne mora sklopiti brak, ne mora ni ostati u bračnoj vezi”, odgovorit će mu se: “Ako je zabranjeno pustiti ženu u mjesečnom ciklusu, onda je s njom, dok je u takvom stanju, obaveza ostati u braku.”

497. poglavlje

Zabranjeno je da žena bezraložno traži razvod braka

Sevban, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Nezamislivo je da osjeti miris Dženneta ona žena koja od svog muža bezrazložno zatraži razvod braka!*”¹¹⁸

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće riječi Allahovog Vjervjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “*Žene koje se bezrazložno iskupljaju i razvode od svojih muževa jesu licemjerke.*”¹¹⁹

¹¹⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2226), Et-Tirmizi (1187), Ibn Madža (2055), Ahmed, 5/277 i 283, Ed-Darimi, 2/162, Ibnul-Džarud (748), Et-Taberi, u djelu *Džamiul-bejan* (4843 i 24844), Ibn Hibban (4184), Ibn Ebu Šejba, 5/272, El-Hakim, 2/200, i El-Bejheki, 7/316, preko Ejjuba, on od Ebu Kilabe, ovaj od Ebu Esme, a on od Sevbana. El-Hakim ga je uvrstio među autentične hadise, prema kriterijima El-Buharija i Muslima, a s time se složio Ez-Zehebi. Mislim da nisu u pravu, jer je hadis autentičan prema kriterijima Muslima, dok El-Buhari ne prenosi od Ebu Esme er-Rahbija – Amra b. Merseda, jednog od Muslimovih prenosilaca. Ibn Madža (2054) zabilježio je, preko Ibn Abbasa, hadis koji ga pojačava, ali mu je lanac prenosilaca slab, s nepoznatim prenosiocima Džaferom b. Jahjom i svojim amidžom Amarom b. Sevbanom.

¹¹⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 6/168, Ahmed, 2/414, El-Bejheki, 7/316, reko Ejjuba, on od El-Hasana, a ovaj od Ebu Hurejre. En-Nesai navodi kako je El-Hasan rekao da je ovaj hadis čuo samo od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioци povjerljivi. El-Hasanove riječi, koje je Zabilježio En-Nesai, jasno potvrđuju da je slušao hadise od Ebu Hurejre, a on je povjerljiv i pouzdan. Dakle, lanac je prenosilaca, zbog toga, prihvatljiv, kako to tvrdi Ibn Hadžer u djelu *Et-Težib*, govoreći o El-Hasanovoj biografiji. On je zapisao sljedeć: “Ne može se prigovoriti nijednom prenosioци iz ovog lanca, a El-Hasan je sam potvrdio da je ovaj hadis čuo od Ebu Hurejre.” Stoga se ne treba obazirati na En-Nesaijevu tvrdnju da je lanac prekinut, kao ni na riječi imama Eš-Ševkanija, u djelu *Nejlul-entar*, 7/41, da predanja koja prenosi El-Hasan od Ebu Hurejre, treba uzeti s rezervom.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno da žena bezrazložno zatraži od muža razvod braka ili da se bezrazložno otkupi od njega. Ona žena koja tako postupi neće osjetiti miris Dženneta na Sudnjem danu i ona kod sebe ima svojstvo licemjera.

Drugo, iskupljivanje od muža smatra se puštanjem, a ne razvrgavanjem braka (poslije kojeg muž nema pravo vratiti ženu). Zato su neki učenjaci, kao, naprimjer, Ebu Davud, Et-Tirmizi i Ibn Madža, navedeni Sevbanov hadis naveli u poglavlju koje govori o iskupljivanju žene od muža, pa su neki učenjaci, kao, naprimjer, El-Bejheki, usaglasili hadise koje smo naveli.

Da se ženino iskupljivanje od muža smatra puštanjem, dokaz su Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi Sabitu b. Kajsu, radijallahu anhu, kada je njegova supruga tražila od njega da je razvede: *"Uzmi bašću koju ti je ponudila kao iskup, a nju pusti!"*¹²⁰

498. poglavlje

Zabranjeno je ženu omraziti njezinom mužu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ne pripada nam onaj ko odvraća slugu od njegovih vlasnika! Ne pripada nam onaj ko otuđi suprugu od njezina muža i omrazi je u njegovim očima!"*¹²¹

Burejda b. el-Husajb, radijallahu anhu, pripovijeda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ko se zakune poštenjem ne pripada nam, kao ni onaj koji odvraća suprugu od muža ili slugu od vlasnika."*¹²²

¹²⁰ El-Buhari (5273).

¹²¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *Et-Taribul-kebir*, 1/396, Ebu Davud (2175 i 5170), Ahmed, 2/397, i ovo je njegova verzija, te El-Hakim, 2/196, El-Bejheki, 8/13, i u djelu *El-Adab* (80), i Ibn Hibban (568 i 5560), preko Ammara b. Zurejka, on od Abdullaha b. Isaa, ovaj od Ikrima, on od Jahje b. Mamera, a on od Ebu Hurejre.

¹²² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/352, El-Hakim, 4/298, Ibn Hibban (4363), El-Bejheki, 10/3, i El-Bezzar (1500), preko El-Velida b. Salebe et-Taija, on od Abdullaha b. Burejde, ovaj od svog oca, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj je lanac prenosilaca prihvatljiv. El-Hakim, El-Munziri i Ez-Zehabi uvrstili

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, veliki je grijeh da čovjek otuđuje suprugu od muža, odnosno slugu ili roba od vlasnika. Nepravda koja se time čini čovjeku, njegovoj porodici i domu veća je od prisvajanja njegovog imetka, pa čak i od prolijevanja njegove krvi.

Drugo, briga za muslimanskom porodicom obaveza je društva u cjelini.

499. poglavlje

Pustiti se može isključivo vlastita žena

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *“Pustiti se može isključivo vlastita žena, osloboditi se može samo vlastiti rob, prodati se može samo ono što se posjeduje i mora se ispuniti samo onaj zavjet koji je u čovjekovoj mogućnosti.”*¹²³

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Čovjek može pustiti isključivo svoju ženu i može osloboditi isključivo svog roba.”*¹²⁴

Tu su i hadisi od sljedećih ashaba: Alije b. Ebu Taliba, El-Misvera b. Mahreme, Aiše, Muaza b. Džebela, Ibn Abbasa i Ibn Omera, radijallahu

su ovaj hadis među autentične hadise. El-Buhari, u djelu *Et-Tarihul-kebir*, 1/396, i Ebu Ja'la (2413) zabilježili su hadis koji ga pojačava, kao Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje, s lancem prenosilaca koji se može prihvatiti. Također ga osnažuje i hadis koji je prenio Ibn Omer, radijallahu anhu. El-Hejsemi, u djelu *Medžmeuz-zevid*, 4/332, kaže: “U lancu prenosilaca postoji Muhammed b. Abdullah er-Razi, koga ne poznajem, dok su ostali prenosiooci povjerljivi.” U istom djelu, 5/77, tvrdi: “U lancu prenosilaca postoji i Ebu Tajilba Abdullah b. Muslim, koga Ibn Hibban drži povjerljivim, no on je griješio i protivriješio, dok su ostali prenosiooci povjerljivi.”

¹²³ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2190, 2191 i 2192), Et-Tirmizi (1181), Ibn Madža (2047), Ahmed, 2/189, 190 i 207, Ed-Darekutni, 4/14 i 15, Et-Tajalisi (2265), Et-Tahavi, u djelu *Muskeilul-asar* (659 i 660), Ibnul-Džarud (743), Ebu Nuajm, u djelu *Zikru abhari Asbehan*, 1/295, El-Hakim, 2/205, i El-Bejheki, 7/318, s dobrim lancima prenosilaca, preko Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, o ovaj od svog oca.

¹²⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tajalisi (1682), El-Hakim, 2/204, 420, i El-Bejheki, 7/319. El-Hakim i Ez-Zehebi smatraju ga autentičnim prema El-Buharijevima i Muslimovim kriterijima, a smatram da su u pravu.

anhum, kao i predanje koje prenosi Ebu Bekr b. Muhammed b. Hazma od svoga oca Muhammeda, a ovaj, opet, od svoga oca Hazma.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjek ne može pustiti tuđu suprugu. Imam El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 9/199, kaže: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je izgovorio besmislicu onaj ko pusti ženu prije nego što sklopi brak s njom, odnosno onaj ko oslobodi roba prije nego što isti taj rob bude u njegovom vlasništvu."

Drugo, učenjaci se, međutim, razilaze o pitanju uslovnog puštanja žene s kojom čovjek još nije stupio u brak, tj. da, naprimjer, rekne: "Kada se oženim tom i tom ženom, puštena je", ili da izjavi: "Ako se oženim iz tog i tog grada, puštena je žena kojom se oženim." Većina ashaba, tabiina i generacije poslije njih na stanovištu je da se takav uslovni brak ne uzima u obzir. Imam Et-Tirmizi, 3/486, kaže: "Većina učenjaka iz generacije ashaba i drugi islamski autoriteti smatraju da se ovaj uslovni razvod braka ne ubraja ni u šta."

I to je ispravno mišljenje. Hafiz Ibn Hadžer, 9/386, zapisao je sljedeće: "...stoga predanja prenesena od ashaba i tabiina ukazuju na to da većina njih smatra da puštanje žene prije sklapanja braka s njom i oslobađanje roba prije njegova prelaska u vlasništvo nema nikakvu pravnu posljedicu (...) Neki neistomišljenici protumačili su ova predanja rekavši: 'Uslovni razvod braka i oslobođenje roba nemaju pravnu posljedicu prije braka, odnosno prije prelaska roba u čovjekov posjed, ali izjava o uslovnom razvodu i oslobođenju roba imaju pravnu posljedicu nakon sklapanja braka, odnosno nakon prelaska roba u čovjekovo vlasništvo.' Ako bismo prihvatili ovo njihovo tumačenje, onda navedena predanja ne bi imala značenje. A ako ih razumijemo prema njihovom vanjskom značenju, tada su punoznačna: obavještavaju nas nema pravnih posljedica nakon sklapanja bračnog ugovora, odnosno nakon prelaska roba u čovjekovo vlasništvo. I ovo ide u prilog našem mišljenju da navedena predanja treba doslovno shvatiti. A Allah najbolje zna."

Eš-Ševkani je u djelu *Nejlul-evtar*, 7/28, rekao: "Zaista ne postoji potreba za ovakvim analiziranjem ovog pitanja... Treba samo kazati da puštanje žene prije nego što se s njom stupi u brak nije ispravno ni u kojem slučaju."

Treće, neki učenjaci smatraju da se navedeni hadisi odnose na čovjeka koji želi uslovno pustiti tuđu ženu, pa rekne: "Žena tog i tog čovjeka puštena je!" A očito je da je ovo njihovo mišljenje daleko od istine, a Allah najbolje zna.

500. poglavlje

Nije dopušteno da žena traži od muža da se rastavi od druge žene (njezine inoće)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nije dopušteno da žena traži razvod svoje sestre da bi je otkerela s njenog posjeda; njoj pripada ono što joj je već određeno.”*¹²⁵

U drugoj verziji stoji dodatak: *“...ta muslimanke su sestre.”*¹²⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da žena zahtijeva da se druga muslimanka razvede od muža kako bi se ona za njega udala i, umjesto nje, uživala u bračnom životu i trošila njegov imetak.

Drugo, izraz *sestra*, upotrijebljen u hadisu, ne odnosi se na sestru po krvi nego sestru po vjeri, kao što je objašnjeno u drugoj verziji, pa nije utemeljena tvrdnja da se ovaj propis proteže i na nevjernice.

Treće, ako čovjek ima dvije žene, nijednoj od njih nije dopušteno da od njega traži da pusti onu drugu.

Četvrto, muslimanki nije dopušteno da se upusti u ovo zabranjeno djelo, jer ništa ne može ostvariti svojom željom da pokvari brak drugoj ženi, desit će se samo ono što je Allah odredio. To je značenje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, prema verziji koju je zabilježio imam Muslim: *“...neka se uda, a ono što joj je određeno neće je mimoići.”*

501. poglavlje

Zabranjeno je uzeti vjenčani dar koji je čovjek dao ženi

Svevišnji Allah rekao je: “A vama nije dopušteno da uzimate bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahove propise neće izvršavati. A ako se bojite da njih dvoje Allahove propise

¹²⁵ El-Buhari (5152) i Muslim (1408).

¹²⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ibn Hibban (4070) i Ahmed, 2/311.

neće izvršavati, onda im nije grehota da se ona otkupi. To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte! A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su.” (El-Bekara, 229)

Tu je i ajet: “O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete, preko volje njihove, i da im teškoće pričinjavate, s namjerom da nešto od onoga što ste im darovali prisvojite, osim ako budu očito zgriješile. S njima lijepo živite. A ako prema njima odvratnost osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao. Ako hoćete da jednu ženu pustite, a drugom se oženite, i jednoj od njih ste dali mnogo blaga, ne oduzimajte ništa od toga. Zar da joj to nasilno oduzmete, čineći očigledan grijeh? Kako biste mogli i oduzeti to kad ste jedno s drugim živjeli i kad su one od vas čvrstu obavezu uzele.” (En-Nisa, 19-21)

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Jedan od najvećih grijeha u Allaha jeste da se čovjek oženi te da se, nakon što zadovolji svoju potrebu, rastavi od žene uzevši vjenčani dar; da čovjek ne dadne najamniku njegovu nadoknadu; i da čovjek ubije životinju iz zabave.”*¹²⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nije dopušteno da čovjek uzme bilo šta od vjenčanog dara ukoliko želi pustiti ženu, pa makar joj kao mehr dao mnogo blaga, niti je dopušteno da je zlostavlja i udara kako bi se iskupila od njega.

Drugo, ako žena poćini oćiti grijeh, kao, naprimjer, blud ili pokaže neposlušnost ili govori bestidne rijeći, ćovjek će zahtijevati da mu se vrati mehr koji joj je dao i neće s njom biti u lijepom odnosu, sve dok mu ne vrati vjenćani dar i ne iskupi se od njega.

502. poglavlje

Rastava braka u šali

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“U sljedećim trima stvarima šala ima status zbilje: u sklapanju braka, razvodu i vraćanju puštene žene.”*¹²⁸

¹²⁷ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je El-Hakim, 2/282, s dobrim lancem prenosilaca.

¹²⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2194), Et-Tirmizi (1184), Ibn Madža (2039), Ibnul-Džarud (712), El-Begavi (2356), El-Hakim, 2/198, i neki drugi muhadisi,

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nije se dopušteno igrati i šaliti razvodom braka; ako se razvod braka dadne u šali, on je mjerodavan.

El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 9/220, kaže: “Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da se razvod braka izrečen u šali uzima u obzir. Ukoliko razuman čovjek nedvosmisleno rekne da je pustio svoju ženu, neće mu koristiti pravdanje da se zabavljao i šalio, jer kad bi se ta isprika prihvatila od njega, obesnažili bi se islamski propisi. Naime, ko se oženi ili ko pusti ženu ili ko oslobodi roba uvijek mogao kazati: ‘Šalio sam se!’; to bi bilo očito igranje s Allahovim propisima. Dakle, ako se neko našali u pogledu triju stvari spomenutih u hadisu, njegove će se riječi uzeti u obzir. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izdvojio je sklapanje braka, razvod i vraćanje žene upravo zato da ukaže na to da se nije igrati s brakom. A Allah najbolje zna.”

Ibn Kajjim el-Dževzija, u djelu *Zadul-mead*, 5/204, ističe: “Ako obveznik u šali pusti ženu, odnosno ako u šali prihvati bračnu ponudu, odnosno ako u šali vrati ženu koju je pustio, snosi pravne posljedice. U vezi s tim, riječi koje čovjek izgovori u šali uzimaju se u obzir, za razliku od riječi koje izgovori dok spava ili iz zaborava ili u ludilu ili pod prisilom. Razlika je u tome što onaj koji se šali, s namjerom izgovara određene riječi, ali ne želi snositi posljedice istih tih riječi. Ako izgovori riječi koje povlače posljedice, obveznik ne može izbjeći posljedice; tako je Mudri Zakonodavac odredio, a čovjek s time nema ništa. Mjerodavno je to da čovjek pri punoj svijesti odluči i provede u djelo (u šali ili zbilji), a kad to učini, snosi posljedice. Spavač, onaj koji se nalazi u bunilu, luđak, pijan čovjek i umnobilnik ne snose posljedice za svoje riječi jer ih nisu izgovorili s namjerom koja se uzima u obzir i jer nisu obveznici. Njihove riječi nisu ponoznačne, kao što nisu punoznačne riječi djece koja ne razumiju njihovo značenje.”

Drugo, neki učenjaci smatraju da razvod braka izrečen u šali nije mjerodavan, a dokaz su im Allahove riječi: “A ako odluče da se rastave...” (El-Bekara, 227). A ovaj ajet ne ide u prilog njihovom mišljenju.

preko Abdurrahmana b. Habiba, on od Ataa b. Ebu Rebbaha, ovaj od Ibn Mahika, a on od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca slab, jer je Abdurrahman b. Habib – Ibn Edrek el-Medeni slab. En-Nesai tvrdi da su njegovi hadisi odbačeni. Međutim, postoje mnogi drugi lanci prenosilaca i hadisi koji osnažuju ovaj hadis. Spomenuli su ih Ez-Zejlei, u djelu *Nasbur-rajaa* 3/293-294, Ibn Hadžer, u djelu *Et-Telhisul-habir*, 3/209, i šejh El-Albani, u djelu *Irvaul-galil*, 6/224-228, koji ga je uvrstio u dobre hadise.

Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 7/21, kaže: “Hadis jasno upućuje da je sklapanje braka u šali, rastava braka u šali, vraćanje puštenc žene u šali i oslobađanje roba u šali, mjerodavno i da obveznik snosi posljedice svojih riječi. Kada je riječ o rastavi braka u šali, neki šafijski, hanefijski i drugi pravnici (Ahmed i Malik imaju sasvim oprečan stav) kažu da riječi koje nedvosmisleno ukazuju na razvod braka, a koje su izgovorene u šali, moraju biti izrečene s namjerom da se pusti žena. Ovo je mišljenje i imamâ: Es-Sadika, El-Bakira i En-Nasira. Svoj stav dokazuju ajetom: ‘A ako odluče da se rastave...’ (El-Bekara, 227). Kažu: ‘Ajet jasno ukazuje da se u obzir uzima odluka, a onaj koji u šali dadne razvod braka, taj nije odlučio da se rastavi od žene.’ Neki učenjaci odbili su ovo dokazivanje usklađivanjem 227. ajeta sure El-Bekara i hadisa koji se bavi ovom temom, pa su rekli da je odluka o rastavi braka mjerodavna ako čovjek svojoj ženi uputi dvosmislene riječi, a da, s druge strane, odluka nije mjerodavna ako joj uputi nedvosmislene riječi kojima se od nje razvodi. Dokazivanje 227. ajetom sure El-Bekara da rastava braka u šali, nije mjerodavna u osnovi je neispravno i nema potrebe za usklađivanjem ovog ajeta i hadisa. Naime, ovaj je ajet objavljen povodom onih koji se zakunu da se neće približavati svojim ženama.”

503. poglavlje

Nema rastave braka pod prisilom

Aiša, radijallahu anha, čula je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “*Nisu mjerodavni razvod braka i oslobađanje roba u prisili (galak).*”¹²⁹

¹²⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2193), Ibn Madža (2046), Ahmed, 6/276, Ibn Ebu Šejba, 5/49, Ed-Darekutni, 4/36, El-Hakim, 2/198, i El-Bejheki, 7/357. Zbog Muhammeda b. Ubejda b. Ebu Saliha el-Mekkija ovaj je lanac prenosilaca slab. Zabilježili su ga El-Bejheki, 7/357, i Ed-Darekutni, 4/36, s drugim lancem prenosilaca, od Safije b. Šejba, koja prenosi od Aiše. A u ovom lancu prenosilaca postoji čovjek imenom Kazaa b. Suvejd, i on je slab. Ovaj je hadis zabilježio i El-Hakim, 2/198, s trećim lancem prenosilaca. Ez-Zehebi tvrdi da je Nuajm prenosio odbačene hadise. Slažem se s njim, i ovo je slab lanac prenosilaca. Pa ipak, iako se može prigovoriti svim ovim lancima prenosilaca, oni pojačavaju jedni druge, pa ovaj hadis možemo prihvatiti kao dobro predanje. A Allah najbolje zna.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ebu Davud je izraz *galak* protumačio rekavši da označava srdžbu, ali većina onih koji su se bavili tumačenjem nepoznatih izraza (spomenutih u hadisima) smatraju da *galak* označava prisilu. Nije kontradiktorno isti ovaj izraz protumačiti kao srdžbu u kojoj čovjek ne zna šta čini niti šta govori.

Drugo, Ibn Kajjim el-Dževzija posebno je objasnio ovo pitanje u svom znamenitom djelu *Zadul-mead*, 5/215, gdje je rekao: “Šejhul-islam Ibn Tejmijja rekao je: ‘Izraz *galak* nosi značenje pomračenja uma, kada čovjek nije svjestan da govori i šta govori.’ Ebul-Abbas el-Muberrid tvrdi da izraz *galek* znači: tjeskoba u prsima i pomanjkanje strpljenja u bezizlaznoj situaciji. Šejhul-islam kaže: ‘Ovaj hadis odnosi se na razvod braka koji dadne onaj koji je prisiljen ili lud ili pijan ili ljut (pijan ili ljut u toj mjeri da ne vlada svojim razumom) ili ne želi svojim riječima dati razvod braka ili uopće ne zna šta govori.’ Umjesno je kazati da postoje vrste srdžbe: prvo, srdžba koja oduzima razum i čovjek ne zna šta govori – islamski su učenjaci jednoglasni da se riječi kojima se daje razvod braka, u takvom stanju neće uzeti u obzir; drugo, srdžba u kojoj čovjek zna šta želi i šta govori – u ovom će se slučaju razvod braka uzeti u obzir; i, treće, srdžba koja ne oduzima razum ali se ispriječi između čovjeka i razumnih postupaka, pa se, kada se smiri, kaje zbog onoga što je rekao – razvod braka ni u ovom slučaju nije mjerodavan.”

504. poglavlje

Zabranjeno je da se čovjek zakune da se neće približavati supruzi duže od četiri mjeseca

Svevišnji Allah kaže: “Onima koji se zakunu da se neće približavati ženama svojim, rok je samo četiri mjeseca; i ako se vrate ženama, pa Allah zaista prašta i milostiv je; a ako odluče da se rastave, pa, Allah zaista sve čuje i zna.” (El-Bekara, 226, 227)

Nafi je pripovijedao: “Ibn Omer je u pogledu čovjekove zakletve da se svojim ženama neće približavati određeno vrijeme, koje je Uzvišeni Allah spomenuo u Kur'anu, rekao da nikome nije dozvoljeno produžiti taj rok. Rekao je da će čovjek zadržati svoje supruge prema njima se

lijepo odnoseći ili će odlučiti da se od njih definitivno razvede, kao što je to Uzvišeni Allah odredio.”¹³⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada se čovjek zakune da neće imati spolni odnos sa svojom suprugom, treba uzeti u obzir period za koji se zakleo da neće prilaziti svojoj supruzi. Ako je taj period kraći od četiri mjeseca, čovjek ima pravo ispuniti zakletvu i naposljetku prići supruzi, a ona se mora strpjeti i nema pravo tražiti da joj se vrati. Ali, ako je period duži od četiri mjeseca, žena ima pravo tražiti od supruga da joj se vrati ili da je pusti, kako ne bi trpila štetu. Dakle, zabranjeno je prekoračiti period od četiri mjeseca jer je u tome čisto nanošenje štete ženi.

Drugo, istek perioda od četiri mjeseca ne znači da je žena rastavljena od muža, i to je mišljenje većine ashaba. Nafi prenosi da je Ibn Omer izjavio: “Kada prođu četiri mjeseca, čekat će se da muž pusti ženu; razvod se neće desiti sve dok je ne pusti.” Ovo su mišljenje zastupali Osman, Alija, Ebud-Derda, Aiša i još dvanaest ashaba.¹³¹

Lično sam se priklonio ovom mišljenju i ono je, ako Bog da, ispravno, i to zbog sljedećih razloga: prvo, Allahove riječi: “A ako odluče da se rastave...”, jasan su dokaz da istek perioda od četiri mjeseca ne znači razvod braka, sve dok čovjek ne odluči hoće li ženu pustiti ili će je zadržati. Tvrdnja da istek perioda od četiri mjeseca znači i rastavu braka nicosnovana je, ne postoji dokaz da se namjera o razvodu braka smatra razvodom, jer bi onda i namjera da se žena vrati značila njeno vraćanje, a to nijedan učenjak ne kaže; drugo, izjave ashabâ o ovom pitanju smatraju se merfu-predanjem (tj. Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima), kako to kaže Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/428: “Ovo Ibn Omerovo, radijallahu anhu, tumačenje ajeta, prema mišljenju El-Buharija i Muslima (a što je prenio imam El-Hakim), ima status Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi. Dakle, utemeljenije je mišljenje da će se ovdje čekati na odluku muža”; i, treće, ovo je stav većine ashaba i slaže se s vanjskim značenjem kur’anskog ajeta, a “prednost se uglavnom daje vanjskom značenju Kur’ana”, ističe Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/429.

Treće, iz Allahove odredbe da ovaj period iznosi četiri mjeseca neki pravnici izvode zaključak da čovjeku nije dopušteno ostaviti ženu duže od četiri mjeseca, makar se i ne zakleo da joj neće prilaziti u tom periodu, jer žena ne može biti bez muža duže od toga.

¹³⁰ El-Buhari (5290).

¹³¹ El-Buhari (5291).

Četvrto, kada istekne period od četiri mjeseca, čovjeku će se dati na izbor da se vrati supruzi ili da je pusti; ako je ne htjedne pustiti, to će učiniti kadija.

505. poglavlje

Zabranjeno je pustiti ženu riječima: “Nisi mi dopuštena, kao što mi nije dopuštena majka moja!”

Allah, dželle šanuhu, kaže: “Oni od vas koji ženama svojim reknu da im više nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a one nisu majke njihove, majke njihove su samo one koje su ih rodile, oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu. A Allah sigurno briše grijehe i prašta. Oni od koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s njima nastave da žive, dužni su, prije nego što jedni drugo dodirnu, da jednog roba ropstva oslobode. To vam se naređuje, a Allah dobro zna ono što vi radite. Onaj koji ne nađe, dužan je da dva mjeseca posti uzastopice prije nego jedno drugo dodirne. A onaj ko ne može, dužan je da šezdeset siromaha nagradi, za to da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete. To su Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna.” (El-Mudžadela, 2-4)

Huvejla b. Malik b. Saleba, radijallahu anha, pripovijeda: “Moj muž, Evs b. es-Samit, kazao mi je da mu više nisam dopuštena, kao što mu nije dopuštena majka njegova. Došla sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i požalila mu se zbog toga, a on se počeo raspravljati sa mnom o tome, te je rekao: *‘Boj se Allaha, pa on je tvoj amidžić.’* Nisam se prestala žaliti sve dok nije objavljen ajet: ‘Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala...’, i riječi u kojima Allah propisuje iskup za prekršaj koji je učinio moj muž. Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *‘Neka oslobodi roba!’* ‘Nije u mogućnosti da to uradi’, rekla sam. *‘Neka onda posti dva mjeseca uzastopice’*, kaza on. ‘Allahov Poslaniče’, rekoh, ‘on je star i ne može postiti.’ *‘Dužan je nahraniti šezdeset siromaha u tom slučaju’*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Ali on ni to ne može, siromašan je’, objasnila sam. Tada neko donese košaru datula¹³², te ja

¹³² To je korpa od palminog lišća u koju stane petnaest sa’ova, kao što je to s ispravnim lancem prenosilaca zabilježio Ebu Davud (2216) od Ebu Seleme b. Abdurrahmana. Tvrdnju da u ovu korpu može stati šezdeset ili trideset sa’ova učenjaci su odbacili, jer je

rekoah Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da ću ja osigurati drugu košaru datula. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *‘Lijepo si postupila. Sada idi i umjesto njega nahrani šezdeset siromaha, a zatim mu se vrati.’*¹³³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Allahove riječi: “Oni od vas koji ženama svojim reknu da im više nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a one nisu majke njihove, majke njihove su samo one koje su ih rodile, oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu...” dokazuju da je zabranjeno rastaviti se od supruge *ziharom*, tj. riječima: “Nisi mi dopuštena, kao što mi nije dopuštena majka moja!”

Drugo, onaj ko izgovori ove riječi i odluči nastavi živjeti sa svojom ženom dužan je da se iskupi, tj. da oslobodi roba, a ako to nije u mogućnosti, postit će dva mjeseca uzastopice, a ako ni to ne može, onda će nahraniti šezdeset siromaha. Vanjsko značenje navedenog ajeta ukazuje na to da se čovjek u ovom slučaju vraća svojoj supruzi spolnim odnosom, a postoje i oni učenjaci koji smatraju da navedeni ajet nosi drukčije značenje. Naime, neki kažu da ajet upozorava na opasnost predislamske prakse čestog izricanja *zihara*, a dotle neki islamski autoriteti kažu da se ajet odnosi na onog muža koji suprug od koje se razveo *ziharom*, zadrži vrijeme u kojem se od nje može rastaviti, a to ne učini. Učenjaci se ovdje razilaze u pogledu značenja Allahovih riječi: “...summe jeudune...”, koje se mogu shvatiti na više načina.

Treće, onaj ko izjavi da mu je supruga zabranjena, kao što mu je majka zabranjena mora se iskupiti prije spolnog odnosa, a prema predviđnom redoslijedu.

predanje o tome preneseno s lancima prenosilaca koji nisu vjerodostojni. Naime, svi ti lanci prenosilaca sežu do Mamera b. Abdullaha b. Hanzale, koji je bio nepoznat prenosilac.

¹³³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2214 i 2215), Ahmed, 6/391-392, Ibn Hibban (4279), Ibnul-Džarud (746), El-Bejheki, 7/391-392, i drugi muhadisi, preko Ibn Ishaka, koji prenosi od Mamera b. Abdullaha b. Hanzale, on od Jusufa b. Abdullaha b. Selama, a ovaj od Huvejle. Sve u svemu, hadis je dobar zbog mnoštva lanaca prenosilaca i drugih hadisa koji ga pojačavaju.

506. poglavlje

Nije dozvoljeno da raspuštenica krije da je trudna, niti je dozvoljeno da tvrdi da je trudna, a nije

Allah, dželle šanuhu, rekao je: “Raspuštenice neka čekaju tri mjeseca pranja; i nije im dopušteno da kriju ono što je Allah stvorio u maternicama njihovim, ako u Allaha i u onaj svijet vjeruju.” (El-Bekara, 228)

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da raspuštenica govori neistinu, pa da tvrdi da je trudna, a nije, kao što je zabranjeno da govori da nije trudna, a jeste.

Drugo, Ibn Kesir u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 1/278, kaže: “Raspuštenicama je naređeno da govore istinu, a njihove se riječi, jer su jedine upućene u to i jer je pretežno nemoguće dokazati da li je ili nije trudna, moraju uzeti u obzir. Zapriječeno im je da ne lažu, jer bi se moglo desiti da žena, ovisno o ličnom interesu, tvrdi da je dobila mjesečno pranje – da priček što prije istekne, ili da tvrdi da je trudna – da priček što duže traje.”

507. poglavlje

Zabranjeno je da se žena vrati bivšem mužu nakon trećeg puštanja

Svevišnji Allah kaže: “Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati. A vama nije dopušteno da uzimate bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahov propis neće izvršavati. A ako se bojte da njih dvoje Allahove propise neće izvršavati, onda im nije grehota da se ona otkupi. To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte! A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su. A ako je opet pusti, ona mu se ne može vratiti što se neće za drugog čovjeka udati. Pa ako je ovaj pusti, onda njima dvoma nije grijeh da se jedno drugom vrate, ako misle da će Allahove propise izvršavati; to su Allahove odredbe, On ih objašnjava ljudima koji žele da znaju.” (El-Bekara, 229, 230)

Aiša, radijallahu anha, kazivala je: "Rifaa el-Kurezi razveo od svoje supruge te se ona udala za drugog čovjeka, ali se kasnije požalila Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na njega rekavši da joj ne prilazi jer ne može doživjeti erekciju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao joj je: *Želiš li se vratiti Rifai?! Ne možeš mu se vratiti sve dok ne budeš imala spolni odnos sa svojim sadašnjim mužem, tj. sve dok oboje ne osjetite slast spolnog odnosa.*"¹³⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada čovjek pusti svoju suprugu tri puta, nije mu dozvoljeno da se njome ponovo oženi sve dok se ona ne uda za drugog čovjeka (koji će s njom imati spolni odnos) i ne rastavi se od njega.

Drugo, očiti je haram da čovjek stupi u brak s određenom ženom kako bi ona bila dozvoljena njezinom prvom mužu. O ovome smo govorili u 470. poglavlju.

Treće, da bi se žena mogla vratiti svom prvom mužu (nakon razvoda od prvog muža i isteka pričeke), mora s drugim mužem imati spolni odnos u kojem će osjetiti slast. Ako bi se spolni odnos dogodio kada supruge spava ili kada je bez svijesti, to ne bi bilo mjerodavno.

Četvrto, štaviše, ako bi drugi muž bio impotentan pa je pustio, ni tada se ona ne može vratiti prvom mužu, na što upućuje vanjsko značenje hadisa koji smo naveli.

¹³⁴ El-Buhari (5317) i Muslim (1433).

48. IZDRŽAVANJE

508. poglavlje

Žena koja je puštena tri puta nema pravo na izdržavanje niti na smještaj

Fatima b. Kajs, radijallahu anha, pripovijeda da ju je Ebu Amr b. Hafs neopozivo pustio, a bio je odsutan. Poslao joj je preko svog opunomoćenika nešto ječma, na šta je ona negodovala. Opunomoćenik joj reče: "Tako mi Allaha, ti kod svog bivšeg muža nemaš nikakva prava!" Ona je zatim otišla kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenula mu to, a on joj reče: *"Tvoj bivši muž nije dužan da te izdržava!"* Poslanik, sallallahu alejhi ve selle, naredio joj je da priček provede u Ummu Šurejkovoj kući. Kazao je: *"Moji drugovi često posjećuju tu ženu, pa ti priček provedi kod Ibn Ummu Mektuma jer je on slijep čovjek. Smjesti se tamo, a kad ti istekne priček, obavijesti me."*¹³⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, žena koja je tri puta puštena nema u pričeku pravo na izdržavanje niti na smještaj.

Drugo, izuzetak je trudnica, koja ima pravo na izdržavanje, na osnovu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućenih Fatimi b. Kajs: *"Nemaš pravo na izdržavanje, osim ako si trudna."*¹³⁶

Treće, neki učenjaci nisu prihvatili predanje Fatime b. Kajs jer se suprotstavlja vanjskom značenju kur'anskog teksta koji se bavi ovom temom. Ibn Kajjim el-Dževzija odbio je sve prigovore tih učenjaka, te je u čuvenom djelu *Zadul-mead*, 5/522-542, napisao prelijepu studiju o tome, a koju upravo zbog njezine dužine ovdje ne mogu navesti.

¹³⁵ Muslim (1480).

¹³⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2290) s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

49. HRANA

509. poglavlje

Zabranjeno je jesti lijevom rukom

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selle, upozorio: *“Ne jedite lijevom rukom! Šejtan, uistinu, jede lijevom rukom.”*¹³⁷

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resululahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Neka niko ne jede i ne pije lijevom rukom jer tako šejtan radi.”*¹³⁸

Selema b. el-Ekva, radijallahu anhu, pripovijeda: “Neki je čovjek jeo lijevom rukom u prisustvu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je Poslanik zapovijedio: *‘Jedi desnom rukom!’* ‘Ne mogu’, reče onaj čovjek. *‘Da Bog da ne mogao!’*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Onog je čovjeka samo oholost spriječila da se pokori, pa mu se desna ruka oduzela i nije njome mogao ni jesti.”¹³⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je jesti lijevom rukom jer šejtan jede lijevom rukom, a čovjek ne smije oponašati šejtana.

Drugo, iz Selemnog, radijallahu anhu, predanja zaključuje se da je grešan samo onaj ko neopravdano jede ili pije lijevom rukom, a nije grešan onaj ko je bolestan, ranjen i sl., pa mora jesti lijevom rukom.

510. poglavlje

Zabranjeno je hranu jesti sa sredine posude

Abdullah b. Busr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Jedite hranu sa strane, a ne sa sredine, jer se na sredinu posude spušta blagoslov.”*¹⁴⁰

¹³⁷ Muslim (2019).

¹³⁸ Muslim (2020, 106).

¹³⁹ Muslim (2021).

¹⁴⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3773), Ibn Madža (3263 i 3275), El-Bejheki, 7/283, i neki drugi muhadisi, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *“Kada jedete, ne jedite sa sredine posude nego jedite sa strane, blagoslov se spušta na sredinu posude.”*¹⁴¹

Selma, radijallahu anha, govorila je: *“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije volio da se hrana uzima sa sredine posude.”*¹⁴²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je hranu uzimati sa sredine posude, nego se prvo jede sa strane, a zatim sa sredine.

Drugo, blagoslov se spušta na sredinu posude, a zatim se širi prema njezinim krajevima.

511. poglavlje

Zabranjeno je jesti odvojeno

Vahši b. Harb pripovijeda da je neki čovjek primijetio: *“Allahov Poslaniče, ne možemo se zasititi hranom!”* *“Možda ne jedete skupa! Jedite skupa i spomenite Allahovo ime, pa će vam Allah dati blagoslov u hrani”*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁴³

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Poslanikov hadis: *“Jedite skupa, a nemojte jesti odvojeno! U zajednici je blagoslov.”*¹⁴⁴

¹⁴¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3772), Et-Tirmizi (1805), Ibn Madža (3277), Ahmed, 1/270, 300, 345 i 346, El-Hakim, 4/116, El-Bejheki u djelima: *Es-Sunen*, 7/278, i *El-Edeb* (632), El-Begavi, u djelu *Serbus-sunna* (2873) i neki drugi muhadisi, preko Ataa b. es-Saiba, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn Abbasa. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, iako su mu neki učenjaci prigovorili zbog Ataa, koji je naposljetku počeo zaboravljati hadise, ne znajući da Šu'ba i Sufjan prenose od njega, kako su to zabilježili Ebu Davud i Ahmed. Međutim, njih dvojica su slušali od njega prije nego što je počeo zaboravljati, pa je lanac prenosilaca, bez sumnje, vjerodostojan.

¹⁴² **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Sahibul-džami* (5008). Ovaj su hadis dobrim ocijenili El-Iraki, El-Hejsemi i El-Munavi, kako to stoji u djelu *Fejdul-Kadir*, 5/244.

¹⁴³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3764), Ibn Madža (3286), Ahmed, 3/501, Ibn Hibban (5224), i El-Hakim, 2/103, s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost. Naime, Vahši b. Harb i njegov otac nisu prihvatljivi, ali ovaj hadis pojačavaju hadisi koje smo naveli poslije njega.

¹⁴⁴ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ibn Madža (3287), s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost. Naime, Amr b. Dinar Kahrman Alu ez-Zubejr slab je prenosilac.

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *‘Jedite skupa, a nemojte jesti odvojeno! Hrana namijenjena jednom čovjeku dovoljna je dvojici ljudi, a hrana namijenjena dvojici može nahraniti četvericu ljudi.’*¹⁴⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se ljudi odvajaju i da jedu posebno; to potire blagoslov u hrani.

Drugo, zajedničko objedovanje jamac je saosjećajnosti i harmonije u porodici i u društvu.

512. poglavlje

Zabranjeno je jesti i piti iz zlatnog i srebrenog posuđa

Ibn Ebu Lejla pripovijeda da je Huzejfa bio u Medainu, pa je jednom prilikom zatražio vode i predstojnik mu je donio srebrni pehar; Huzejfa ga je bacio na njega i rekao: “Bacio sam ovaj pehar na njega samo zato što sam mu zabranio da donese srebrni pehar, a on me nije poslušao! Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je oblačenje odjeće od svile i brokata, i pijenje iz zlatnih i srebrenih posuda. Rekao je: *To pripada nevjernicima na dunjaluku, a vama na ahiretu.*”¹⁴⁶

Majka pravovjernih Ummu Selema, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Onaj ko pije iz srebrenе posude u svoj stomak ustvari unosi džehennemsku vatru.”*¹⁴⁷

A u drugoj verziji stoji: *“Onaj ko jede i pije iz srebrenog i zlatnog posuđa u svoj stomak ustvari unosi džehennemsku vatru.”*¹⁴⁸

Slični hadisi preneseni su od El-Beraa b. Aziba i Enesa b. Malika, radijallahu anhum.

¹⁴⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Vidjeti: *Silsiletul-abadis-sabiba* (2691).

¹⁴⁶ El-Buhari (5632) i Muslim (2067).

¹⁴⁷ El-Buhari (5634) i Muslim (2065).

¹⁴⁸ Muslim (2065).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je jesti i piti iz zlatnog i srebrenog posuđa. Onaj ko to čini poistovjećuje se s onima koji se suprotstavljaju Šerijatu, a na koje se Allah rasrdio.

Drugo, nevjernici jedu i piju iz zlatnog i srebrenog posuđa na ovom svijetu, a mi ćemo, ako Bog da, jesti i piti iz zlatnog i srebrenog posuđa na ahiretu.

Treće, onaj koji upotrebljava ovo posuđe zaslužuje džehennemsku vatru.

Četvrto, status jedenja i pijenja ima upotreba flašice za miris ili za surmu koja je sačinjena od zlata i srebra.

Peto, ovaj propis odnosi se na muškarce i žene podjednako, osim što je ženama dopušteno nošenje nakita, a muškarcima je dozvoljeno nošenje srebrenog prstenja.

513. poglavlje

Zabranjeno je na gozbu pozvati samo bogate ljude

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, imao je običaj kazati: "Najgora hrana na svadbenom veselju jeste ona hrana na koju se pozivaju bogati, a zaobilaze siromasi. A ko se ne odazove pozivu na svadbeno veselje neposlušan je Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sllem."¹⁴⁹

U drugoj verziji ovog hadisa stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najgora hrana na svadbenom veselju jeste ona hrana koja se uskraćuje siromasima, a nudi bogatima. Ko se ne odazove pozivu na svadbeno veselje neposlušan je Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sllem.*"¹⁵⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je na gozbu pozvati isključivo imućne ljude, a zaobići pritom siromahe. Najgora je ona hrana koja se servira na takvim gozbama.

¹⁴⁹ El-Buhari (5177) i Muslim (1432). Premda su ovo riječi ashaba, one imaju status Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, kao što je to objasnio Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/244-245.

¹⁵⁰ Muslim (110 i 1432).

Drugo, navedeni hadis nosi obavijest o onome što se često događa – da organizator veselja vodi brigu da na gozbu dođu bogati te da se njima dadne prednost nad siromasima u glede hrane i mjesta na sijelu. Ovaj hadis ne znači da je nepoželjno servirati hranu na gozbama. Da je to tako, ne bi bilo naređeno pozivanje na gozbu i ne bi odbijanje poziva bila neposlušnost prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a neposlušnost je grijeh.

514. poglavlje

Zabranjeno je uzimati više datula iz posude kada iz nje jede nekoliko ljudi¹⁵¹

Džebela je kazivao: “Bili smo u Medini s nekim ljudima iz Iraka i zadesila nas je gladna godina, pa nam je Ibnuz-Zubejr dijelio datule. Tada je pokraj nas naišao Ibn Omer, radijallahu anhu, i rekao: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek uzime dvije hurme odjednom, osim ako mu dozvoli onaj ko polaže pravo na iste te hurme.’”¹⁵²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek uzme više datula odjednom bez dozvole onih koji jedu s njim, jer je u tome svojevrsna prevara svog saputnika, odnosno suvlasnika iste te hrane.

Drugo, neki učenjaci ovu zabranu ograničavaju na pomanjkanje hrane i gladne godine. Međutim, u obzir se uzima općenitost teksta, a ne posebnost povoda. Ovaj hadis nema posebnog povoda na koji bi se odnosio, pa da možemo kazati da je u nestašici zabranjeno, a u izobilju dozvoljeno da čovjek uzima iz posude dvije datule odjednom. Naime, hadis je izrečen zato da se spriječe nepravda i obmana i da se lijepo osjećaju oni koji jedu, te da se ljudi ne uče pohlepi i sebičnosti.

¹⁵¹ Ovo je pitanje detaljno obrađeno u 377. poglavlju.

¹⁵² El-Buhari (2455) i Muslim (2045).

515. poglavlje

Zabranjeno je jesti naslonjen

Ebu Džuhajfa, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ja ne jedem naslonjen!*”¹⁵³

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, tvrdi: “Niko nikada nije vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede naslonjen, niti je dozvoljavao da iko ide iza njega.”¹⁵⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam El-Hattabi u djelu *Mealimus-sunen*, 4/242, zapisao je sljedeće: “Većina običnog svijeta smatra da se izraz *naslonjen* odnosi na onoga koji je nagnut i naslonjen na jednu stranu, a to nije tačno. Izraz *naslonjen* ovdje znači ugodno sjedenje u kojem se obično mnogo jede....”¹⁵⁵

Pa ipak, El-Hattabi nije bio u pravu kad je ovo rekao. Izraz *naslonjen* nosi značenje: biti nagnut ustranu, a tome u prilog idu i riječi nekih ashaba, zabilježene u vjerodostojnom predanju: “Poslanik je naslonjen pa je sjeo”, tj. bio je nagnut prema jednoj strani. Ibnul-Dževzi kategorički tvrdi da izraz *naslonjen* znači: biti nagnut ustranu.

Drugo, zabranjeno je jesti naslonjen. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi i djela upućuju na to. I prema hrani treba pokazati poštovanje i treba biti skroman prilikom njena konzumiranja, a ne ponašati se poput barbara.

Treće, nije nimalo zdravo jesti naslonjen jer u tom slučaju hrana ne dospijeva lahko u želudac.

Četvrto, oslanjanje na ruku prilikom jela vid je naslanjanja. Prema jednom hadisu, koji nije autentičan, kao što kaže Ibn Hažder u djelu *Fethul-Bari*, 9/541, zabranjeno je nasloniti se na ruku prilikom jela.

¹⁵³ El-Buhari (5398 i 5399).

¹⁵⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3770), Ibn Madža (244), El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna* (2840), Ebuš-Šejh, u djelu *Ahlakun-nebi* (213) i neki drugi muhadisi.

¹⁵⁵ Ove njegove riječi naveo je imam El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 11/286.

516. poglavlje

Pokuđeno je obrisati ruku prije nego što se poližu prsti

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada neko od vas jede neka ne briše ruku prije nego što je poliže, odnosno prije nego što je neko drugi ne poliže.”*¹⁵⁶

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *“Kada nekome ispadne zalogaj, neka ga uzme i obriše, a neka ga nikako ne ostavlja šejtanu! Neka čovjek ne obriše prste mahramicom dok ih ne poliže jer ne zna u kojem se dijelu hrane nalazi blagoslov.”*¹⁵⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da čovjek obriše ruke prije nego što se poližu prste desnice ili dok ih ne poliže neko kome se to ne gadi, da bi se čovjek domogao blagoslova koji se nalazi u hrani.

Drugo, pokuđeno je zalogaj koji ispadne ostaviti na podu, treba ga očistiti i pojesti, a ne treba ga ostaviti šejtanu.

517. poglavlje

Pokuđeno je zaspati s masnoćom od mesa prionulom za ruku

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Ko ne opere masnoću od mesa prionulu za ruku i ode na počinak pa ga snađe zlo, neka kori sam sebe.”*¹⁵⁸

Ovaj hadis prenio je i Ibn Abbas, radijallahu anhu.¹⁵⁹

¹⁵⁶ El-Buhari (5456) i Muslim (2031).

¹⁵⁷ Muslim (2033, 114, 135)

¹⁵⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1220), Ebu Davud (3852), Et-Tirmizi (1860), Ibn Madža (3297), Ahmed, 2/263 i 537, El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (2878), El-Bejheki, 7/276, Ibn Hibban (5521) i neki drugi muhadisi.

¹⁵⁹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari u zbirci *El-Edebul-mufred* (1219), Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-evsat* (502), Ebu Nuajm, u djelu *Ahbaru Asbehan*, 2/348, El-Bezzar (2886) i neki drugi muhadisi, s različitim lancima prenosilaca koji sežu do Ibn Abbasa.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je zaspati neopranih ruku od masnoće.

Drugo, iskustvo je pokazalo da masnoća od mesa koju čovjek ne opere može privući otrovne insekte i dovesti do nekih kožnih oboljenja.

518. poglavlje

Pokuđeno je opterećivati se radi gosta

Šekik pripovijeda: “Otišli smo jednom prilikom moj drug i ja kod Selmana, radijallahu anhu, pa nam je on iznio kruha i soli i rekao: ‘Da nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odvrćao od opterećivanja radi gosta, opteretio bih se da vas bolje ugostim!’ Tada moj drug reče: ‘Kada bi u ovoj soli bilo malo majčine dušice!’ Selman posla svoj ibrik kod trgovca i založi ga za majčinu dušicu. Ubrzo nam je donese i stavi u so. Kada smo završili s jelom, moj drug reče: ‘Hvala Allahu, Koji je nas je učinio zadovoljnim onim čime nas je opskrbio!’ ‘Da si bio zadovoljan onim čime si opskrbljen’, reče mu Selman, ‘moj ibrik ne bi bio založen u trgovini.’”¹⁶⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da gost optereti domaćina preko njegove mogućnosti, jer opterećivanje dovodi u nepovoljan položaj ili potiče domaćina da bude prijetvoran, a oboje je veliko zlo, da nas Allah sačuva!

¹⁶⁰ **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga: El-Hakim, 4/123, i ovo je njegova verzija, Ibn Adij, u djelu *El-Kamil*, 3/1105, preko Sulejmana b. Karima, a on od Šekika. El-Hakim i Ez-Zehebi ocijenili su ovo predanje vjerodostojnim, a lanac prenosilaca je, ako Bog da, dobar jer je Sulejman (koji je unekoliko slab) jedan od Muslimovih prenosilaca. Postoji i lanac prenosilaca od Kajs b. er-Rebie, koji prenosi od Osmana b. Šabura el-Esedija, a ovaj od Šekika, sa sličnim tekstom hadisa. Zabilježio ga je Ahmed, 5/441, sa slabim lancem prenosilaca, jer je Kajs b. er-Rebi imao slabo pamćenje, a Osman je bio nepoznat. Ebu Nuajm, u djelu *Abbaru Asbehan*, 1/56, El-Hatib, u djelu *Tarihu Bagdad*, 10/205, i El-Hakim, 4/123, zabilježili su preko Husejna b. ed-Demasa, koji je čuo od Abdurrahmana b. Mesuda, Selima b. Rebbaha i Zekerijaa b. Ishaka da su prenijeli od Selmana, koji kazuje da je Vjerovjesnik, saslallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Neka niko ne opterećuje svoga domaćina onim što ne može podnijeti.*” U ovom lancu prenosilaca ima nepoznatih prenosilaca.

Drugo, gost treba biti zadovoljan onim što mu se ponudi i ne treba otežavati domaćinu.

Treće, gostu nije dopušteno da se dugo zadrži kod domaćina, ako će to domaćinu predstavljati opterećenje, na osnovu hadisa Ebu Šurejha el-Kabija, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka plemenito postupa prema komšijama! Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka temeljito počasti gosta dan i noć! Gostoprимство traje tri dana, a sve što je preko toga jeste dobrovoljno. I nije dozvoljeno da gost ostane kod domaćina toliko vremena da ga dovede u težak položaj.”*¹⁶¹

U Muslimovoj verziji stoji: *“Nije dozvoljeno da musliman boravi dugo kod drugog muslimana, pa da ga navede na grijeh.”* “Allahov Poslaniče”, upita neko od prisutnih, “a kako gost može navesti domaćina na grijeh?” *“Da boravi kod njega, a ovaj ga nema čime počastiti”*, odgovori Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

519. poglavlje

Zabranjeno je jesti potrbuške

Ibn Omer, radijallahu anhu, rekao je: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvoljavao da čovjek jede potrbuške.”¹⁶²

Alija, radijallahu anhu, imao je običaj kazati: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mi je obavljanje namaza poslije sabaha dok sunce ne odskoči i poslije ikindijskog namaza dok sunce na zađe; zabranio mi je da jedem potrbuške; zabranio mi je umotavanje u odjeću i oblačenje jednog haljetka ako bih izložio svoje stidno mjesto pogledu ljudi.”¹⁶³

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je jesti potrbuške.

¹⁶¹ El-Buhari (6135) i Muslim (15, 48 i 1353).

¹⁶² **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3774), Ibn Madža (3770), El-Hakim, 4/129. Lanac je prenosilaca slab, ali ga potvrđuje hadis koji slijedi.

¹⁶³ **Hadis je dobar na osnovu prethodnog hadisa.** Zabilježio ga je El-Hakim, 4/119, i ocijenio ga slabim, s čime se slaže Fz-Zehebi.

520. poglavlje

Zabranjeno je sjediti za stolom na kojem se servira haram

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, kaže: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio sjedenje za stolom na kojem se poslužuje alkohol."¹⁶⁴

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: *"Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka ne sjeda za sto na kojem se poslužuje alkohol!"*¹⁶⁵

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne ulazi u javno kupatilo nag, i ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne dopusti svojoj supruzi da ulazi u javno kupatilo! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne sjeda za sto na kojem se poslužuje alkohol!"*¹⁶⁶

Tu je i predanje koje je prenio Ibn Abbas, radijallahu anhu, a koje se bavi ovom temom.

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je sjediti za stolom na kojem se posluje alkohol ili se serviraju zabranjena jela ili se govori ili radi ono što nije dozvoljeno.

¹⁶⁴ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3774) i El-Hakim, 4/129, s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost, međutim, postoje predanja koji ga pojačavaju, i to: Omerovo, Džabirovo i Ibn Abbasovo, radijallahu anhum.

¹⁶⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ahmed, 1/20, i El-Bejheki, 7/266, s lancem prenosilaca u kojem ima nepoznatih prenosilaca, ali ga pojačavaju drugi hadisi navedeni u ovom poglavlju.

¹⁶⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2801) i Ebu Ja'la (1925), preko Lejsa b. Ebu Sulejma, koji prenosi od Tavusa. Ovaj je hadis slab zbog slabosti prenosioca Lejsa. Tu je i predanje koje su zabilježili Ahmed, 3/339, El-Hakim, 1/162 i 4/288, te neki drugi muhadisi, preko Ebuz-Zubejra, koji prenosi od Džabira. Prenoseći ovaj hadis, Ebuz-Zubejr, koji se koristio tedlisom, nije ovo predanje izravno prenio. Pa ipak, na osnovu ovih lanaca prenosilaca, koji se međusobno osnažuju, hadis je dobar.

521. poglavlje

Zabranjeno je jesti iz posuđa koje pripada mnogobošcima

Ebu Sa'leba el-Hušeni, radijallahu anhu, pripovijeda: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, mi živimo u zemlji sljedbenikâ Knjige, pa možemo li jesti iz njihovih posuda? I živimo u lovnim područjima, pa ja, naprimjer, lovim pomoću luka, strijele i psa koji nije dresiran za lov i onog koji je dresiran... Šta mi je od toga ispravno i valjano?' *'Što se tiče sljedbenikâ Knjige koje si spomenuo'*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, *'ako imate druge posude, ne jedite iz njihovih, a ako nemate drugih, operite ih i jedite iz njih. Dalje, jedi meso onih životinja koje uloviš lukom i spomeneš Allahovo ime; jedi meso onih životinja koje uloviš pomoću svog dresiranog psa, a spomeneš Allahovo ime prilikom njegovog slanja na žrtvu; jedi meso onih životinja koje uloviš pomoću svog nedresiranog psa i uspiješ preklati životinju prije nego što umre.'*"¹⁶⁷

U drugoj verziji stoji: "Nemojte pripremati hranu u loncima koji pripadaju mnogobošcima! Međutim, ako ne nađete druge posude, onda njihove dobro operite, potom skuhajte hranu i jedite."¹⁶⁸

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi sličan hadis.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadis ukazuju na to da je posuđe mnogobožaca, vatropoklonika i sljedbenikâ Knjige nečisto jer u njima kuhaju svinjetinu i drže druge nečistoće. Štaviše, neki od njih čak smatraju da je pripremanje svinjetine i drugih nečistih jela sastavni dio vjere.

Drugo, posuđe nevjernikâ zabranjeno je koristiti za pripremanje hrane ako se može doći do drugog posuđa.

Treće, ako je čovjek prisiljen koristiti posuđe nevjernikâ, učinit će to, ali će ga prethodno temeljito oprati.

¹⁶⁷ El-Buhari (5478) i Muslim (1930).

¹⁶⁸ Ibn Madža (2831).

522. poglavlje

Zabranjeno je upitati o porijeklu hrane i pića u muslimanskoj kući

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Kada dodete u posjetu kod muslimana i on vas ponudi hranom, jedite i ne pitajte o porijeklu hrane; kada vas ponudi pićem, pijte i ne pitajte o prijeklu pića.”*¹⁶⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pitati muslimana o porijeklu hrane i pića.

Drugo, ova se zabrana odnosi na onog muslimana čiji je imetak vjerovatno halal, tj. na onog koji izbjegava zabranjene i sumnjive stvari, a to je musliman u čiju se odanost vjeri ne sumnja. Ovome u prilog idu riječi Enesa b. Malika, radijallahu anhu: “Kada posjetiš muslimana u čiju se odanost vjeri ne sumnja, jedi i pij ono što ti on servira.”¹⁷⁰ Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 9/584, zapaža: “Ebu Hurejrin hadis, koji je općenitog karaktera, treba razumjeti u duhu ovih Enesovih riječi, koje nose ovo ograničenje, a Allah najbolje zna.”

Treće, ponekad je dužnost upitati muslimana o porijeklu hrane, posebno neke muslimane koji žive u nemuslimanskim državama, gdje je veoma malo mesa koje je zaklano na halal-način. I samo brižljivi vjernici vode brigu o tome kakvo meso jedu, a čemu smo svjedoci.

523. poglavlje

Zabranjeno je prejedanje

Mikdam b. Ma'di Kerib, radijallahu anhu, čuo je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: *“Nema gore posude koju*

¹⁶⁹ **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/399, El-Hakim, 4/126, Ebu Ja'la (6358), Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-evsat* (2461), i Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarihu Bagdad*, 3/87, preko Muslima b. Halida, koji prenosi od Zejda b. Eslema, on od Sumijja, ovaj od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca slab, a njegovi su prenosiooci povjerljivi, osim Muslima b. Halida ez-Zendžija.

¹⁷⁰ Zabilježio ga je El-Buhari bez lanca prenosilaca, 9/583, dok mu je Ibn Ebu Šejba uspostavio lanac prenosilaca, u djelu *El-Musannef*, 8/290.

čovjek može napuniti od stomaka; a dovoljno mu je da jede onoliko koliko će ga održati u životu. Budući da čovjek mora jesti, onda neka trećinu stomaka namijeni za hranu, trećinu za piće, a trećinu neka ostavi praznu kako bi lakše disao.”¹⁷¹

Sa’d b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, pripovijeda da je čuo Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *“Pojavit će se ljudi koji će jesti kao što krava pase.”¹⁷²*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ovaj Mikdamov hadis, koji govori o umjerenom jedenju, univerzalan je temelj cjelokupne medicine. Kad bi se ljudi pridržavali ovog hadisa, bili bi, uz Allahovu pomoć, sačuvani od svih bolesti – prejedanje je uzrok svih bolesti.

Drugo, odlika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba bila je skromnost u jelu i piću. Stoga nas je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da će se gojaznost pojaviti nakon odabranih generacija. Imran b. Husajn, radijallahu anhu, govorio je: “Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Najbolja je moja generacija, pa generacija koja će doći poslije nje.’* I ne znam je li spomenuo dvije ili tri generacije¹⁷³, a potom je dodao: *Nakon vas pojavit će se generacije koje će varati i ništa im se neće povjeravati; svjedočit će, ali svjedočenje od njih niko neće tražiti; zavjetovat će se, ali neće ispunjavati zavjete; i među njima će se pojaviti gojaznost.”¹⁷⁴*

Treće, onaj ko je zabilježio navedeni Sa’dov hadis uvrstio ga je u poglavlje u kojem se govori o pokudenosti brbljanja. Mudžemmea je

¹⁷¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2380), En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra*, 8/512, Ahmed, 4/121, Ibnul-Mubarek, u djelu *Ez-Zuhd* (603), Et-Taberani, u djelima: *El-Mužemul-kebir*, 20/644 i 645, i u *El-Mužemul-evsat* (458), *Musnedul-šamijjin* (1375 i 1376), El-Hakim, 4/121, 331 i 332, El-Kudai, u djelu *El-Šihab* (1430) i neki drugi muhadisi, preko Jahje b. Džabira, a on od Mikdama. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan i spojen. Ovaj je hadis prenesen i nekim drugim lancima prenosilaca koji sežu do Mikdama; spomenuo sam ih u djelu *Ikazul-bimem* str. 611 i 612.

¹⁷² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 1/175-176 i 184, El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (4976) i Hennad, u djelu *Ez-Zuhd* (1154), s različitim lancima prenosilaca koji sežu do Sa’da. Abdullah b. Amr i Abdullah b. Mesud, radijallahu anhum, prenijeli su hadise koji ga pojačavaju.

¹⁷³ Na predanje ne utječe to što se Imran, radijallahu anhu, ne sjeća tačno koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo generacija. Imam je Ahmed, 4/267 i 4/277-278, zabilježio autentično predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo četiri generacije.

¹⁷⁴ El-Buhari (2651) i Muslim (2535). Ovaj je hadis prenesen od nekoliko ashaba, radijallahu anhum, i on je stoga mutevatir, kao što to tvrdi Ibn Hadžer u djelu *El-Isaba*, 1/12.

ispričao: “Trebalo je da Omer b. Sa’d zatraži nešto od svoga oca, ali je počeo pričati šta ljudi govore i šta se pripovijeda. Otac ga nije ni slušao, a kada je sin završio, upitao ga je: ‘Jesi li završio!’ ‘Jesam’, odgovorio je sin. Otac mu tada reče: ‘Nije trebalo da mi ispričaš sve što si mi ispričao! Nisi mi nimalo time pomogao da ti izađem u susret.’”

A ja sam Sa’dov hadis uvrstio u ovo poglavlje (mislim da sam prvi ko je to uradio) iz sljedećih razloga: prvo, zato što to zahtijeva vanjsko značajnije hadisa; drugo, u obzir se uzima općenitost izraza, a ne posebnost povoda; i, treće, postoji tijesna veza između proždrljivca i brbljivca, a na to ukazuje mursel-hadis Fatime b. el-Husejn i Urve b. Ruvejma: *“Najgori moji sljedbenici jesu oni koji se naslađuju u blagostanju, traže različite vrste hrane i odjeće, a kada govore, brbljaju.”*¹⁷⁵ U tom smislu je i hadis Ebu Uname: *“Pojavit će se ljudi što će jesti različite vrste hrane, piti različita pića, oblačiti raznovrsnu odjeću i brbljati – oni su najgori moji sljedbenici.”*¹⁷⁶

524. poglavlje

Zabranjeno je jesti ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime i što je na žrtvenicima žrtvovano

Uzvišeni Allah kaže: “Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, to je, uistinu, grijeh! A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno mnogobošci postali.” (El-En’am, 121)

I kaže: “On vam jedino zabranjuje: strv i krv i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo ime, a ne u Allahovo. A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, tek toliko da glad utoli, njemu nije grijeh. Allah zaista prašta i milostiv je.” (El-Bekara, 173)

I kaže: “Reci: ‘Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja istječe, ili svinjskog mesa, to je doista pogano, ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime.’ A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, samo toliko da glad utoli, Gospodar tvoj će doista oprostiti i milostiv biti.” (El-Fn’am, 145)

Tu su i Allahove riječi: “Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i ono što

¹⁷⁵ Vidjeti: *Silsiletul-ehadis-sabiha* (1891).

¹⁷⁶ Vidjeti: *ibid* (1891).

je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto – osim ako ste ga preklali – i što je na žrtvenicima žrtvovano, i zabranjuje vam se gatanje strelicama. To je porok! Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se ne bojte njih, već se bojte Mene. Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bide vjera. A onome ko bude primoran, kad hara glad, bez namjere da učini grijeh, Allah će oprostiti i samilostan biti.” (El-Maida, 3)

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je jesti meso one životinje prilikom čijeg je klanja namjerno izostavljeno Allahovo ime, pa čak je musliman onaj koji je istu tu životinju zaklao.

Drugo, zabranjeno je konzumirati meso onih životinja koje su na žrtvenicima žrtvovano, pa makar se i spomenulo Allahovo ime.

525. poglavlje

Zabranjeni su strv, krv i svinjsko meso

Svevišnji Allah rekao je: “On vam jedino zabranjuje: strv i krv i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo ime, a ne u Allahovo. A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, tek toliko da glad utoli, njemu nije grijeh. Allah zaista prašta i milostiv je.” (El-Bekara, 173)

“Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i ono što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto – osim ako ste ga preklali – i što je na žrtvenicima žrtvovano...” (El-Maida, 3)

Tu je i ajet: “Reci: ‘Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi, ili krvi koja istječe, ili svinjskog mesa, to je doista pogano, ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime.’ A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, samo toliko da glad utoli, Gospodar tvoj će doista oprostiti i milostiv biti.” (El-En‘am, 145)

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je jesti strv, tj. životinju koja je umrla prirodnom smrću, bez klanja ili lova, jer takva životinja sadrži u sebi veliku količinu krvi; to je štetno za zdravlje.¹⁷⁷

Postoji više vrsta strvi: prvo, životinja koja umre davljenjem, bilo da je udavi čovjek, druga životinja ili da se sama udavi (u ovu vrstu spadaju životinje koje jedu lovački psi); drugo, životinja koja je umrla usljed jakog udarca ili od udara struje ili je pogođena strijelom pljoštice; treće, životinja koja je pala s visine ili upala u bunar; i, četvrto, životinja koja je umrla usljed uboda rogom.

Drugo, iz strvi se izuzima riba i skakavac, na osnovu autentičnog hadisa koji je prenio Ebu Hurejra, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi vesellem, upitan o moru, pa je odgovorio: *"More je čisto, a uginule morske životinje dozvoljeno je konzumirati."* Tu je i autentično predanje koje prenosi Ibn Omer, radijallahu anhu, a u kojem stoji da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dozvoljene su nam dvije vrste uginulih životinja i dvije vrste krvi: riba i skakavac, jetra i slezena."*

Treće, zabranjeno je konzumiranje krvi koja istječe, a dozvoljeno je konzumirati jetru i slezenu, kao i krv koja ostane u mesu životinje nakon klanja.

Četvrto, zabranjeno je konzumiranje svinjskog mesa domaćih i divljih svinja; svi dijelovi svinje, pa čak i loj, zabranjeni su u islamu. Imam Muslim zabilježio je u *Sabihu* preko Burejde b. el-Husajb el-Eslemija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se igra trikratka (nerdešira) kao da je zagnjurio ruku u meso svinje i njenu krv."* Ako je odvratno samo doticanje, šta je tek s jedenjem svinjskog mesa i naslađivanjem u tome? U hadisu je argument da meso podrazumijeva sve dijelove životinje, pa čak i loj.¹⁷⁸

Peto, Ibn Kesir kaže: "Prema jednoglasnom mišljenju svih učenjaka, zabranjeno je konzumirati meso životinje koju napadne divlja zvijer, kao, naprimjer, lav, leopard, tigar, vuk ili pak pas i ona uquine, makar joj ista ta divlja zvijer pustila krv na vratu."¹⁷⁹

Šesto, životinju koja je bila izložena davljenju ili se strmoglavila ili je rogom ubodena ili je od zvijeri načeta, te daje znakove života, pomjera nogama ili diše, treba zaklati i jesti njezino meso; to je dopušteno.

¹⁷⁷ Vidjeti: *Tefsirul-kur'anil-azim*, 2/8.

¹⁷⁸ Vidjeti: *ibid*, 2/9.

¹⁷⁹ Vidjeti: *ibid*, 2/9.

526. poglavlje

Zabranjeno je jesti meso zvijeri s očnjacima i pandžama

Ebu Saleba, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio jedenje mesa divlje zvijeri koja ima očnjake.¹⁸⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Zabranjeno je konzumirati meso zvijeri koja ima očnjake.”*¹⁸¹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, imao je običaj kazati: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je konzumiranje mesa zvijeri koje imaju očnjake i ptica koje imaju pandže.”¹⁸²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam El-Begavi zapisao je u djelu *Šerbus-sunna*, 11/234: “Zabranjeno je konzumiranje mesa zvijeri koje napadaju očnjacima, kao, naprimjer, vuk, lav, pas, leopard, tigar, medvjed, majmun itd. Isto tako, zabranjeno je konzumiranje mesa ptica koje imaju pandže, kao što su, naprimjer, orao, soko itd.”

Drugo, kada se radi o konzumiranju mesa hijene, islamski učenjaci imaju podijeljena mišljenja; utemeljenije je da je njeno meso dozvoljeno, na osnovu predanja u kojem je zabilježeno da je neko upitao Džabira, radijallahu anhu: “Da li dopušteno loviti hijenu?” “Da”, odgovorio je. “Da li se jede njeno meso?”, opet će pitalac. “Da”, odgovori Džabir, “tako sam čuo od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.”¹⁸³

Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 9/658, tvrdi da postoji nekoliko prihvatljivih hadisa koji dopuštaju jedenje mesa hijene. Ovo Džabirovo predanje posebnog je karaktera, a hadisi koje smo naveli općenitog su karaktera, te među njima nema oprečnosti.

Imam Eš-Ševkani zapisao je u djelu *Nejlul-entar*, 8/291: “Većina učenjaka smatra da je meso hijene zabranjeno. Svoj stav dokazuju općenitim hadisima u kojima se zabranjuje konzumiranje mesa zvijeri

¹⁸⁰ El-Buhari (5530) i Muslim (1932).

¹⁸¹ Muslim (1933).

¹⁸² Muslim (1934).

¹⁸³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3801), Et-Tirmizi (851), i ovo je njegova verzija, En-Nesai, 5/191, i neki drugi muhadisi. Autentičnim su ga okarakterizirali El-Buhari, Ibn Hibban i El-Hakim.

koje imaju očnjake. Ali, tu je Džabirovo predanje, koje je posebnog karaktera, i ono ograničava značenje hadisâ o zabranjenosti konzumiranja zvijeri koje imaju očnjake (...).”

527. poglavlje

Zabranjeno je meso domaćih magaraca

Ibn Omer, radijallahu anhu, kaže: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hajberu zabranio jedenje bijelog luka i meso domaćih magaraca.”¹⁸⁴

Alija, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hajberu zabranio privremeni brak i jedenje mesa domaćih magaraca.¹⁸⁵

Džabir, radijallahu anhu, kazivao je: “Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hajberu zabranio meso domaćih magaraca, a dozvolio je konjsko meso.”¹⁸⁶

U drugoj verziji stoji da su ashabi u Bici na Hajberu klali konje, mazge i magarce, pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da jedu meso mazgi i magaraca, a dozvolio im je konjsko meso.¹⁸⁷

Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazuje: “Rano smo stigli na Hajber, pa smo zatekli njegove stanovnike da polaze na njivu noseći motike, i kad su vidjeli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povikali su: ‘Muhammed! Tako nam Allaha, Muhammed i njegova vojska!’ Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Allah je najveći! Razoren je Hajber! Kada mi dođemo u dvorište nekog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti!’* I kasnije smo našli magarećeg mesa, ali je glasnik Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povikao: ‘Allah i Njegov Poslanik zabranjuju vam konzumiranje magarećeg mesa jer je nečisto!’”¹⁸⁸

¹⁸⁴ El-Buhari (4215) i Muslim (24 i 561).

¹⁸⁵ El-Buhari (4216, 5523) i Muslim (1407).

¹⁸⁶ El-Buhari (4219) i Muslim (1941).

¹⁸⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3789), En-Nesai, 7/201, Ahmed, 3/356, Ibn Hibban (5272), Ed-Darekutni, 4/288 i 289, El-Bejheki, 9/327, El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna* (2811), s dva lanca prenosilaca koji sežu do Džabira.

¹⁸⁸ El-Buhari (4198, i 4199) i Muslim (1940).

Tu su i hadisi koji se prenose od Abdullaha b. Ebu Evfaa, El-Beraa b. Aziba, Ibn Abbasa, Seleme b. el-Ekvaa i Ebu Sa'lebe, a zabilježili su ih El-Buhari i Muslim ili jedan od njih dvojice.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, većina učenjaka iz generacije ashaba i kasnije generacije na stanovištu su da je zabranjeno jesti meso domaćih magaraca. To je zabranjeno na osnovu mutevatir-hadisa.

Drugo, navode se mnogobrojni povodi za ovu zabranu, ali od njih ništa ne zavisi jer je meso domaćih magaraca nečisto, kao što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. To je potvrdio prevrtanjem lonca u kojem se ono kuhalo i njegovim čišćenjem. Ako i nestane nekog od tih povoda, uvijek će ostati glavni povod: nečistoća mesa, a Allah najbolje zna.

Treće, pored magarećeg, zabranjeno je i meso mazge.

Četvrto, konjsko je meso dopušteno konzumirati, na osnovu hadisa koje su prenijeli Esma i Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum.

528. poglavlje

Zabranjeno je jesti hranu onih ljudi koji se radi svijeta nadmeću u gostoprimstvu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ne treba se odazvati na poziv onih ljudi koji se nadmeću i ne treba jesti njihovu hranu."*¹⁸⁹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se jede hrana kod onih ljudi koji se radi svijeta nadmeću u gostoprimstvu.¹⁹⁰

¹⁸⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (6068) i Ibnus-Semmak (64), preko Seida b. Osmana, on od Muaza b. Eseda, ovaj od Alije b. el-Hasana, on od Ebu Hamze es-Sukkerija, ovaj od El-Eameša, on od Ebu Saliha, a ovaj od Ebu Hurejre.

¹⁹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3754) i El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (6067). Kad se radi o ovom lancu prenosilaca, islamski učenjaci nisu jednoglasni u mišljenju seže li ovaj lanac prenosilaca do ashaba; Ebu Davud i neki drugi kažu da ne seže, tj. da ga tabiin pripisuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je odazvati se na poziv onih ljudi koji se radi svijeta i reputacije međusobno nadmeću u gostoprimstvu i pripremanju hrane.

Drugo, da se ovdje radi o nadmetanju radi svijeta i reputacije, razumije se iz Ibnus-Semmakove verzije ovog hadisa, u kojoj stoji: *“Ne treba se odazvati na poziv onih ljudi koji se radi pokazivanja pred svijetom nadmeću...”*

529. poglavlje

Zabranjeno je jesti meso domaće životinje koja je ubijena strijelom

Ebud-Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio konzumiranje mesa domaće životinje koja se gađa strijelom i umre.¹⁹¹

Ebu Saleba el-Hušeni, radijallahu anhu, kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je otimačinu, pljačkanje, konzumiranje mesa domaće životinje koja je ubijena strijelom i jedenje mesa mesoždera.”¹⁹²

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mlijeko životinje koja se hrani nečistoćom, konzumiranje mesa domaće životinje koja je ubijena strijelom i pijenje iz mješine.¹⁹³

¹⁹¹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (1473) s dobrim lancem prenosilaca. Prenosioci ovog predanja su povjerljivi, izuzev Ebu Ijjuba el-Ifrikija – Abdullaha b. Alije b. el-Ezreka, koji je saduk. Imam Ahmed, 6/544, zabilježio je ovaj hadis s drugim lancem prenosilaca, ali u njemu postoji slabost.

¹⁹² **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ed-Darimi, 2/85, i El-Bejheki, 9/334, s dobrim lancem prenosilaca. Imam Ahmed, 4/194, zabilježio je ovaj hadis s drugim lancem prenosilaca, pa je hadis autentičan na osnovu toga.

¹⁹³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3719), Et-Tirmizi (1825), Ahmed, 1/126, 241, 293, 321 i 339, Ed-Darimi, 2/83 i 89, El-Hakim, 1/445, El-Bejheki, 9/334, i neki drugi muhadisi, s vjerodostojnim lancem prenosilaca koji odgovara El-Buharijevim kriterijima.

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio konzumiranje mesa domaćih magaraca i mesa domaće životinje koja je ubijena strijelom.¹⁹⁴

Tu su i hadisi koje su prenijeli El-Irbad, Ebu Hurejra i Semura, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je konzumiranje mesa domaće životinje koja je zatvorena pa ubijena strijelom.

Drugo, navedeni se hadisi odnose na životinju koja je zatvorena pogođena strijelom i koja se zatim ne zakolje, a ne odnosi se na divlje životinje koje se love jer se domaća životinja može zaklati, za razliku od divlje.

530. poglavlje

Pokuđeno je jesti prasu, bijeli i crveni luk

Ibn Omer, radijallahu anhu, kaže: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hajberu zabranio jedenje bijelog luka i meso domaćih magaraca.”¹⁹⁵

Ebu Seid, radijallahu anhu, ispričao je nekim ljudima da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije preporučivao konzumiranje prase, bijelog i crvenog luka, pa su ga neki upitali: “A da li je to zabranjeno?” “Nije zabranjeno”, odgovorio je Ebu Seid.¹⁹⁶

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, tvrdi: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao je od jedenja crvenog luk i prase.”¹⁹⁷

¹⁹⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je imam Ahmed, 3/323, s vjerodostojnim lancem prenosilaca koji odgovara Muslimovim kriterijima. Sličan ga hadis pojačava, a zabilježio ga je Ahmed, 2/366, s dobrim lancem prenosilaca, kao Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje. Imam Ahmed, 4/127, zabilježio je hadis od El-Irbada b. Sarije u čijem lancu postoji slabost, jer se predanja Ummu Habibe b. el-Irbad ne uzimaju u obzir.

¹⁹⁵ El-Buhari (4215) i Muslim (24 i 561).

¹⁹⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Tajalisi (2171) s dobrim lancem prenosilaca čiji su prenosiooci povjerljivi, izuzev Bišra b. Harba en-Nedebija, on je saduk.

¹⁹⁷ Muslim (564).

Slične hadise prenose Ukba b. Amir i Ebud-Derda, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, bijeli, crveni luk i prasu ne treba jesti, a posebno kad se hoće ići u džamiju radi skupnog namaza. O ovom smo pitanju detaljnije govorili u 105. poglavlju.

Drugo, konzumiranje ovog vrsta povrća nije zabranjeno, pokuđeno je, na osnovu navedenog Ebu Seidovog predanja.

Treće, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 7/482, kaže: “Kad uzmemo u obzir zabranu jedenja luka i mesa domaćih magaraca, možemo zaključiti da izraz *zabrana* ima stvarno i preneseno značenje, pa je jedenje mesa domaćih magaraca zabranjeno, a jedenje luka je nepoželjno. Dakle, ovaj izraz u stvarnom značenju podrazumijeva zabranu, a u prenesenom nepoželjnost.”

531. poglavlje

Zabranjeno je meso domaće životinje koja se hrani nečistoćom

Ibn Omer, radijallahu anhu, kaže: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je konzumiranje mesa deva koje se hrane nečistoćom i njihovo jahanje.”¹⁹⁸

U drugoj verziji stoji: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio konzumiranje mesa i mlijeka životinje koja se hrani nečistoćom.”¹⁹⁹

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a ovaj od svog oca da je rekao: “Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je konzumiranje mesa domaćih magaraca i meso i jahanje životinje koja se hrani nečistoćom.”²⁰⁰

¹⁹⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2558).

¹⁹⁹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3785), Et-Tirmizi (1824), Ibn Madža (3189) i neki drugi muhadiši. Muhammed b. Ishak, jedan od prenosilaca ovog hadisa, služio se neizravnim prenošenjem hadisa. No, ipak, ovaj je prenesen i drugim lancima prenosilaca; zabilježili su ga Ebu Davud (3787) i neki drugih muhadiši.

²⁰⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/219, s dobrim lancem prenosilaca, kako to tvrdi Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 9/648.

Tu su i hadisi koje prenose Ibn Abbas, Ebu Hurejra i Džabir, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o životinji koja se hrani nečistoćom, zabranjeno je njeno jahanje, konzumiranje njenog mlijeka i mesa.

Drugo, ukoliko čovjek želi zaklati i jesti meso životinje koja se hrani nečistoćom, zatvorit će je, da bi promijenila hranu. Kada bi Ibn Omer htio zaklati kokoš koja se hranila nečistoćom, zatvorio bi je tri dana prije klanja.²⁰¹

Treće, neki učenjaci tvrde da je zabranjeno konzumiranje mesa samo četveronošca koji se hrani nečistoćom. Pa ipak, ispravno je da se navedeni hadisi odnose na bilo koju životinju koja se hrani nečistoćom.

532. poglavlje

Pokuđeno je jesti meso bodljorepog guštera²⁰²

Abdurrahman b. Šibl, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao od jedenja mesa bodljorepog guštera.²⁰³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, postoje hadisi koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, a koji ukazuju da je meso bodljorepog guštera dopušteno i da se ono jelo u

²⁰¹ Ibn Hadžer, u djelu *Fetbul-Bari*, 9/648, zapisao je: "Zabilježio ga je Ibn Ebu Šejba s dobrim lancem prenosilaca."

²⁰² Gmizavac veći od pacova.

²⁰³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3796), El-Fesevi, u djelu *El-Marifetu vet-tarih*, 2/318, El-Bejheki, 9/326, i neki drugi muhadisi, preko Ismaila b. Ajaša, on od Dimdima b. Zure, ovaj od Šurejha b. Ubejda, on od Ebu Rašida el-Hibranija, a ovaj od Abdurrahmana b. Šibla, koji prenosi od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Svi su ovi prenosiooci iz Šama i povjerljivi su. Ne treba se osvrutati na ocjenu onih učenjaka koji su kazali da je Ajaš slab prenosilac, jer oni u pogledu toga nisu obratili pažnju na ono što su uzimali u obzir hadiski stručnjaci poput Ahmeda, El-Buharija, Ibn Meina, Jakuba b. Šejbe, Ibn Adijja, Ibn Hadžera i Ez-Zhebija. Na ovo se pozvao hafiz Ibn Hadžer, u djelu *Fetbul-Bari*, 9/665.

Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvu; da je to meso bilo zabranjeno, ne bi ga ljudi konzumirali. Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ja ne jedem meso bodljorepog guštera, ali ne zabranjujem da se jede.”* Ibn Abbas prenosi od Halida b. el-Velida, radijallahu anhum, da je ušao s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, kod Mejmune, radijallahu anha, pa je donesen pečen bodljorepi gušter i Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio dohvatiti mesa. Tada jedna žena reče: *“Recite Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, šta je na trpezi!”* Kada su ga obavijestili da su servirali bodljorepog guštera, odustao je od njega. Halid je upitao: *“Allahov Poslaniče, da li je zabranjeno konzumiranje njegovog mesa?”* *“Nije zabranjeno”*, odgovori on, *“ali se nisam navikao da ga konzumiram, pa ga izbjegavam.”* Halid je potom isjeckao meso i pojeo ga, a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, gledao.

Ovi hadisi nisu u kontradiktornosti s predanjem koje je prenio Abdurrahman b. Šibl, usto su vjerodostojniji i jasno ukazuju na to da je meso ovog guštera dopušteno konzumirati.

Nakon što je Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 9/666, ocijenio dobrim Abdurrahmanovo predanje i pobio mišljenje onih učenjaka koji ga smatraju slabim, rekao je: *“Premda navedeni hadisi direktno i indirektno ukazuju da je dozvoljeno jesti meso bodljorepog guštera, moguće ih je uskladiti s hadisom u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao od njegovog konzumiranja. (...) Naime, pokuđeno je da se konzumira meso ovog guštera onaj čovjek kojem se njegovo meso gadi, a hadisi u kojima se ono dopušta odnose se na one kojima se ne gadi. Prema tome, ne mora značiti da za svakog važi isti propis.”*

50. AKIKA

533. poglavlje

Zabranjeno je prinijeti kao žrtvu prvo devče i žrtvu povodom mjeseca redžepa

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu aljhi ve sellem, riječi: *“Nije utemeljeno klanje prvog devčeta ni prinošenje žrtve povodom mjeseca redžepa.”*²⁰⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, idolopoklonici su prvo devče prinosili kao žrtvu svojim idolima i kipovima, kao što su, iz poštovanja prema njemu, prinosili žrtvu kad nastupi mjesec redžep, prvi od svetih mjeseci.

Drugo, negiranje utemeljivosti ovog čina znači zabranu jer se u nekim drugim predanjima kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je klanje prvog devčeta i prinošenje žrtve povodom mjeseca redžepa.”²⁰⁵

Treće, zabrana se ovdje odnosi na praksu pagana u džahilijetu, na osnovu jedne verzije navedenog hadisa u kojoj stoji: *“U islamu nema klanja prvog devčeta ni prinošenje žrtve povodom mjeseca redžepa.”*²⁰⁶

Četvrto, postoje hadisi koji ukazuju na to da je legitimno klanje prvog devčeta i prinošenje žrtve povodom mjeseca redžepa. Ovdje ćemo navesti neke. Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a ovaj od svoga oca da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o prinošenju žrtve kada deva donese na svijet mladunče, pa je odgovorio: *“Utemeljeno je da se prinese žrtva kada deva donese na svijet mladunče, ali bolje da mladunče ostavite da poraste toliko da se može jahati i da daje mlijeko, te da je date siromasima ili borcima na Allahovom putu; ako je zakoljete, nećete od nje mršave imati mnogo koristi, a usto ćete sebi uskratiti mlijeko i izazvat ćete bol kod deve.”*²⁰⁷ U jednoj verziji ovog hadisa postoji dodatak da je na pitanje o prinošenju žrtve povodom mjeseca redžepa Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“I to je*

²⁰⁴ El-Buhari (5473 i 5474) i Muslim (1976).

²⁰⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga En-Nesai, 7/167, Ahmed, 2/409, i neki drugi muhadisi.

²⁰⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/229.

²⁰⁷ Tj. razdvojiš je od mladunčeta.

utemeljeno.” Neko je upitao Amra b. Šuajba o prinošenju žrtve povodom nastupanja mjeseca redžepa, a on je odgovorio: “Ljudi bi u redžepu zaklali ovcu, skuhalo je i jeli njeno meso te dijelili narodu.”²⁰⁸

Nubejša el-Huzeli pripovijeda da je neki čovjek povikao: “Allahov Poslanice, imali smo običaj zaklati ovcu u redžepu, pa šta misliš o tome?” “*Koljite Allaha radi u bilo kojem mjesecu*”, odgovori on, “*činite dobro radi Njega i branite druge ljude.*” “Također, prinosili smo žrtvu kad deva donese na svijet mladunčel”, opet će čovjek. “*Privijente svake deve koja je na paši treba uzgajati određeno vrijeme, a kad bude moglo nositi hodočasnike, zakolji ga i podijeli njeno meso putnicima; to je bolje za tebe.*”²⁰⁹

Aiša, radijallahu anha, kaže: “Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da na pedeset ovaca zakoljemo jednu.”²¹⁰

Slični se hadisi prenose i od Mihnefa b. Selima i El-Harisa b. Amra, ali je njihovim lancima prenosilaca prigovoreno.

Pa ipak, navedeni hadisi upućuju na sljedeće: prvo, dozvoljeno je zaklati prvo mladunče; drugo, prinošenje žrtve mora biti isključivo u ime Allaha; treće, bolje je prvo mladunče ostaviti da se udeblja pa ga podijeliti siromasima i putnicima ili ga koristiti u borbi na Allahovom putu; i, četvrto, žrtva se prinosi bez pravljenja razlike među mjesecima.

Peto, nema oprečnosti između navedenih hadisa jer se zabrana tog čina odnosi na praksu pagana koji su žrtve prinosili idolima i kipovima i isticali mjesec redžep nad ostalim mjesecima, a Allah najbolje zna.

²⁰⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2842), En-Nesai, 7/168, Ahmed, 2/182-183, i ovo je njegov dodatak, El-Hakim, 4/236, i El-Bejheki, 9/312.

²⁰⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2830), En-Nesai, 7/169-170, Ibn Madža (3167), Ahmed, 5/75 i 76, El-Hakim, 4/235, El-Bejheki, 9/311-312, i neki drugi muhadisi. Autentičnim su ga ocijenili El-Hakim i Fz-Zehebi, prema El-Buharijevima i Muslimovim kriterijima.

²¹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2833), Ahmed, 6/82, El-Hakim, 4/235 i 236, i neki drugi muhadisi. Autentičnim su ga ocijenili El-Hakim i Fz-Zehebi. Neki smatraju da se na pet ovaca jedna kolje, što nije ispravno.

51. KLANJE ŽIVOTINJA I LOV

534. poglavlje

Zabranjeno je mučenje životinje prilikom klanja

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom prošao pored čovjeka što je stao nogom na glavu ovce i oštrio nož, a ovca je gledala. *“Zašto nož nisi naoštrio prije nego što si je položio na zemlju? Zar želiš da dva puta umre!?”*, ukorio ga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.²¹¹

U drugoj verziji stoji: *“Zar želiš da dva puta umre? Kamo sreće da si nož naoštrio prije nego što si je položio na zemlju!”*²¹²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je mučiti životinju prilikom klanja, pa se stoga nož ne smije oštriti dok ona gleda i životinje ne treba klati jedne pred drugima.

Drugo, kada se radi o klanju životinje, nož treba dobro naoštрити prije nego što se ona položi na zemlju; tako će lakše podnijeti klanje.

535. poglavlje

Pokuđeno je zaklati ovcu muzaru

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nipošto nemojte zaklati ovcu muzaru!”*²¹³

Propisi u vezi s poglavljem

Pokuđeno je zaklati ovcu muzaru (a to je ona koja daje mlijeko u velikim količinama).

²¹¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Taberani, u djelima *El-Mudžemul-kebir* (11916) i *El-Mudžemul-evsat* (3614) i El-Bejheki, 9/280.

²¹² **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Hakim, 4/231 i 233.

²¹³ Muslim (2038).

536. poglavlje

Životinje koje nije dopušteno ubijati

Ebu Zehir en-Numejri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ne ubijajte skakavce, oni su Allahova moćna vojska!*”²¹⁴

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Nemojte ubijati žabe!*”²¹⁵

Abdurrahman b. Osman, radijallahu anhu, kaže: “Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ubijanje žaba da bi se od njih pravio lijek.”²¹⁶

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ubijanje *sureda*”²¹⁷, žaba, mrava i pupavaca.”²¹⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, kaže: “Zabranio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ubijanje četiri vrste životinja: mrava, pčele, pupavca i *sureda*.”²¹⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ubijanje skakavaca, osim ako ih se koristi kao hrana ili kada napadaju i uništavaju usjeve, te su na taj način štetočine.

Drugo, nije dopušteno ubijanje žaba, niti je dopušteno pravljenje lijekova od njihova mesa ili kože.

Treće, nije dopušteno ubiti mrava, ni pčelu, ni pupavca.

Četvrto, nije dopušteno ubiti *sureda*, a to je ptica koja je veća od vrapca i ima veliku glavu i kljun; lovi insekte, a ponekad i vrapce. Ljudi su je ubijali u predislamskom dobu jer su je smatrali lošim predznakom.

²¹⁴ **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadis-sabiha* (2428).

²¹⁵ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Sabihul-džami* (7390).

²¹⁶ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *ibid* (6971).

²¹⁷ Vrsta ptice.

²¹⁸ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *ibid* (6970).

²¹⁹ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *ibid* (6968), i *Iš-lrva* (2490).

537. poglavlje

Zabranjeno je kastriranje životinja

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio samosavladavanje duše i kastriranje životinja.²²⁰

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio kastriranje konja i drugih životinja.

Ibn Omer kaže: "U sustezanju od kastriranja jeste umnožavanje stvorenja."²²¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je kastriranje životinja, jer od mužjaka zavisi umnožavanje stvorenja, odnosno nestanak određene životinjske vrste. Na to je htio ukazati Ibn Omer kada je rekao: "U sustezanju od kastriranja jeste umnožavanje stvorenja."

Imam Malik zabilježio je u zbirci *El-Muvetta*, 2/948, predanje preko Nafia u kojem stoji da je Ibn Omer prezirao kastriranje, kao i Ibn Abbas.

Drugo, ako postoji strah da se nekastrirana životinja neće moći ukrotiti, neki učenjaci, kao, naprimjer, Ibn Sirin i Ata, dopuštaju kastriranje životinje.

El-Bejheki, 10/25, kaže: "Slijeđenje Ibn Omerovog i Ibn Abbasovog, radijallahu anhum, mišljenja je preče zbog navedenih predanja. A Allah je pokrovitelj uspjeha."

Vjerovatno je kastriranje dopušteno ako za to postoji opravdan razlog, kao što smatraju Ibn Sirin i Ata. Naveli smo predanje u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao dva uškopljena ovna, jer je meso uškopljenih životinja kvalitetno.

²²⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 10/24, s pouzdanim lancem prenosilaca čija su predanja prihvatili El-Buhari i Muslim. Imam El-Bejheki zabilježio je ovo predanje i s drugim lancem u kojem postoje Ibn Lehia, El-Mikdam b. Davud, a oni su slabi prenosiooci.

²²¹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ahmed, 2/24, El-Bejheki, 10/24, i Ibn Adijj, u djelu *El-Kamil*, 2/602-603, preko Nafie, a on od Ibn Omera. Svi lanci prenosilaca ovog predanja imaju određene slabosti, ali jedni druge pojačavaju, te je stoga hadis dobar.

538. poglavlje

Pokuđeno je prekomjerno se baviti lovom

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *“Ko bude živio u pustinji ogrubjet će, ko se bude prekomjerno bavio lovom bit će nemaran, a ko posjeti vladara dopast će smutnje.”*²²²

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi isti ovaj hadis sa sljedećim dodatkom: *“...jer čovjek je dalje od Allaha sve što je bliži vladaru.”*²²³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prekomjerno bavljenje lovom ima za rezultat pretjeranu ljubav prema tome, koja najposlije ovlada čovjekom i on postane nemaran.

Drugo, pretjerano činjenje dozvoljenih stvari može odvratiti od nekih obaveza.

539. poglavlje

Šta nije dopušteno jesti od onog što ulovi pas

Adijj b. Hatim, radijallahu anhu, pripovijeda: “Obratio sam se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Mi u lovu koristimo psc, pa je li to uredu?’ On je rekao: ‘Kada pošalješ svoje lovu poučene pse i spomeneš Allahovo ime, jedi ono što za te ulove makar i ubili lovinu, osim ako je počnu jesti – tada nemoj

²²² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2859), Et-Tirmizi (2256), En-Nesai, 7/195-196, Ahmed, 1/357, i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (11030), preko Sufjana, on od Ebu Musaa, ovaj od Vehba b. Munebbiha, a on od Ibn Abbasa. Spomenuti Ebu Musa zvao se Israil b. Musa el-Basri, živio je u Indiji i povjerljiv je.

²²³ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/371 i 440, i Ibn Adijj, u djelu *El-Kamil*, 1/312, preko Ismaila b. Zekerijaa, on od Hasana b. el-Hakema, ovaj od Adijja b. Sabita, on od Ebu Hazima, a ovaj od Ebu Hurejre. Lanac mu je prenosilaca dobar, a njegovi su prenosioци povjerljivi; Ismail b. Zekerijja prenosio je dobre hadisa, kako to tvrdi Ibn Adijj, a Ibn Hadžer smatra da je bio saduk i ponekad griješio. Ovaj je hadis prenesen i posredstvom Muhammeda b. Ubejda, koji prenosi od Hasana b. el-Hakema, on od Adijja b. Sabita, a ovaj od jednog starca ensarije koji prenosi od Ebu Hurejre; zabilježio ga je Ebu Davud (2860).

konzumirati meso ulovljene životinje jer postoji bojazan da ju je ulovio za sebe. Ako se tvojim psima pridruže psi koji nisu poučeni lovu, nemoj jesti ono što ulove."²²⁴

Ovaj isti ashab kazivao je: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, kada lovim, pošaljem svoga psa i spomenem Allahovo ime!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mi: *'Kada pošalješ svoga psa i spomeneš Allahovo ime pa ulovi, a zatim ubije lovinu i počne konzumirati njezino meso, nemoj ga ti jesti jer ju je pas ulovio za sebe.'* Rekao sam: 'Ako pošaljem svoga psa i nađem s njim drugog psa, a ne znam koji je od njih ulovio?' *'Nemoj jesti to meso'*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, *'jer si spomenuo Allahovo ime kada si odaslao svoga psa, a nisi spomenuo Božije ime u pogodu drugog psa.'* Upitao sam ga potom i o lovu pomoću luka i strijele, pa je rekao: *'Ako pogodiš oštricom, jedi meso ulovljene životinje, a ako pak lovinu pogodiš pljoštimitice i ubiješ je – to je ubijeno'*²²⁵, *pa nemoj jesti njeno meso.*"²²⁶

Adij b. Hatim, radijallahu anhu, prenosi i ovaj hadis: *"Kada pošalješ svoga psa i spomeneš Allahovo ime pa on ulovi životinju i ubije je, jedi njeno meso. Ako pas pojede dio žrtve, tada nemoj jesti jer ju je ulovio za sebe. Ako se pomiješa s psima prilikom čijeg slanja nije spomenuto Allahovo ime pa ulove i ubiju, nemoj jesti meso te životinje jer ne znaš koji ju je od njih usmrtio. Ako odapneš strijelu na životinju pa je pronađeš dan ili dva nakon toga, a na njoj bude samo trag tvoje strijele – konzumiraj njeno meso, osim ako je nađeš u vodi – tada nemoj njeno meso jesti!"*²²⁷

Ebu Saleba, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ako odapneš strijelu na životinju i nađeš je kasnije, konzumiraj njezino meso ako se lovina nije usmrdjela."*²²⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dopušteno je da se lovi pomoću psa koji je poučen lovu, shodno kur'anskom ajetu: "Pitaju te šta im se dozvoljava. Reci: 'Dozvoljavaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili, onako kako je Allah vas podučio. Jedito ono što vam one uhvate i spomenite Allahovo ime pri tome, i bojte se Allaha, jer Allah, zaista, brzo svida račune.'" (El-Maida, 4)

Drugo, dopušteno je konzumirati meso životinje koju ulovi nedresiran pas ukoliko se žrtva zakolje prije nego što umre, na osnovu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ono što uloviš pomoću*

²²⁴ El-Buhari (5483) i Muslim (2 i 1929).

²²⁵ Jer se ne zna od čega je lovina umrla.

²²⁶ El-Buhari (5486) i Muslim (1929).

²²⁷ El-Buhari (5484) i Muslim (6 i 1929).

²²⁸ Muslim (1931).

dresiranog psa, a spomenuo si Allahovo ime prilikom njegovog slanja – jedi meso te životinje; ono što uloviš pomoću nedresiranog psa a uspiješ preklati žrtvu prije nego što umre – i njeno meso jedi.”²²⁹

Treće, ako dresiran pas pojede nešto od žrtve, to onda nije dopušteno jesti jer je pas lovio za sebe; to je uđavljeno.

Četvrto, ukoliko se obučenom psu u lovu pridruži drugi pas, nije dopušteno jesti meso te životinje; čovjek ne zna koji je pas ulovio: onaj prilikom čijeg je slanja izgovorena bismilla ili pak onaj prilikom čijeg slanja nije spomenuto Allahovo ime. Pa ipak, ako se ustanovi da je vlasnik onog drugog psa spomenuo Allahovo ime prilikom slanja svog psa, onda je taj ulov dopušteno konzumirati.

Peto, dozvoljeno konzumiranje mesa lovine koja je pogođena oštricom strijele, za razliku od lovine koja je pogođena pljoštimize.

Šesto, ukoliko lovac rani žrtvu i ona pobjegne, njezino je meso dozvoljeno konzumirati, osim u dva slučaja: prvo, da je nađe u vodi, jer ne može pouzdano znati je li stradala od njegova oružja ili se pak ugušila; i, drugo, da prođe više od tri dana, pa se ulovljena životinja usmrđi.

540. poglavlje

Zabranjeno je vezanje životinje i njeno pretvaranje u metu

Hišam b. Zejd b. Enes b. Malik pripovijeda: “Posjetio sam, sa svojim djedom Enesom b. Malikom, Hakema b. Ejjuba i zatekao neke ljude da gađaju kokošku koju su postavili kao metu. Enes je rekao: ‘Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se životinje postavljaju kao meta.’”²³⁰

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Nemojte uzimati za metu nijedno živo biće!*”²³¹

Seid b. Džubejr, radijallahu anhu, prenosi da je jednom prilikom Ibn Omer, radijallahu anhu, prošao pored grupe dječaka koji su postavili kokošku kao metu i gađali je. Kada su ugledali Ibn Omera, razbježali su

²²⁹ El-Buhari (5478) i Muslim (1930), kao Ebu Salebino predanje.

²³⁰ El-Buhari (5513) i Muslim (1956).

²³¹ Muslim (1957).

se. Ibn Omer tada reče: “Ko je ovo uradio!? Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je ljude koji uzimaju živa bića za metu.”²³²

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kaže: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ubijanje svezanih životinja.”²³³

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je posjetio Jahju b. Seida, a jedan od njegovih sinova bio je svezao kokošku i gađao je. Ibn Omer je prišao kokoški i odvezao je, a zatim je, noseći kokošku, doveo dječaka i rekao: “Izgrдите svoje dijete, pa da ne veže ovu životinju i ne drži je kao metu! Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da zabranjuje vezanje stoke ili drugih životinja i njihovo pretvaranje u metu.”²³⁴

Ebu Ejjub, radijallahu anhu, rekao je: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da zabranjuje ubijanje svezanih životinja. Tako mi Allaha, ja to nikada nisam uradio, pa čak ni kad se radi o kokoški.”²³⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je vezanje životinja i njihovo pretvaranje u metu, ta i životinje su živa bića. Jasni su hadisi u kojima se to zabranjuje; a počinio ovog nedjela zaslužuje prokletstvo.

Drugo, zabranjeno je svezati, gađati i zlostavljati sve životinje i ptice, pa makar se radilo o vrapcu, shodno hadisu Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Allah će pozvati na odgovornost svakog čovjeka koji nepravедно ubije vrapca ili bilo koju pticu ili životinju veću od njega!*” “Allahov Poslaniče”, neko upita, “šta onda smijemo učiniti kada se radi o vrapcu?” “*Smijete ga uloviti i pojesti njegovo meso, a ne ubiti ga i baciti*”, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.²³⁶

²³² El-Buhari (5515) i Muslim (1958).

²³³ Muslim (1959).

²³⁴ El-Buhari (5514).

²³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2687). Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 9/644, smatra da se ovaj hadis može osnažiti drugim predanjima. Šejh El-Albani ocijenio ga je autentičnim, u djelu *Sahihul-džami* (6969), ali ga je uvrstio u slabe hadise, i to u Ebu Davudovom *Es-Sunenu* (576).

²³⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/239, Ahmed, 2/166, 197, Et-Tajalisi (2279), El-Humejdi (587), El-Begavi (2787), El-Hakim, 4/233, i El-Bejheki, 9/86, 279, lancem prenosilaca u kojem se nalazi Suhejb, Ibn Amirov štićenik, koji je prihvatljiv. Amr b. eš-Šerid, radijallahu anhu, prenio je hadis koji pojačava ovaj, navedeni, a

zabilježili su ga: En-Nesai, 7/239, Ahmed, 4/389, Et-Taberani (7245) i Ibn Hibban (5894).

52. KURBAN

541. poglavlje

Zabranjeno je šišati kosu i rezati nokte onome ko ima namjeru zaklati kurban

Ummu Selema, radijallahu anha, prenosi kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada nastupi mjesec zul-hidže, neka ne krati kosu i ne podrezuje nokte onaj koji ima namjeru zaklati kurban.”*²³⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjeku koji je dužan zaklati kurban zabranjeno je obrijati glavu, skratiti kosu, počupati je, spaliti i brijati stidne dijelove tijela kada, uzevši u obzir viđenje mlađaka, nastupi mjesec zul-hidže. Također je zabranjeno rezanje i lomljenje noktiju.

Imam Eš-Ševkani rekao je u djelu *Nejlul-evtar*, 5/201: “Vanjsko značenje Ummu Selemineg hadisa ide u prilog onim učenjacima koji smatraju da je zabranjeno činiti sve navedene stvari.”

Drugo, podrazumijeva se da sve dlake na tijelu: ispod pazuha, brkovi, dlačice na stidnim mjestima i kosa, imaju isti status u pogledu ovog.

Treće, neki učenjaci smatraju da se mudrost ove zabrane sastoji u tome da čovjek na sebi zadrži ono što u osnovi treba odstraniti, da bi se u cijelosti iskupio od vatre. Neki učenjaci kažu da je to zbog oponašanja hadžija, kojima je zabranjeno uklanjanje dlaka s tijela dok su u ihramima. Prvo mišljenje je bliže istini, a Allah najbolje zna.

Četvrto, ovaj islamski propis prilično je zapostavljen, pa ga treba prakticirati i oživiti među ljudima. U vezi s tim, Amr b. Muslim b. Ammar el-Lejsi, radijallahu anhu, pripovijeda: “Dok smo jednom prilikom bili u javnom kupatilu neposredno pred Kurban-bajram, neki ljudi počеше uklanjati dlačice sa stidnih mjesta, pa neko uzviknu: ‘Seid b. el-Musejjib to ne preporučuje²³⁸ ili to zabranjuje!’ Ubrzo sam sreo Seida i ispričao mu taj

²³⁷ Muslim (1977).

²³⁸ En-Nevevi je u djelu *El-Minbadž*, 13/140, zapisao: “Značenje je: on prezire uklanjanje dlaka u prvih deset dana zul-hidžeta onome ko namjerava klati kurban, a ne prezire uklanjanje dlaka općenito. Njegov je dokaz hadis Ummu Seleme, a u njemu se ne spominje brijanje, nego se zabranjuje uklanjanje dlaka.”

događaj, a on reče: 'Bratiću, to je sunnet koji je zaboravljen i napušten.' Potom mi je citirao Ummu Selemin hadis."

Peto, neki su učenjaci navedeni Ummu Selemin hadis uzeli za dokaz da klanje kurbanu nije obaveza, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "...*onaj koji ima namjeru zaklati kurban.*" Međutim, očito je da je to dokazivanje diskutabilno.

542. poglavlje

Životinje koje nije dopušteno zaklati kao kurban

El-Bera b. Azib, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kurban, žrtvena životinja, ne može biti potpuno broma, ni sasvim ćorav, ni jako bolestan, ni isuviše mršav.*"²³⁹

Alija, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam kao žrtvu obavezno prinesemo ovcu koja vidi i čuje, tj. da ne zakoljemo ovcu koja je ćorava, niti da joj sprijeda ili otpozadi visi komadić razrezanog uha, niti da joj je uho probušeno, niti uzduž napuklo."²⁴⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, žrtvena životinja, kurban, ne smije biti hroma, ni ćorava, ni bolesna, ni jako mršava, ni unakaženog uha, bilo da je probušeno ili razrezano. Imam Eš-Ševkani, 5/207, zapisao je: "Hadisi ukazuju na to da nije dopušteno kao kurban prinijeti životinju koja ima neku od

²³⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2802), Et-Tirmizi (1497), En-Nesai, 7/215-216, Ibn Madža (3144), Ahmed, 4/284, 289, 300 i 301, Malik, 2/482, Ibnul-Džarud (907), Ibn Hibban (5919), El-Hakim, 4/223, El-Bejheki, 9/274, i neki drugi muhadisi s različitim lancima prenosilaca koji sežu do El-Beraa.

²⁴⁰ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2804), Et-Tirmizi (1498), En-Nesai, 7/216-217, Ibn Madža (3142), Ahmed, 1/80, 108, 128 i 149, El-Hakim, 4/224, El-Bejheki, 9/275, El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna* (1121), Ibnul-Džarud (906), i neki drugi muhadisi, preko Ebu Ishaka, on od Šurejha, a ovaj od Alije. Ovaj su hadis zabilježili: Et-Tirmizi (1503), En-Nesai, 7/217, Ibn Madža (3143), Ahmed, 1/105, 125 i 152, El-Hakim, 1/468, 4/224-225, El-Bejheki, 9/275, Et-Tajalisi (160), Ibn Hibban (5920), Ibn Huzejma (2914 i 2915) i neki drugi muhadisi, s drugim lancem prenosilaca: Selema b. Kuhejl – Hudžejja b. Adijj – Alija. Hudžejja se družio s Alijom, i pouzdan je.

spomenutih manjkavosti. Onaj ko tvrdi da se takva životinja u svakom slučaju može zaklati kao kurban, odnosno onaj ko tvrdi da se može zaklati ali je pokuđeno – mora podastrijeti dokaz koji jasnu zabranu (koja iziskuje da životinja koja ima jednu od spomenutih mahana, ne vrijedi kao žrtva), iskazanu u El-Beraovom hadisu, može obesnažiti.”

Drugo, dopušteno je da rogovi budu slomljeni, jer hadis koji je prenio Utba b. Abdurrahman, a koji govori o zabrani žrtvovanja životinje slomljenih rogova, nije autentičan, a dotle se to u navedenom Alijinom hadisu ne spominje. Zato El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 4/338, kaže: “Prema mišljenju većine učenjaka, dopušteno je da se kao kurban zakolje životinja koja ima slomljene rogove.”

Treće, komentirajući El-Beraov hadis, imam El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 4/340, tvrdi: “U hadisu je dokaz da neznatna manjkavost ne smeta, jer se u hadisu kaže: *‘Kurban, žrtvena životinja, ne može biti potpuno brom, ni sasvim ćorav, ni jako bolestan, ni isuviše mršav.’*”

Četvrto, uškoplenu i životinju odrezanog repa dozvoljeno je zaklati kao kurban, jer se ona na taj način goji.

543. poglavlje

Zabranjeno je zaklati kurban prije klanjanja bajram-namaza

El-Bera b. Azib, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana obavio namaz i zatim rekao: *“Ko klanja namaz, koji i mi klanjamo, i okreće se prema kibli, prema kojoj se i mi okrećemo neka ne kolje kurban dok se ne vrati s bajram-namaza.”*²⁴¹

Enes, radijallahu anhu, kazuje: “Dok je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu na Kurban-bajramu, osjetio je miris mesa, pa je zabranio da se žrtva prinosi prije namaza. Rekao je: *‘Ko je već zaklao kurban neka to ponovo učini.’*”²⁴²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je zaklati kurban prije bajram-namaza.

Drugo, ne ubraja se u kurban prinošenje žrtve prije obavljenog bajram-namaza.

²⁴¹ El-Buhari (5563) i Muslim (6 i 1961).

²⁴² El-Buhari (5561) i Muslim (12 i 1962), i ovo je njegova verzija.

Treće, ko zakolje prije bajram-namaza dužan je ponovo zaklati, shodno navedenom hadisu i hadisu Džunduba b. Sufjana el-Bedželija, radijallahu anhu, koji je svjedok Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi na dan klanja kurbana: *“Ko je zaklao kurban prije klanjanja namaza neka prinese drugu žrtvu, a ko nije zaklao neka zakolje.”*

544. poglavlje

Bilo je zabranjeno konzumirati kurbansko meso duže od tri dana; to je derogirano

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Neka niko ne jede kurbansko meso duže od tri dana.”*²⁴³

Alija, radijallahu anhu, klanjao je bajram-namaz prije hutbe, a potom održao hutbu i rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio vam je da jedete meso svojih kurbana duže od tri dana.”²⁴⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u početku islama bilo je zabranjeno da se kurbansko meso jede duže od tri dana, pa je taj propis derogiran. O tome postoji nekoliko hadisa.

Abdullah b. Vakid prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se kurbansko meso jede duže od tri dana. Abdullah b. Libu Bekr spomenuo je to Amri, a ona je potvrdila i kazala kako je čula Aišu, radijallahu anha, da kaže: “Na Kurban-bajram beduini su, teško koračajući, dolazili prisustvovati Kurban-bajramu, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Kurbansko meso zadržite kod sebe tri dana, a pošljite toga podijelite.’* Nakon određenog vremena bi mu rečno: ‘Allahov Poslaniče, ljudi su počeli puniti mješine kurbanskim mesom i od njega dobivaju loj.’ *‘A zašto?’*, upita on. ‘Zato što si zabranio da se ono jede duže od tri dana’, odgovorili su mu. Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *‘To sam bio zabranio zbog onih beduina. Od sada jedite onoliko dugo koliko želite, uskladištite ga i dijelite.’*”²⁴⁵

²⁴³ Muslim (1970).

²⁴⁴ El-Buhari (5573) i Muslim (1969).

²⁴⁵ Muslim (1971).

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda: “Jeli smo kurbansko meso samo tri dana, pa nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao olakšicu i rekao: *Jedite kurbansko meso i pobranite ga.*”²⁴⁶

Selema b. el-Ekva, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Ko je od vas zaklao kurban, ne smije osvanuti treći dan a da se u njegovoj kući nalazi imalo kurbanskog mesa.”* Sljedeće su godine rekli: “Allahov Poslaniče, hoćemo li postupiti onako kako smo postupili prošle godine?” *“Sada jedite kurbansko meso, branite njime druge ljude, ali ga i uskladištite. Ono je bila godina velike gladi, pa sam htio da kurbanskim mesom pomognete potrebitima”*, odgovorio je Poslanik.²⁴⁷

Tu su hadisi koje prenose Ebu Seid el-Hudri, Burejda i Sevban, a zabilježili su ih El-Buhari i Muslim.

Drugo, ova je zabrana bila vremenski ograničena, jer je ljude te godine pogodila glad. U tom se kontekstu prenosi da je Ibn Abbas, radijallahu anhu, upitao Aišu, radijallahu anha: “Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se kurbansko meso jede duže od tri dana?”, a ona je odgovorila: “To je učinio samo u godini u kojoj su ljudi bili gladni, kada je htio da bogati nahrane siromašne, a mi bismo, da to nije tako bilo, kurbansko meso jeli i nakon petnaest dana.” Upitana je: “Šta vas je nagnalo na to?” Ona se nasmija i reče: “Porodica Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, nikad se nije najela začinjenog pšeničnog kruha tri dana uzastopice.”²⁴⁸

Treće, Alija b. Ebu Talib, Ibn Omer, Ez-Zubejr, Abdullah b. Vakid b. Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, smatraju da je zabranjeno zadržati kurbansko meso duže od tri dana i da je prvotni propis punovažan. Evo šta u vezi s tim kaže imam Eš-Ševkani, 5/419: “Moguće je da oni nisu znali da je ovaj propis derogiran. A prihvata se od onog kojem je poznat dokaz, ne od onog kojem isti taj dokaz nije poznat. Štaviše, islamski su učenjaci, poslije smrti navedenih autoriteta, postigli konsenzus da je dopušteno jesti i skladištiti kurbansko meso i nakon tri dana. Ne znam da ijedan islamski učenjak dijeli mišljenje navedenih ashaba.”

²⁴⁶ Muslim (30 i 1972).

²⁴⁷ El-Buhari (5569) i Muslim (1974).

²⁴⁸ El-Buhari (5423, 5438 i 6687).

545. poglavlje

Zabranjeno je prodati bilo koji dio kurbana

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Ko proda kožicu kurbana, kao da kurban nije ni žaklao.”*²⁴⁹

Katada b. en-Numan, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ne prodajte kurbansko meso! Jedite ga i dijelite drugim ljudima, a njegovu kožu iskoristite, ne prodajte je! A možete, ako to želite, jesti meso žrtvenih životinja koje vam neko ponudi.”*²⁵⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prodati kurbansko meso, kožu, kao i bilo koji drugi dio žrtvene životinje.

Drugo, višestruke su koristi od kurbana: jede se, dijeli drugima i skladišti.

Treće, mesaru, onome koji se brine oko klanja kurbana i podjele njegova mesa, ne treba dati ništa na ime nadnice jer je, zbog mesa koje će dobiti kao sadaku ili kao poklon, ne bi ni tražio.

Četvrto, onaj kome je ponuđeno da jede kurbansko meso, može jesti koliko želi.

²⁴⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga El-Hakim, 2/390, i El-Bejheki, 9/29.

²⁵⁰ **Hadis je dobar na osnovu prethodnog hadisa.** Zabilježio ga je Ahmed, 4/15, a u lancu prenosilaca nalazi se Ibn Džurejdž, koji se služio neizravnim prenošenjem hadisa.

53. PIĆA

546. poglavlje Zabranjeno je puhati u posudu

Ebu Katada, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada čovjek pije nešto, neka ne diše iznad posude.”*²⁵¹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, kaže: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se diše iznad posude ili da se u nju puše.”²⁵²

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Kada čovjek pije nešto, neka ne diše iznad posude; ako se želi nekoliko puta napiti, neka odmakne od usta posudu pa predahne i neka se zatim opet napije.”*²⁵³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je puhati u posudu, jer je moguće da iz usta izađe pljuvačka, ružan zadah ili slina, i piće bi moglo imati odvratan ukus. Ovo se posebno odnosi na piće, što zaključujemo iz navedenih hadisa.

Drugo, sunnet je odmaknuti posudu od usta ako se želi predahnuti, kako to stoji u Ebu Hurejrinom, radijallahu anhu, hadisu, što je zapravo značenje predanja u kojem Enes, radijallahu anhu, kazuje: “Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, disao u posudu prilikom pijenja.”²⁵⁴

Ibn Hadžer je u djelu *Fethul-Bari*, 10/93, rekao: “...i kao da se traži usklađenje Enesovog predanja i hadisa koji prenosi Ebu Katada, koji su, naoko, oprečni. Naime, u hadisu koji je prenio Ebu Katada jasno se zabranjuje disanje iznad posude, a dotle se u Enesovom predanju to isto potvrđuje. Ova predanja možemo uskladiti tako što ćemo kazati da se zabrana odnosi na disanje unutar posude, a dozvoljenost disanja na disanje izvan posude dok se pije.”

²⁵¹ El-Buhari (153) i Muslim (267, 65).

²⁵² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3728), Et-Tirmizi (1888), Ibn Madža (3429), Ahmed, 1/220, 309, 357, El-Bejheki, 7/284, i neki drugi muhadisi, preko Abdulkerima el-Džezzerija, on od Ikrima, a ovaj od Ibn Abbasa.

²⁵³ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ibn Madža (3427), El-Hakim, 4/139, i neki drugi muhadisi, preko El-Harisa b. Ebi Zubaba, on od svog amidže, a ovaj od Ebu Hurejre. El-Haris se zove Abdurrahma b. Abdullah b. Sa'd b. Ebu Zubab, i on je prihvatljiv, kako to tvrdi Ebu Zura. Hadis su autentičnim ocijenili El-Busiri, El-Hakim i Ez-Zehebi.

²⁵⁴ El-Buhari (5631) i Muslim (2028).

Ovo mišljenje, također, podupire i kazivanje El-Musenne el-Džuhenija, koji je jednom prilikom bio kod Mervana b. el-Hakema, kada se pojavio Ebu Seid el-Hudri, pa ga je Mervan upitao: “Jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio disanje iznad posude?” Ebu Seid je odgovorio: “Da, čuo sam ga, pa mu neko reče: ‘Allahov Poslaniče, ja se ne mogu napiti od jednog gutljaja.’ Allahov mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio: *‘Odmakni posudu od usta i predahni.’* ‘To mi se gadi’, primijeti čovjek. *‘Onda prolij ostatak vode’*, zaključio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”²⁵⁵

Treće, hadisi koje su prenijeli Ebu Hurejra i Ebu Seid dokazuju da je dopušteno naiskap popiti cijeli sadržaj čaše, odnosno mješine jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zbog toga osudio onoga čovjeka koji je rekao da se ne može napiti od jednog gutljaja. Ibn Hadžer, 10/93, zapaža: “...ovaj hadis dokaz je imamu Maliku da je dopušteno naiskap popiti sadržaj čaše. Ibn Ebu Šejba prenosi da su Seid b. el-Musejjib i drugi autoriteti dijelili ovo mišljenje. Omer b. Abdulaziz kaže: ‘Zabranjeno je disati unutar posude, a onaj ko može da ne diše neka popije cijeli sadržaj čaše ili mješine odjednom, ako želi.’ Ovo je lijepo objašnjenje.” Ibn Abdulberr, u djelu *Et-Temhid*, 1/393, kaže: “Neki su dobri prethodnici govorili da nije poželjno popiti sadržaj čaše ili mješine odjednom, ali te njihove izjave nisi na stepenu da budu dokaz.”

Četvrto, dopuštenost da se sve popije odjednom nije u kontradiktornosti sa sunnetom da se pije iz tri gutljaja: prvo je dopušteno, a drugo je bolje, prema hadisu Enesa b. Malika, radijallahu anhu, u kojem ovaj ashab kaže: “Allahov bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pio iz tri gutljaja, govoreći: *‘Ovako se gasi žed, ovo je zdravije i prijatnije.’*”²⁵⁶

²⁵⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Malik, 2/925, Et-Tirmizi (1887) s Malikovim lancem prenosilaca, te Ahmed, 3/26, 32, Ibn Hibban (5327), Ibn Ebu Šejba, 8/220, El-Begavi (3036), El-Hakim, 4/139, i neki drugi muhadisi. Prenosioca Ebul-Musenna Ibnul-Medini nije poznavao, ali jesu Ibn Mein, Ibn Hibban i Ez-Zehebi, koji su kazali da je povjerljiv.

²⁵⁶ Muslim (123 i 2028).

547. poglavlje

Zabranjeno je puhati u hranu i piće

Ibn Abbas, radijallahu anhu, kaže: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se diše iznad posude ili da se u nju puše.”²⁵⁷

El-Musenne el-Džuhenija, bio je jednom prilikom kod Mervana b. el-Hakema, kada se pojavio Ebu Seid el-Hudri, pa ga je Mervan upitao: “Jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio disanje iznad posude?” Ebu Seid je odgovorio: “Da, čuo sam ga...”²⁵⁸

Sehl b. Sa’d, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se puše u piće, i da se pije s ureza na čaši.²⁵⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, puhanje u posudu izaziva veću odvratnost od disanja iznad posude, pa između toga dvoga postoji razlika.

Drugo, mudrost zabrane leži u tome što takav postupak može izazvati odvratnost prisutnih prema vodi i piću.

548. poglavlje

Zabranjeno je piti s otvora mješine

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se otvor mješine izvrti, tj. da se otvori mješina okreću ka vani, a potom pije iz njih.”²⁶⁰

Ikrima je jednom prilikom rekao: “Hoćete li da vas obavijestim o sitnicama o kojima nam je pripovijedao Ebu Hurejra? Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pijenje s otvora mješine, i

²⁵⁷ O izvorima hadisa bilo je govora.

²⁵⁸ O izvorima hadisa bilo je govora.

²⁵⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (5722). Hadisi stručnjak El-Hejsemi, u djelu *Medžmeuz-zevid*, 5/78, tvrdi: “U lancu prenosilaca ovog hadisa postoji Abdulmuhejmin b. Abbas b. Sehl, a on je slab.” Međutim, prvi dio hadisa pojačan je prethodnim hadisom, a za drugi dio postoje hadisi koji ga pojačavaju i bit će ubrzo navedeni.

²⁶⁰ El-Buhari (5625) i Muslim (111 i 2023).

zabranio je da komšija zabrani svome komšiji da nasloni svoju gredu na njegovu kuću.”²⁶¹

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pijenje s otvora mješine.²⁶²

Aiša, radijallahu anha, kazala je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pijenje s otvora mješine jer voda uslijed toga poprima neprijatan miris.”²⁶³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je piti s otvora mješine zbog sljedećih razloga: prvo, strah da se miris vode u mješini ne promijeni, pa da se voda upropasti, na što upućuju Aišine riječi: “...jer voda uslijed toga poprima neprijatan miris”; drugo, strah da u mješinu nije ušla, naprimjer, otrovna zmija, a na to upućuje predanje u kojem Ebu Hurejra kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pijenje s otvora mješine. A Ejjub je to ovako objasnio: “Otkud čovjek može znati da se neko već napio iz mješine i da je zmija izašla?”; i, treće, čovjek koji pije s otvora mješine popit će više vode nego što mu je potrebno, a, usto, nije siguran da se neće zagrenuti.

Drugo, sve što postoji više razloga za zabranu, zabrana je žešća. Ibn Hadžer, 10/91, kaže: “En-Nevevi tvrdi da postoji konsenzus da je pijenje s otvora mješine pokuđeno, a da nije zabranjeno. Međutim, to je diskutabilno. ‘Da je samo pokuđeno, a ne zabranjeno piti s otvora mješine, dokaz su hadisi u kojima se to dozvoljava’, rekao je En-Nevevi. A meni nije poznat nijedan hadis koji se pripisuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a da upućuje na dopuštenost, osim toga što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tako postupao. Svi hadisi koji zabranjuju da se pije s otvora mješine riječi su Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ako se razmisli o razlogu zabrane, njima, Poslanikovim riječima, dat će se prednost. I sve što su u tom pogledu učenjaci naveli ne odnosi se na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od svega toga pošteđen je ili zbog svoje nepogrešivosti ili zbog prijatnog zadaha iz usta ili zbog učtivog pijenja vode. A sve to nemaju drugi ljudi. Na osnovu svega spomenutog, pametan će čovjek zaključiti da ovdje postoje razlozi koji

²⁶¹ El-Buhari (5627).

²⁶² El-Buhari (5629).

²⁶³ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Hakim, 4/140, a autentičnim su ga ocijenili El-Hakim i Ibn Hadžer.

iziskuju nepoželjnost, ali i oni koji iziskuju zabranu. No, u ovoj se situaciji daje prednost mišljenju da je zabranjeno piti s otvora mješine.”

Treće, zabrana se odnosi na onog koji svojim ustima dotakne unutrašnjost mješine. Međutim, ukoliko čovjek izlije mješinu u posudu te zatim pije, neće pogriješiti.

Četvrto, pouzdano je da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pio s otvora mješine. Ummu Sabit Kebša b. Sabit, radijallahu anha, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod nje i, stojeći, napio se s otvora okačene mješine. Ona je tada ustala i skinula mješinu.²⁶⁴ Između navedenih predanja ne postoji oprečnost iz sljedećih razloga: prvo, hadisi koji zabranjuju pijenje s otvora mješine jesu riječi, a oni koji dopuštaju jesu postupci – prednost se daje riječima u odnosu na postupak; i, drugo, u hadisima koji dopuštaju pijenje s otvora mješine kaže se da je mješina okačena, što je svojevrsna specifičnost.

Peto, neki učenjaci navode mogućnost da su hadisi u kojima se zabranjuje pijenje s otvora mješine derogirali predanja u kojima stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pio s otvora mješine. Ali to nije tačno, derogacija se ne može utvrditi na osnovu puke mogućnosti; a ondje gdje se hadisi mogu uskladiti nema derogacije.

549. poglavlje

Pokuđeno je piti sa krze na čaši

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pije s krze na posudi, i da se puše u piće.²⁶⁵

Sehl b. Sa’d, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se puše u piće, i da se pije s krze na posudi.²⁶⁶

²⁶⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1892), i Ibn Madža (2423). Lanac je prenosilaca autentičan.

²⁶⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3722), Ahmed i njegov sin Abdullah, 3/80, i Ibn Hibban (5315). Lanac je prenosilaca dobar, a prenosioci su povjerljivi, izuzev Kurre b. Abdurrahmana, koji je takav da njegovi hadisi ne mogu biti autentični.

²⁶⁶ () izvorima hadisa bilo je govora.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se pije s onog mjesta na kojem je posuda okrnuta.”²⁶⁷

Abdullah b. Abbas i Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, rekli su: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pije s krze na posudi...”²⁶⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je piti s krze na posudi.

Drugo, El-Hattabi je u djelu *Mealimus-sunen*, 5/284, ostavio sljedeći zapis: “Zabranjeno je piti s krze na čaši jer se u tom slučaju voda uzburka i kapa po licu i odjeći. Također, usne se ne spoje s krzom kako treba. Neki kažu da su krza na posudi i njezino uho mjesto gdje sjedi šejtan. Moguće je da se krza ne može u potpunosti očistiti kad se pere posuda, pa čovjek pije s nečistog mjesta, što šejtan čini i druge na to navraća. Također, kada se pije na taj način te čovjek upršće lice i odjeću, to možemo okarakterizirati kao šejtanovo nanošenje štete i otežavanja čovjeku. A Allah najbolje zna.”

550. poglavlje

Zabranjeno je piti stojeći

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek pije stojeći.²⁶⁹ Katada kaže da su upitali Enesa: “A šta je s jedenjem?” “To je gore i odvratnije”, odgovorio je.

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pije stojeći.²⁷⁰

²⁶⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Taberani u *El-Mudžemul-avsat* (4131). El-Hejsemi u djelu *Medžmeuz-ževid*, 5/78, tvrdi da su mu prenosioci povjerljivi, da prenose autentične hadise.

²⁶⁸ Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (11055). El-Hejsemi kaže da su ovo predanje prenijeli povjerljivi prenosioci.

²⁶⁹ Muslim (113 i 2024).

²⁷⁰ Muslim (2025).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka niko od vas ne pije stojeći, a ko zaboravi neka povrati ono što je popio."*²⁷¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imami El-Buhari i Muslim te neki drugi muhadisi zabilježili su predanja u kojima se kaže da su Ibn Abbas, Alija b. Ebu Talib i Ibn Omer, radijallahu anhum, pili stojeći, te da su vidjeli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako to čini.

Drugo, hadisi koji zabranjuju da se pije stojeći nejasni su nekim učenjacima, a neki su se čak osmjelili da ih proglase slabim. Međutim, niti su nejasni, niti su slabi. Islamski učenjaci tim naoko oprečnim predanjima pristupaju na različite načine, pa neki kažu da se hadisima u kojima se dozvoljava pijenje stojeći, daje prednost jer su jači i pouzdaniji od onih u kojima se isto to zabranjuje. Dogle neki drugi učenjaci tvrde da su hadisi koji zabranjuju pijenje stojeći, derogirani – derogirali su ih hadisi koji to dopuštaju, a dokaz tome je praksa pravednih halifa, kao i većine ashaba i tabiina. Ibn Hazm kaže sasvim suprotno ovim učenjacima, te tvrdi da pijenje stojeći, potpada pod osnovu da je dopušteno ono za šta ne postoji dokaz da je zabranjeno, ali su istu tu osnovu, ovdje, obesnažili hadisi u kojima se pijenje u tom položaju, zabranjuje. Prema Ibn Hazmu, to je tako, a onaj ko tvrdi suprotno mora podastrijeti dokaz. Ima i onih učenjaka koji su rekli da se pijenje u stojećem položaju odnosi na hodanje, a neki su pak rekli da se to odnosi na onoga ko prije pijenja ne spomene Allahovo ime. I, na kraju, tu su učenjaci koji kažu da hadisi u kojima se zabranjuje pijenje stojeći, iziskuju pokudenost toga čina, jer je

²⁷¹ Muslim (2026). U lancu se prenosilaca nalazi Omer b. Hamza el-Amri, a on je slab, ali su ga zabilježili i Ahmed (7990, s opaskama šejha Ahmeda Šakira), i Ed-Darimi, 2/121, preko Šu'be, on od Ebu Zijada et-Tahhana, koji je čuo Ebu Hurejru da pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka da pije stojeći pa mu je rekao: *"Čuvaj se!"* "Zašto?", upita čovjek. *"Bi li ti bilo drago da mačka pije s tobom?"*, upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. *"Ne"*, odgovori onaj čovjek. *"Znaj da je s tobom pio neko ko je gori od mačke – šejtan"*, zaključio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj je lanac je prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioci pouzdani. Ibn Mein smatra da je Ebu Zijad pouzdan. A isti ovaj hadis zabilježio je imam Ahmed (7796) s drugim lancem prenosilaca: El-Eameš – Ebu Salih – Ebu Hurejra, gdje stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Da čovjek koji pije stojeći zna šta se događa u njegovom stomaku, odmah bi izazvao povraćanje"*, i on je autentičan. Ibn Hadžer, u djelu *Fietbul-Bari*, 10/83, tvrdi da je ovaj hadis vjerodostojan.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pio stojeći i tim svojim postupkom pokazao da je to dozvoljeno.

A preče je uskladiti sve dokaze, nego jedne od njih proglasiti nevažećim. Pa ipak, kažemo da je sljedeći način najbolji: hadisi u kojima se zabranjuje pijenje stojeći, svojim vanjskim značenjem ukazuju da je to zabranjeno (pogotovo ako uzmemo u obzir da su u njima upotrijebljeni izrazi koji ukazuju na zabranu, i da šejtan pije s čovjekom koji pije stojeći, i naredba da takva osoba povрати ono što je popila), a dotle su hadisi u kojima se dopušta pijenje stojeći – Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, postupci; prednost se daje riječima nad postupcima i postupak podilazi pod mogućnost postojanja specifičnosti, tj. moguće je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio primoran da stoji dok pije, da li zbog skučenosti prostora ili zato što je mješina bila okačena, što je vjerovatnije.

Što se ostalih pristupa tiče, u njima postoje izvještachenost i pretjerivanje, a posebno pozivanje na derogaciju. Derogaciji se ne pristupa ako postoji mogućnost usklađenja naoko oprečnih dokaza; uostalom, postupak ne može derogirati riječi. A Allah najbolje zna.

551. poglavlje

O zabranjenosti alkohola i kazni za njegovo konzumiranje

Svevišnji Allah rekao je: “O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje zaista su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da bi postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvрати. Pa hoćete li se okaniti?” (El-Maida, 90, 91)

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ko bude pio vino na ovom svijetu i umre ne pokajavši se, neće ga piti na budućem svijetu.*”²⁷²

U jednom drugom predanju stoji: “*Sve što opija pomračuje um, a sve što pomračuje um zabranjeno je konzumirati. Ko bude pio vino na ovom svijetu i umre ne pokajavši se, neće ga piti na budućem svijetu.*”²⁷³

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek došao iz Džeššana (mjesto u Jemenu), te upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o piću *mizr* koje oni prave od kukuruza pa ga piju.

²⁷² El-Buhari (5575) i Muslim (76 i 2003).

²⁷³ Muslim (2003).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *"Da li ono opija?"* "Da", odgovori čovjek. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *"Sve što opija zabranjeno je piti. Ko bude pio ono što opija zaslužuje da ga Allah napoji 'tinetul-habalom.'"* "A šta je to, Allahov Poslaniče?", upitaše ashabi. *"Znoj"*²⁷⁴ stanovnika Džehennema", odgovori on.²⁷⁵

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se napije alkohola, Allah mu neće primiti namaz četrdeset dana, a ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. Ako to ponovo učini, Allah mu neće primiti namaz četrdeset dana, a ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. Ukoliko se ponovo napije alkohola, Allah mu neće primiti namaz četrdeset dana, pa ako se pokaje, Allah će mu oprostiti. Ako i četvrti put učini isto, Allah mu neće primiti namaz četrdeset dana, a ako se pokaje, Allah mu neće oprostiti već će ga napojiti s rijeke El-Habal."* "Ebu Abdurrahmane", neko od prisutnih upita Ibn Omera, "koja je to rijeka?" "To je gnoj stanovnika vatre", odgovori on.²⁷⁶

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Došao mi je Džibril i rekao mi: 'Muhammede, Uzvišeni je Allah prokleo alkohol, i onoga ko ga proizvodi, i onoga kome se proizvodi, i onoga ko ga pije, i onoga ko ga nosi, i onoga kome se nosi, i onoga ko ga prodaje, i onoga ko ga kupuje, i onoga ko ga toči, i onoga kome se toči.'"*²⁷⁷

Ovaj isti ashab prenosi i sljedeći hadis: *"Ko se sretne s Allahom na Sudnjem danu kao čovjek koji je bio ovisan o alkoholu imat će status onoga ko Ga sretne kao mnogobožac."*²⁷⁸

²⁷⁴ Ili je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Gnoj stanovnika Džehennema."*

²⁷⁵ Muslim (2002).

²⁷⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1862), koji ga je okarakterizirao dobrim, i Ahmed, 2/35, u skraćenoj verziji. Postoji hadis koji je prenio Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, a koji ga pojačava. Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/314, 316 i 317, Ibn Madža (3377), Ahmed, 2/176, 189 i 197, Ibn Hibban (5357), El-Hakim, 4/146, i El-Bezzar (3936), s lancem prenosilaca koji su povjerljivi. Također, Ebu Davud (3680) zabilježio je hadis preko Ibn Abbasa koji ga pojačava, ali u njemu postoji nepoznat prenosilac.

²⁷⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ahmed, 1/316, Ibn Hibban (5356), El-Hakim, 4/145, i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (12976), preko Malika b. Hajra ez-Zadija, kome je ispričao Malik b. Sa'd et-Tudžejbi, a on je čuo od Ibn Abbasa. Lanac prenosilaca je dobar, a Malik b. Hajr i njegov šejh spadaju u takozvanu kategoriju *saduk*. Fnes i Abdullah b. Omer prenose hadise koji ga pojačavaju i podižu na stepen autentičnog hadisa. A Allah najbolje zna.

²⁷⁸ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sabiha* (677).

On je prenio i sljedeći hadis: *“Alkohol je majka svih zala i jedan je od najvećih grijeha. Ta zar pijan čovjek ne može nasrnuti na majku, tetku, amigdžinicu...”*²⁷⁹

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alehi ve sellem, rekao: *“Alkohol je majka svih zala. Ko ga popije, Allah mu neće primiti namaz četrdeset dana. Ako čovjek umre s alkoholom u stomaku, umro je neznabožičkom smrću.”*²⁸⁰

Ebud-Derda, radijallahu anhu, kazuje da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alehi ve sellem, savjetovao sljedeće: *“Nemoj piti alkohol, on je ključ svakog zla!”*²⁸¹

Postoji mnogo mutevatir-predanja u kojima se zabranjuje konzumiranje alkohola.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, konzumiranje alkohola zabranjeno je Kur'anom, sunnetom i konsenzusom islamskih učenjaka. U islamu je općepoznato da je konzumiranje alkoholnih pića strogo zabranjeno.

Drugo, neki stradalnici u ovom vremenu pokušali su ublažiti značenje kur'anskih ajeta koji govore o zabrani konzumiranja alkohola. Međutim, ajeti u kojima se zabranjuje ovaj porok više su nego jasni kada se radi o tome, i to s nekoliko aspekata. Ibn Hadžer, 10/31-32, naveo je riječi imama Ebul-Lejsa es-Semerkandija: “Kada je objavljeno da je alkohol odvratna stvar i šejtanovo djelo, te da ga se mora kloniti, to je bilo jednako Allahovim riječima: ‘Budite što dalje od kumira poganih’ (El-Hadž, 30).” Ibn Hadžer nastavlja: “Ebu Džafer en-Nuhas spomenuo je da neki učenjaci zabranu alkohola dokazuju i sljedećim kur'anskim ajetom: ‘Reci: ‘Gospodar moj zabranjuje razvrat, i javni i potajni, i grijeh, i neopravdanu primjenu sile.’” (El-E'raf, 33) Kada je riječ o vinu i kocki, Uzvišeni je Allah rekao: ‘U njima je veliki grijeh, a i neka korist ljudima’ (El-Bekara, 219). Nakon što nas je Gospodar izvijestio da je konzumiranje alkohola veliki grijeh te jasno zabranio činjenje grijeha, zabrana alkohola tada je postala očita.”

U vezi s drugim aspektom, Muhammed Rešid Rida je u djelu *Tefsirul-menar*, 7/63, ovom pitanju zaista studiozno prišao. Rekao je: “Ovdje ćemo u nekoliko aspekata objasniti dokaze u kojima se zabranjuje

²⁷⁹ Hadis je dobar. Vidjeti: ibid (1853).

²⁸⁰ Hadis je dobar. Vidjeti: ibid (1854).

²⁸¹ Hadis je autentičan. Zabilježio ga je Ibn Madža (3371).

konzumiranje alkohola, jasnije i opširnije nego što su oni objasnili sumnje na koje se pozivaju.

Prvo, Allah je rekao da su vino i kocka *riđžs*, odvratne stvari, a ovaj izraz ukazuje na krajnju odvratnost i opakosti. Zato je isti ovaj izraz upotrijebio za idole kojima su se višebošci klanjali, jer on je mnogo upečatljivija od riječi *habis*, koja znači: loš. Na osnovu mnogobrojnih ajeta znamo da je Allah dopustio ono što je lijepo, a zabranio ono što je ružno. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Alkohol je majka svakog zla'; 'Alkohol je majka svih poroka i jedan je od najvećih grijeha. Ko se napije alkohola, taj će izostaviti namaz i nasrnuti će na svoju majku ili tetku.'*

Drugo, Uzvišeni je Allah započeo ovaj ajet riječju *innema* koja ukazuje na ograničenje kada je riječ o vinu i kocki, pa kao da je rekao: 'Vino i kocka nisu ništa drugo osim odvratne stvari i u njima nema nika-kvog dobra.'

Treće, Svevišnji Allah poistovjetio je vino i kocku s kumirima i strelicama za gatanje, a kumiri i strelice za gatanje svojstveni su paganima i idolopoklonicima. Ovdje mnogi komentatori Kur'ana obično navedu hadis: *Pijanica ima status idolopoklonika.'*

Četvrto, Mudri Allah nazvao je vino i kocku šejtanovim djelima, zbog toga što za posljedicu imaju mnoga zla i nasilje. A zar šejtanovo djelo ne povlači Allahovu srdžbu!?

Peto, Gospodar je naredio da se klonimo vina i kocke, što je izraženije od samog ostavljanja. Naime, naredba da se nečega kloni podrazumijeva izbjegavanje i udaljavanje od toga. Stoga u Kur'anu čitamo naredbe da se kloni mnogoboštva, šejtana, velikih grijeha općenito i lažnog govora kao jednog od najvećih grijeha. Evo o tome Božijih riječi: '...pa budite što dalje od kumira poganih i izbjegavajte što više govor neistiniti' (El-Hadž, 30); '...a kumira se klonite!' (En-Nahl, 36); 'Za one koji izbjegavaju da se kumirima klanjaju...' (Ez-Zumer, 17); 'One koji se klone velikih grijeha i naročito razvrata...' (En-Nedžm, 32)

Šesto, za napuštanje vina i kocke obećao je uspjeh i spas, što upućuje na to da konzumiranje vina i kockanje uzrokuju nesreću i propast na oba svijeta.

Sedmo, vino i kocka imaju za posljedicu neprijateljstvo i mržnju.

Osmo, vino i kocka jesu najveći poroci kojima se atakuje na život, imetak i čast. Eto zato je alkohol nazvan majkom svih zala i nevaljalih djela.

Deveto, vino i kocka odvrćaju od sjećanja na Allaha i od namaza, stupa vjere, pomoću kojeg se čovjek priprema za ahiret.

Deseto, posebno je spomenuto odvrćanje od sjećanja na Allaha, a posebno odvrćanje od namaza, što ukazuje na ogavnost vina i kocke.

Jedanaesto, naredba da se okani vina i kocke došla je u obliku pitanja: 'Pa hoćete li se okaniti?' A u ajetu koji slijedi poslije ovog nalazi se još tri potvrde, uz ove koje smo spomenuli – i njih ćemo navesti.

Dvanaesto, Allah, dželle šanuhu, rekao je: 'Budite poslušni Allahu i budite poslušni Poslaniku...' (El-Maida, 92). Značenje je: budite poslušni Allahu, pa se klonite vina i kocke i drugih zabranjenih stvari, kao što ste napustili kumire i strelice za gatanje, ili još odlučnije se toga klonite, i budite poslušni Poslaniku u onome što vam razjasni od objave, kao što je hadis: *'Sve što opija pomračuje um, a sve što pomračuje um zabranjeno je konzumirati.'*

Trinaesto, Allah kaže: '...i oprezni budite!' tj. čuvajte se neposlušnosti ili dunjalučkih iskušenja te ahiretske patnje kojih ćete zacijelo dopasti ukoliko se ne povinujete Allahu i Poslaniku. Naime, Gospodar zabranjuje samo ono što će vam donijeti štetu na oba svijeta: 'Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.' (En-Nur, 63)

Četrnaesto, Allah nas upozorava i prijeti: 'A ako glave okrenete, onda znajte da je Poslanik Naš dužan samo da jasno obznani' (El-Maida, 92) tj. ako glave okrenete i ne poslušate, znajte da je dužnost Poslanika Našeg da vam objasni propise vjere – to je on i učinio – a pred Nama ćete račun polagati i Mi ćemo vas, kada dođe vrijeme, kazniti. U tom smislu je i ovaj kur'anski ajet: 'Tvoje je da objavljuješ, a Naše da tražimo polaganje računa' (Er-R'ad, 40). Zna se da se račun polaže radi toga da čovjek dobije nagradu ili kaznu, već prema onome što je radio.

Treba znati da nijedna zabrana u Kur'anu nije ni približno potvrđena poput ove, a razlog je taj što vino i kocka unose najveći nered među ljude. Međutim, postoje oni koji propise tumače shodno svojim prohtjevima, pa su židovi dopustili kamatu, iako je u Tevratu zabranjena, a grešnici među muslimanima dopuštaju pojedina pića koja opijaju, nazivajući ih drugim imenima i pravdajući se time da je dopušteno popiti količinu koja ne opija. Neki fanatici među pokvarenjacima osmjelili su se da kažu i to kako ovi ajeti uopće ne zabranjuju alkohol jer je Allah rekao: '...klonite ga se', a nije rekao: 'Zabranjujem vam konzumiranje alkohola, pa ga ostavite.' I rekao je: 'Pa hoćete li se okaniti?', a nije rekao: 'Okanite ga se!' Neki od njih kažu: 'Gospodar nas je upitao: 'Pa hoćete li se okaniti?' Odgovorili smo: 'Nećemo.' Potom više ništa nije objavio, a ni mi više ništa nismo rekli.' Na ovakve se ljude, bez imalo sumnje, odnose Allahove riječi: 'Oni koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju' (El-

Maida, 57). Ovako vjerskim pitanjima neće prići onaj ko u svome srcu ima ispravno vjerovanje, Allah nas sačuvao!”

Treće, alkohol je majka svih zala i nevaljalih djela, ima nesagledive posljedice, kao, naprimjer, iskvarenost, pljačkanje, povredu časti itd.

Četvrto, zabranjeno je biti u ma kakvoj vezi s alkoholom, pa se ne smije piti, ni nositi, ni prodavati, ni poklanjati, ni pomoću njega se liječiti i tome slično. Sve su te osobe proklete u hadisu.

Peto, hadisi koji poistovjećuju alkoholičara s obožavaocem Lata i Uzzaa odnose se na onoga koji vjeruje da je alkohol dopušten. Ibn Hibban u djelu *Es-Sahih*, 12/168, tvrdi da se u hadisu hoće kazati sljedeće: “Ko se susretne s Allahom kao pijanica i, usto, alkohol smatra dopuštenim ima status mnogobošca jer su obojica nevjernici.” Kažemo ovako, jer sljedbenici hadisa i ispravnih generacija proglašavaju čovjeka nevjernikom onda kada dozvoli činjenje nekog grijeha. Prema ovom pravilu ima se protumačiti i hadis: *“Bludnik u trenutku dok čini blud nije vjernik, u trenutku dok čovjek pije alkohol nije vjernik, i u trenutku dok krade nije vjernik.”*²⁸²

552. poglavlje

Vrste vina i razlog njihove zabrane

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o opojnom piću koje su stanovnici Jemena proizvodili od meda, pa je odgovorio: *“Svako je opojno piće zabranjeno.”*²⁸³

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Omer držao hutbu na minberu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Objavljena je zabrana vina, a vino je proizvedeno od petero: grožđa, datula, pšenice, ječma i meda; a sve što opija pomračuje um.”²⁸⁴

Seid b. Ebu Burda prenosi od svoga oca, a ovaj od svog oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ih je poslao s jednim zadatkom, njemu i Muazu b. Džebel rekao: *“Olakšavajte, a ne otežavajte! Obveseljajte, a ne odbijajte ljude! I međusobno se slušajte!”* Tada je Ebu Musa rekao: “Allahov Poslaniče, odlazimo u zemlju u kojoj se od meda pravi

²⁸² El-Buhari (2475) i Muslim (57), kao Ebu Hurejrino predanje.

²⁸³ El-Buhari (5585) i Muslim (2001).

²⁸⁴ El-Buhari (5588) i Muslim (3032).

vino, zvano *el-bit* i piće od ječma, zvano *el-miszr*”, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alehi ve sellem, rekao: “*Sve što opija zabranjeno je konzumirati.*”²⁸⁵

En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, prenosi sljedeće riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alehi ve sellem: “*Vino se pravi od grožđa, datula, meda, pšenice i ječma.*”²⁸⁶

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alehi ve sellem, rekao: “*Vino se proizvodi od datula i od grožđa.*”²⁸⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *el-hamr* je sve ono što pomračuje um i opija, pa je vino (kao i svi drugi alkoholni proizvodi) zabranjeno zato što opija; a nisu pouzdana ona predanja u kojima se kaže da je vino zabranjeno zbog svoje supstance.

Drugo, El-Begavi je u djelu *Šerhus-sunna*, 11/352-353, zapisao: “...navedeni hadisi dokazuju da je pogrešno mišljenje onih učenjaka koji tvrde da se vino dobiva isključivo od grožđa ili od svježih, sočnih datula, tj. da je pogrešno mišljenje onih učenjaka koji tvrde da se vino pravi isključivo od groždica, svježih ili običnih datula – *el-hamr* je sve ono što opija i pomračuje um. Jasno je da se vino može proizvesti od drugih stvari i to što je u hadisu spomenuto petero, ne znači da se vino proizvodi samo od toga, nego se proizvodi od svega što posjeduje njihova svojstva, kao što su, naprimjer, kukuruz, ječam, sok iz drveta i sl. A ono petero spomenuto je zato što se tada baš od toga pravilo vino u Arabijskom poluotoku. Hadis koji je prenio Ebu Hurejra ne suprotstavlja se hadisu koji je prenio En-Numan jer se vino uglavnom proizvodi od datula i grožđa.”

Ibn Kajjim el-Dževzija je u djelu *Tebzibus-sunen*, 5/263, naveo mnogo hadisa koji govore o ovoj temi pa je zaključio: “Ovo su autentični hadisi i jasno upućuju na to da pića proizvedena od grožđa nisu jedina koja ulaze u izraz *el-hamr*, izraz na arapskom jeziku na kojem je objavljen časni Kur'an...”

²⁸⁵ El-Buhari (6124) i Muslim (1733).

²⁸⁶ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3676 i 3677), Et-Tirmizi (1872), Ibn Madža (3379), Ahmed, 4/267 i 273, Ibn Hibban (5398), Ed-Darekutni, 4/252 i 253, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu meanil-asar*, 4/213, El-Hakim, 4/148, El-Bejheki, 8/289, i neki drugi muhadisi, preko Šabija, a on od En-Numana. U lancima prenosilaca ovog hadisa postoje određene slabosti, ali jedni druge pojačavaju, pa je hadis dobar. Ibn Omer prenosi hadis koji pojačava ovaj, navedeni, a njegov je lanac prenosilaca dobar.

²⁸⁷ Muslim (1985).

553. poglavlje

Zabranjeno je konzumirati neznatnu količinu onog što opija u velikim količinama

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ono što opija u velikim, zabranjeno je konzumirati u malim količinama.*”²⁸⁸

Aiša, radijallahu anha, čula je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “*Sve što opi ja haram je konzumirati. Ono što opija u velikim, zabranjeno je konzumirati u malim količinama.*”²⁸⁹

Sa’d b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ono što opija u velikim, zabranjeno je konzumirati u malim količinama.*”²⁹⁰

Slične hadise prenose Abdullah b. Omer, Abdullah b. Amr, Alija, Havat b. Džubejr i Zejd b. Sabit, radijallahu anhum.²⁹¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam En-Nesai rekao je u zbirci *Es-Sunen*, 8/301: “...ovo je dokaz da su opojna pića zabranjena u svim, malim i velikim, količinama. Netačno je mišljenje onih što, varajući sami sebe, tvrde da je posljednja čaša, koja će opiti, zabranjena, a da je dozvoljeno ono što se prije te čaše popije. Islamski su učenjaci jednoglasni u mišljenju da prve čaše alkoholnog pića u pogađu pijanstva imaju ulogu koju ima posljednja čaša. Allaha molimo za uputu.” Ove je riječi prenio imam Ez-Zejlei u djelu *Nasbur-ralja*, 4/302-303, i odobrio ih. Ibn Kajjim el-Dževzija, rahime-

²⁸⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3681), Et-Tirmizi (1865), Ibn Madža (3393), Ahmed, 3/343, Ibn Hibban (5382), Ibnul-Džarud (860), El-Begavi (3010), El-Bejheki, 8/296, i neki drugi muhadisi, preko Muhammda b. el-Munkedira, koji prenosi od Džabira.

²⁸⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2687), Et-Tirmizi (1866), Ahmed, 6/71, 72 i 131, Ibn Hibban (5383), Ibnul-Džarud (861), El-Bejheki, 8/296, Ed-Darekutni, 4/255, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu meanil-asar*, 4/216, i neki drugi muhadisi, preko Ebu Osmana el-Ensarija, on od El-Kasima b. Muhammeda, a ovaj od Aiše. Svi su ovi prenosioci povjerljivi.

²⁹⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/301, Ed-Darimi, 2/113, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu meanil-asar*, 4/216, Ebu Ja’la (694 i 695), El-Bejheki, 8/296, Ed-Darekutni, 4/251, i neki drugi muhadisi, preko Ed-Dahhaka b. Osmana, on od Bekira b. Abdullaha, ovaj od Amira b. Sa’da, a on od svog oca.

²⁹¹ Vidjeti: *Nasbur-ralja*, 4/301 i 302.

hullah, u djelu *Tehziḥus-sunen*, 5/263, kaže: “Čistom analogijom možemo zaključiti da isti propis važi za velike i za neznatne količine opojnih pića. Naime, postoji konsenzus da je zabranjeno konzumirati alkoholno piće od grožđa u malim količinama, pa makar i ne opilo, jer se čovjek neće zaustaviti na granici koja ne opija: konzumiranje neznatnih količina vodi u konzumiranje velikih količina. Tako je i s ostalim opojnim pićima. Pravljenje razlike između velike i male količine ovdje je pravljenje razlike između istih pojmova, i to je očita greška. Kada se radi o ovom pitanju, da ne postoji ništa drugo osim analogije, bilo bi dovoljno da se konzumiranje male količine opojnih pića proglasi zabranjenim. A šta je tek s hadisima koji su pouzdani i u tom pogledu jasni? Allaha molimo za uputu.”

Imam Es-Sindi zapisao je, 8/300-301: “Pića koja opijaju u velikim količinama zabranjena su u svim, malim i velikim, količinama, pa makar mala količina ne opijala. Ovo je stav većine učenjaka i prema njemu se rukovode naši, hanefijski pravnici. Tvrdnju da je zabranjeno samo ono što opije čovjeka, ali ne i ono što popije prije toga, istaknuti su islamski autoriteti odbacili, kao što ju je odbacio i imam En-Nesai.”

Drugo, El-Begavi u djelu *Šerḥus-sunna*, 11/353, kaže: “Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘*Ono što opija u velikim, zabranjeno je konzumirati u malim količinama*’ dokazuju da zabrana opojnih pića ne zavisi samo od toga opijaju li ona, nego je i sam početak opijanja zabranjen i zahtijeva sankciju, istu onakvu kakvu zahtijeva potpuna opijenost. Sve etape opijanja podjednako uzrokuju opijenost. Ovo je stav većine sljedbenika hadisa.” Ibn Kajjim el-Dževzija, rahimehullah, u djelu *Tehziḥus-sunen*, 5/264, zapisao je: “Jasno je da je piće koje opija u velikoj količini, zabranjeno konzumirati u maloj količini, pa makar ta mala količina ne mogla opiti. To se hoće kazati hadisom. Opijenost je posljedica prve čaše opojnoga pića koliko i posljednje. Ko misli da opijenost nastaje zbog posljednje čaše prevario se, jer je posljednja čaša uzrok opijenosti zajedno sa svim prethodnim čašama, a kad bi se ona izdvojila, ne bi prouzrokovala opijenost. To je poput posljednjeg zalogaja u jelu i posljednjeg gutljaja u piću, kao i ostalih posljedica koje se pojavljuju tek onda kad se upotpune svi uzroci, korak po korak. Ako se opijenost pojavi nakon određene količine popijenog pića, onda je i mala količina toga zabranjena, jer je ona dio onoga što opija, a sama ne opija. Ovo je jasno da jasnije ne može biti.”

Šejh El-Albani je u djelu *Es-Sabiha*, 1/190-191, ostavio sljedeći zapis: “Nije moguće i nepraktično je kazati da se može dopustiti mala količina onoga što u velikim količinama opija. Naime, kada se radi o

alkoholnim pićima, procenat se alkohola razlikuje, pa određenog pića količinski može biti malo a da sadrži visok postotak alkohola, pa da opija, odnosno određenog pića može biti količinski mnogo a da sadrži vrlo malo alkohola, te ne opija. Također, očito je da se konstitucija i zdravlje onih koji piju razlikuje. Mudrost Šerijata isključuje mišljenje da su male količine opojnih pića dopuštene. U tome su smislu sljedeći hadisi: *‘Ostavi ono što ti je sumnjivo, a prihvati ono što ti nije sumnjivo’; ‘Ko padne u sumnjive stvari, past će u zabranjeno.’* Vidjeli smo da postoje oni koji se suprotstavljaju i sunnetu i analogiji u isto vrijeme, a pametan musliman ne smije svoj razum, ideje i vjerovanje vezati za nekog ko nije bezgrešan, bez obzira koliko bio znan, dobar i bogobožan. Ako je u stanju, musliman mora zaključiti iz dokaza, tj. iz Kur’ana i hadisa, odakle su i oni zaključili, a ako nije na stepenu da sam zaključi, onda će pitati one koji su pozvani da odgovore, kao što Allah kaže: *‘Pitajte one koji znaju ako vi ne znate...’* (En-Nahl, 43). Uvjereni smo da će priznatim učenjacima koji imaju ovakav stav biti oprošteno, shodno onom poznatom hadisu, jer su željeli doprijeti do istine, ali to nisu postigli. A što se tiče njihovih sljedbenika koji su upoznati s navedenim hadisima, ali ustrajavaju u slijepom slijeđenju svojih autoriteta i odbijaju da se povinuju ovim hadisima, oni su, bez sumnje, u očitoj zabludi i na njih se odnosi prijetnja izrečena u ovim hadisima.”

554. poglavlje

Zabranjeno je vino imenovati drugim imenima

Ebu Amir²⁹² el-Eš‘ari, radijallahu anhu, pripovijeda da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *‘Pojavit će se ljudi među mojim sljedbenicima koji će dopuštati blud, svilu, vino i muzičke instrumente. Neki će svoju stoku otjerati na visoko brdo pa će im doći siromah da traži milostinju, a oni će mu odgovoriti: ‘Dođi sutra!’ Allah će ih iznenada noću uništiti i brdo na njih svaliti, a druge će pretvoriti u majmune i svinje i bit će takvi, izobličeni do Sudnjeg dana.’*²⁹³

²⁹² Ili se radi o Ebu Maliku.

²⁹³ Zabilježili su ga: El-Buhari (5590), Ibn Hibban (6754), Et-Taberani (3417), El-Bejheki, 3/272 i 10/221, i Ibn Hadžer, u djelu *Taglikut-talik*, 5/18 i 19. A postoje mnogi hadisi koji ga pojačavaju. Ibn Hazm tvrdi da je ovaj hadis slab, ali je nekoliko učenjaka odbacilo ovaj njegov prigovor. Šejh El-Albani ostavio je prelijepe zapis o tome, u djelu *Silsiletul-ehadis-sabiha* (91).

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Skupina mojih sljedbenika dozvoljavati će vino nazivajući ga nekim drugim imenom.*"²⁹⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ovi su hadisi pokazatelj istinitosti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva. Dogodilo se ono na šta je on upozorio: mnogo muslimana grešnika konzumira vino i naziva ga, po svojim prohtjevima, a ne po Božijoj objavi, raznim imenima: piće koje uveseljava, viski, liker, konjak...

Drugo, musliman ne smije dopustiti da ga se obmane, pa da ponavlja ove nazive; vino i sva druga alkoholna pića treba nazivati ogavnim imenima: majka nevaljalih djela, majka razvrata, ključ svakog zla, šejtansko piće...

Treće, Ibn Hadžer, 10/56, zapaža: "...u ovom je hadisu žestoka prijetnja onome ko imenuje vino drugim imenima služeći se tom lukavštinom. Međutim, propis je vezan za uzrok, a uzrok zabrane alkohola je njegova osobina opijanja. Stoga je sve što opija zabranjeno, bez obzira na ime. Ibnul-Arebi kaže: 'Propisi se u osnovi vežu za smisao, a ne za izraze', odgovarajući onima koji propise dovode u vezu s izrazima."

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi u kojima stoji da će neki njegovi sljedbenici dozvoljavati vino znače da će piti vino, a ne da će ga smatrati dopuštenim, jer, ako bi ga smatrali dopuštenim, tada bi izašli iz islama i ne bi bili Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, sljedbenici.

Možda sintagma *dozvoljavanje vina*, spomenuta u hadisu, znači njegovo dozvoljavanje uslijed pogrešnog tumačenja stvari, kao što se desilo Kudami b. Mazunu, radijallahu anhu, i njegovim drugovima, a na što upućuju Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi da će se vino nazivati nekim drugim imenima.

²⁹⁴ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibn Madža (3385) i Ahmed, 5/318, s dobrim lancem prenosilaca, a Ebu Umama i Aiša prenose hadise koji ga pojačavaju.

555. poglavlje

Zabranjeno je zajedno kiseliti datule i grožđice

Džabir b. Abdullah el-Ensari, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pomiješaju suho grožđe i datule, odnosno zrele datule.²⁹⁵

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pomiješaju datule i grožđice, kao i nezrele i zrele datule.²⁹⁶

Ebu Katada, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte miješati zrele i tek zarudjele datule, te zrele datule i suho grožđe. Sve to treba posebno kiseliti."*²⁹⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pomiješaju suho grožđe i zrele datule, kao i nezrele i poluzrele datule. Rekao je: *'Sve to treba odvojeno kiseliti.'*"²⁹⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi ovakav hadis te kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stanovnicima Džureša poslao dopis u kojem im to zabranjuje.²⁹⁹

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Zabranjeno je zajedno kiseliti nezrele i poluzrele datule, kao i suho grožđe i zrele datule."³⁰⁰

Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se pomiješa zrela i poluzrela datula, pa da se to pije. To je bilo najrasprostranjenije piće kada je izrečena zabrana vina.³⁰¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je zajedno kiseliti nezrele i poluzrele datule, kao i suho grožđe i zrele datule, jer njihovo miješanje pospješuje nastajanje vina, te čovjek konzumira to piće misleći da ne opija, a ustvari opija.

²⁹⁵ El-Buhari (5601) i Muslim (1986).

²⁹⁶ Muslim (1987).

²⁹⁷ El-Buhari (5602) i Muslim (1988).

²⁹⁸ El-Buhari (1989).

²⁹⁹ Muslim (1990).

³⁰⁰ Muslim (1991).

³⁰¹ Muslim (1981).

Drugo, neki su učenjaci na stanovištu da je zabrana uvjetovana pretjerivanjem u konzumiranju ovog pića, ali nisu u pravu jer postoji dopuštenje da se sve to posebno kisel i nije napravljena razlika između konzumiranja malih i velikih količina.

Treće, dopušteno je piti sok od zrelih ili nezrelih datula, grožđa ili grožđica, ali koje se ukisele odvojeno, shodno hadisu Ebu Seida el-Hudrija, u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Ko želi, može piti piće napravljeno samo od grožđica, odnosno piće napravljeno samo od zrelih datula, odnosno piće napravljeno samo od nezrelih datula.”*³⁰² U tome je značenju i navedeno Ebu Katadino predanje.

556. poglavlje

Bilo je zabranjeno upotrebljavanje posuda prilikom kiseljenja datula; to je derogirano

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu hrga i nasmoljene posude prilikom pravljenja turšije.”³⁰³

Ibrahim je kazao Esvedu: “Jesi li upitao Aišu, majku pravovjernih, o tome u čemu je pokuđeno kiseliti turšiju?” Esved reče: “Da, upitao sam je, a ona je odgovorila: ‘Zabranio je nama, svojoj porodici, da pravimo turšiju u posudi od tikve i u nasmoljenoj posudi.’ ‘Zar nisi spominjala i zeleni vrč te kacu od palmina panja?’ upitao sam je. ‘Govorim ono što sam čula. Hoću li govoriti ono što nisam čula!?’ rekla je.”³⁰⁴

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda o tome kako je delegacija plemena Abdul-Kajsa došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on im reče: *“Zabranjujem vam držanje soka u vrču, posudi od tikve, posudi od palminog panja i katranisanom koritu.”*³⁰⁵

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu katranisanih korita, zelenih vrčeva i kaca od palminog panja.³⁰⁶

³⁰² Muslim (22 i 1987).

³⁰³ El-Buhari (5594) i Muslim (1994).

³⁰⁴ El-Buhari (5595) i Muslim (1995).

³⁰⁵ El-Buhari (53) i Muslim (17).

³⁰⁶ Muslim (32 i 1993).

Abdullah b. Ebu Evfa, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pravljenje turšije u zelenom vrču, a ja sam ga upitao: 'Možemo li piti iz bijeloga?' *Ne možete*", odgovorio je on."³⁰⁷

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu hrga i nasmoljene posude prilikom pravljenja turšije.³⁰⁸

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio držanje soka u vrču, posudi od tikve, posudi od palminog panja i katranisanom koritu.³⁰⁹

Seid b. Džubejr prenosi od Ibn Omera i Ibn Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio držanje soka u vrču, posudi od tikve, posudi od palminog panja i katranisanom koritu.³¹⁰

Džabir i Ibn Omer, radijallahu anhum, pripovijedaju da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu kace od palmina panja, hrga i nasmoljene posude.³¹¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je kiseljenje u sljedećim čvrstim posudama: u posudi od sasušene tikve, u katranisanoj posudi, u zelenom vrču u kojem je donošeno sirće u Medinu, i u posudi od palmina panja.

Drugo, u ovim je posudama zabranjeno kiseliti datule i tome slično jer one pospješuju nastajanje opojnog pića, a da se to i ne uočava.

Treće, dopušteno je kiseljenje u mješinama, jer Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kaže: *"Dopušteno je kiseliti u zatvorenoj mješini."* Naime, kada se mješina zatvori, njen se sadržaj vrlo teško pretvara u opojno piće; ako se ipak pretvori, mješina mora puknuti, pa se zna šta je posrijedi. Međutim, ukoliko mješina ne pukne, to je znak da piće nije opojno, za razliku od sasušene tikve, zelene vrčeve, posude od palminog panja, katranisane posude i ostalih gustih posuda u kojima nastaje opojno piće.

El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 11/366, kaže: "Ove su posude zabranjene jer su čvrste i piće u njima postaje žešće, a da čovjek to ne

³⁰⁷ El-Buhari (5596).

³⁰⁸ Muslim (1992).

³⁰⁹ Muslim (44 i 1993).

³¹⁰ Muslim (1997).

³¹¹ Muslim (1998).

osjeti. Međutim, kožne su posude nježnije, te pucaju i otvaraju se kada piće postane žestoko, i čovjek tada pouzdano zna da se radi o opojnom piću. Islamski su se autoriteti razili u mišljenju da li je zabranjeno kiseliti u ovim posudama. Ibn Omer, Ibn Abbas, Malik, Ahmed i Ishak smatraju da je to zabranjeno, a dotle neki drugi učenjaci smatraju da je to bilo zabranjeno u početku islama, pa je potom derogirano hadisom Burejde el-Eslemija.”

Četvrto, El-Buhari, El-Hattabi i El-Hazimi smatraju da je to dozvoljeno, tj. da je prvotna zabrana derogirana. Lično, priklonio sam se ovom mišljenju, na temelju sljedećih hadisa: prvo, Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, kazuje: “Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pravljenje turšije u zdjelama, rečeno mu je: ‘Ne može svako naći mješinu!’, pa im je dozvolio upotrebu nenasmoljena vrča”³¹²; drugo, Burejda prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Bio sam vam zabranio konzumiranje turšije iz svih posuda osim iz mješine, a sada ono što ne opija pijte iz svih posuda.*”³¹³ U drugoj verziji stoji: “*Bio sam vam zabranio upotrebu posuda, ali od posuda ne zavisi hoće li nešto biti zabranjeno ili neće; a zabranjeno je konzumirati sve što opija.*”³¹⁴ Tu je i sljedeća verzija ovog hadisa: “*Bio sam vam zabranio da pijete iz kožnih posuda, a sada možete piti iz svih posuda, ali nemojte piti ono što opija.*”³¹⁵.

³¹² El-Buhari (5593) i Muslim (2000).

³¹³ Muslim (977).

³¹⁴ Muslim (64 i 977).

³¹⁵ Muslim (65 i 977).

54. BOLESNICI I LIJEČENJE BOLESTI

557. poglavlje

Zabranjeno je prisiljavati bolesnike na konzumiranje hrane ili pića

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *“Ne prisiljavajte bolesnike da jedu jer njih Allaha brani i poji.”*³¹⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prisiljavati bolesnike na konzumiranje hrane i pića. Zdrav čovjek ima apetit, a bolesnik nema želje za hranom i pićem.

Drugo, razmatrajući ovo pitanje, Ibn Kajjim el-Dževzijja je u djelu *Zadul-mead*, 4/90-91, konstatirao sljedeće: “Neki istaknuti ljekari tvrde da su ove Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, koje nose golemu mudrost, veličanstvene i nadasve korisne, posebno za ljekare. Bolesnik se bori s bolešću, pa, uslijed slabosti tijela i nepomičnosti, sasvim ili djelomično izgubi apetit. Eto zašto se bolesnika ne smije tjerati na konzumiranje hrane i pića.”

Treće, sunnet je da se bolesniku ponudi lahka skuhana hrana, jer umiruje, a ne teško probavna i prijesna hrana. Lahko probavno jelo jeste, naprimjer, *telbina*, jelo od mlijeka, mekinja i meda. U vezi s ovim jelom, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Telbina smiruje srce bolesnika i ublažava tugu.”*³¹⁷

³¹⁶ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2040), Ibn Madža (3444) i neki drugi muhadisi, preko Bekra b. Junusa b. Bekira, koji prenosi od Musaa b. Alije, ovaj od svog oca, a on od Ukbe. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je Bekr bio slab prenosilac. Džabir, radijallahu anhu, prenosi hadis koji ga pojačava, a zabilježili su ga Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 10/51, 221, i Ibn Asakir, 11/309/1, preko Muhammeda b. Sabita, on od Šerika b. Abdullaha, ovaj od Eameša, on od Ebu Sufjana, a ovaj od Džabira. I ovaj je lanac prenosilaca slab: Šerik el-Kadi imao je slabo pamćenje, a drugi su prenosioci povjerljivi. Ibn Omer i Abdurrahman b. Avf prenijeli su hadise koji pojačavaju ovaj, navedeni, ali u njihovim lancima prenosilaca postoje određeni nedostaci.

³¹⁷ El-Buhari (5417) i Muslim (2216).

558. poglavlje

Zabranjeno je netremice posmatrati gubava čovjeka

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Nemojte dugo posmatrati gubave ljude."*³¹⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, gubavost je opaka bolest koja se širi po tijelu, uništava organe i izgriza ih.

Drugo, zabranjeno je miješati se s gubavim ljudima i zadržavati pogled na njima. U Ebu Hurejrinom, radijallahu anhu, predanju, koje je pouzdano, stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Izbjegavaj gubava čovjeka kao što izbjegavaš lava."*

559. poglavlje

Zabranjeno je liječenje alkoholom

Tarik b. Suvejd el-Džu'fi, radijallahu anhu, upitao je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s alkoholom, i on mu je zabranio njegovu proizvodnju³¹⁹. Na to Tarik reče: "Prozvodim ga zarad lijeka", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, objasni mu: *"U alkoholu nije lijek, u njemu je bolest."*³²⁰

³¹⁸ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibn Madža (3543), Ahmed, 1/233, Ibn Ebu Šejba, u djelu *El-Musannefu* 8/320 (5596), 9/44 (6458) i neki drugi muhadisi, preko Abdullaha b. Seida b. Ebu Hinda, on od Muhammeda b. Abdullaha b. Amra b. Osmana, koji prenosi od svoje majke Fatime b. el-Husejn, a ona od Ibn Abbasa. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Abdullah bio saduk i ponekad popustljiv. Ibn Madža (3543), Et-Tajalisi (1601) i El-Bejheki, 7/218 i 219, te Abdullah b. Ahmed, u djelu *Zevaidul-musned*, 1/78, zabilježili su predanja koja osnažuju navedeni hadis; hadis koji je zabilježio Abdullah b. Ahmed u lancu prenosilaca ima slabost.

³¹⁹ Ili je rekao: "...i on mu nije preporučio njegovu proizvodnju..."

³²⁰ Muslim (1984).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio liječenje onim što je zabranjeno.³²¹

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, rekao je sljedeće kad je riječ o opojnim pićima: "Allah nije dao lijek u onome što vam je zabranjeno."³²²

Ebul-Ahves pripovijeda da je neki čovjek zatražio savjet od Abdullaha te rekao: "Moga brata boli stomak, pa hoću li ga, po preporuci ljekara, liječiti vinom?" "Subhanallah!", uzviknu Abdullah, "Allah nije dao lijek u nečistim stvarima; med je lijek za tijelo, a Kur'an je lijek za dušu."³²³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je liječiti se alkoholom, majkom svih zala, jer on sadrži bolest, a ne lijek. Liječenje alkoholom časni Kur'an nije dopustio ni u prijekojoj potrebi, za razliku od konzumiranja strvi i svinjskog mesa u nemogućim uvjetima. Naime, čovjek uvijek i bez poteškoće može naći dopušten lijek, pa da ne poseže za liječenjem alkoholom.

Drugo, Ibn Kajjim el-Dževzija ostavio je u djelu *Zadul-mead*, 4/157, sljedeći zapis: "Zapamtimo da Allah nije dao nikakvog lijeka u alkoholu, jer on je veoma štetan za mozak, a mozak je centar razuma prema mišljenju liječnikâ, velikog broja pravnika i apologetičara."

560. poglavlje

Zabranjeno je liječenje nedopuštenim stvarima

Ebud-Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Allah je dao i bolest i lijek, a za svaku bolest postoji lijek, pa se liječite, ali se nemojte liječiti onim što je zabranjeno."*³²⁴

³²¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3870), Et-Tirmizi (2045), Ibn Madža (3459) i Ahmed, 2/305, 446 i 478.

³²² Zabilježio ga je El-Buhari bez lanca prenosilaca, 10/78. Pa ipak, sa spojenim lancem prenosilaca zabilježili su ga Abdurrezzak, 9/250, Ibn Ebu Šejba, 8/23, El-Bejheki, 10/5, i neki drugi muhadisi, preko Ebu Vaila, koji prenosi od Ibn Mesuda. Ibn Hadžer ga je ocijenio autentičnim.

³²³ Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (8910), s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

³²⁴ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3874), i Ed-Dolabi, u djelu *El-Kuna vel-esma*, 2/38, preko Ismaila b. Ajaša, koji prenosi od Salebe b. Muslima, on od Ebu

Ummu Selema pripovijeda sljedeći događaj: “Moja mi se kćerka požalila na bolove, pa sam stavila na vatru da joj napravim opojno piće. Dok se isto to piće kuhalo na vatri, ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: ‘Šta je ovo!’” ‘Moja se kćerka žali na bolove, pa joj, evo, radi liječenja pravim opojno piće’, rekoh. ‘Allah nije učinio lijek u onome što je *zabranjeno*’, objasnio mi je Poslanik.”³²⁵

Abdurrahman b. Osman pripovijeda da je neki liječnik u Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvu spomenuo žabu kao lijek, ali je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se žabe ubijaju.³²⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Kajjim el-Dževzija, 4/156-157, kaže: “Liječenje zabranjenim stvarima ružno je i sa stanovišta razuma i Šerijata. Što se tiče Šerijata, već smo spomenuli neke hadise. A kada je riječ o razumu, Allah je zabranio ono što nije dobro, a ovome ummetu nije zabranio ništa što je dobro kako bi ga kaznio, kao što je učinio sa Židovima, o kojima je rekao: ‘I zbog teškog nasilja Židova Mi smo im neka lijepa jela zabranili koja su im bila dopuštena...’ (En-Nisa, 160). Sve što je Uzvišeni Allah zabranio ovom ummetu, zabranio je zbog toga da bi ga sačuvao i zaštitio od svakog zla. Stoga nema logike tražiti lijek u tome, pa čak i da nekada može pomoći, jer će uslijediti još veća bolest u srcu zbog jačine zla koje u sebi nosi ta zabranjena stvar. Na takav se način liječi tijelo, ali obolijeva srce. Zabrana nečega podrazumijeva da se čovjek od toga kloni i udalji što dalje. A ukoliko se takvo nešto koristi kao lijek, samo se pospješuje želja i draž za tim, što je suprotno ciljevima Šerijata. Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je da je u zabranjenim stvarima bolest, pa je zabranjeno liječiti se njima. Liječenje zabranjenim stvarima

Imrana el-Ensarija, ovaj od Ummud-Derdaa, a ona od Ebud-Derdaa. Svi su ovi prenosioči pouzdani; a Saleba je bio saduk, od njega su hadise prihvatili neki muhadisi, Ibn Hibban ocijenio ga je pouzdatim.

³²⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ahmed (159), Ebu Ja'la (6966), Ibn Hibban (1391), El-Bejheki, 10/5, Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir*, 23/749, i Ibn Hazm, u djelu *El-Muhalla*, 1/175, preko Džerira, on od Eš-Šejbanija, ovaj od Hassana b. Muharika, a on od Ummu Selema. Svi su prenosioči pouzdati, izuzev Hassana b. Muharika, čije se osobine ne spominju. Od njega prenose dvojica prenosilaca, a Ibn Hibban ga je ocijenio pouzdatim. Njegovi se hadisi uzimaju u obzir, posebno kada pojačavaju druge hadise.

³²⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (387), En-Nesai, 7/210, i Ahmed, 3/453 i 499.

kvari našu prirodu i duh, jer priroda čovjeka u potpunosti podliježe uticaju lijeka, pa ako je način liječenja loš, onda će i priroda čovjeka postati loša. A šta je tek sa stvarima koje su u osnovi loše? Svemogući je Allah zabranio Svojim robovima zabranjenu hranu, alkoholna pića i neku vrstu odjeće kako duša ne bi poprimila negativna svojstva. Također, ako se dopusti liječenje zabranjenim stvarima, posebno onim kojima duša teži (pogotovo ako zna da će se izliječiti), to bi mogao biti put ka njihovom konzumiraju iz strasti i želje. Zato je to Zakonodavac preventivno zabranio, i bilo bi nelogično nešto istovremeno dopustiti i zabraniti. Ovdje se možemo podsjetiti na tajnu zabrane liječenja zabranjenim stvarima. Naime, uslov da bi se nečim liječili jeste da to prihvatimo i da vjerujemo kako je u njemu korist, a Allah u zabranjenim stvarima nije dao blagoslov liječenja. Onaj Koji u nečemu daje korist, On daje i blagoslov, a najkorisnije stvari jesu one koje su najviše blagoslovljene. Ako je nešto dopušteno, vjernik će se okoristiti time ma gdje bilo. Odnos vjernika prema nečemu zavisi od njegovog uvjerenja u korist i blagoslov toga, te da li njegova priroda isto to prihvata kao dobro. Što je čovjek jači vjernik, sve više će mrziti zabranjeno i manje će biti uvjeren da ono koristi, te će u startu to odbaciti. Ako čovjek pored svega toga konzumira zabranjeno prilikom liječenja, to će mu biti dodatna bolest, a ne lijek, osim ako je prestao biti uvjeren da je ono što je zabranjeno – zlo, odnosno ako ga je zavolio. A tada dolazi u pitanje njegovo vjerovanje...”

561. poglavlje

Pokuđeno je liječiti se kauterizacijom

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Lijek se nalazi u trima stvarima: u hidžami, medu i kauterizaciji; ja svoj ummet odvrćam od kauterizacije.”*³²⁷

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, čuo je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: *“Ako u nekim vašim lijekovima ima koristi, onda je ima u medu, puštanju krvi kupicom i u kauterizaciji; ja ne preporučujem kauterizaciju.”*³²⁸

³²⁷ El-Buhari (5681).

³²⁸ El-Buhari (5702) i Muslim (2205).

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ko se podvrgne kauterizaciji ili zatraži da mu se uči ruke, taj se ne oslanja na Allaha."*³²⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je liječiti se kauterizacijom jer ona izaziva bol i oprečna je potpunom oslanjanju na Allaha. Jedna od osobina onih koji će ući u Džennet bez polaganja računa jeste ta da se ne liječe kauterizacijom, što stoji u Ibn Abbasovom predanju koje su zabilježili El-Buhari i Muslim.

Drugo, kauterizaciji se treba pribjeći kao posljednjem lijeku, kada ništa drugo ne pomaže, jer ju je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uvrstio u lijekove. To što ju je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo na posljednjem mjesu, pokazatelj je da joj treba pribjegavati samo u prijekoj potrebi. A Allah najbolje zna.

562. poglavlje

Zabranjeno je istiskivanje zagnojenja na nepcu

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Najbolje čime se možete liječiti jeste hidžama i morska aloja; njome se liječite! A nemojte mučiti svoju djecu istiskivanjem zagnojenja na nepcu."*³³⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, morska aloja je zapravo indijsko drvo i postoje dvije vrste; jedna se koristi u medicini, a druga za proizvodnju mirisa.

Drugo, na nepcu se često pojavi sluz, nju upija morska aloja, pa se resica vrati na svoje mjesto.

³²⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2055), Ibn Madža (3489), Ahmed, 3/249 i 253, Ibn Hibban (6087), Ibn Ebu Šejba, 8/69, El-Humejdi (763), El-Hakim, 4/415, El-Bejheki, 9/341, i El-Begavi (3241), preko Akkara b. el-Mugire, koji prenosi od svog oca, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Autentičnim su ga ocijenili Et-Tirmizi, El-Hakim i Ez-Zehebi.

³³⁰ El-Buhari (5696) i Muslim (1577).

Treće, Ibn Kajjim el-Dževzija zapisao je u djelu *Zadul-mead*, 4/95: “Morska aloja je indijsko drvo, tj. njegov bijeli dio i slatka je, a sadrži brojne koristi. Ljudi su liječili djecu tako što su im istiskivali gnoj iz nepca i vezivali bi određenu biljku, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio i uputio ljude na korisniji i lakši lijek u pogledu djece.”

563. poglavlje

Zabranjeno je bježati od kuge

Usama b. Zejd, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kuga je kazna Židovima*³³¹. *Kada čujete da se u nekoj zemlji pojavila kuga, nemojte ulaziti u nju, a ako se ona pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, nemojte izlaziti iz nje.*”³³²

Abdurrahman b. Avf, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “*Kada čujete da se u nekoj zemlji pojavila kuga, ne ulazite u nju. A ako se pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, ne izlazite iz nje bježeći.*”³³³

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: “*Smrt uslijed kuge jeste šehadet mojim sljedbenicima, a bolest je vašim neprijateljima među džinima. Ona je poput devine kuge: pojavljuje se ispod pazuha i ispod pupka, gdje je koža mekha. Ko umre uslijed kuge šehid je, ko živi u mjestu gdje se kuga pojavi ima status onoga koji bdi je na Allahovom putu, a ko pobjegne od kuge ima status onoga koji je pobjegao s bojnog polja.*”³³⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je bježati od kuge, kao što je zabranjeno otići u zemlju u kojoj se ona već pojavila.

Drugo, Ibn Kajjim el-Dževzija, 4/37, rekao je: “Kuga je zarazna bolest. Liječnici kažu da je kuga opaka oteklina s kojim se pojavljuje veoma jaka i bolna temperatura koja prelazi svaku mjeru. Tijelo oko

³³¹ Ili je rekao: “...narodima koji su bili prije vas.”

³³² El-Buhari (5728) i Muslim (2218).

³³³ El-Buhari (5729) i Muslim (2219).

³³⁴ **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Sikiletul-ehadisis-sabiha* (1928).

bolnog dijela uglavnom pocrni, pozeleni ili potamni, a ubrzo se pojave i čirevi. Pretežno se pojavljuje na tri mjesta: ispod pazuha, iza ušiju i na vrhu nosa.”

Treće, Ibn Kajjim el-Dževzija, 4/38, također je rekao: “Ovi čirevi, tumori i rane posljedica su kuge, a nisu sami po sebi kuga. Međutim, pošto ljekari ne znaju mnogo o tome, oni tvrde da je sve to kuga. Kada govorimo o kugi, možemo razmatrati tri stvari: prvo, vidljive simptome, i time se bave liječnici; drugo, smrt uslijed nje, i o tome se govori u hadisu: *‘Kuga je šehadet svakom muslimanu’*; treće, uzrok njezine pojave, a u tome se govori u predanjima u kojim stoji da je poslana kao kazna Židovima, odnosno kao bolest džinima, a postoji i predanje u kojem se kaže da je kuga posljedica dove koju je protiv svog naroda uputio jedan vjerovjesnik. Liječnici ne mogu pobiti ove dokaze, ali ih ne mogu ni dokazati, jer su poslanici govorili o nevidljivim stvarima. Na pojavu kuge utječu džini, jer oni mogu utjecati na čovjekovu prirodu, izazvati bolesti, pa čak i smrt. Ovo može negirati samo onaj koji ne poznaje svijet džina i njihov utjecaj na tijelo i ponašanje čovjeka. Možda je Uzvišeni Allah dozvolio džinima da utječu na ljude prilikom pojave zaraza i nezdravog zraka, kao što im je, za razliku od normalnih okolnosti, to omogućio u nekim prilikama koje negativno utječu na ljude, kao, naprimjer, pojačana cirkulacija krvi, pritisak u žuči i višak sperme. Čovjek se u tom slučaju može odbraniti isključivo onim oružjem koje je jače od napadača, a to su zikr, dova, skrušenost, poniznost, udjeljivanje milostinje, učenje Kur’ana i sl. Na taj se način pribavlja pomoć meleka koji će nadjačati šejtane, poraziti njihovo zlo i otkloniti njihov utjecaj. Ovo smo nebrojeno puta praktično vidjeli i osvjedočili se da pomoć meleka i njihova blizina ima veliki utjecaj na jačanje čovjekove prirode i otklanjanje zlih stvari, i to prije nego što zlo ovlada i učvrsti se, jer će se poslije teško uništiti. Koga Allah uputi, on požuri ka najjačem oružju protiv svakog zla koje ga zadesi – zikru, dovi, učenju Kur’ana... Međutim, ako Allah želi uništiti nekoga, On njegovo srce učini nemarnim prema zikru, dovi i Kur’anu. Allahova je odredba konačna i ništa je ne može izmijeniti.”

Četvrto, u istom djelu, 4/42-44, ovaj učenjak kaže: “Iz predostrožnosti je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio svojim sljedbenicima ulazak u zemlju u kojoj se pojavi kuga, kao što je zabranio i napuštanje zemlje zahvaćene kugom. Naime, ulazak u takvu zemlju predstavlja izlaganje opasnosti, stradanju i samouništenju, što je u suprotnosti sa Šerijatom i razumom, a nestupanjem u nju čovjek štiti sebe od zagađenog prostora i zraka, onako kako ga je poučio Stvoritelj. Kada je riječ o zabrani napuštanja zemlje pogođene kugom, u tome su dva

značenja: prvo, povjerenje i oslonac na Allaha, trpljenje iskušenja te zadovoljstvo određenjem; drugo, tvrdnja liječnika da onaj ko se želi zaštititi od zaraze mora iz svoga tijela izbaciti višak tekućine, manje jesti, pretežno se nalaziti na suhim mjestima, a izbjegavati prekomjernu fizičku aktivnost i parna kupatila – u čovjeku se nalaze štetni viškovi koji se aktiviraju prilikom prekomjerne fizičke aktivnosti i boravka u parnom kupatilu. (...) Ovo je mišljenje najpoznatijih liječnika, a zasniva se na liječenju srca i tijela. Pa ipak, to ne znači da ljudi trebaju biti nepokretni i napustiti sve svoje aktivnosti kada se pojavi kuga; potrebno je samo umanjiti aktivnosti koliko je to moguće, jer je mirovanje korisnije za tijelo i srce, potiče na oslanjanju na Allaha i prihvatanje određenja. Kada je riječ o onima koji moraju putovati, poput proizvođača, radnika, poštara, putnika i sl., njima će se dopustiti da putuju ako imaju stvarnu potrebu, ali ne s namjerom bježanja od kuge. Zabrana ulaska u zemlju pogođenu kugom sadrži nekoliko mudrosti: izbjegavanje opasnosti, čuvanje zdravlja (osnove života), neudisanje nečistog zraka (to izaziva oboljenja), nepribližavanje onima koji su već oboljeli kako se bolest ne bi prenijela (u hadisu koji je zabilježio Ebu Davud stoji: *“Propast je približavati se oboljelim od kuge”*, te zaštita od lošeg predznaka i zaraze, jer to utječe na duše, i onome ko nešto smatra lošim predznakom, to se može i dogoditi. Sve u svemu, zabrana ulaska u zemlju kuge predstavlja oprez, zaštitu i neizlaganje mogućoj šteti. A smisao zabrane bježanja od kuge jeste oslanjanje na Allaha, pokornost i povjerenje u Njega. U prvom se ogleda disciplina i edukacija, a u drugom povjerenje i pokornost.”

Peto, zabrana ulaska u zemlju kuge ili izlaska iz nje prevencija je koju su danas prihvatile sve zdravstvene organizacije, te su to nazvali preventivnom mjerom; samo ljekarima i medicinskom osoblju dozvoljavaju stupanje u zemlju pogođenu kugom. U ovome je nadnaravnost hadisa i očit dokaz istinitosti Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva, te činjenice da se Poslanikova medicina ne zasniva na pukim eksperimentima, nego da je istina koja se ne može pobiti.

564. poglavlje

Zabranjeno je huliti groznicu

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda kako se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio Ummus-Saibi: *"Šta ti je, zašto drhtiš!?"* "Ne dao Allah blagoslova u groznici!", rekla je. *"Nemoj huliti groznicu, ona briše grijehe kao što kovački mijeh skida hrđu sa željeza"*, rekao joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.³³⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je huliti groznicu, jer ona je iskup za grijehe. Osman, radijallahu anhu, prenosi pouzdan hadis u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"U groznici je udio vjernika u džehennemskoj vatri."* U također vjerodostojnom hadisu koji je prenio Ebu Umama stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Groznica je džehennemski mijeh, ona je udio vjernika u džehennemskoj vatri."*

Ibn Kajjim el-Dževzija u djelu *Zadul-mead*, 4/30-31, kaže: "Budući da se uslijed groznice štiti čovjekovo tijelo od nečistih tvari i budući da se zbog nje unose korisni lijekovi, podsjeća na kovački mijeh što otklanja hrđu sa željeza. Ovo je poznato liječnicima. A kada je riječ o čišćenju srca od poroka i prljavštine, to je stvar koju dobro poznaju islamski učenjaci, te nalaze istinitim ono o čemu ih je obavijestio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Ali, ako srce izgubi nadu u ozdravljenje, groznica mu ne može pomoći. Kako groznica pomaže i tijelu i srcu, njeno je huljenje nepravda i iskazivanje neprijateljstva..."

Drugo, lijepo je prilikom groznice staviti hladnu oblogu na čelo, tražeći u tome izlječenje i pokoravajući se Gospodaru svjetova, shodno hadisu koji su preko Aiše, radijallahu anha, zabilježili El-Buhari i Muslim: *"Groznica je zapah džehennemske vatre, pa se rashladite vodom."*

³³⁵ Muslim (2575). Ili se ovdje radilo o Ummul-Musejibi.

55. ODJEĆA

565. poglavlje

Zabranjeno je razgolićavanje

El-Misver b. Mahrema kazuje: “Jednom prilikom, obukao sam tanak donji dio odjeće i ponio sam neki kamen te je odjeća spala i morao sam spustiti kamen. Tada mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *‘Vrati se po odjeću! Nemojte goli hodati!’*”³³⁶

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio sljedeće: *“Neka muškarac ne gleda u stidno mjesto drugog muškarca, i neka žena ne gleda u stidno mjesto druge žene! Neka dva muškarca ne budu pod jednim pokrivačem, i neka dvije žene ne budu pod jednim pokrivačem.”*³³⁷

Abdurrahman b. Džerhed pripovijeda da je njegov otac Džerhed (koji je, prema kazivanju Abdurrahmana, bio jedan od siromašnih ashaba koji su živjeli na trijemu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, džamije) ispričao sljedeće: “Sjedili smo u društvu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a moje je bedro bilo otkriveno. Vidjevši to, reče mi Poslanik: *‘Zar ne znaš da je bedro stidni dio tijela!’*”³³⁸

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem rekao: *“Dvije kategorije stanovnika Džehennema nisam vidio: muškarce koji tuku narod bičevima poput kravljih repova, i žene pokrivena a otkrivene, koje su skrenule s Pravog puta i druge navode na stranputicu, a njihove*

³³⁶ Muslim (341).

³³⁷ Muslim (338).

³³⁸ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4014), Et-Tirmizi (2795, 2797 i 2798), Ahmed, 3/478 i 479, Abdurrezzak (19808), El-Humejdi (858), Ed-Darekutni, 1/224, Et-Tajalisi (1176), Ibn Hibban (1710), El-Hakim, 4/180, El-Bejheki, 2/228, i neki drugi muhadisi. Neki islamski autoriteti kažu da je ovaj hadis poremećen i da u njemu postoji nepoznatih prenosilaca, kao što to stoji u djelima *Nasbur-rala*, 4/243-244, *El-Dževherun-neki*, 2/228, u predgovoru djela *Fethul-Bari* (24) i djelu *Fethul-Bari*, 1/478. Međutim, postoje hadisi koji ga pojačavaju, a prenose ih Ibn Abbas, Alija, Muhammed b. Abdullah b. Džahš, i Abdullah b. Amr b. el-As. Iako se može prigovoriti njihovim lancima prenosilaca, oni jedni druge pojačavaju. Džerhedov je hadis zabilježio i imam El-Buhari, u *Es-Sabihu*, 1/478, bez lanca prenosilaca. Ibn Abbas, Džerhed i Abdullah b. Džahš, radijallahu anhum, vele da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Stegno je stidni dio tijela.”*

glave slične su grbama horasanskih deva. Neće one nikad ući u džennet, niti će osjetiti njegov miris koji se osjeti na neopisivo velikoj udaljenosti."³³⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je razgolićavanje i pokazivanje stidnih dijelova tijela. U muškaraca, stidni je dio od pupka do koljena, a u žena, cijelo tijelo, osim onoga za šta postoji dokaz da nije stidni dio – lice i šake, iako postoji razilaženje oko toga je li vjerodostojan hadis koji o tome govori.

Drugo, hadisi koje prenose Aiša i Enes, a u kojima se kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alehi ve sellem, otkrio svoje stegno nisu kontradiktorni s navedenim hadisima; učenjaci su ih uskladili, na različite načine. Neki su učenjaci kazali da je otkrivanje stegna jedna od Vjerovjesnikovih, sallallahu alehi ve sellem, posebnosti. Neki su kazali da je to detalj iz Poslanikova života i da se on ne odnosi na druge ljude. A dotle su neki učenjaci kazali da se navedeni hadisi imaju uskladiti na način da se kaže da postoje dvije vrste stidnog mjesta. Ibn Kajjim je u djelu *Tehzibus-sunen*, 6/17, zapisao: "Učenici imama Ahmeda, kao i neki drugi učenjaci, ove su hadise uskladili na taj način što su rekli da postoje dvije vrste stidnog mjesta: : ono stidno mjesto u koje je strogo zabranjeno gledati (spolni ud i analni otvor) i ono u koje nije strogo zabranjeno gledati (stegna). Dakle, nema oprečnosti između naredbe da se ne gleda u tuđa bedra, jer su ona stidno mjesto, i njihovog otkrivanja jer su stidno mjesto drugog stepena. A Allah najbolje zna."

Vjerovatno je Ibn Kajjimov stav najbliži istini, ali mu se odgovara na taj način što naredba u Džerhedovom hadisu nije bila da se obori pogled, nego da se stegno pokrije, a to nije isto. Pokrivanje podrazumijeva i obaranje pogleda, ali ne i obratno. To je ono što se da razumjeti iz Ibn Kajjimovih riječi. Stoga je ispravno postupati prema Džerhedovom hadisu, i drugim hadisima koji ga pojačavaju, na temelju sljedećeg: prvo, u prvom se slučaju radi o riječima, a u drugom o činu, pa se prednost daje riječima; drugo, u prvom slučaju postoji zabrana, a u drugom dopuštenje, pa se prednost daje zabrani; treće, iz predostrožnosti treba postupati prema hadisu koji to zabranjuje. Zato je imam El-Buhari, 1/478, rekao: "Enesovo predanje ima jači lanac prenosilaca, a postupanje prema Džerhedovom je sigurnije jer se time ne čini ono oko čega su se islamski učenjaci razišli." Ovo razumijevanje dovodi do smiraja duše i u skladu je s ciljevima Šcrijata kada je riječ o prevenciji.

³³⁹ Muslim (2128).

Treće, razgolićavanje obuhvata tanku, prozirnju i tijesnu odjeću, a ona otkriva i ocrtava stidne dijelove tijela, što se može zaključiti iz Ebu Hurejrinog predanja koje smo naveli.

566. poglavlje

Zabranjeno je odijevanje odjeće laži i pokazivanja

Esma, radijallahu anha, pripovijeda kako je neka žena upitala: "Allahov Poslaniče, jesam li grešna ako pohvalim pred inoćom da mi je muž nešto poklonio, a zapravo nije?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio joj je: *"Onaj koji se hvali da nešto posjeduje, a ne posjeduje, takav je sličan onom ko oblači odjeću laži."*³⁴⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, osoba koja se hvali onim što nije njeno: odjećom, riječima, djelima i svime drugim, , lažno se hvali i iznosi laži jednu za drugom.

Drugo, u to spada i to da čovjek obuče odjeću koju odijevaju pobožni ljudi, učenjaci ili borci na Allahovu putu, predstavljajući se da je od njih, a nije.

567. poglavlje

Zabranjena je odjeća kojom se želi skrenuti pažnja drugih ljudi

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko na dunjaluku bude oblačio odjeću popularnosti, Allah će ga na Sudnjem danu odjenuti odjećom poniženja, a zatim njime raspaliti vatru."*³⁴¹

³⁴⁰ El-Buhari (5219) i Muslim (2130). Sličan je hadis prenijela i Aiša, radijallahu anha.

³⁴¹ **Hadis je autentičan na osnovu svih svojih puteva.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4029), Ibn Madža (3607) i En-Nesai, u djelu *Es-Sunenul-kubra* (9560), preko Ebu Avvane, on od Osmana b. el-Mugire, ovaj od El-Muhadžira, a on od Ibn Omera. Svi su ovi prenosioči povjerljivi, osim El-Muhadžira b. Amra eš-Šamija. Postoji i drugi

Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Allah će se okrenuti od čovjeka koji obuče odjeću popularnosti, sve dok je ne skine.”*³⁴²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je oblačiti odjeću koja skreće pažnju, tj. onu odjeću koja se razlikuje od odjeće u određenom mjestu, svejedno bila nova ili otrcana.

Drugo, zabrana se ovdje ne odnosi samo na odjeću, nego na sve čime se želi istaknuti među narodom. A Allah najbolje zna.

Treće, u ovu zabranu ulazi i odjeća određene skupine koja se time želi razlikovati od ostalih ljudi.

568. poglavlje

Zabranjeno je muškarcima da oponašaju žene, i ženama da oponašaju muškarce

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio bi: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muškarce koji oponašaju žene, i žene koje oponašaju muškarce.”³⁴³

Ovaj isti ashab rekao je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muškarce koji nastoje nalikovati ženama govorom i kretnjama, kao i žene koje nastoje u tome nalikovati muškarcima. Još je naredio da ih se istjera iz kuće. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, istjerao je nekog čovjeka tih karakteristika, a Omer je istjerao neku ženu tih karakteristika.”³⁴⁴

lanac prenosilaca, u hadisu koji su zabilježili Ebu Davud i Ibn Madža, te je hadis na osnovu svega toga autentičan.

³⁴² **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Nuajm, u djelu *Hiljetul-evlija*, 4/190-191, s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost: Osman b. Džehm bio je nepoznat, ali ga prethodni hadis pojačava. Kinana kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio oblačenje lijepe odjeće koja privlači pažnju, ali i oblačenje poderane i otrcane odjeće koja također privlači pažnju. Ovo je predanje zabilježio El-Bejheki, 3/273, s vjerodostojnim lancem prenosilaca, ali u njemu ne postoji ashab.

³⁴³ El-Buhari (5885).

³⁴⁴ El-Buhari (5886).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo čovjeka koji nosi žensku odjeću, i ženu koja nosi mušku odjeću.”³⁴⁵

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Tri kategorije ljudi neće ući u Džennet, niti će ih Allah uopće pogledati na Sudnjem danu: onoga ko je neposlušan roditeljima, ženu koja oponaša muškarce i onoga ko nije ljubomoran.”*³⁴⁶

Ibn Ebi Mulejka pripovijeda kako je neko rekao Aiši, radijallanu anha: “Ta i ta žena nosi sandale!?” “Neka zna da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo ženu koja oponaša muškarce”, reče Aiša.³⁴⁷

Slične hadise prenose Abdullah b. Amr i Ammar b. Jasir.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, muškarcima je zabranjeno da oponašaju žene, a ženama je zabranjeno da oponašaju muškarce – u odijevanju, načinu govora i svim ostalim specifičnostima drugog spola.

Drugo, dopušteno je prokleti one muškarce koji oponašaju žene i one žene koje oponašaju muškarce.

Treće, oni koji čine ovaj prijestup suprotstavljaju se prirodi koju im je Mudri Allah dao, a to je zabranjeno. Imami Ez-Zehebi i El-Hejsemi uvrstili su oponašanje suprotnog spola u velike grijeh, i, na temelju navedenih hadisa, možemo kazati da su u pravu.

³⁴⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4098), En-Nesai, u djelu *Er-Sunenul-kubra*, 5/397 (9253), Ibn Madža (1903), El-Hakim, 4/194, Ahmed, 2/325, i Ibn Hibban (5751 i 5752). Imam Ahmed, 2/287 i 289, zabilježio je ovaj hadis s drugim lancem prenosilaca.

³⁴⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 5/80, Ahmed, 2/134, El-Hakim, 1/72, 4/146-147, El-Bejheki, 10/226, El-Bezzar (1876), preko Abdullaha b. Jesara, on od Salima b. Omera, a ovaj od Ibn Omera. El-Hakim i Ez-Zehebi ocijenili su ga autentičnim. Postoji slično predanje koje je prenio Muhammed b. Amr od Salima, a on od svog oca, i ovo je dobar lanac prenosilaca. Zabilježio ga je El-Bezzar (1875).

³⁴⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4099). Iako Ibn Džurejdž ovaj hadis nije prenio izravno, on je autentičan.

569. poglavlje

Ženi je zabranjeno da skida svoju odjeću, to može samo u muževoj kući

Aiša, radijallahu anha, čula je Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: *“Koja god žena skine svoju odjeću u tuđoj kući, ona time otkrije svoju sramotu pred Allahom.”*³⁴⁸

Ummud-Derda, radijallahu anha, pripovijeda: “Jednog dana vratila sam se iz javnog kupatila i srela Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. On me upitao: ‘O Ummud-Derda, gdje si bila?’ Odgovorih: ‘Bila sam u javnom kupatilu.’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada mi reče: *Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, koja god žena skine svoju odjeću u bilo čijoj kući, osim u kući svoga muža i majke, definitivno se osramotila pred Milostivim.*”³⁴⁹

Ummu Selema, radijallahu anha, čula je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *“Koja god žena skine svoju odjeću u tuđoj kući, Allah više neće pokrivati njene sramote.”*³⁵⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da žena svoju odjeću skine u tuđoj kući.

Drugo, ženi nije dopušteno odlaziti u javna kupatila, na bazene i salone za uljepšavanje, gdje se otkrivaju stidni dijelovi tijela.

³⁴⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4010), Et-Tirmizi (2803), Ibn Madža (3750), Ahmed, 6/41, 173, 199, 267 i 362, Et-Tajalisi (236) i neki drugi muhadisi, preko Mensura b. Salima, on od Ebul-Džada, ovaj od Ebul-Mulejha, a on od Aiše. Prema El-Hakimu, Ez-Zehbiju, Eš-Ševkaniju i nekim drugim hadiskim stručnjacima, ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan. Ovaj su hadis zabilježili Ahmed, 6/267, i Ebu Nuajm, u djelu *Hil’etul-evlija*, 3/325, preko Ataa b. Ebu Rebbaha, koji prenosi od Aiše, a Ebu Ja’la (4390) zabilježio ga je preko Ebu Idrisa i preko Urve.

³⁴⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 6/361-362, i Ed-Dolabi, u djelu *El-Kuna vel-esma*, 2/134, s lancima prenosilaca od kojih je jedan slab, zbog Ibn Lehie, a drugi je vjerodostojan.

³⁵⁰ **Hadis je dobar na osnovu prethodnog hadisa.** Zabilježili su ga Ahmed, 6/301, Ebu Ja’la (7031) i El-Hakim, 4/289, preko Derradža Ebus-Semha, on od Es-Saiba, a ovaj od Ummu Seleme. U ovom lancu prenosilaca postoji slabost, jer su Derradžovi hadisi ispravni, osim onih koje prenosi od Ebul-Hejsema, kao što je to spomenuo El-Adžurri u djelu *Es-Su’alat*. Ibn Ebu Hatim naveo je ovaj hadis i prešutio ga.

570. poglavlje

Muškarcima je zabranjeno nositi svilenu odjeću i sjediti na svili

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svila se ne oblači na ovom svijetu! Ko je bude oblačio na ovom svijetu, neće je obući na ahiretu."*³⁵¹

U drugoj verziji stoji: *"Svilu na ovom svijetu nose samo oni ljudi koji neće imati udjela u dobru na ahiretu."*³⁵²

Ibn Ebu Lejla pripovijeda da je Huzejfa bio u Medainu, pa je jednom prilikom zatražio vode i predstojnik mu je donio srebrni pehar; Huzejfa ga je bacio na njega i rekao: "Bacio sam ovaj pehar na njega samo zato što sam mu zabranio da donese srebrni pehar, a on me nije poslušao! Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je oblačenje odjeće od svile i brokata, i pije iz zlatnih i srebrnih posuda. Rekao je: *To pripada nevjernicima na dunjaluku, a vama na ahiretu.*"³⁵³

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenosi kako je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjen ogrtač od svile koji je imao prorez pozadi. On ga je obukao i klanjao u njemu. Čim je završio namaz, naglo ga je svukao sa sebe, prezirući ga, i rekao: *"Ovo ne trebaju nositi bogobojazni ljudi!"*³⁵⁴

El-Bera, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero, a zabranio sedmero. Naredio nam je slijeđenje dženaze, obilaženje bolesnika, odazivanje na veselje, pomaganje onima kojima je učinjena nepravda, održavanje date zakletve, otpozdravljanje i nazdravljanje onome ko kihne. A zabranio nam je upotrebu srebrnih posuda, zlatnih prstenova, svile, brokata, laneno-svilenu odjeću i grubi brokat."³⁵⁵

Ebu Umama, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka ne nosi svilu ni zlato!"*³⁵⁶

³⁵¹ El-Buhari (5830) i Muslim (13 i 2069). Slične su hadise prenijeli Ebu Umama, Enes i Ibnuz-Zubejr, radijallahu anhum.

³⁵² El-Buhari (5835) i Muslim (8 i 2068). Sličan je hadis prenio Ibn Omer.

³⁵³ El-Buhari (5831) i Muslim (5 i 2067).

³⁵⁴ El-Buhari (5801) i Muslim (2075).

³⁵⁵ El-Buhari (1239) i Muslim (2066).

³⁵⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ahmed, 5/261, i El-Hakim, 4/191, preko Sulejmana b. Abdurrahmana, koji prenosi od El-Kasima, a on od Ebu Umame. Svi su njegovi prenosioči povjerljivi, osim El-Kasima b. Abdurrahmana i Ebu Abdurrahmana, Ebu Umaminog druga. Preferirajuće je mišljenje da je on saduk, pa je lanac dobar.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nositi svilenu odjeću.

Drugo, nošenje svilene odjeće karakteristika je ljudi koji žive raskošno i koji neće imati udjela u dobru na ahiretu, jer su se zadovoljili uživanjem na ovom svijetu. Zato ne priliči bogobojažnima da nose svilenu odjeću.

Treće, ko uživa u nepokornosti Stvoritelju na ovom svijetu, bit će lišen uživanja na ahiretu.

Četvrto, oblačenje svilene odjeće zabranjeno je isključivo muškarcima, a ženama je dopušteno, shodno riječima Alije, radijallahu anhu: "Vidio sam Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kako je, jednom prilikom, desnom ruku uzeo svilu a lijevom zlato te rekao: *'Ovo je dvoje zabranjeno muškarcima moga ummeta.'*"³⁵⁷

Peto, zabranjeno je sjediti na svili, shodno Huzejfinim, radijallahu anhu, riječima: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je da pijemo i jedemo iz zlatnog i srebrenog posuđa, kao što nam je zabranio da oblačimo odjeću od svile i brokata i da sjedimo na tome."³⁵⁸

Ibn Hadžer, 10/292, zapaža: "Zabrana oblačenja svile i sjedenja na njoj odnosi se na materijal koji je u potpunosti od svile ili je njegov veći dio od svile."

Šesto, dopušteno je dodirivati svilu, ne oblačeći je, na što ukazuje El-Beraovo, radijallahu anhu, predanje: "Vjerovjesniku je, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom poklonjena svilena odjeća, pa smo je počeli dirati i diviti joj se. Tada nas je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *'Vi se ovome divite?'*" 'Da', odgovorili smo, a on nam na to reče: *'Maramice Sa'da b. Muaza u Džennetu vrednije su od ove svile.'*"³⁵⁹

Tu je i sljedeća Ibn Hadžerova, 10/291, izjava: "Ibn Bettal tvrdi da oblačenje svile nije zabranjeno zbog toga što je ona nečista, nego zbog toga što svila ne priliči bogobojažnima. Naime, svila je čista i dopuštno ju je dodirivati i njome trgovati."

³⁵⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4057), En-Nesai, 8/160, Ibn Madža (3595), Ahmed, 1/115, El-Bejheki, 2/425, Ibn Hibban (5434) i neki drugi muhadisi, preko Jezida b. Ebu Habiba, koji prenosi od Abdulaziza b. Ebus-Sa'ba, on od Ebul-Efleha el-Mehdaniya, on od Abdullaha b. Zerira; Ebu Davud i En-Nesai izostavili su Abdulaziza b. Ebus-Sa'bu i Ebul-Efleha u nekim verzijama. Ebul-Efleh bio je saduk. Slične hadise prenijeli su Abdullah b. Amr, Abdullah b. Abbas, Ukba b. Amir, Omer i Ebu Musa, radijallahu anhum.

³⁵⁸ El-Buhari (5837).

³⁵⁹ El-Buhari (5836).

Sedmo, sljedeće predanje dokaz je da je dopušteno prodavati svilu. Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Omer, radijallahu anhu, vidio kako se prodaje dvodijelno svileni odijelo na ulazu džamije, pa je rekao: "Allahov Poslanice, kada bi ti kupio ovo odijelo, mogao bi ga oblačiti kada ti dolaze izaslanstva, i petkom." Na to mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *"Ovo oblače samo oni koji nemaju udjela u nagradi na ahiretu."* Nakon toga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Omeru ogrtač koji je dobio, pa je Omer rekao: "Poklonio si mi ovaj ogrtač, a ja sam čuo šta si, ono onda, rekao!" *"Nisam ti ga poklonio da ga oblačiš"*, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. I Omer je zatim isti taj ogrtač poklonio svome bratu mnogobošcu koji se nalazio u Meki.³⁶⁰

U drugoj verziji stoji: *"Nisam ti ga poklonio da ga oblačiš, nego da tvoje žene od njega naprave hidžabe."*

U jednoj drugoj verziji, opet, stoji da mu je rekao: *"Prodaj ga pa sebi kupi nešto što ti treba."*

A postoji i ova verzija: *"Poslao sam ti ga da na njemu nešto zaradiš."*

Osmo, dopušteno je oblačiti svilu onima koji boluju od bolesti koju oblačenje svile ublažava. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio Ez-Zubejru i Abdurrahmanu b. Avfu, radijallahu anhu, da nose svilu zbog toga što su patili od svraba.³⁶¹

571. poglavlje

Zabranjeno je oblačiti čisto crvenu odjeću

El-Bera b. Azib, radijallahu anhu, rekao je: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je upotrebu svilenih crvenih podsedlica."³⁶²

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu čisto crvenih podsedlica.³⁶³

³⁶⁰ El-Buhari (5841) i Muslim (2068).

³⁶¹ El-Buhari (5839) i Muslim (2076), kao Enesovo, radijallahu anhu, predanje.

³⁶² El-Buhari (5849) i Muslim (2066).

³⁶³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (2788), sa slabim lancem prenosilaca; Hasan el-Basri nije izravno prenosio hadise. Međutim, pojačava ga Alijin hadis.

Alija, radijallahu anhu, kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se upotrebljavaju čisto crvene podsedlice.”³⁶⁴

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao od onoga što je svijetlocrvene boje.³⁶⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je oblačiti čisto crvenu odjeću.

Drugo, El-Beraove riječi: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je srednjeg rasta. Vidio sam ga u crvenom ogrtaču i nisam vidio nikog ljepšeg od njega”³⁶⁶ nisu dokaz da je dopušteno oblačiti odjeću čisto crvene boje, što sam objasnio u djelu *Behdžetun-nažirín*, 2/81-82.

Ibn Kajim el-Dževzija, u djelu *Zadul-mead*, 1/137-139, kaže: “Sintagma *crveni ogrtač*, koja se spominje u hadisu, odnosi se zapravo na ogrtač od jemenskog tekstila s crveno-crnim prugama, što je inače karakteristično za jemenske ogrtače, a nije potpuno crvene boje, kako neki tvrde. Ogrtač čisto crvene boje strogo je zabranjen, pa kako se može pomisliti da bi ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obukao! Allah ga je sačuvao od toga. Ovdje je problem u razumijevanja izraza *crveni ogrtač*. A Allah najbolje zna.”

572. poglavlje

Zabranjeno je spustiti odjeću ispod članaka

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Allah na Sudnjem danu neće pogledati u čovjeka koji spusti odjeću iz oholosti.*” Na to Ebu Bekr reče: “Kraj moga haljetka, ako o njemu ne vodim brigu, spusti se!” “*Ti nisi jedan od onih koji to čine iz oholosti!*”, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.³⁶⁷

³⁶⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4050) i En-Nesai, 8/169, preko Hišama, koji prenosi od Muhammeda, a on od Ubejde.

³⁶⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Madža (3601), a šejh El-Albani uvrstio ga je u vjerodostojne hadise, u djelu *Silsiletul-ehadis-is-sahih*a (2395).

³⁶⁶ El-Buhari (5848) i Muslim (2337).

³⁶⁷ El-Buhari (3665) i Muslim (2085), a ovo je El-Buharijeva verzija.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *“Allah na Sudnjem danu neće pogledati u onoga koji iz obolosti spušta svoju odjeću.”*³⁶⁸

Isti ovaj ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Dok je neki čovjek uznosito hodao u ogrtaču, diveći se sebi, lijepo počeshljane i namažane bujne kose, Allah je učinio da isti taj čovjek propadne u zemlju i kroz nju propada sve do Sudnjega dana.”*³⁶⁹

On je prenio i ovaj Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *“U vatri će gorjeti onaj dio noge ispod članka koji bude pokriven odjećom.”*³⁷⁰

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda: “Prošao sam pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ogrtač mi se bio spustio, pa mi on reče: ‘*Abdullahu, podigni ogrtač!*’ Podigao sam ga, a on ponovo reče: *‘Podigni još!’*, te sam to učinio i od tada uvijek vodim računa o tome da mi ogrtač ne pada nisko.” Neko je upitao Ibn Omera: “Dokle si ga podigao?” “Do pola potkoljenice”, odgovorio je Ibn Omer.³⁷¹

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“S trojicom Allah neće razgovarati, niti će pogledati u njih, niti će ih očistiti i bit će kažnjeni bolnom kaznom.”* To je ponovio tri puta, a Ebu Zerr reče: “Propali su i izgubili! Ko su oni, Allahov Poslaniče?” *“Onaj ko spušta odjeću ispod članaka, onaj koji prigovara zbog dobročinstva i onaj ko proda robu pomoću lažne zakletve”*, odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.³⁷²

Ebu Džurejj Džabir b. Selim, radijallahu anhu, pripovijeda: “Vidio sam čovjeka kojeg ljudi poštuju i slušaju. Rekoše mi da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Alejkes-selam, Allahov Poslaniče’, ponovio sam dva puta, a on reče: *‘Ne govori tako, to je pozdrav mrtvima, nego kaži: ‘Es-selamu alejke.’*” Upitah ga: ‘Jesi li ti Allahov poslanik?’ ‘Da’, odgovorio je, *‘Ja sam poslanik Onoga Koji će od tebe otkloniti svaku nedaću ako Ga zamoliš, i Koji će sušnu godinu pretvoriti u plodnu ukoliko Ga za to zamoliš, i Koji će ti tvoju jabalicu koja zaluta u pustinji vratiti kada Ga zamoliš.’* Potom sam tražio od njega da mi nešto oporuci, a on reče: *‘Nemoj grditi nikoga.’* Od tada nikada nisam izgrdio ni slobodnog čovjeka ni roba ni životinju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavi dalje: *‘Nemoj nijedno dobročinstvo smatrati bezazlenim, pa makar se radilo o prijatnom, umilnom razgovoru s drugim muslimanom! Podigni svoj ogrtač do pola potkoljenice ili barem do članaka, čuvajući se da ti ogrtač ne padne ispod članaka, jer je to obolost, a Allaha ne voli obolost. Ako te*

³⁶⁸ El-Buhari (5788) i Muslim (2087).

³⁶⁹ El-Buhari (5789) i Muslim (2088). Sličan hadis prenio je Ibn Omer.

³⁷⁰ El-Buhari (5787).

³⁷¹ Muslim (2086).

³⁷² Muslim (106).

*neko bude grdio i prigovarao ti zbog nečega što je pri tebi, ti njega nemoj grditi zbog onoga što je pri njemu – on će snositi posljedice toga.*³⁷³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je spustiti odjeću ispod članaka, to je veliki grijeh. Onaj ko to učini zaslužuje da ga Allah ne pogleda na Sudnjem danu, da ga ne očisti od grijeha i da ga bolno kazni. Kazna za to jeste da stopala budu kažnjena vatrom, a tu kaznu nikako ne bi trebalo smatrati bezazlenom. Na Sudnjem će danu najblažom kaznom biti kažnjen onaj stanovnik Džehennema kojem će pod stopala biti stavljena žeravica od koje će mu mozak proključati. Allah nas sačuvao!

Drugo, ovdje se ne misli samo na ogrtač, nego na haljetak i košulju, pa čak i na turban čiji krajevi ne smiju biti dugi da dosežu do zadnjice, na osnovu hadisa koji je prenio Ibn Omer, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu aljhi ve sellem, rekao: *“Ko iz oholosti nosi dug haljetak ili košulju i turban, Allah ga neće pogledati na Sudnjem danu.”*³⁷⁴

Treće, zabrana se odnosi samo na muškarce, dok će žena kraj svoje haljine pustiti da se vuče po zemlji koliko jedan pedalj ili lakat, ali ne i više, shodno hadisu koji je prenio Ibn Omer, radijallahu anhu, a u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Allah na Sudnjem danu neće pogledati u čovjeka koji spusti odjeću iz oholosti.”* Ummu Selema upita: *“A šta će učiniti žene s krajevima svojih haljina?”* *“Popustite ih koliko jedan pedalj”*, odgovori on. *“Onda će se otkriti stopala”*, primijeti ona. *“Onda ih popustite za dužinu podlaktice, ali ne više od toga”*, reče joj Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.³⁷⁵

Četvrto, ogrtač se ne smije spustiti ispod članaka, a ni podići iznad pola potkoljenice, na što upućuje hadis Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, a u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Vjernik nosi ogrtač između pola potkoljenice i članaka, a u vatri će gorjeti onaj dio noge ispod članka koji bude pokriven odjećom. I, Allah na Sudnjem danu neće pogledati u onoga koji iz oholosti nosi dugu odjeću.”*³⁷⁶

³⁷³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4084), İt-Tirmizi (2722) i Ahmed, 5/63 i 64.

³⁷⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4094), En-Nesai, 8/208, i Ibn Madža (3576).

³⁷⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4119), Et-Tirmizi (1731) i En-Nesai, 8/209.

³⁷⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4093) i Ibn Madža (3573).

Peto, članci nemaju pravo da budu pokriveni odjećom, već se trebaju otkriti i biti vidljivi, shodno Huzejfinom, radijallahu anhu, hadisu, u kojem je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Ogrtač treba dug toliko da pokriva pola potkoljenice ili malo više od toga, a članci ne smiju biti pokriveni odjećom.”*³⁷⁷

Šesto, puštanje odjeće ispod članaka samo je po sebi oholost, pa se čovjek ne može pravdati time da on to ne čini iz oholosti. To je oholost pa makar čovjek i nemaio namjeru da bude ohol, na što ukazuje hadis Ebu Džurejja Džabira b. Selima. I stoga kažemo da nije ispravno dokazivanje Ebu Bekrovim predanjem, tj. njegovim riječima: “Kraj moga haljetka, ako o njemu ne vodim brigu, spusti se!”, a na šta ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opravdao riječima: *“Ti nisi jedan od onih koji to čine iz oholosti!”* Naime, padanje Ebu Bekrove odjeće ne ubraja u puštanje odjeće ispod članaka jer ju je on držao i podizao. Ovo neispravno dokazivanje u potpunosti pobijaju Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućene Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhu, koji je prošao pored njega spušetene odjeće. Poslanik mu je naredio: *“Abdullahu, podigni ogrtač!”* Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije prešutio činjenicu da Abdullah b. Omer nosi dug ogrtač, nego mu je naredio da ga podigne, premda je Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, bio poznat po bogobojaznosti i skromnosti, pa je skoro nemoguće da je svoj ogrtač spustio oholeći se. Dakle, ovo je dokaz da nošenje odjeće ispod članaka, nije ogranično na oholost, nego je to samo po sebi – oholost.

Oni koji dokazuju Ebu Bekrovim predanjem zanemaruju očitu razliku između Ebu Bekra i sebe! A ta se razlika ogleda u dvjema stvarima: prvo, za razliku od njih, Ebu Bekr svoju odjeću nije namjerno spuštao da pada ispod članka, nego je ona, kada bi je unekoliko zanemario, padala; i, drugo, za razliku od njih, Ebu Bekra jesu pohvalili Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te je ummet jednoglasan u pogledu njegovih vrlina.

Sedmo, ko klanja spuštene odjeće, nema kod Allaha nikakve garancije. Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, čuo je da Allahov

³⁷⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (171 i 783), En-Nesai, 8/206-207, i ovo je njegova verzija, Ibn Madža (3572), Ahmed, 5/382, 396, 398, 400-401, Ibn Hibban (5445 i 5448) i El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3078), preko Ebu Ishaka, koji prenosi od Muslima b. Nuzejra, a on od Huzejfe. Ebu Ishak, iako se koristio tedlisom i miješao hadise, Sufjan i Šu'ba prenosili su od njega prije nego je počeo miješati predanja; Šu'ba je od njega prenosio samo one hadise za koje je bio siguran da su preneseni izravno, kako je to zabilježeno u biografijama prenosilaca.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “*Ko iz obolosti spusti odjeću te u takvom stanju klanja, nema kod Allaha nikakvu garanciju.*”³⁷⁸

573. poglavlje

Zabranjeno je potpuno umotavanje u ogrtač i oblačenje jedinodijelne odjeće

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio dva načina trgovine, dva načina odijevanja i namaz u dva vremena. Zabranio je klanjanje nakon sabah-namaza, do izlaska sunca, i nakon ikindija-namaza, do zalaska sunca; zabranio je umotavanje u odjeću i umotavanje u odjeću izlažući stidno mjesto pogledima ljudi (*ištimalus-samma*); zabranio je zaključivanje trgovine bacanjem piljka i trgovinu dodirivanjem robe bez gledanja.³⁷⁹

Ebu Sed el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio potpuno umotavanje u ogrtač i sjedenje umotan u haljinu obuhvativši koljena izlažući stidno mjesto pogledima ljudi.³⁸⁰

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je jedenje lijevom rukom, hodaње u jednoj nanuli, potpuno umotavanje u ogrtač i sjedenje umotan u haljinu obuhvativši koljena izlažući stidno mjesto pogledima ljudi.”³⁸¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, jezičari i pravnici izraz *ištimalus-samma* ne tumače istovjetno. Naime, jezičari kažu da je to umotavanje cijelog tijela u platno ne digavši nijedan kraj preko ramena i ne ostavivši otvor. Još kažu da je to nazvano ovim imenom jer se ne ostavlja otvor, i tako liči na glatki kamen koji nema pukotina. A pravnici kažu da je to umotavanje u platno i dizanje jednog kraja na rame, kada se stidno mjesto izlaže pogledima ljudi. En-Nevevi je rekao: “Učenjaci kažu: ‘Po tumačenju jezičara to je zabranjeno jer će čovjeka možda napasti kakav insekt i sl. pa neće moći izvaditi ruke,

³⁷⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (637).

³⁷⁹ El-Buhari (584).

³⁸⁰ El-Buhari (5822) i Muslim (1512).

³⁸¹ Muslim (2099).

i pretrpjet će štetu, a, po tumačenju pravnika, takvo je umotavanje zabranjeno ako će čovjek otkriti stidno mjesto, u protivnom pokuđeno je.”³⁸² Pa ipak, između navedenih tumačenja nema oprečnosti.

Drugo, zabranjeno je umotati se u jednodijelnu odjeću na način da se sjedne podvijenih nogu i pod noge podbaci kraj odjeće jer se stidno mjesto na taj način izlaže pogledima.

574. poglavlje

Zabranjeno je ležanje na koži od leoparda i ostalih zvijeri, kao stavljanje njihove kože ispod sedla

Muavija, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nemojte sjediti na svili niti na leopardovoj koži.”*³⁸³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhiu ve sellem, riječi: *“Meleka nema tamo gdje se nalazi leopardova koža.”*³⁸⁴

Halid pripovijeda da su El-Mikdam b. Ma'di Jekrib, Amr b. el-Esved i neki čovjek iz plemena Esed iz Kinnesrina posjetili Muaviju b. Ebu Sufjana, i on je upitao El-Mikdama: “Znaš li da je Hasan, sin Alijin, umro?” El-Mikdam reče: “Allahovi smo i Njemu se vraćamo!”, pa ga neko upita: “Da li to smatraš nesrećom?” “Kako to ne bih smatrao nesrećom”, odgovori mu El-Mikdam, “kad ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio u krilo i rekao: *‘Hasan je dio mene, a Husejn je dio Alije!’*” Onaj čovjek iz plemena Esed tada primijeti: “To je žeravica koju je Allah ugasio!” El-Mikdam reče: “Što se mene tiče, ja odavde neću otići dok te ne razljutim i saopćim ti ono što ti se neće svidjeti!” Rekao je potom Muaviji: “Ako budem govorio istinu, ti potvrdi, a ako budem lagao, upozori nas.” Nakon što je Muavija pristao, El-Mikdam ga upita: “Tako ti Allaha, jesi li čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio oblačenje svilene odjeće?” “Da, čuo sam”, reče Muavija. “Tako ti Allaha”, nastavi El-Mikdam, “znaš li da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio oblačenje kože od zvijeri i njeno stavljanje na sedlo?” Nakon što je Muavija potvrdno odgovorio i na ovo pitanje, on mu reče: “Sve sam ovo vidio u tvojoj kući, Muavija!” “Znao sam da se

³⁸² Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minbadž*, 14/76.

³⁸³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4129) i Ibn Mađža (3656).

³⁸⁴ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4130).

neću spasiti od tebe, Mikdame”, priznade Muavija i potom zapovjedi da mu se dadne imetka, a ne njegovim saputnicima; njegovom sinu poklonio je dvije stotine zlatnika, a El-Mikdam ih razdijeli među svojim drugovima. Čovjek iz plemena Esed međutim nije nikome dao ništa od svog dijela, pa kada je Muavija saznao za to, kazao je: “El-Mikdam je plemenit i darežljiv čovjek, a onaj čovjek iz plemena Esed dobro čuva ono što mu pripada.”³⁸⁵

Ebul-Melih b. Usama prenosi od svoga oca, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu kože od zvijeri.³⁸⁶

U drugoj verziji stoji da je zabranio da se leži na koži od zvijeri.”

Slični se hadisi prenose od Alije, Ibn Omera i Ebu Rejhane, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je upotrebljavati kožu divljih zvijeri, ležanje na njoj, oblaganje njome sedla i njeno oblačenje.

Drugo, zabranjeno je oponašati grčnike, raskalašene i ohole ljude.

575. poglavlje

Pokuđeno je da čovjek ima viška postelju i viška odjeće

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: “*Jedna postelja pripada mužu, druga ženi, treća gostu, a četvrta šejtanu.*”³⁸⁷

³⁸⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4131), i ovo je njegova verzija, te En-Nesai, 7/176-177, preko Amra b. Osmana, koji prenosi od Bekijja, on od Buhajra, a ovaj od Halida. Ovi su prenosioči povjerljivi; a Bekijjinu verziju zabilježio je Ahmed, 4/132, u nešto skraćenoj verziji.

³⁸⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4132), En-Nesai, 7/176, Et-Tirmizi (1770), Ahmed, 5/74 i 75, i El-Hakim, 1/148, preko Seida b. Ebu Urube, on od Katade, a ovaj od Ebul-Melih.

³⁸⁷ Muslim (2084).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da čovjek ima postelje i odjeće preko vlastite potrebe, jer to onda potpada pod oholost, rasipanje i obuzetost dunjalučkim ukrasima.

Imam En-Nevevi je u djelu *El-Mihbadž*, 14/59, zapisao sljedeće: “Učenjaci smatraju da ovaj hadis ukazuje na to da je imanje onog što prelazi stvarne potrebe oholost i zaokupljenost dunjalučkim ljepotama, a to je nepoželjno. Po mišljenju nekih učenjaka, višak postelje pripada šejtanu u smislu da je on zadovoljan, da potiče i uljepšava čovjeka na pretjerivanje. A neki učenjaci smatraju da višak postelje zaista pripada šejtanu, pa na njoj boravi noću i danju, kao što boravi u kući čiji vlasnik ne spomene Allaha prilikom ulaska u nju.”

Drugo, El-Hattabi je mišljenja da je lijepo da čovjek i žena spavaju odvojeno, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Jedna postelja pripada mužu, druga ženi...”* Pa ipak, En-Nevevi tvrdi da je ovo El-Hattabijevo dokazivanje slabo.

576. poglavlje

Zabranjeno je prekriti zidove

Zejd b. Halid el-Džuheni prenosi da je Ebu Talha el-Ensari čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: *“Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.”* Zejd je došao kod Aiše, radijallahu anha, te joj rekao: “Obavijestio me taj i taj čovjek da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.’* Da li si ti čula Poslanika kada je to rekao?” “Ne, nisam ga čula da to govori” odgovori Aiša, “ali ću vam saopćiti nešto drugo. Otišao je jednom prilikom u neki vojni pohod, a ja sam uzela čilim od vlakna sa resama i prekrila njime vrata. Kada se vratio i vidio šta sam uradila, opazila sam da je jako ljut zbog toga. Svukao je čilim i pocijepao sliku koja je bila na njemu, rekavši: *‘Allah nam nije naredio da pokrivamo kamenje i blato.’* Od toga smo čilima napravili dva jastuka i napunili ih vlaknom, što nije smetalo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”³⁸⁸

³⁸⁸ Muslim (2107).

Alija b. Husejn prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prekrivanje zidova.³⁸⁹

Muhammed b. Ka'b pripovijeda da je neko pozvao Abdullaha b. Zejda na ručak, i on je, pošto je ušao u kuću, primijetio da su zidovi kuće ukrašeni. Sjeo je ispred kuće i počeo plakati. Kada su ga upitali zašto plače, odgovorio je: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi pratio vojsku, govorio: *Neka Allah čuva vašu vjeru i vaše poslove i neka vam dadne lijep završetak.*' Nakon što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka koji je podigao komad svoga ogrtača, okrenuo se prema istoku i tri puta rekao: *'Dunjaluk će vas zaokupiti!'* Pomisli smo da će nas izgrditi. Rekao je: *'Danas ste bolji ljudi nego što ćete biti onda kada jutrom budete pili vodu iz jedne a navečer iz druge posude, kada budete osvanjavali u jednom a omrkavali u drugom ogrtaču i kada budete prekrivali svoje kuće kao što Kaba prekrivate!'*" Abdullah tada reče: "Kako da ne plačem kada prekrivate svoje kuće kao što se Kaba prekriva!"³⁹⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prekrivati zidove sedžadama ili nečim drugim, jer se to ubraja u rasipanje imetka i ukrašavanje za kojim ne postoji potreba. Imam El-Bejheki, 7/273, zapisao je: "Nisam siguran da je ukrašavanje zidova zabranjeno zbog rasipanja imetka, a Allah najbolje zna."

U hadisu Abdullaha b. Zejda upozorava se da nije dopušteno izjednačavanje privatnih kuća s Allahovom kućom, Kabom, što ukazuje na to da je prekrivanje Kabe njena specifičnost u odnosu na druge kuće.

Drugo, ovo zlo treba sprečavati i ne biti popustljiv, kao što je to činio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Neki ispravni prethodnici sustezali su se od ulaska u kuće čiji su zidovi prekriveni. Salim b. Abdullah pripovijeda da je napravio svadbu, pa je njegov otac, između ostalih, pozvao i Ebu Ejjub. Zidove Salimove kuće prekrili su zelenim ćilimima. Kada je Ebu Ejjub došao i vidio da su zidovi prekriveni zelenim ćilimima, upitao je moga oca: "Abdullahu, zar i vi prekrivate zidove!?" "Žene su za ovo krive", pravdao se otac³⁹¹. "Možda sam se bojao da će

³⁸⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Ovo je mursel-predanje i zabilježio ga je El-Bejheki, 7/272, koji tvrdi da je njegov lanac prenosilaca prekinut. Dobrim ga je ocijenio šejh El-Albani, u djelu *Silsiletul-ehadis-sabiha* (2384), na osnovu predanja koji ga pojačavaju.

³⁹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 7/272.

³⁹¹ Pripovijedajući ovo, Salim je rekao da osjeća stid.

nečija žena savladati muževu volju, ali nisam očekivao da će se to tebi desiti”, reče Ebu Ejjub i dodade: “Neću jesti vašu hranu niti ću ući u vašu kuću!” Potom je, Allah mu se smilovao, napustio veselje.³⁹²

577. poglavlje

Zabranjeno je držati slike u kućama

Ebu Talha, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Meleki ne ulaze u onu kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.”*³⁹³

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazivao je: “Jednom je Džibril obećao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da će ga posjetiti, ali je zakasnio, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabrinuo zbog toga. Naposljetku je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i pošto ga je našao, požalio mu se na to što kasni. Džibril mu reče: ‘Mi ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi slika ili pas.’”³⁹⁴

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *“Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika.”*³⁹⁵

Slične hadise prenose Alija, Ebu Seid el-Hudri, Džabir b. Abdullah i neki drugi ashabi, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je postavljati slike na zidove, a danas je veoma rasprostranjeno ukrašavanje zidova slikama.

Drugo, meleki milosti ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze slike, pa samim tim ne mole Allaha da oprostí njenim ukućanima niti Ga mole da im ukaže Svoju milost.

Treće, samo meleki milosti ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika, za razliku od meleka zaduženih za čuvanje ljudi: oni se nikada od njih ne

³⁹² **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Buhari bez lanca prenosilaca. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 9/249, i *Taglikut-talik*, 4/424. Pa ipak, lanac prenosilaca ovog hadisa naveli su Et-Taberani, Ibn Asakir, El-Bejhaki i neki drugi muhadisi.

³⁹³ El-Buhari (5949) i Muslim (2106).

³⁹⁴ El-Buhari (5960). Aiša i Mejmunah prenijele su hadis sličnog značenja.

³⁹⁵ Muslim (2112).

odvajaju. Također, meleki kazne uvijek mogu doći do onih koje treba kazniti, kao i Melek smrti kada treba dušu uzeti. A Allah najbolje zna.

Četvrto, zabranjene su sve vrste slika, bez obzira da li su nacrtane rukom ili načinjene fotoaparatom.

Peto, zabranjeno je vješanje onih slika na kojima se nalaze živa bića.

Šesto, izlzanu sliku dopušteno je koristiti, tj. onu na kojoj se ne raspoznaje živo biće.

578. poglavlje

Zabranjeno je da muškarci šafranom³⁹⁶ boje odjeću ili dijelove tijela

Enes, radijallahu anhu, rekao je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muškarcima da se koriste šafranom.”³⁹⁷

Ammar b. Jasir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Meleki se ne približuju troma: lešu nevjernika, čovjeku koji se namirisao šafranom i džunupu dok se ne abdesti.”*³⁹⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Trojici se meleki ne približuju: džunupu, pijanom čovjeku i onome koji se namirisao šafranom.”*³⁹⁹

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda kako je jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na njemu odjeću premazanu šafranom, pa mu je rekao: *“To je odjeća nevjernikâ, nemoj je više oblačiti!”*

A u drugoj verziji stoji: *“Je li ti majka naredila da to obučeš?”* “Oprat ću odjeću”, rekoš Poslaniku, a on reče: *“Nego, nego je spali.”*⁴⁰⁰

³⁹⁶ Šafan je biljka od koje se dobija žuta boja, a koja ima različite svrhe.

³⁹⁷ El-Buhari (5846) i Muslim (2101).

³⁹⁸ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4180). Premda su prenosiooci ovog hadisa povjerljivi, njegov je lanac prekinut, jer Hasan el-Basri nije slušao hadise od Ammara, radijallahu anhu. Međutim, Abdurrahman b. Semura i Burejda b. el-Husajb prenose hadise koji pojačavaju ovaj, navedeni, ali i u njima postoje stanovite slabosti, kako je to objasnio El-Hejsemi u djelu *Medžmenz-zevid*, 5/156.

³⁹⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Bezzar (2930).

⁴⁰⁰ Muslim (28 i 2077).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da muškarci premažu tijelo ili odjeću šafranom, jer je to ženski parfem i njihov ukras.

Drugo, ova se zabrana odnosi samo na muškarce, a ženama je dopušteno da se ukrašavaju odjećom premazanom šafranom.

Treće, zabranjeno je muslimanu da oponaša žene i nevjernike, da bio sačuvao muževnost i svoju ličnost. To je tako, jer je muslimanski ummet poseban u svim pitanjima.

Četvrto, svi hadisi u kojima se dozvoljava upotreba šafrana izrečeni su prije zabrane njegove upotrebe; ovi potonji derogirali su prve.

579. poglavlje

Zabranjeno je sjede vlasi obojiti crnom bojom

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je na dan oslobođenja Meke doveden Ebu Kuhafa, Ebu Bekrov otac, potpuno sijede kose i brade, pa Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *“Obojite njegovu kosu i bradu, ali ne u crno.”*⁴⁰¹

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Ebu Bekr doveo svog oca Ebu Kuhafu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Meke, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, iz poštovanja prema Ebu Bekru, rekao: *“Zašto si zamarao starog čovjeka? Mogao sam ja njemu doći.”* Tada je Ebu Kuhafa, sasvim sijedi starac, prihvatio islam, i Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *“Obojite njegovu kosu i bradu, ali ne u crno.”*⁴⁰²

⁴⁰¹ Muslim (79 i 2102), preko Ebuz-Zubejra, koji ga je prenio neizravno, u svim lancima prenosilaca, ali ga pojačava hadis Enesa koji slijedi.

⁴⁰² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 3/160, Ibn Hibban (5472), Ebu Ja'la (2831), El-Hakim, 3/244, i neki drugi muhadisi, preko Muhammeda b. Seleme, koji prenosi od Hišama b. Hassana, on od Muhammeda b. Sirina, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu. El-Hakim tvrdi da ovaj hadis odgovara El-Buharijeve kriterije, u čemu ga je podržao Ez-Zchebi. Pa ipak, hadis je autentičan prema Muslimovim kriterijima, jer El-Buhari nije bilježio predanja od Muhammeda b. Seleme.

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovijestio sljedeće: *“Pred Sudnji dan pojavit će se ljudi koji će se kniti u sasvim crnu boju; oni neće osjetiti miris Dženneta.”*⁴⁰³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, poželjno je bojiti kosu, ali se treba razlikovati od sljedbenika Knjige, shodno hadisu koji je prenio Ebu Hurejra, radijallahu anhu, a u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Židovi i kršćani ne boje svoju kosu, pa postupajte suprotno njima.”*⁴⁰⁴ U drugoj verziji stoji: *“Bojite sijede vlasi i nemojte oponašati Židove i kršćane.”*⁴⁰⁵

Imam Eš-Ševkani je, u djelu *Nejlul-evtar*, 1/148, zapisao da je razlikovanje od Židova i kršćana razlog zbog kojeg je poželjeno kniti kosu i bradu.

Drugo, međutim, zabranjeno je bojiti sijede vlasi u crnu boju, na što upućuju navedeni hadisi.

580. poglavlje

Pokuđeno je svakodnevno uređivanje kose

Abdullah b. Mugaffel, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao od svakodnevnog mazanja i češljanja kose, ali je dopustio da se ona uređuje svako drugi dan.”⁴⁰⁶

⁴⁰³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4212), En-Nesai, 8/138, Ahmed, 1/273, El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3180), Et-Taberani (12254), Ibn Sa’d, u djelu *Et-Tabekat*, 1/441, El-Bejheki, 7/311, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilit-asar* (3699) i neki drugi muhadisi, preko Abdullaha, on od Abdulkerima el-Džezzerija, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa. Ibnul-Džezzeri naveo je ovo predanje u djelu *El-Mevduat*, 3/55, tvrdeći da je Abdulkerim b. Ebul-Muharik izmišljao hadise. No, on je u tome previdio, jer se radi o Abdulkerimu el-Džezzeriju, povjerljivom prenosioču; tako je na ovu sumnju odgovorio Ibn Hadžer u djelu *El-Kavlul-musedded*.

⁴⁰⁴ El-Buhari (5899) i Muslim (2103).

⁴⁰⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/261 i 499, Ibn Hibban (5473) i El-Begavi (3175), preko Muhammeda b. Amra, koji prenosi od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre.

⁴⁰⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4159), Et-Tirmizi (1756), En-Nesai, 8/132, Ahmed, 4/86, El-Begavi (3165), Ibn Hibban (5484) i neki drugi muhadisi. Hasan el-Basri nije izravno prenosio hadise. Sljedeći hadis potpora je ovom, navedenom.

Humejd b. Abdurrahman el-Himejri pripovijeda kako je sreo čovjeka koji je stalno bio uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poput Ebu Hurejre, pa taj ashab reče: “Zabranio nam je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, da se češljamo svaki dan, kao i da mokrimo u posudu u kojoj se kupamo.”⁴⁰⁷

Abdullah b. Šekik prenosi da je neki ashab bio zapovjednik u Egiptu, pa ga je posjetio neki njegov prijatelj i zatekao ga raščupane kose te ga upitao: “Zašto si tako raščupan, pa ti si zapovjednik!” “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrtao nas je od svakodnevnog dotjerivanja”, odgovorio je.⁴⁰⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokušeno je da čovjek svaki dan maže kosu uljem i češlja se, jer su ugodnost i raskošan život karakteristike onih koji pretjeruju.

Drugo, pa ipak, navedeni hadisi ne znače da se čovjek mora češljati striktno svako drugi dan. Drugim riječima, htjelo se reći da se u tome ne treba pretjerivati, a nije se htjelo odrediti vremenski period između dvaju češljanja.

El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna*, 12/83, kaže: “Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pretjerivanje u ugodnom i raskošnom životu, a u to spada pretjerano mazanje kose uljem i njezino njegovanje, te pretjerivanje u odjeći i hrani, a to je svojstveno barbarima. U svemu je tome naređena umjerenost, i to ne znači da treba biti nečist i neuredan – čistoća je dio vjere.”

Imam Es-Sindi, 8/132, zapisao je: “Ovdje se hoće kazati da je pokušeno svakodnevno njegovanje i uređivanje kose, a ne želi se reći da to treba činiti upravo svako drugi dan.”

⁴⁰⁷ U izvoru hadisa bilo je govora u prvom tomu.

⁴⁰⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je En-Nesai, 8/132, s vjerodostojnim lancem prenosilaca. Osim toga, ovaj su hadis zabilježili Ebu Davud (4160), En-Nesai, 8/185, i Ahmed, 6/22, s dobrim lancem prenosilaca, kao predanje Abdullaha b. Burejde, radijallahu anhu.

581. poglavlje

Zabranjeno je mijenjati Allahova stvorenja – uplitanjem tuđe kose u vlastitu, čupanjem obrva, tetoviranjem i pravljenjem razmaka među zubima

Uzvišeni Allah rekao je: “Oni se mimo Allaha ženskim kumirima klanjaju, a ne klanjaju se drugom do šejtanu-prkosniku, prokleo ga Allah! A on je rekao: ‘Ja ću se sigurno potruditi da preotmem za sebe određen broj Tvojih robova, i navodit ću ih, sigurno, na stranputice, i primamljivat ću ih, sigurno, lažnim nadama, i sigurno ću im zapovjediti pa će stoci uši rezati, i sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati!’ A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti!” (En-Nisa, 117-119)

Esma b. Ebu Bekr, radijallahu anha, pripovijeda: “Neka je jedna žena došla kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘Udala sam kćerku, ali ju je zadesila neka bolest pa joj je kosa opala; i zet govori da je više ne voli. Mogu li joj u njenu kosu upletiti tuđu?’ Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo ženu koja upliće tuđu kosu u svoju, i ženu koja traži da joj se tuđa kosa uplete u njenu.”⁴⁰⁹

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo ženu koja upliće tuđu kosu u svoju, i ženu koja traži da joj se tuđa kosa uplete u njenu; ženu koja tetovira, i ženu koja traži da joj se tetovira određeni dio tijela.”⁴¹⁰

Abdullah b. Məsud, radijallahu anhu, kaže: “Allah je prokleo one žene koje se bave tetoviranjem i one koje traže da ih se tetovira, žene koje čupaju dlaciće s lica i žene koje prave razmake među zubima radi ljepšeg izgleda. Dakle, to su one koje mijenjaju lik koji je stvorio Uzvišeni Allah. Pa zašto onda da ja ne proklinjem one koje je prokleo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem!? Ovo se nalazi i u Allahovoj knjizi: ‘Ono što vam Poslanik dadne – to uzmite!’” (El-Hašr, 7)⁴¹¹

Humejd b. Abdurrahman slušao je Muaviju, radijallahu anhu, u godini u kojoj je obavio hadž kako s minbera, dok uzima pramen kose koji je bio u ruci jednog njegovog čuvara, govori: “Gdje su vam učenjaci?! Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da zabranjuje

⁴⁰⁹ El-Buhari (5935) i Muslim (2122). Sličan hadis prenosi i Aiša, a zabilježili su ga El-Buhari i Muslim.

⁴¹⁰ El-Buhari (5937) i Muslim (2124). Sličan hadis prenosi Ebu Hurejra.

⁴¹¹ El-Buhari (5931) i Muslim (2125).

ovako nešto (uplitanje tuđe kose) rekavši: *'Sinovi Israilovi nastradali su onda kada su njihove žene počele uplitati tuđu kosu u svoju.'*⁴¹²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uplitanje tuđe kose.

Drugo, zabranjeno je tetoviranje bilo kojeg dijela tijela.

Treće, zabranjeno je čupanje dlaka iz tijela općenito, a ne samo obrva i dlačica s lica, osim dlačica ispod pazuha – one se čupaju, ili dlačica na stidnom mjestu – one se briju.

Četvrto, zabranjeno je pravljenje razmaka među zubima, tj. pravljenje međuprostora između sjekutića.

Peto, onaj koji pomaže da se čini ono što je zabranjeno snosit će posljedice isto kao što će ih snositi onaj nad kojim se čini određeni haram, pa stoga onaj koji tetovira i onaj čiji se dio tijela tetovira imaju isti grijeh.

Šesto, razlog svih ovih zabrana jeste činjenica da se time mijenja Allahovo stvaranje, a šejtanov je posao mijenjanje Allahovog stvaranja. Spomenuti prijestupi za sobom povlače Allahovo prokletstvo, što govori da se radi o zaista velikom grijehu.

582. poglavlje

Zabranjeno je obrijati samo jedan dio glave

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se obrije dio glave a drugi dio ostavi.⁴¹³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je obrijati samo jedan dio glave, bilo da se radi o odraslom muškarcu ili djetetu.

Drugo, sunnet je ili obrijati glavu u potpunosti ili pustiti kosu da raste, shodno hadisu koji je prenio Abdullah b. Omer, radijallahu anhu,

⁴¹² El-Buhari (5932) i Muslim (2127).

⁴¹³ El-Buhari (5921) i Muslim (2120).

da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog dječaka čiji je dio glave obrijan a dio nije, pa je zabranio da se to čini. Rekao je: *"Ti njegovu glavu u potpunosti obrije ili pustite njegovu kosu da raste."*⁴¹⁴

583. poglavlje

Zabranjeno je žigosati lice

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio udaranje po licu i njegovo žigosanje.⁴¹⁵

Isti ovaj ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio magarca čije je lice bilo žigosano pa je rekao: *"Allah je prokleo onoga ko ga je ovako žigosao."*⁴¹⁶

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio magarca obilježena lica pa je to osporio: *"Tako mi Allaha, životinje obilježavam samo na najmanje upečatljivim mjestima"*, potom je naredio da se njegov magarac žiguje na izbočinama iznad kukova. On je bio prvi koji je to učinio.⁴¹⁷

Enes, radijallahu anhu, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio magarca čije je lice bilo žigosano pa je rekao: *"Allah je prokleo onoga ko je ovo uradio."*⁴¹⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je žigosanje lica, bilo da se radi o ljudima ili o životinjama. To je veliki grijeh, njegov počinitelj zaslužuje prokletstvo.

Drugo, dopušteno je žigosati životinje na nekim drugim dijelovima tijela, ali ne na licu.

Treće, zabranjeno je udarati po licu.

⁴¹⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4195) i En-Nesai, 8/130.

⁴¹⁵ Muslim (2116).

⁴¹⁶ Muslim (2117).

⁴¹⁷ Muslim (2118).

⁴¹⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Bezzar (2065) i Et-Taberani u djelu *El-Mudžemul-ensat* (4292), preko Abdullaha b. el-Musenne, on od Sumame b. Abdullaha b. Enesa, a ovaj od Enesa.

584. poglavlje

Zabranjeno je čupati sijede vlasi

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a ovaj, opet, od svoga oca da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nemojte čupati sijede vlasi! Svakom čovjeku koji osijedi u islamu, sijede će vlasi biti svjetlo na Sudnjem danu.”*⁴¹⁹

U drugoj verziji stoji: *“Nemojte čupati sijede vlasi! Svakom čovjeku koji osijedi u islamu zbog svake će sijede vlasi Allah upisati dobro djelo i oprostiti jedan grijeh.”*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je čupati sijede dlake iz kose, brade, brkova ili s bilo kojeg drugog dijela tijela. Enes, radijallahu anhu, imao je običaj kazati: *“Nije preporučeno⁴²⁰ da čovjek čupa bijele vlasi iz kose i brade.”*⁴²¹

Drugo, sijede će vlasi biti svjetlo na ahiretu, a donose ugled i ukazuju na ozbiljnost na dunjaluku.

Treće, čupanje sijedih dlaka, na neki način, dovodi do obmane ljudi.

Četvrto, sijede su dlake opomena čovjeku da je ostario i da treba misliti na ahiret, napustiti grijehe i pripremati se za susret sa Gospodarom. Molimo Allaha da nas usreći.

585. poglavlje

Zabranjeno je puštanje brkova

Zejd b. Erkam, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Ne pripada nam onaj ko ne krati brkove.”*⁴²²

⁴¹⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4202), Et-Tirmizi (2821), En-Nesai, 8/136, i Ibn Madža (3721).

⁴²⁰ Pod izrazom *nije preporučeno* ashabi su podrazumijevali: zabranjeno je.

⁴²¹ Muslim (104 i 2341).

⁴²² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2761), En-Nesai, 1/15, 8/129-130, Ahmed, 4/366 i 368, Ibn Ebu Šejba, 8/564 i 565, El-Kudai, u djelu *El-Šihab* (356, 357 i 358), Ibn Hibban (5477), Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (5033-5036), El-Fesevi, u djelu *El-Marifetu vet-tarih*, 3/233, i neki drugi muhadisi, preko Jusufa b. Suhejba, koji prenosi od Habiba b. Jesara, a ovaj od Zejda b. Erkama.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Es-Sindi je, komentirajući ovaj hadis, zapisao u djelu *El-Hašija*, 8/130: "Ovaj hadis sadrži golemu prijetnju onome ko ne krati brkove i nosi poruku da nije od sljedbenika sunneta."

Drugo, puštanje brkova običaj je Židovâ, kršćanâ i vatropoklonikâ. Suprotstavljanje njima je obaveza, a oponašanje njihovih običaja zabluda je.

Treće, brkove ne treba pustiti da rastu duže od četrdeset dana. Tako je odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Enes je, radijallahu anhu, izjavio: "Kada je riječ o kraćenju brkova, podrezivanju noktiju, čupanju dlačica ispod pazuha i brijanju dlačica oko stidnog mjesta, određeno nam je da to činimo najmanje jedanput u četrdest dana."⁴²³ U drugoj verziji stoji da je tako odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Četvrto, brijanje brkova je novotarija, to je u suprotnosti s praksom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ispravnih prethodnika. Brkovi se krata tako da se u potpunosti podreže onaj dio koji prelazi usne.

Govoreći o kraćenju brkova, Malik b. Enes rekao je: "Treba istući onoga ko brije brkove. U hadisima se ne zahtijeva brijanje brkova već se zahtijeva podrezivanje onog što prelazi usne. Brijanje brkova je novotarija koja prije nije bila prisutna."⁴²⁴

586. poglavlje

Nepoželjno je imati predugu kosu

Vail b. Hudžr pripovijeda: "Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a imao sam dugu kosu. Pošto me vidio, rekao je: *'Zlo, zlo!'* Potom sam se vratio kući i skratio kosu. Kada sam mu došao sutradan, rekao je: *'Ja se nisam uznemirio zbog onog jučer, ali ovako je ljepše.'*"⁴²⁵

Sehl b. el-Hanzala prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Divan li je čovjek: Harim el-Esedi! Eh, još samo da nema predugu*

⁴²³ Muslim (258).

⁴²⁴ Zabilježio ga je El-Bejheki, 1/151.

⁴²⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3636), En-Nesai, 8/135, i Ibn Madža (4190).

kosu i da mu ogrtač ne pada preko članaka.” Kada je Harim saznao da je Božiji Poslanik to rekao, odmah je skratio kosu do ušiju i podigao ogrtač do pola potkoljenice.⁴²⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nepoželjno je imati predugu kosu.

Drugo, dužina Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, kose bila je između ušiju i ramena, što je potvrđeno predanjima koja prenose Enes i Aiša, radijallahu anhum.

Treće, El-Begavi je u djelu *Šerbus-sunna*, 12/101, rekao: “Muškarci ne trebaju imati predugu kosu, a žene trebaju imati kosu čija dužina prelazi ramena.”

587. poglavlje

Zabranjeno je vezanje brade⁴²⁷

Šujejm b. Bejtan prenosi da je čuo kako Ruvejfi b. Sabit pripovijeda da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*O Ruvejfi, možda ćeš nakon mene mnogo poživjeti, zato obavijesti ljude da se Muhammed odriče svakoga ko zaveže svoju bradu, svakoga ko okati metalnu žicu na vrat svoje deve i svakoga ko se nakon fiziološke potrebe očisti životinjskim izmetom ili životinjskom kosti.*”⁴²⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je vezati bradu, da se skupi i skvrči, ili da se ispreplete, kako to rade barbari.

⁴²⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4089), Ahmed, 4/179-180, i El-Hakim, 4/183. U svom djelu *Behdžetun-nažirîn*, 2/94, objasnio sam da je lanac prenosilaca ovog hadisa dobar.

⁴²⁷ To je vrsta liječenja brade kada se ona skupi i skvrči. To je u suprotnosti sa sunnetom kada je riječ o njenom češljanju. Neki kažu da se hadis odnosi na usukivanje brade zbog oholosti i radi dopadljivosti, što je praksa nearapa, a postoje i neka druga tumačenja hadisa, a Allah, opet, najbolje zna.

⁴²⁸ En-Nesai, 8/135, Ebu Davud (36), imam Ahmed, 4/108, i neki drugi muhadisi, preko Ajaša b. Abbasa, o on od Šujejma. Rekao sam: ovaj je lanac vjerodostojan. Ebu Davud (37) zabilježio ga je i kao predanje Abdullaha b. Amra, također s vjerodostojnim lancem.

588. poglavlje

Zabranjeno je da muškarci nose zlato

Ibn Ebu Lejla pripovijeda da je Huzejfa bio u Medainu, pa je jednom prilikom zatražio vode i predstojnik mu je donio srebreći pehar; Huzejfa ga je bacio na njega i rekao: "Bacio sam ovaj pehar na njega samo zato što sam mu zabranio da donese srebreći pehar, a on me nije poslušao! Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je oblačenje odjeće od svile i brokata, i pijeće iz zlatnih i srebrenih posuda. Rekao je: *'To pripada nevjernicima na dunjaluku, a vama na ahiretu.'*"⁴²⁹

El-Bera, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero, a zabranio sedmero. Naredio nam je slijeđenje džezze, obilaženje bolesnika, odazivanje na veselje, pomaganje onima kojima je učinjena nepravda, održavanje date zakletve, otpozdravljanje i nazdravljanje onome ko kihne. A zabranio nam je upotrebu srebrenih posuda, zlatnih prstenova, svile, brokata, laneno-svilenu odjeću i grubi brokat."⁴³⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se nosi zlatni prsten.⁴³¹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio zlatni prsten na ruci nekog čovjeka pa ga je skinuo i bacio. Rekao je: "*Zar uzimate džebennemsku žerku i stavljate je na svoje ruke!?*" Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao, a ja sam sugerirao onom čovjeku: "Uzmi prsten i prodaj ga." "Ne, tako mi Allaha", reče on, "nikada neću uzeti ono što je bacio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."⁴³²

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je oblačenje odjeće protkane svilom i one koja je obojena šafranom, nošenje zlatnog prstenja i učenje Kur'ana na rukuu."⁴³³

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio prsten od zlata i nosio ga tako da dragi kamen bude smješten u unutrašnjosti šake. Ljudi su činili isto što i on. Nakon određenog vremena, sjeo je na minber, skinuo ga te

⁴²⁹ El-Buhari (5831) i Muslim (5 i 2067).

⁴³⁰ El-Buhari (1239) i Muslim (2066).

⁴³¹ El-Buhari (5864) i Muslim (2089).

⁴³² Muslim (2090).

⁴³³ Muslim (2078).

rekao: “Nosio sam ovaj prsten tako da dragi kamen dođe u unutrašnjost šake”, potom ga je bacio rekavši: “Tako mi Allaha, nikada ga neću staviti na ruku.” Tada su i ljudi pobacali svoje prstenje.⁴³⁴

Ebu Sa'leba el-Hušeni, radijallahu anhu, kazuje: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao je zlatni prsten na mojoj ruci pa sam ga sakrio u nekakvu granu koju sam nosio. Potom sam ga bacio tako da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije primijetio. Kada je ponovo pogledao, prstena više nije bilo, na šta on reče: *Možda smo ti bol nanijeli!*”⁴³⁵

Salim b. Ebul-Dža'd prenosi od jednog hrabrog čovjeka da je rekao: “Vidio me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako nosim zlatni prsten, pa mi je naredio da ga bacim. Bacio sam ga i nikada ga više nisam stavio.”⁴³⁶

Slične hadise prenose Omer, Imran, Abdullah b. Amr, Burejda i Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadisi dokazuju da je muškarcima zabranjeno nositi zlato, a posebno zlatni prsten.

Drugo, derogiran je hadis u kojem stoji da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio zlatni prsten. Komentirajući Ibn Omerov, radijallahu anhu, hadis, El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 12/57-58, kaže: “Ovaj hadis sadrži dva propisa koji su kasnije promijenjeni: prvo, nošenje zlatnog prstena – kasnije je nošenje zlata zabranjeno muškarcima; i, drugo, nošenje prstena na desnoj ruci – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslije je prsten nosio na lijevoj ruci.” I Ibn Hadžer, 10/318, rekao je da je derogirano nošenje zlatnog prstena.

Treće, dopušteno je trgovati zlatnim prstenjem, stoga su neki ashabi preporučili onom čovjeku: “Uzmi prsten i prodaj ga.”

⁴³⁴ El-Buhari (5868) i Muslim (2091), i ovo je njegova verzija.

⁴³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/171, Ahmed, 4/195, Ibn Sa'd, 7/416, i Ebu Nuajm, u djelu *Abbaru Asbehan*, 1/400, od En-Numana b. Rašida, koji prenosi od Ez-Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, a ovaj od Ebu Salebe. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je En-Numan imao slabo pamćenje. El-Muhamilija (501) zabilježio je hadis koji pojačava ovaj, navedeni i on je autentičan iako nije spomenuto ime ashaba: to nije mahana zbog koje se hadis odbacuje. Ili je Poslanik rekao: “*Možda smo ti štetu nanijeli!*”

⁴³⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 4/260.

589. poglavlje

Pokuđeno je nositi prsten na kažiprstu i na srednjem prstu

Alija, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeće: “Allahov mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘O *Alija*, traži od Allaba uputu i istinu’, i zabranio mi je da nosim prsten na kažiprstu i na srednjem prstu.”⁴³⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne treba nositi prsten na kažiprstu i na srednjem prstu.

Drugo, prema nekim hadisima, prsten se nosi na desnoj ruci, a prema drugim hadisima, na lijevoj ruci. O ovom pitanju postoji veliko razilaženje, kao što tvrdi Ibn Hadžer, 10/327. Čini se da je dopušteno i jedno i drugo, što je stav i šejha El-Albanija, o čemu je govorio u djelu *Mubtesaruš-šemail*, str. 62.

590. poglavlje

Zabranjeno je nositi prsten napravljen od čistog željeza

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a on, opet, od svog oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio zlatni prsten kod nekog od ahaba, što mu nije odobrio pa ga je on bacio. Potom je isti ovaj ashab počeo nositi prsten od željeza, na što mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*I to je zlo. To će nositi stanovnici Vatre!*” Na to je ovaj ashab bacio prsten te je počeo nositi prsten od srebra, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mu zbog toga prigovorio.⁴³⁸

⁴³⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga En-Nesai, 8/177, 194, Ibn Madža (3648), Ahmed, 1/78, 109, 134 i 138, Ibn Hibban (5502) i neki drugi muhadisi. Glavni dio ovog hadisa zabilježio je imam Muslim (65 i 2078).

⁴³⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *Edebul-mufred* (1041) i Ahmed, 2/163. Ovaj je hadis prenesen i drugim lancem prenosilaca, a zabilježio ga je Ahmed (6977). U ovom se lancu prenosilaca nalazi Abdullah b. Muemmel, a on je bio slabog pamćenja. Slične hadise prenose Omer, Burejda i Džabir, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nositi prsten od željeza, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio da je takav prsten gori od zlatnog. Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, jednom je prilikom vidio zlatni prsten na ruci nekog čovjeka, pa mu je naredio da ga baci. Zijad mu reče: “O vladaru pravovjernih, moj je prsten od željeza!” “To je još gore”, kaza Omer.⁴³⁹

Ovo je stav i imama Malika, jer Ibn Vehb prenosi da mu je imam Malik u vezi s prstenjem od željeza i bakra rekao: “Još uvijek slušam da je željezno prstenje zabranjeno, a ostalo nije.”⁴⁴⁰ Ovo mišljenje dijele imami Ahmed i Ishak b. Rahavejh, kako to stoji u djelu *Mesailul-Mervezi*, str. 424.

Ishak b. Mensur el-Mervezi upitao je imama Ahmeda: “Je li zabranjeno nositi prsten od zlata ili prsten od željeza?” “Da, tako mi Allaha, to je zabranjeno”, odgovorio je imam Ahmed; Ishak je to prihvatio kao ispravno.

Drugo, El-Buhari i Muslim zabilježili su predanje u kojem Sehl b. Sa'd pripovijeda da se neka žena ponudila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, za brak i, kad se vidjelo da nema potrebe za njom, neki je čovjek zatražio da Poslanik njega oženi istom tom ženom, ali nije imao ništa da joj dadne kao mehr. Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: “*Dadni joj bilo šta, pa makar se radilo o željeznom prstenu.*” Naime, ovo predanja nije dokaz da je dopušteno nositi željezni prsten, kao što to tvrdi Ibn Hadžer, 10/323: “Neki učenjaci ovim hadisom dokazuju da je dopušten željezni prsten, ali oni nisu u pravu. Naime, činjenica da je dopušteno posjedovanje željeznog prstena ne znači da je dopušteno njegovo nošenje. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovatno je mislio na to da ona žena uzme željezni prsten pa da ga proda.”

Na ovo ukazuje i činjenica da je nošenje zlatnog prstenja zabranjeno muškarcima, ali ga je dopušteno prodati, o čemu smo već govorili.

Treće, kada je riječ o hadisu Muajkiba, radijallahu anhu, koji tvrdi da je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten bio od savijenog željeza i da je na njemu bilo i srebra⁴⁴¹, on nije oprečan hadisu koji smo

⁴³⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Abdurrezzak (19473) s vjerodostojnim lancem prenosilaca, i Ibn Vehb (591, 592, 595) s drugim lancima prenosilaca u kojima ima slabosti.

⁴⁴⁰ Vidjeti: *Eldžami* (601), imama Ibn Vehba. Lanac prenosilaca ovog predanja vjerodostojan je.

⁴⁴¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4224) i En-Nesai, 8/175.

naveli na početku poglavlja, jer se zabrana odnosi samo na prsten od čistog željeza. Ovo je zaključio Ibn Hadžer, 10/323.

Četvrto, a što se tiče hadisa Ebu Seida el-Hudrija u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na pitanje od čega će se napraviti prstenje odgovorio: *“Od željeza, srebra ili zlata”*, on je slab, prema mišljenu hafiza Ibn Redžeba i šejha El-Albanija.

591. poglavlje

Zabranjeno je hodati u jednoj cipeli

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Neka niko od vas ne hoda u jednoj cipeli; neka ide bos ili neka obuče obje cipele.”*⁴⁴²

On također prenosi i ovaj hadis: *“Ako vam pukne pertla na jednoj cipeli, nemojte hodati u drugoj dok onu ne popravite.”*⁴⁴³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, također, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se hoda u jednoj cipeli. Rekao je: *“Zaista, šejtan hoda u jednoj cipeli.”*⁴⁴⁴

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: *“Ako vam pukne pertla na jednoj cipeli, nemojte hodati u drugoj sve dok onu ne popravite, nemojte hodati u jednoj papuču, ne jedite lijevom rukom, nemojte se umotavati u jednodijelnu odjeću i nemojte se umotavati u odjeću izlažući stidno mjesto pogledima ljudi.”*⁴⁴⁵

Sličan hadis prenosi Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je hodati u jednoj cipeli; to je šejtanova praksa.

⁴⁴² El-Buhari (5856) i Muslim (68 i 2097).

⁴⁴³ Muslim (2098).

⁴⁴⁴ Zabilježio ga je Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (1358). Lanac prenosilaca ovog hadisa vjerodostojan je, kako je to objasnio šejh El-Albani, u djelu *Silsiletul-ehadis-sabiha* (348), gdje je zapisao: “Et-Tahavijevo zalaganje zaista je veliko i jedinstveno: sačuvao nam je ovaj hadis, s vjerodostojnim lancem prenosilaca, dok postoje desetine drugih knjiga u kojima se on nalazi, ali ti lanci nisu prihvatljivi.” Hvala Allahu, Koji je poslao ljude koji će sačuvati sunnet. Ovo je dokaz da hadiske zbirke ne mogu jedne bez drugih jer jedne druge dopunjuju. A Allah najbolje zna.

⁴⁴⁵ Muslim (71 i 2099).

Drugo, hodanje u jednoj cipeli suprotno je razlogu zbog kojeg je propisano da se hoda u cipelama, a to je zaštita od raznih neugodnosti poput trnja i tome slično. Stoga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio obuvenog čovjeka s jahačem. Ukoliko ostane samo jedna noga, onda pješak mora drugu čuvati, a na jednoj ići. On tada hoda neuobičajenim hodom, može lahko posrnuti, što vodi gubljenju dostojanstva. Naime, neko bi mogao pomisliti da je umno poremećen, pa bi mu se mogao i narugati.

Treće, ako dođe do oštećenja jedne cipele, ne treba ići u drugoj nego se treba potruditi da se popravi oštećena.

Četvrto, isto važi i za papuče i nije dopušteno hodati u jednoj papuču, shodno Džabirovom hadisu.

Peto, pod ovaj propis potpada sva neparna odjeća, jer osnova je da svi udovi budu podjednako pokriveni. To je pravo našeg tijela kod nas, a svakome se njegovo pravo mora dati.

Šesto, hadisi u kojima se govori o tome da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hodao u jednoj cipeli, nisu autentični.

Sedmo, činjenica da je Aiša osporila Ebu Hurejri ono što je prenio o ovome, ukazuje na to da informacija o zabrani nije doprla do nje.

Osmo, to što se prenosi da su neki ispravni prethodnici ponekad hodali u jednoj cipeli nije dokaz da je to dopušteno, jer je u suprotnosti sa sunnetom. Moguće je da do njih nije doprla zabrana, ili su hodali nakraće kako bi popravili oštećenu cipelu.

592. poglavlje

Pokuđeno je obuvati se stojeće

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se čovjek obuva stojeći.”⁴⁴⁶

⁴⁴⁶ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4135). U lancu prenosilaca ovog hadisa postoji slabost: Ebuz-Zubejr koristio se tedlisom i nije ovaj hadis od Džabira izravno prenio. Međutim, postoje hadisi koji ga pojačavaju, a prenose ih Ibn Omer, Enes i Ebu Hurejra, radijallahu anhum. Šejh El-Albani razmatrao je ove hadise u djelu *Silsiletul-ehadis-sahiha* (719) te zaključio da je navedeni hadis autentičan na osnovu svih lanaca prenosilaca.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je obuvati se stojeći; pohvalno je to činiti sjedeći.

Drugo, imam El-Munavi, u djelu *Fejdul-Kadir*, 6/341, ostavio je sljedeći zapis: “Ovaj je hadis zapravo preporuka, jer je obuvanje sjedeći lakše i prikladnije. Et-Tibbi i neki drugi učenjaci mišljenja su da se ova zabrana odnosi samo na onu obuću čije obuvanje zahtijeva napor, poput patika i cipela, ali ne i na obuvanje cokula ili nanula.”

56. LIJEPO OPHOĐENJE

593. poglavlje

Zabranjeno je kidanje rodbinskih veza i činjenje nepravde

Svevišnji Allah rekao je: "Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinsk veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio." (Muhammed, 22, 23)

Džubejr b. Mutim, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je izjavio: "U Džennet neće ući onaj koji kida rodbinske veze."⁴⁴⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nakon što je Allah stvorio ljude, rodbinska veza rekla je: 'Ovo je mjesto gdje Ti se utječem od prekidanja rodbinskih veza!' 'Jeste', rekao je Allah, 'hoćeš li biti zadovoljna ako budem ukazivao pažnju onome koji bude na tebe pažio, a da prekinem vezu s onim ko tebe bude prekidao?' 'Hoću, Gospodaru!' odgovorila je. 'Neka tako i bude!', rekao je Allah." Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako želite, čitajte Allahove riječi: 'Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinsk veze kidali?'"⁴⁴⁸

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: "Rodbinska veza je korijen, pa ko na nju bude pažio, i ja ću na njega paziti, a ko je bude prekidao, ja ću s njim vezu prekinuti!"⁴⁴⁹

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: "Ko prekine rodbinske veze ili se lažno zakune, još za života stići će ga posljedice toga grijeha."⁴⁵⁰

Ebu Bekra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Od činjenja nepravde i kidanja rodbinskih veza, nema grijeha koji ubrzava kaznu na dunjaluku, a, usto, iziskuje kaznu na ahiretu."⁴⁵¹

⁴⁴⁷ El-Buhari (5984) i Muslim (2556).

⁴⁴⁸ El-Buhari (5987) i Muslim (2554).

⁴⁴⁹ El-Buhari (5989) i Muslim (2555).

⁴⁵⁰ **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sabiha* (1121).

⁴⁵¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *Edebul-mufred* (67), Ibnul-Mubarek, u djelu *Ez-Zuhd* (724), Ebu Davud (4902), Et-Tirmizi (4511), Ibn Madža (4211), Ahmed, 5/36, 38, El-Hakim, 2/356, 4/162-163, i neki drugi muhadisi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prekidati rodbinske veze.

Drugo, prekidanje rodbinske veze uzrok je okretanju leđa, međusobnom izbjegavanju i remećenju reda na Zemlji.

Treće, onoga koji prekida rodbinske veze čeka bolna patnja još na dunjaluku, a nedaće, tuga i polaganje računa na ahiretu.

Četvrto, kazna za sve grijeha može da bude odgođena, ali za dva spomenuta grijeha bude požurena još na ovom svijetu.

Peto, nepravda uništava samo onoga ko je nepravedan, shodno riječima Uzvišenog: "...nepravda koju činite da biste u životu na ovom svijetu uživali – samo vama šteti..." (Junus, 23)

594. poglavlje

Zabranjeno je biti neposlušan roditeljima

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Zaista vam je Allah zabranio neposlušnost prema majkama, zakopavanje živih djevojčica, uskraćivanje onoga što morate dati i traženje onoga što vam ne pripada; a mrži pri vama tri stvari: čula-kazala, bespotrebno neumjesno zapitkivanje i rasipanje imetka."*⁴⁵²

Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta upitao sljedeće: *"Hoćete li da vas izvijestim o najvećim grijesima?"* "Hoćemo, Allahov Poslaniče", odgovoriše, a on reče: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, neposlušnost prema roditeljima"*, bio je naslonjen pa sjede i dodade: *"...i lažno svjedočenje"*, ponavljajući to toliko da smo rekli: *"Da hoće prestati!"*⁴⁵³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Propao je i nastradao, i, opet, propao je onaj koji doživi starost jednog ili oba roditelja, a ne zasluži Džennet čineći im dobročinstvo."*⁴⁵⁴

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Tri kategorije ljudi neće ući u Džennet, niti će*

⁴⁵² El-Buhari (5975) i Muslim (12 i 1715).

⁴⁵³ El-Buhari (5976) i Muslim (87).

⁴⁵⁴ Muslim (2551).

*ih Allah uopće pogledati na Sudnjem danu: onoga ko je neposlušan roditeljima, ženu koja oponaša muškarce i onoga ko nije ljubomoran.*⁴⁵⁵

Enes, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *“Dva su grijeha za koje se kazna požuruje još na dunjaluku: nasilje i neposlušnost prema roditeljima.”*⁴⁵⁶

Sličan hadis prenosi Abdullah b. Amr, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, neposlušnost prema roditeljima jedan je od velikih grijeha, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljio se ovdje spominjanjem majke jer je njezino pravo kod djece veće, a dobročinstvo prema njoj obaveznije od dobročinstva prema ocu.

Drugo, onaj ko je neposlušan prema svojim roditeljima zaslužuje kaznu i na oba svijeta.

595. poglavlje

Zabranjeno je vrijeđanje

Ebu Džurejj Džabir b. Selim, radijallahu anhu, pripovijeda: *“...a on reče: ‘Nemoj grditi nikoga.’ Od tada nikada nisam izgrdio ni slobodnog čovjeka ni roba ni životinju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavi dalje: ‘Nemoj nijedno dobročinstvo smatrati bezazlenim, pa makar se radilo o prijatnom, umilnom razgovoru s drugim muslimanom! Podigni svoj ogrtač do pola potkoljenice ili barem do članaka, čuvajući se da ti ogrtač ne padne ispod članaka, jer je to oholost, a Allaha ne voli oholost. Ako te neko bude grdio i prigovarao ti zbog nečega što je pri tebi, ti njega nemoj grditi zbog onoga što je pri njemu – on će snositi posljedice toga.’”*⁴⁵⁷

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao: *“Ako te neko vrijeđa zbog onoga što je*

⁴⁵⁵ O izvorima hadisa bilo je govora.

⁴⁵⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Hakim, 4/177, i ocijenio ga autentičnim, a s time se slaže i Ez-Zchebi. Ovaj je hadis je autentičan prema Muslimovim kriterijima.

⁴⁵⁷ O izvorima hadisa bilo je govora.

*pri tebi, ti ne vrijeđaj njega zbog onoga što znaš o njemu! Postupiš li tako, zaslužit ćeš nagradu, a on će ponijeti grijeh.*⁴⁵⁸

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Vrijeđanje muslimana grijeh je, a borba protiv njega nevjerstvo je."*⁴⁵⁹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Grijeh za vrijeđanje piše se onome ko je prvi počeo vrijeđati, sve dok onaj drugi ne pređe granice pristojnosti."*⁴⁶⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je vrijeđati muslimana, a onaj ko to čini grešnik je.

Drugo, ako te neko vrijeđa i grdi, ti mu nemoj uzvratiti – on će ponijeti i tvoj i svoj grijeh.

Treće, onaj kojem je učinjena nepravda nije grešan ako uzvratí istom mjerom, ali da bude pravedan i da ne prelazi granice pristojnosti. Međutim, malo je onih koji se mogu strpiti; to mogu samo oni koje Allah sačuva i smiluje im se.

Četvrto, ako se čovjek koji je uvrijeđen strpi, smatra se da je pobijedio, a onaj koji ga je vređao uzeo je njegovo pravo i snosi grijeh zbog toga što je prvi počeo.

596. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek bude uzrok da neko vrijeđa njegove roditelje

Uzvišeni Allah rekao je: "Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!' – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim." (El-Isra, 23)

⁴⁵⁸ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibn Muni, kao što stoji u djelu *El-Džamius-sagir*, Es-Sujuti ga je ocijenio dobrim, a to je potvrdio i El-Munavi, u djelu *Fejdul-Kadir*, 1/372, rekavši: "Hadis je dobar jer se ne može prigovoriti njegovim prenosiocima." Šejh El-Albani uvrstio ga je u autentične hadise, u djelu *Sahihul-Džami* (594).

⁴⁵⁹ El-Buhari (48) i Muslim (64).

⁴⁶⁰ Muslim (2587).

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“U najveće grijehe spada proklinjanje vlastitih roditelja.”* “Allahov Poslaniče”, upitao je neko, “kako čovjek može proklinjati vlastite roditelje?” *“Tako što pogrdno spomene nečijeg oca, pa onaj pogrdno spomene njegova oca, i što mu pogrdno spomene majku, pa onaj pogrdno spomene njegovu majku”*, odgovorio je Božiji Poslanik.⁴⁶¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko bude uzrok nečemu, dopušteno mu je i pripisati negativno djelo koje je učinjeno. Zato mu je u navedenom hadisu pripisano proklinjanje vlastitih roditelja, jer je sam to izazvao.

Drugo, ako u najveće grijehe spada to da čovjek bude uzrok proklinjanja roditelja, još je veći grijeh ukoliko se oni jasno i otvoreno proklinju.

Treće, ko učini nešto što vodi u zabranjeno, to mu postaje zabranjeno iako nije imao namjeru učiniti ono što je zabranjeno.

Ovaj je hadis temelj kada je riječ o preventivnom sankcioniranju, i u skladu je s kur'anskim ajetom: “Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, klanjaju, da ne bi i oni nepravедno i ne misleći šta govore Allaha grdili.” (El-En'am, 108)

597. poglavlje

Neosnovane tvrdnje loše su sredstvo

Ebu Mesud radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je o neosnovanim tvrdnjama rekao: *“Loše su tvrdnje sredstvo.”*⁴⁶²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam El-Hattabi, u djelu *Mealimus-sunen*, 7/266-267, zapisao je sljedeće: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio je tvrdnju

⁴⁶¹ El-Buhari (5973) i Muslim (90).

⁴⁶² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (762), Ibnul-Mubarek, u djelu *Ez-Zuhd* (377), Ebu Davud (4972) i Ahmed, 4/119 i 5/401. Ili je ovaj hadis prenio Huzejfa b. el-Jeman.

sa sredstvom ostvarivanja određenih ciljeva. Tvđenje da se nešto prenosi treba izbjegavati; prenosi se ono što je sigurno i od povjerljivih ljudi.” Slično ovome rekao je i El-Begavi, 12/362.

Drugo, Et-Tahavi je u djelu *Muškilul-asar*, 1/174-176, rekao: “Sintagmu *oni tvrde* u Kur’anu nalazimo samo u negativnom kontekstu, kao, naprimjer: ‘Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni’ (Et-Tegabun, 7). Dakle, ovako su se izražavali oni ljudi koji su iznosili laži na Allaha. Zato je vjerniku zabranjeno da oponaša nevjernike i one koji su ukoreni. Vjernicima je preče da slijede i oponašaju one koji su ih u vjeri pretekli, koji su radili dobra djela i samo istinu govorili. Njih je Allah pohvalio i zadovoljan je njima. Od Njega uputu tražimo.”

598. poglavlje

Zabranjeno je reći: “Ljudi će nastradati!”

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alehi ve sellem, rekao: “*Kada neko kaže da će narod nastradati, taj je najveći stradalnik.*”⁴⁶³

U drugoj verziji stoji: “*...on je jedan od onih koji su najveći stradalnici.*”⁴⁶⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je izjaviti da će ljudi nastradati, da bi se omalovažili i potcijenili, i da bi, usto, čovjek istaknuo svoju prednost nad njima.

Drugo, dopušteno je požaliti se na stanje naroda u jednom vremenu, jer to je bila praksa vjerovjesnikâ, ashabâ i učenjakâ, o čemu sam govorio u knjizi *En-Nuket*.

U vezi s tim, imam Malik kaže: “Ukoliko se kaže: ‘Ljudi će nastradati’ iz žaljenja za manjkom vjerske svijesti kod naroda, nema smetnje, ali, ako je cilj da čovjek sebe istakne a ostali svijet potcijeni, onda je to zabranjeno reći.”⁴⁶⁵

⁴⁶³ Muslim (2623).

⁴⁶⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Nuajm, u djelu *Hil’jetul-evlija*, 7/141, od Sufjana, on od Suhejla, koji prenosi od svog oca, a on od Ebu Hurejre.

⁴⁶⁵ Zabilježio ga je Ebu Davud (4983) s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

En-Nevevi je odobrio ovo Malikovo zaključivanje. Rekao je: “Ovo Malikovo zaključivanje preneseno je s ispravnim lancem prenosilaca i najljepše je i najsazetije što je rečeno o ovome. A zar nije dovoljno to što je ovo promišljanje – promišljanje imama Malika, Allah njime bio zadovoljan.”⁴⁶⁶

599. poglavlje

Zabranjeno je reći: “Zlo mi je!”

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Neka niko od vas ne kaže: ‘Zlo mi je!’, već neka kaže: ‘Muka mi je!’”*⁴⁶⁷

Isti hadis prenio je i Sehl b. Hunejf.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je koristiti negativne izraze kada se želi opisati stanje muslimana, već treba birati ljepše i blaže izraze.

Drugo, lijepo ponašanje temelj je islama, pa musliman mora znati kako da se odnosi prema Gospodaru, drugim stvorenjima i prema samome sebi.

Treće, poželjno je promijeniti ružno ime i napustiti negativne izraze o ma čemu se radilo.

Četvrto, čovjek ne treba opisivati sam sebe ružnim izrazima, Allah to ne voli. Ko učini ono što je On zabranio, na taj način pomaže šejtanu protiv sebe.

⁴⁶⁶ Vidjeti: *Sabihul-ezkari ve daifuh*, 2/870.

⁴⁶⁷ El-Buhari (6176) i Muslim (2250).

600. poglavlje

Zabranjeno je reći da je neko vladar svih vladara

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: *"Allahu će na Sudnjem danu biti najmrže ime onog čovjeka kojeg se zvalo Vladar vladarâ."*⁴⁶⁸

Sufjan b. Uejna rekao je: "Sintagma *vladar vladarâ* isto je što i sintagma *šah nad šahovima*."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko sebi dadne ovaj nadimak, koji je spomenut u hadisu, ili mu ga neko drugi dadne – spada među najponiženije i najbezvrednije ljude kod Allaha.

Drugo, zabranjeno je nekome nadjenuti koje Allahovo ime ili opisati čovjeka nekim Božijim svojstvom. U Muslimovoj verziji stoji: *"Čovjek na koga će Allah biti najviše ljut i koji će biti u najgorem položaju na Kijametskom danu jeste onaj koji sebe nazove Vladarem vladarâ – Allah je jedini vladar!"*

Treće, ljude je zabranjeno karakterizirati uzvišenim osobinama i nazivati veličanstvenim nadimcima koje zasluđuje isključivo Gospodar svih svjetova, kao, naprimjer, sintagme *Njegovo Visočanstvo*, *Njegovo Veličanstvo* i tome slično, a što se upotrebljava za vladare.

Četvrto, također je zabranjeno kazati da je neko sudija svih sudija, nego treba reći: najbolji sudac. A Allah najbolje zna.

601. poglavlje

Zabranjeno je grešnika i licemjera osloviti sa gospodine

Burejda, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu zlejši ve sellem, rekao: *"Ne govorite licemjeru: 'Gospodine!' Ako vam je on gospodin, znajte da ste već izazvali Allahovu srdžbu."*⁴⁶⁹

⁴⁶⁸ El-Buhari (6205 i 6206) i Muslim (2143).

⁴⁶⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (760), Ebu Davud (4977) i Ahmed, 5/346-347.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uvažavati i riječima poštovanja se obraćati grešnicima, licemjerima i novotarima.

Drugo, muslimansko društvo ne bi trebalo dopustiti licemjerima da se uvuku u institucije koje upravljaju muslimanima, jer će to oslabiti položaj muslimanâ i izazvati Allahovu srdžbu. Licemjeri trebaju biti poniženi i na marginama društvenih zbivanja, zbog toga što se suprotstavljaju Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

602. poglavlje

Zabranjeno je za grožđe reći da je plemenito voće

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Oni govore: ‘Vinova loza daje plemenito voće’ – plemenito je srce vjernika.”*⁴⁷⁰

U drugoj verziji stoji: *“Neka niko od vas ne govori: ‘Vinova loza daje plemenito voće’ jer je plemenit samo musliman.”*

Vail b. Hudžr, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ne govorite: ‘Plemenita vinova loza’ već recite: ‘Grana vinove loze.’”*⁴⁷¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je za grožđe reći da je plemenito voće, jer se vino suzbija suzbijanjem njegovog imena, koje duši daje užitak. Naime, predislamski su Arapi vjerovali da vino pobuđuje plemenitost i podstiče na darežljivost.

Drugo, nije dopušteno zabranjene stvari nazivati imenima kojima ih se uljepšava, a čemu duše zapravo teže. O tome je već bilo govora.

Treće, Ibn Kajjim el-Dževzija, u čuvenom djelu *Zadul-mead*, 4/369, zapisao je sljedeće: “Kada se radi o ovome, treba skrenuti pažnju na dvije stvari: prvo, Arapi su imali običaj da vinovu lozu nazivaju plemenitom zbog dobra i koristi koju u sebi sadrži, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odobrio da se lijepa imena nadijevaju onome od čega se

⁴⁷⁰ E]-Buhari (6183) i Muslim (7 i 2247).

⁴⁷¹ Muslim (2248).

proizvode opojna pića, koja su majka svih zala; i, drugo, ljudi nazivaju vinovu lozu plemenitom zbog mnogih koristi koju u sebi sadrži, a vjernik, zbog svoje dobrote, darežljivosti i bogobožnosti, preči je da ga se oslovi kao plemenitog.” O tome je ovaj islamski autoritet govorio u djelu *Tehzibus-sunen*, 7/268-272.

603. poglavlje

Zabranjeno je prepirati se, zavidjeti, mrziti druge ljude, prekidati prijateljske odnose i uhoditi muslimane

Sveznajući Allah rekao je: “O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge!” (El-Hudžurat, 12)

Ez-Zubejr b. el-Avvam, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Među vas su se uvukle bolesti prijašnjih naroda: zavidnost i mržnja; mržnja uništava i potire privrženost vjeri. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet ako ne budete vjerovali, a nećete vjerovati ako se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vam kažem kako ćete postići međusobnu ljubav? Širite selam.*”⁴⁷²

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*Čuvajte se sumnjičenja jer je sumnjičenje, zaista, najlažniji govor! Nemojte prisluškivati i uhoditi jedni druge! Nemojte jedni drugima zavidjeti i jedni druge mržiti! Nemojte jedni drugima okretati leđa! Budite iskreni Allahovi robovi, braćo!*”⁴⁷³

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenio je ovaj hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “*Nemojte jedni druge mržiti! Nemojte jedni drugima zavidjeti! Nemojte jedni drugima leđa okretati! Budite braća i Allahovi robovi! Nijednom muslimanu nije dopušteno izbjegavati svoga brata duže od tri dana.*”⁴⁷⁴

⁴⁷² **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Eš-Tirmizi (2510), Ahmed, 1/167, El-Begavi u djelu *Šerbus-sunna* (3301), i neki drugi muhadisi, sa slabim lancem prenosilaca zbog toga što je jedan od prenosilaca bio nepoznat. No, postoje mnogi hadisi koji ga pojačavaju. Šejh El-Albani prvotno je ovaj hadis ocijenio slabim, u djelima *Daiful-džami* i *Irvaul-galil* (777). Nakon toga, objelodanilo mu se da je hadis dobar, pa ga je uvrstio u vjerodostojne hadise, u djelima *Sabihul-Džami* i *Sabihul-Tirmizi* (2038). Jednom prilikom obratio mi se rekavši da je ovaj hadis ispravan i pouzdan.

⁴⁷³ El-Buhari (6064) i Muslim (2563).

⁴⁷⁴ El-Buhari (6065) i Muslim (2559).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Džennetska se vrata otvaraju ponedjeljkom i četvrtkom, pa svakom čovjeku koji Allahu ne pripisuje druga bude oprošteno, osim dvojici ljudi koji se međusobno mrže, bude rečeno: 'Sačekajte da se ova dvojica pomire! Sačekajte da se ova dvojica ljudi pomire!'"*⁴⁷⁵

Ebu Ejjub el-Ensari, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjeku nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata duže od tri noći, tj. nezamislivo je da se sretnu dvojica muslimana pa da jedan drugom okreću leđa. A bolji je od njih dvojice onaj koji prvi nazove selam."*⁴⁷⁶

Hišam b. Amir el-Ensari, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *"Muslimanu nije dozvoljeno da ne priča s drugim muslimanom duže od tri noći. Dok su u zavadi, obojica su daleko od istine. Onome ko se prvi povрати bit će oprošten prijestup. A ako umru zavađeni, nijedan neće ući u Džennet. Ukoliko jedan od njih nazove selam drugome pa mu ovaj ne otpozdravi, meleke će mu otpozdraviti, a s onim drugim će se šejtan pozdraviti."*⁴⁷⁷

Postoji još mnogo hadisa koji se bave ovim pitanjem.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se muslimani međusobno mrže jer ih je Allah nazvao braćom, a braća se međusobno vole, ne mrže se. Allah je vjernicima zabranio sve ono što vodi u neprijateljstvo, mržnju i netrpeljivost. Rekao je: *"Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvрати. Pa hoćete li se okaniti?"* (El-Maida, 91)

Drugo, zabranjeno je da muslimani jedni drugima zavide i žele zlo. Valja znati da su zavist i ljubomora urođena čovjekova svojstva, tj. čovjek ne voli da su drugi bolji od njega u određenim poljima. Postoji više kategorija ljudi kada je riječ o zavisti. Neki ljudi, čineći nepravdu, ulažu napor i trud da određena osoba samo bude lišena određene blagodati, pa djeluju verbalno ili praktično, a dotle drugi djeluju da određena osoba bude lišena određene blagodati te da istu tu blagodat sebi osiguraju. Najgori i najpodliji jesu oni koji žude za tim da neko izgubi stanovitu

⁴⁷⁵ Muslim (2565).

⁴⁷⁶ El-Buhari (6077) i Muslim (2560).

⁴⁷⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (402), Ahmed, 4/20, Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir*, 22/144/454 i 455, i Ibn Hibban (5664), od Jezida er-Rešeka, koji je čuo Muazu el-Adevijju, a ona je čula od Hišama b. Amira ovaj hadis.

blagodat ali nemaju interes ni želju da ista ta blagodat potom njima pripadne. I upravo je to zabranjeno, upravo je to grijeh koji je počinio prokleti Iblis.

Uzvišeni je Allah okarakterizirao sljedbenike Knjige kao zavidnike: "Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike, iz lične zlobe svoje, iako im je istina poznata." (El-Bekara, 109)

Treće, vjernicima je zabranjeno da, zarad ovozemaljskih interesa, jedni drugima okreću leđa i prekidaju međusobne veze duže od tri dana. Ako to budu činili, njihova djela Allah neće primati niti će ih uvesti u Džennet.

Četvrto, naređeno nam je da, radi Allaha, budemo braća i da se međusobno pomažemo. Allah nas je počastio ovom, najčvršćom i najljepšom vezom koja postoji: "I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste jedni drugima neprijatelji bili, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prava braća." (Ali Imran, 103)

604. poglavlje

Zabranjeno je biti bestidan

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Vjernik ne vrijeđa, ne proklinje, nije vulgaran i nije prostak.*"⁴⁷⁸

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeći hadis: "*Bestidnost će sve u čemu se pojavi upropastiti, a stid će sve u čemu se nađe ukrasiti.*"⁴⁷⁹

Aiša, radijallahu anha, prenosi da joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: "*Polahko Aiša! Allah ne voli bestidnost i prostakluk.*"⁴⁸⁰

⁴⁷⁸ O izvorima hadisa bit će govora.

⁴⁷⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (601), Et-Tirmizi (1974), i Ibn Madža (4185), preko Abdurrezzaka, koji prenosi od Mamera, on od Sabita el-Bunanija, a ovaj od Enesa.

⁴⁸⁰ Muslim (11 i 2165).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je biti bestidan i vulgaran; to ne mogu biti osobine vjernika.

Drugo, navedene osobine upropaste i unište sve u čemu se nađu.

Treće, vulgaran i bestidan čovjek uglavnom se usuđuje na činjenje poroka i raskalašenost.

605. poglavlje

Zabranjeno je ljutiti se

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da se neki čovjek obratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Posavjetuj me!" Poslanik mu reče: "*Nemoj se ljutiti!*" Onaj čovjek je nekoliko puta zatražio savjet, a Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo je govorio: "*Nemoj se ljutiti!*"⁴⁸¹

Slične hadise prenose Ebud-Derda i Džarija b. Kudama, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ljutnja je nepoželjna i treba izbjegavati sve što joj prethodi; ona ne donosi dobro.

Drugo, ljutnja je, naime, zabranjena kada se radi o dunjalučkim pitanjima, a poželjna je u slučaju činjenja grijeha. Poznato je da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ljutio samo onda kada bi vidio da neko prelazi Allahove granice.

Treće, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučivao da na sljedeći način postupi onaj ko se naljuti. Prva je preporuka da prouči *isti'azu*. Sulejman b. Sured, radijallahu anhu, pripovijeda da je jednom prilikom sjedio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a neka dva čovjeka su se svađali, te se jedan od njih naljutio toliko da su mu vratne žile nabrekle. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ja odista znam koje bi riječi sasvim utišale srdžbu onog čovjeka. Kada bi rekao: 'Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim', stišala bi se njegova srdžba.*"⁴⁸² Osnova za

⁴⁸¹ El-Buhari (6116).

⁴⁸² El-Buhari (3282) i Muslim (2610).

to su riječi Svevišnjeg Allaha: "A ako šejtan pokuša da te na zlo navede, ti potraži utočište u Allaha, On uistinu sve čuje i zna." (El-E'raf, 200),

Druga je preporuka da ništa ne govori. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada se neko naljuti, neka ušuti."*⁴⁸³

Treća je preporuka da sjedne ili da legne. Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda ovaj hadis: *"Kada se neko naljuti a stoji, neka sjedne, a ako ni to ne pomogne, neka onda legne."*⁴⁸⁴

Četvrta je preporuka da se savlada; onaj ko se savlada u srdžbi ima se svrstati u odvažne i hrabre ljude. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *"Nije snažan onaj koji pobijedi druge ljude u brvanju, već je snažan onaj koji se u srdžbi savlada."*⁴⁸⁵

606. poglavlje

Pokuđeno je smijati se onome ko pusti vjetar

Abdullah b. Zem'a, radijallahu anhu, čuo je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da, držeći govor, rekao: *"Možda će neko od vas silovito istući svoju ženu, a krajem dana s njom imati spolni odnos!"* Zatim je posavjetovao ljude u vezi sa smijanjem zbog puštanja vjetra. Rekao je: *"Zar priliči da se čovjek smije drugom čovjeku zbog onoga što i sam čini?"*⁴⁸⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je smijati se čovjeku kada pusti vjetar.

⁴⁸³ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (245 i 1320), Ahmed, 1/239, 283 i 365, El-Bezzar (152) i El-Kudai, u *Musneduš-šihab* (764). Lanac prenosilaca je slab jer je Lejs b. Ebu Selim miješao hadise. Ebu Hurejra prenosi hadis koji ga pojačava, a zabilježio ga je Ibn Šahin, u djelu *El-Fevaid*, 1/112, s dobrim lancem prenosilaca.

⁴⁸⁴ **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4782), Ahmed, 5/152, i neki drugi muhadisi. Njegovi su prenosioči povjerljivi, ali je lanac prenosilaca prekinut, između Ebu Harba b. el-Esveda i Ebu Zerra. Ebu Davud (4783) zabilježio je hadis koji ga pojačava, preko Bekra b. Abdullaha el-Muzenija; a ovdje nije imenovan ashab.

⁴⁸⁵ El-Buhari (6114) i Muslim (2609).

⁴⁸⁶ El-Buhari (4942) i Muslim (2855).

Drugo, čovjek se ne treba smijati drugim ljudima zbog slabosti koja se i pri njemu nalazi.

607. poglavlje

Pokuđeno je pretjerano se smijati

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upitao: *“Ko će od mene primiti pouku te prema njoj postupati i prenijeti je onome ko će prema njoj postupati?”* “Ja ću to učiniti, Allahov Poslaniče”, rekoše. Tada me je uzeo za ruku i oporučio petero: *“Čuvaj se zabranjenog – bit ćeš najpobožniji čovjek, budi zadovoljan onim što ti je Allah dao – bit ćeš najbogatiji čovjek, lijepo postupaj prema komšijama – bit ćeš vjernik, želi drugima ono što želiš sebi – bit ćeš predan Allahu, i nemoj se pretjerano smijati jer pretjerano smijanje umrtvljuje srce.”*⁴⁸⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da se čovjek pretjerano smije.

Drugo, pretjerano smijanje umrtvljuje srce.

Treće, Ibn Hadžer, 11/505, kaže: “Na temelju svih predanja može se zaključiti da se Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uglavnom osmjehvao i da se ponekad smijao. Pokuđeno je da se čovjek pretjerano smije, jer time uništava svoje dostojanstvo i ugled. Ibn Bettal je rekao: ‘Tako se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponekad smijao, ovdje u obzir treba uzeti osmjehtavanje, njegovu najčešću praksu.’”

⁴⁸⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2305), Ibn Madža (4217), Ahmed, 2/310, El-Bejheki, u djelu *Ez-Zuhdul-kebir* (818), Ibn Asakir, 9/247/1, Ebu Nuajm, u djelu *Hil’jetul-evlja*, 10/365, i *Abbaru Asbehan*, 2/302, i El-Haraiti, u djelu *Mekarimul-ablak* (39 i 42), s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre.

608. poglavlje

Zabranjeno je sricati rugalice na račun drugog plemena

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Najveći je клеветник onaj čovjek koji želi obezvrijediti jednog čovjeka pa sriče rugalice na račun cijelog njegovog plemena, i onaj ko zaniječe biološkog oca, i onaj koji počini blud s vlastitom majkom."*⁴⁸⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je sricati rugalice na račun čitavog plemena; to je nepravda i laž, omalovažavanje porijekla i kaljanje časti.

Drugo, najveći oblik vrijeđanja jeste da se sriču i čitaju rugalice na račun plemena.

609. poglavlje

Zabranjeno je međusobno hvaljenje

Ebu Bekra, radijallahu anhu, pripovijeda da je jedan čovjek pohvalio pred Vjerovjesnikom, sallallahu aljhi ve sellem, drugog čovjeka, pa mu je Poslanik nekoliko puta rekao: *"Teško tebi, zaklao si ga!"* Zatim je rekao: *"Ako neko neizostavno mora pohvaliti drugog čovjeka, neka kaže: 'Mislim da je takav i takav, a pred Allahom će račun polagati! Ni za koga ne garantiram da je čestit, to samo Allah zna, ali ja smatram da je takav i takav – ako zaista zna da ne pretjeruje u njega.'"*⁴⁸⁹

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo da neki čovjek pretjeruje hvaleći drugog čovjeka, pa je rekao: *"Uništili ste ga!"*⁴⁹⁰

⁴⁸⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (874), Ibn Madža (3761), i ovo je njegova verzija, Ibn Hibban (5785) i El-Bejheki, 10/241, preko El-Fameša, on od Amra b. Murre, ovaj od Jusufa b. Mahika, on od Ubejda b. Umejra, a on od Aiše. Lanac prenosilaca je vjerodostojan i odgovara El-Buharijevim i Muslimovim kriterijima; nalazi se u šest hadiskih zbirci. El-Hafiz je u djelu *Fethul-Bari*, 1/535, rekao da je hadis dobar, a to je previd; autentičnim su ga ocijenili El-Busiri i Ibn Hibban.

⁴⁸⁹ El-Buhari (2662) i Muslim (3000).

⁴⁹⁰ El-Buhari (2663) i Muslim (3001).

El-Mikdad, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Bacite prašinu u lice onim ljudima koji druge mnogo hvale!"*⁴⁹¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je čovjeka hvaliti u lice jer je to uvod u umišljenost i samodopadanje, karakteristike koje čovjeka uništavaju kao vjernika.

Drugo, ako čovjek nekoga pohvali, neka konačan sud o njemu prepusti Allahu, ta On najbolje svakog poznaje i pred Njim će se račun polagati.

Treće, drugog čovjeka hvalimo na taj način što iskazujemo svoje lijepo mišljenje o njemu, ali ne tvrdimo kategorično da je takav.

Četvrto, čovjek ne smije pohvaliti nekoga s čvrstim uvjerenjem i donositi konačan sud o njemu, kao što ne smije iznositi neutemeljenu hvalu.

Peto, nije dopušteno slušati hvalitelje, nego ih se, bacivši im prašinu u oči, treba upozoriti na opasnost onoga što čine.

610. poglavlje

Zabranjeno je lagati

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Istinoljubivost vodi u dobročinstvo, a dobročinstvo u Džennet. Čovjek govori istinu i postane istinoljubiv. S druge strane, laganje vodi u grijehenje, a grijehenje vodi u Vatru. Čovjek će neprestano lagati, pa će kod Allaha biti upisan kao lažov."*⁴⁹²

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ko bude imao sljedeća četiri svojstva pravi je licemjer, a ko bude imao neka od njih, licemjer je u toj mjeri: kada mu se nešto povjeri, pronevjeri; kada govori, laže; kada se obaveže, prevvari; i kada se svađa, prelazi granice."*⁴⁹³

⁴⁹¹ Muslim (69 i 3002).

⁴⁹² El-Buhari (6094) i Muslim (2606).

⁴⁹³ El-Buhari (34) i Muslim (58).

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnike, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Usnio sam da su mi došla dva čovjeka i rekla: ‘Čovjek kojeg si vidio, a kojem otpada vilica jeste lažov čija se laž prenosi do nakraj svijeta. Onako će biti kažnjavaan do Sudnjeg dana.’”*⁴⁹⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, laž je iskaz o nečemu koji je suprotan istini, svejedno postojala namjera da se slaže ili ne. Razlika je samo u tome što se grijeh ne piše onome ko nije imao namjeru da slaže.

Drugo, laganje je strogo zabranjeno; vjernici su upozoreni da moraju biti oprezni, te da sebi ne smiju dozvoliti da slažu; laganje je povod svakog zla.

Treće, onaj koji namjerno laže, laž mu postaje navika.

Četvrto, laž ima mnogo oblika, kao, naprimjer, pričanje neistinitih snova, vabjenje djece i obećanje da će im se dati nešto, a ustvari neće, tvrdnja da se nije gladno, a zapravo jeste, izmišljanje radi zabavljanja mase itd. U tome postoje mnogobrojni hadisi koji su autentični i jasni hadisi.

Peto, En-Nevevi zapaža: “Iako je laž u osnovi zabranjena, dopušteno je slagati u određenim okolnostima, tj. pod uvjetima koje sam objasnio u djelu *El-Ezkar*.⁴⁹⁵ Suština je u tome što je govor sredstvo ostvarenja određenih ciljeva, pa je zabranjeno slagati u ostvarenju pohvalnog cilja, ako se isti taj cilj može ostvariti bez laži. Ali, ako se radi o pohvalnom cilju koji se ne može ostvariti bez laganja, ona je tada dopuštena. Također, ako se radi o cilju čije je ostvarenje dopušteno, laž je dopuštena, a ako se radi o cilju koji se mora ostvariti, onda je dužnost i slagati. Naprimjer, ako se musliman sakrije od silnika koji ga želi nepravедно ubiti ili oteti njegov imetak, dužnost je upitanome slagati i izjaviti da ne zna gdje se traženi čovjek nalazi. Isto tako, ako se kod čovjeka nalazi neki zalog, a neki silnik želi da ga prisvoji, obaveza mu je sakriti i zatajiti informaciju gdje se zalog nalazi. U ovakvim je slučajevima najbolje upotrijebiti dvosmislene izraze, tj. da se pokuša reći istina koju sagovornik neće razumjeti, premda je dopušteno otvoreno slagati. Dokaz da je dopušteno slagati u ovim slučajevima jeste hadis koji prenosi Ummu Kulsum, radijallahu anha, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *‘Nije lažac onaj ko laže da bi pomirio zavađene ljude.’*⁴⁹⁶ U Muslimovoj verziji stoji da je Ummu Kulsum kazala: ‘Nisam čula Poslanika, sallallahu

⁴⁹⁴ El-Buhari (6096).

⁴⁹⁵ *El-Ezkar*, 2/912-915, s mojom recenzijom.

⁴⁹⁶ El-Buhari i Muslim.

alejhi ve sellem, da dopušta laganje osim u tri slučaja: u ratu, radi pomirenja zavedenih ljudi i laganje supružnikâ jedno drugom.”⁴⁹⁷

611. poglavlje

Zabranjeno je prenošenje tuđih riječi (nemimet)

Uzvišeni Allah kaže: “I ne slušaj nijednog krivokletnika, prezrena, klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi, škrtca, nasilnika, velikog grešnika, surova i, osim toga, u tuđe pleme uljeza.” (El-Kalem, 10-13)

Tu je i sljedeći ajet: “Teško svakom klevetniku-podrugljivcu.” (El-Humeza, 1)

Hummam pripovijeda: “Bili smo s Huzejfom kada mu je rečeno da jedan čovjek prenosi Osmanu ono što ljudi pričaju. Tada je Huzejfa izjavio da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: *U Džennet neće ući onaj ko prenosi tuđe riječi.*”⁴⁹⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored nekog zida u Medini i čuo glas dva čovjeka koji se kažnjavaju u kaburu. Rekao je: “*Njih se dvojica kažnjavaju, ali ne zbog velike stvari*⁴⁹⁹, *naprotiv*⁵⁰⁰, *jedan od njih dvojice nije se čistio*⁵⁰¹ *od mokraće, a drugi je zlonamjerno prenosio tuđe riječi.*” Potom je zatražio dvije grančice, prepолоvio ih na dva dijela i na svaku humku stavio po jednu polovinu. Neko je upitao: “Allahov Poslaniče, zašto si to uradio?”, a on je odgovorio: “*Nadam se da će im patnja biti ublažena dok se ove grančice ne osuše.*”⁵⁰²

⁴⁹⁷ Vidjeti: *Behdžetun-nazirîn*, 3/69-70.

⁴⁹⁸ El-Buhari (6056) i Muslim (105, 168 i 169).

⁴⁹⁹ Imam El-Hattabi u djelu *Mealimus-sunen*, 1/27, ovo komentira na sljedeći način: “Tj. ne kažnjavaju se zbog nečega što im je bilo teško činiti, odnosno izbjegavati, da su htjeli: čuvanja od mokraće i izbjegavanja prenošenja tuđih riječi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije htio reći da te dvije stvari nisu veliki grijesi, da su beznačajne.”

⁵⁰⁰ Imam El-Munziri u djelu *Et-Tergîh*, 1/139, zapisao je: “Bojeći se da će ga ljudi pogrešno razumjeti, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopunio se rekavši: *‘Naprotiv, kažnjavaju se zbog velike stvari’*, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.”

⁵⁰¹ Neki su ove Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi protumačili tako da nije pokrivao svoje stidno mjesto, a to je neispravno tumačenje, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

⁵⁰² El-Buhari (216) i Muslim (292).

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Želite li da vas obavijestim šta je ogavno činiti, a što je veliki grijeh? Zlonamjerno prenošenje riječi među ljudima!”*⁵⁰³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nemimet je prenošenje tuđih riječi i dodavanje na njih radi izazivanja zla i nereda.

Drugo, nemimet je strogo zabranjen i spada u velike grijeha. Navedeno Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje dokazuje da je ogavnost i veličinu nemimeta kao grijeha.

Treće, osoba kojoj neko prenosi tuđe riječi ne treba povjerovati u njih, ne treba posumnjati u osobu čije su riječi prenesene i ne treba uopće istraživati da li su one istina, nego onome koji prenosi iste te riječi treba zabraniti da o tome govori i objasniti će mu, navodeći hadise, opasnost nemimeta.

Četvrto, ko prenošenje tuđih riječi smatra dozvoljenim, a zna da je to zabranjeno, Allah će mu zabraniti ulazak u Džennet, za razliku od onog čovjeka koji se bavi nemimetom ali zna i priznaje da je zabranjen; njega će Allah, htjedne li, kazniti, a htjedne li, oprostiti će mu.

Peto, obaveza je prezirati onoga koji prenosi tuđe riječi, jer njega Allah prezire. I stoga se muslimani moraju upozoriti na zlo koje čini onaj ko prenosi tuđe riječi, da bi ga se čuvali.

612. poglavlje

Zabranjeno je ogovaranje (gibet)

Svevišnji Allah rekao je: “I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga – a vama je to odvratno – zato se bojte Allaha. Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je.” (El-Fludžurat, 12)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *“Znate li šta je gibet?”* Ashabi odgovoriše: *“Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.”* Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *“Gibet je da spominješ svog brata po nečemu što ne bi volio o sebi čuti.”*

⁵⁰³ Muslim (2606).

Neko primijeti: “A šta ako je istina to što o njemu iznosim?” “*Ako je istina, ogovorio si ga; ako nije istina, potvorio si ga*”, objasni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.⁵⁰⁴

Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu, između ostalog, rekao: “*Zaista su vam vaši životi, imeci i čast sveti kao što je svet ovaj dan, koji se nalazi u ovom, svetom mjesecu i kao ovaj sveti grad. Jesam li dostavio?*”⁵⁰⁵

Aiša je, radijallahu anha, pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, rekla: “Pa zar ti se sviđa Safija onako niska?” “*Rekla si tako tešku riječ koja, koda bi se stavila u morsku vodu, zamutila bi je*”, ljutito joj odvrati Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.⁵⁰⁶

Enes, radijallahu anhu, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispričao: “*Na Miradžu, prošao sam pored ljudi koji su imali nokte od olova i njima grebali svoja lica i prsa. Upitao je Džibrila, ko su oni, a on mi je odgovorio: To su oni koji su ogovarali ljude i kaljali njihovu čast.*”⁵⁰⁷

Postoji još mnogo hadisa koji govore o gibetu (i oni su mutevatir značenjem).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, definirao ogovaranje i potvoru i nema potrebe za doobjašnjenjima.

Drugo, zabranjeno je proliti krv drugog muslimana, atakirati na njegov imetak i čast. Svetost njegova života, imetka i časti veća je u Allaha od svetosti grada Meke i mjeseca zul-hidže.

Treće, opisivanje tjelesnih nedostataka omalovažavajući i ismijavajući čovjeka spada u ogovaranje. Tjelesne mahane dozvoljeno je istaknuti samo radi određivanja identiteta osobe, ako je nije moguće odrediti na drugi način.

Četvrto, pored toga što je zabranjeno ogovaranje, zabranjeno je njegovo slušanje i potvrđivanje, a dužnost ga je spriječiti. Ebud-Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

⁵⁰⁴ Muslim (2589).

⁵⁰⁵ El-Buhari (67) i Muslim (1679).

⁵⁰⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4875), Et-Tirmizi (2502) i Ahmed, 6/189.

⁵⁰⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4878), Ahmed, 3/224, i Ibn Ebud-Dun'ja, u djelu *Es-Samt* (165 i 572).

rekao: “*Ko zaštiti čast svoga brata na dunjaluku, Allah će zaštiti njegovo lice od vatre na Sudnjem danu.*”⁵⁰⁸

613. poglavlje

Zabranjeno je biti dvoličan

Allah, dželle šanuhu, kaže: “Oni se kriju od ljudi, ali se ne mogu sakriti od Allaha, a On je s njima i kad noću smišljaju riječi kojima On nije zadovoljan; Allah dobro zna sve ono što oni rade.” (En-Nisa, 108)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Odista, najgori čovjek je onaj koji je dvoličan i jednima prilazi s jednim, a drugima s drugim licem.*”⁵⁰⁹

Ammar b. Jasir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko na ovom svijetu bude dvoličan, na Sudnjem će danu imati dva jezika od vatre.*”⁵¹⁰

Slične su hadise prenijeli Sa’d b. Ebu Vekkas i Džundub b. Abdullah, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je obmanjivati i biti dvoličan, pa jednima prilaziti s jednim, a drugima s drugim licem.

Drugo, jasno je zašto je ovo zabranjeno – zato što je to čisto licemjerstvo, varanje i način da se pronikne u tajne obiju skupina.

Muhammed b. Zejd pripovijeda da su neki ljudi rekli Ibn Omeru: “Kada posjetimo vladare, pred njima govorimo jedno, a pošto odemo,

⁵⁰⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga E't-Tirmizi (1931), Ahmed, 6/450, Ed-Dolabi, u djelu *El-Esmau vel-kuna*, 1/124, i Ibn Ebud-Dunja, u djelu *Es-Samt* (250).

⁵⁰⁹ El-Buhari (3494) i Muslim (2526).

⁵¹⁰ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1310), Ebu Davud (4873), Ed-Darimi, 2/314, Ibn Hibban (5756), E't-Tajalisi (644), El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3568), El-Bejheki, 10/246, i neki drugi muhadisi, od Šerika, koji prenosi od E'r-Rekina b. er-Rebia, on od Nuajma b. Hanzale, a ovaj od Ammara. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je Šerik el-Kadi imao slabo pamćenje. Međutim, pojačavaju ga hadisi Enesa, Abdullaha b. Mesuda i nekih drugih ashaba, zabilježeni u djelu *Es-Samt*; na osnovu njih navedeni je hadis dobar. Takvim su ga okarakterizirali Ibnul-Medeni i hafiz El-Iraki, i nesumnjivo su u pravu.

govorimo drukčije!” “Mi smo to ubrajali u licemjerstvo”, reče Ibn Omer.⁵¹¹

614. poglavlje

Zabranjeno je sjediti dijelom tijela u hladu, a dijelom na suncu

Jedan ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sjedi dijelom u hladu, a dijelom na suncu, dodavši da je to mjesto gdje sjedi šejtan.⁵¹²

Burejda, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sjedi dijelom u hladu, a dijelom na suncu.⁵¹³

Slične su hadise prenijeli Ebu Hurejra i Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je sjediti dijelom u hladu, a dijelom na suncu, jer je to mjesto gdje sjedi šejtan. Toga su stava imami Ahmed i Ishak. U djelu *Mesailul-Mervezi*, str.223, stoji da se Ishak obratio imamu Ahmedu: “Zabranjeno je da čovjek sjedi dijelom u hladu, a dijelom na suncu.” Na to se imam Ahmed saglasio s njim, pa je Ishak konstatirao: “U pouzdanim hadisima stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sjedi dijelom u hladu, a dijelom na suncu.”

Drugo, takav je način sjedenja štetan po zdravlje. Ibn Kajjim el-Dževzija je u djelu *Zadul-mead*, 4/242, zapisao sljedeće: “Spavanje na suncu izaziva povećanu temperaturu, a spavanje dijelom na suncu, a dijelom u hladu štetno je.”

El-Munavi, 6/351, kaže: “...dakle, takvo je sjedenje štetno jer u tom slučaju dolazi do poremećaja temperature čovjekovog tijela, tim više jer na njega istovremeno djeluju dva suprotna djelovanja.”

Treće, ukoliko čovjek sjedi u hladu, pa se sjena povuče i on dijelom ostane u hladu, a dijelom na suncu, neka se pomjeri u hlad. Ebu Hazim

⁵¹¹ El-Buhari (7178).

⁵¹² **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 3/413.

⁵¹³ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ibn Madža (3722) s dobrim lancem prenosilaca, kako to tvrdi El-Busiri.

prenosi da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio kako sjedi na suncu, pa mu je rekao: *"Premjesti se u blad."*⁵¹⁴

Ebu Hurejra prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *"Ako čovjek sjedi u bladu pa se sjena povuče i on dijelom tijela ostane u bladu, a drugim dijelom na suncu, neka se pomjeri u blad."*⁵¹⁵

615. poglavlje

Zabranjeno je spavanje na neograđenom natkrovlju

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: "Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek spava na krovnoj terasi koja nije ograđena."⁵¹⁶

Ali b. Šejban, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nije pod Allahovom zaštitom onaj ko namjerno zaspi na krovnoj terasi koja nije ograđena."*⁵¹⁷

Jedan ashab pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nije pod Allahovim okriljem onaj ko zaspi na neograđenoj krovnoj terasi pa padne i umre. Nije pod Allahovim okriljem onaj ko isplovi kada je more nemirno pa se utopi."*⁵¹⁸

Slične hadise prenose Ibn Abbas i Ebu Ejjub, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je spavati na neograđenoj krovnoj terasi, jer se spavač može prevrnuti u snu i poginuti ili pak snen zakoračiti na pogrešnu stranu i pasti.

⁵¹⁴ Vidjeti: *Silsiletul-ehadis-sabiha* (833).

⁵¹⁵ Vidjeti: *ibid* (837).

⁵¹⁶ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (2854) i ocijenio ga slabim. Pa ipak, pojačava ga hadis koji slijedi.

⁵¹⁷ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1192), Ebu Davud (5041), a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, u djelu *El-Adab* (978), preko Omera b. Džabira el-Hanefija, koji prenosi od Va'le b. Abdurrahmana b. Vesaba, on od Abdurrahmana b. Alija, a ovaj od svog oca. Ovaj lanac prenosilaca nije loš. Abdurrahman b. Ali je povjerljiv, a drugi su prenosiooci prihvatljivi.

⁵¹⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1194), Ahmed, 5/79, 271, i El-Bejheki, u djelu *Suabul-iman* (4726).

Drugo, ko zaspi na krovnoj terasi koja nije ograđena lišen je Allahovog obećanja da će ga čuvati i štititi, a ako padne s terase i umre, uludo je izgubio život jer nije poduzeo potrebne mjere opreza da se zaštiti od nesreće.

Treće, navedeni hadisi uče nas da je prihvatanje uzročno-posljedične veze obaveza i šta je zapravo oslanjanja na Allaha. Onaj ko ne prihvata uzročno-posljedičnu vezu, taj je lakomislen i ne oslanja se na Allaha.

616. poglavlje

Pokuđeno je živjeti daleko od grada

Sevban, radijallahu anhu, prenosi da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Nemoj živjeti na selu jer je život na selu poput života u mezarju!"*⁵¹⁹

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *"Ko bude živio u pustinji ogrubjet će, ko se bude prekomjerno bavio lovom bit će nemaran, a ko posjeti vladara dopast će smutnje."*⁵²⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ljudi su na selima uglavnom zaokupljeni poljoprivredom i žive od nje, pa su zato ushićeni zbog zemlje i mnogo je vole.

Drugo, ne treba živjeti u pustinji i u udaljenim mjestima jer su to mjesta na kojima većinom vladaju neznanje i nemar. Fadlullah el-Džeilani zapisao je u djelu *Fadlullahis-Samed*, 4/38: "Sela su odvojena od metropola i učenih ljudi te nisu posjećena i u njima su većinom prisutni neznanje i novotarije. Život na selu umrtvljuje čovjeka jer ne prisustvuje nikakvim druženjima ni manifestacijama..."

⁵¹⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (579) i El-Bejheki, u djelu *Suabul-iman* (7518 i 7519). Šejh El-Albani ocijenio je ovaj hadis dobrim, u djelu *Sahihul-džami* (7326). Značenje ovog hadisa podupire hadis koji slijedi.

⁵²⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2859), Et-Tirmizi (2256), En-Nesai, 7/195-196, Ahmed, 1/357, i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (11030), preko Sufjana, on od Ebu Musaa, ovaj od Vehba b. Munebbiha, a on od Ibn Abbasa. Spomenuti Ebu Musa zvao se Israil b. Musa el-Basri, živio je u Indiji i povjerljiv je.

El-Munavi, u djelu *Fejdul-Kadir*, 6/401, kaže: “Hadis znači da ne treba živjeti u pustinji, daleko od civilizacije, i to je potvrđeno i kur’anskim tekstom. Uzvišeni je Allah u ajetu: ‘Allah je bio dobar prema meni kad me je iz tamnice izbavio i vas iz pustinje doveo...’ (Jusuf, 100) dolazak Jusufove braće iz pustinje, istaknuo kao blagodat prema Jusufu i njegovoj porodici. Jedan od Jusufove braće premještanje sa sela u Egipat ubrojio je u Božije blagodati i zahvalio se Gospodaru: ‘Hvala Allahu, Koji me doveo iz zemlje neukih i grubih ljudi u zemlju blagih ljudi i učenjakâ.’”

617. poglavlje

Zabranjeno je isticati se zauzimajući počasna mjesta na sijelu

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upozorio: “*Nemojte ništa sjedati na počasna mjesta!*”⁵²¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, El-Hejsemi i El-Munavi tvrde da se izraz *el-meharib* (množina riječi mihrab), spomenut u hadisu, ovdje odnosi na pročelje.

Drugo, čovjek ne smije nastojati da zauzme počasno mjesto, pogotovo se ovo odnosi na učenjake i stjecatelje znanja.

Treće, Es-Sujuti, u djelu *I’lamul-erib*, dokazuje ovim hadisom da je mihrab novotarija, ne znajući da izraz *el-meharib* ne označava mihrab, kako to tvrde jezikoznalci i muhadisi.

El-Munavi se osvrnuo na Es-Sjutijev zaključak, pa je u djelu *Fejdul-Kadir*, 1/144, zapisao sljedeće: “Es-Sujuti je navedeni hadis uzeo kao dokaz da je zabranjeno praviti mihrabe u džamijama i u njima klanjati. Usto je rekao: ‘Narodu je nepoznato da je mihrab novotarija, te misli da je mihrab postojao u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a tačno je da se pojavio tek u drugom hidžretnom stoljeću.’ Dakle, imam Es-Sujuti razumio je da se ovaj hadis odnosi na mihrab, ali to nije tačno jer je imam Ibnul-Esir ukazao da se ovaj hadis odnosi na počasna mjesta i pročelja. U tome ga je slijedilo mnoštvo učenjaka, a

⁵²¹ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 2/439. El-Hejsemi je u djelu *Medžmeuz-zevaid*, 8/60, osnažio ovaj hadis.

dode hafiz El-Hejsemi i drugi autoriteti nisu naveli da je bilo koji učenjak odbio ovo Ibnul-Esirovo tumačenje.”

Pa ipak, ako je Es-Sujuti pogriješio u razumijevanju navedenog hadisa, u pravu je da je mihrab novotarija. Preneseno je u pouzdanim predanjima da ispravni prethodnici⁵²² nisu odobravali postojanje mihraba, ni obavljanje namaza u njemu, jer je to oponašanje sljedbenika Knjige. Abdullah b. Mesud rekao je: “Oltar je u crkvama! Ne oponašajte sljedbenike Knjige!”⁵²³ I ko god je upućen u izjave ispravnih prethodnika tvrdi da je mihrab novotarija. A Allah najbolje zna.

618. poglavlje

Strogo je zabranjeno odsjeći lotosovo drvo

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Oni koji odsijecaju lotosovo drvo bit će bačeni u Džehennem naglavačke.”⁵²⁴

Muavija b. Hajda, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: “Allah će prevrnuti u vatru onoga ko siječe lotosovo drvo.”⁵²⁵

Slične su hadise prenijeli Abdullah b. Hubši i Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je odsjeći lotosovo drvo.

Drugo, u vezi s odsijecanjem lotosovog drveta, postoji nekoliko mišljenja.

Prvo mišljenje je da se prijetnja izrečena u ovom hadisu odnosi na onoga koji u pustinji, iz zabave i bezrazložno, odsiječe lotosovo drvo koje

⁵²² Vidjeti: *El-Musannef*, 2/59-60, imama Ibn Ebu Šejbe.

⁵²³ El-Hejsemi u *Medžmeuz-zevaidu*, 2/15, navodi da ga prenosi El-Bezzar i da su njegovi prenosioci povjerljivi.

⁵²⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Bejheki, 4/117, Hatib el-Bagdadi, u djelu *El-Mudib*, 1/38-39, i Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (2976), od Vekie b. el-Džerraha, kojem je ispričao Muhammed b. Šerik, prenoseći od Amra b. Dinara, a on od Amra b. Evsa, ovaj od Urve b. ez-Zubejra, a on od Aiše.

⁵²⁵ Zabilježili su ga El-Bejheki, 6/141, od Behza b. Hakima, koji prenosi od svog oca, a on, opet, od svog oca. Poznato je da su ovakvi lanci prenosilaca dobri.

služi putnicima i životinjama kao hlad. Ovo mišljenje zastupa Ebu Davud.

Drugo mišljenje, koje zastupa Et-Tahavi, jeste da je ovaj propis derogiran, jer se pouzdano zna da je Urva b. ez-Zubejr, jedan od prenosilaca navedenog hadisa, odsjekao lotosovo drvo kako bi od njega pravio vrata.⁵²⁶ Hassan b. Ibrahim pripovijeda da je upitao Hišama b. Urvu o sječenju lotosovog drveta, a Hišam je bio naslonjen na Urvinu palaču, pa je rekao: “Zar ne vidiš ova vrata i dovratke? Sve je ovo napravljeno od lotosovog drveta koje je Urva odsjekao na svom imanju, pri tome rekavši: ‘Nema smetnje da se ovo uradi.’”⁵²⁷ Et-Tahavi zapaža: “Urva je bio čestit i učen, pa nikada ne bi postupio suprotno onome što je Vjerovjesnik, sallallahu alehi ve sellem, rekao. Dakle, hadisi koji zabranjuju sječenje lotosovog drveta derogirani su.”

Treće mišljenje je stav imama Es-Sujutija, koji smatra da se zabrana odnosi na sječenje lotosovog drveta u Haremu. On u poslanici *Ref'ul-hidr*, 2/57, tvrdi: “Prema mome shvatanju, najpreče je reći da se ovi hadisi odnose na sječenje lotosova drveta u Haremu, a to stoji u verziji koju je prenio imam Et-Taberani.”

Šejh El-Albani saglasio se sa Es-Sujutijem u ovom pitanju, kako to stoji u djelu *Es-Sahih*a, 2/177. Verzija na koju je ukazao Es-Sujuti nalazi se u djelu *El-Evsat* (2441) kao predanje Abdullaha b. Huššija, a koju je El-Albani ocijenio autentičnom, u djelu *Es-Sahih*a (614). Stoga, hadis treba razumjeti u ovom kontekstu, a pozivanje na derogaciju nije ispravno jer je dokaz u onome što je Urva b. ez-Zubejr prenio, a ne u onome što je radio.

Možda se zabrana odnosi i na odsijecanje lotosovog drveta koje se nalazi u pustinji, a koje služi kao hlad putnicima i životinjama.

⁵²⁶ Zabilježio ga je imam Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar*, 7/427, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁵²⁷ Zabilježio ga je Ebu Davud (5241) s dobrim lancem prenosilaca.

619. poglavlje

Zabranjeno je huliti pijetla

Zejd b. Halid, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte huliti pijetla, on vas budi na namaz!"*⁵²⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je huliti horoza, on budi spavače i upozorava nemarne, pa oni požure na namaz pokoravajući se Allahu.

Drugo, zabranjeno je ljutiti se zbog onoga što muslimanu pomaže da bude dobar vjernik, pa makar se radilo o nečemu što prekida njegovo uživanje. Pijetao naime budi i lišava čovjeka slasti spavanja, ali namaz, na koji ljudi ustaju kada se glâsa pijetao, bolji je na oba svijeta. Upravo zato mujezin prilikom učenja sabahskog ezana dodaje: "Namaz je bolji od spavanja!" A Allah najbolje zna.

620. poglavlje

Zabranjeno je huliti vjetar

Ubejj b. Ka'b, radijallahu anhu, prenosi da je Resululla, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *"Nemojte psovati vjetar! Kada jako zapuše, recite: 'Allahu, molimo Te da ovaj vjetar bude dobro, kao i za dobro koje u sebi nosi i za dobro koje sâm sa sobom donosi! A zaštitu kod Tebe tražimo protiv zla vjetra, kao takvog, i protiv zla koje on u sebi nosi i koje sa sobom donosi!'"*⁵²⁹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: *"Vjetar je dio Allahovog duha, sa sobom donosi*

⁵²⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (5101) s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁵²⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (719), Et-Tirmizi (2252), En-Nesai, u djelu *Amelul-jevni vel-lejla* (933), Ahmed, 5/123, i neki drugi muhaclisi.

milost i kaznu, zato ga nemojte psovati kada zapuše, već molite Allaha da vam podari njegovo dobro i da vas zaštiti od njegovog zla.”⁵³⁰

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je zapuhao vjetar i nekom čovjeku spao ogrtač s leđa pa ga je on prokleo. Na to ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *“Ne proklinji vjetar, Allah ga je poslao! Ko prokune nešto što ne zaslužuje prokletstvo, kletva se vraća na njega.”⁵³¹*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je huliti vjetar, on je dio Allahove milosti. Imam Šafi govorio je: “Niko ne bi trebao psovati vjetar. Vjetar je stvorenje koje je poslušno Allahu i Njegov je vojnik. Nekada ga Uzvišeni Allah pošalje kao milost, a nekada kao kaznu.”

Drugo, vjetar, kao i druge pojave u svemiru, u sebi nosi dobro i zlo i potčinjen je Allahu. Stoga je lijepo da čovjek prouči dovu prilikom puhanja vjetra. Aiša, radijallahu anha, prenosi da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom puhanja snažnog vjetra proučio sljedeću dovu: *“Allahu, molimo Te da ovaj vjetar bude dobro, kao i za dobro koje u sebi nosi i za dobro koje sâm sa sobom donosi! A zaštitu kod Tebe tražimo protiv zla vjetra, kao takvog, i protiv zla koje on u sebi nosi i koje sa sobom donosi!”⁵³²*

621. poglavlje

Pokuđeno je psovati šejtana

Ebul-Mulejh je čuo nekog ashaba što pripovijeda da je jednom prilikom jahao iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa se Resulullahova jahalica spotaknula, na šta je ovaj ashab rekao: “Propao šejtan!” Na to mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nemoj govoriti: Propao šejtan!”, jer, kada tako kažeš, on se uzoholi i rekne:*

⁵³⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (720), Ebu Davud (5097), Ibn Madža (7327) i neki drugi muhadisi.

⁵³¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4908), Et-Tirmizi (1978), Ibn Hibban (5745) i neki drugi muhadisi.

⁵³² Muslim (899).

*'Svojom sam ga snagom pobijedio!' Akoli pak kažeš: 'Bismillah!'; šejtan se smanjuje, sve dok ne bude malen koliko mušica.'*⁵³³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Nemojte psovati šejtana već tražite od Allaha da vas zaštiti od njega."*⁵³⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne treba psovati i proklinjati šejtana jer ga to čini velikim i ponosnim.

Drugo, šejtanove se spletke odbijaju bismillom ili traženjem Allahove zaštite.

622. poglavlje

Zabranjeno je nipodaštavanje dobrih djela

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom savjetovao: *"Nemoj nijedno dobročinstvo smatrati bezazlenim, pa makar se radilo o tome da vedra lica susretneš drugog muslimana."*⁵³⁵

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"O muslimanke, neka niko od vas ne potjenjuje dobročinstvo, pa i ono najmanje, koje može učiniti svojoj komšinici!"*⁵³⁶

⁵³³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4982) i En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (554 i 556), preko Halida el-Hizaa, koji prenosi od Ebu Temima, a on od Ebul-Mulejha, od jednog ashaba. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a ne smeta to što nije poznato od kojeg ashaba prenosi Ebul-Mulejh. Zabilježili su ga također En-Nesai, u zbirci *Amelul-jevmi vel-lejla* (555), Ibnus-Sunni (511), Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (516) i El-Hakim, 4/292, preko Muhammeda b. Humrana, koji prenosi od Halida el-Hizaa, on od Ebu Temima, ovaj od Ebul-Mulejha b. Usame, a on od svog oca. Muhammed b. Humran bio je saduk. Prema tome, u prvom predanju, radi se o ashabu Usami, Ebul-Mulejhinom ocu.

⁵³⁴ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sabiha* (2422).

⁵³⁵ Muslim (2626).

⁵³⁶ El-Buhari (6017) i Muslim (1030).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je omalovažavati i potcjenjivati bilo koje dobro djelo, propisano Šerijatom.

Drugo, neosnovano je dijeliti propise na važne i nevažne, osnovne i sporedne, kao što to čine savremeni novotari. O tome sam govorio u knjizi *Delailus-savab*.

623. poglavlje

Zabranjeno je igranje tavle

Burejda b. el-Husajb, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko igra tavle, kao da je zamočio ruku u meso i krv svinje."*⁵³⁷

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj koji igra tavle neposlušan je Allahu i Njegovom Poslaniku."*⁵³⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je igrati tavle, u tome je nepokornost Allahu i Poslaniku.

Drugo, zabranjeno je čak i dodirivanje tavle.

Treće, u pouzdanom predanju stoji da je Ibn Omer, radijallahu anhu, rekao: "Tavla spada u kocku."

⁵³⁷ Muslim (2260).

⁵³⁸ Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja. Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1269 i 1272), Malik, 2/958, Ebu Davud (4938), Ibn Madža (3762), Ahmed, 4/394, 400 i 407, El-Hakim, 1/50, El-Bejheki, 10/214 i 215, Abdurrezzak (19730) i neki drugi muhadisi, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ebu Musaa, pa je hadis dobar; pojačava ga prethodni hadis.

624. poglavlje

Zabranjeno je izricati samohvalu

Uzvišeni Allah rekao je: “Zar ne vidiš one koji sebe smatraju od grijeha čistim? Međutim, Allah oslobađa od grijeha onoga koga On hoće, i nikome se neće, ni koliko trun jedan, nepravda učiniti. Pogledaj kako izmišljaju laž o Allahu. A to je dovoljno da se teško ogriješe.” (En-Nisa, 49, 50)

Također je rekao: “Zato se ne hvališite bezgrešnošću svojom – On dobro zna onoga koji se grijeha kloni.” (En-Nedžm, 32)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Zejnebi bilo ime Berra,⁵³⁹ pa se govorilo da se ona tim imenom hvali, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nadjenuo joj je ime Zejneb.⁵⁴⁰

Muhammed b. Amr b. Ata pripovijeda da je svojoj kćerki dao ime Berra i Zejneba b. Ebu Selema obavijestila ga je da se i ona zvala Berra, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nadjevanje tog imena rekavši: “*Ne hvališite se bezgrešnošću, Allah zna ko je dobar među vama!*” “Koje ćemo joj ime onda nadjenuti?”, upitaše, a on odgovori: “*Zejneba.*”⁵⁴¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek hvali sam sebe jer time tvrdi da su primljena njegova dobra djela.

Drugo, zabranjeno je nadijevati imena koja upućuju na hvaljenje samoga sebe, kao, naprimjer, Berra, Džemaluddin, Tadžuddin itd.

625. poglavlje

Strogo je zabranjeno jedno govoriti a drugo raditi

Uzvišeni je Allah rekao: “Zar da od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate, vi koji Knjigu čitate? Zar se opametiti nećete?” (El-Bekara, 44)

⁵³⁹ Berra znači: pobožna, poslušna, čestita.

⁵⁴⁰ El-Buhari (6192) i Muslim (2141).

⁵⁴¹ Muslim (19 i 2142).

Također je rekao: “Ja ne želim da činim ono što vama zabranjujem; jedino želim da učinim dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi samo od Allaha; u Njega se uzdam i Njemu se obraćam.” (Hud, 88)

Tu su i sljedeće Božije riječi: “O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!” (Es-Saff, 2, 3)

Usama je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da govori: *‘Na Sudnjem danu bit će doveden jedan čovjek i bačen u vatru, pa će mu se crijeva prosuti i on će kružiti oko njih kao što magarac kruži oko mlina. Džehennemlije će se sakupiti oko njega i upitati: ‘Čovječe, šta je s tobom? Zar nam nisi naređivao da činimo dobro, a odvrćao od zla?’ Naređivao sam vam dobro’, reći će on, ‘ali ga ja nisam činio, a zabranjivao sam vam zlo, ali sam ga ja činio.’*”⁵⁴²

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom rekao: *“Dok sam bio na Miradžu, prošao sam pokraj ljudi čije se usne čupaju klještimama od vatre i kada god budu iščupane, ponovo se vrate na svoje mjesto... Upitao sam Džibrila ko su oni, a on mi reče: ‘Govornici tvoga ummeta koji su govorili ono što sami nisu radili i koji su učili Kur’an, ali ga se nisu pridržavali.’*”⁵⁴³

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazivao: *“Svi su vjerovjesnici imali svoje sljedbenike i pomagače koji su ih slijedili i pokoravali im se. Međutim, nakon toga pojavili bi se njihovi potomci koji su govorili ono što nisu radili, a činili bi ono što im nije naređeno. Ko se protiv takvih bude borio rukom vjernik je, ko se protiv takvih bude borio jezikom vjernik je, ko se protiv takvih bude borio srcem vjernik je, a poslije toga nema imana ni koliko teži zрно gorušice.”*⁵⁴⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, žestoka kazna slijedi onome ko jedno govori a drugo radi, jer svjesno griješi. Znanje bi čovjeka trebalo udaljiti od griješenja.

Drugo, ljudi se ugledaju na govornike, i nastaje velika smutnja ako govornik jedno govori a drugo radi.

⁵⁴² El-Buhari (3267) i Muslim (2989).

⁵⁴³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Hatib el-Bagdadi, u djelu *Iktidaul-ilmil-amel* (111), Ibnul-Mubarek, u djelu *Iz-Zuhd* (819), Ahmed, 3/120, 180, 231 i 239, Ibn Ebu Šejba, u zbirci *El-Musannef*, 14/308, El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (1773), Ebu Ja'la (3992, 3996, 4069 i 4160), Ibn Hibban (53), Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 2/386, 8/43-44 i 172, Ibn Ebud-Dunja, u zbirci *Es-Samt* (512 i 575) i neki drugi muhadisi, s nekoliko lanaca prenosilaca.

⁵⁴⁴ Muslim (50).

Treće, onim govornicima i daijama koji jedno govore a drugo rade treba neprestano prigovarati, shodno mogućnostima.

626. poglavlje

Zabranjeno je zanemariti spominjanje Allahovih blagodati

Allah je rekao: “I kada je Gospodar vaš objavio: ‘Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati; budete li nezahvalni, kazna Moja doista će stroga biti.’” (Ibrahim, 7)

En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjervjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Ko nije zahvalan na bezazlenom, nije zahvalan ni na velikom; ko nije zahvalan ljudima, nije zahvalan ni Allahu. Spominjanje Allahovih blagodati je zahvalnost, a zanemarivanje spominjanja Allahovih blagodati jeste nezahvalnost. Jedinstvo je milost, podijeljenost je kazna.”*⁵⁴⁵

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Vjervjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *“Kome bude ukazano dobročinstvo i blagodat pa to spomene, zahvalan je Allahu, a ko to prešuti, taj je nezahvalan.”*⁵⁴⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je biti nezahvalan na blagodatima i prešutjeti ih.

Drugo, spominjanje blagodati i zahvaljivanje na njima ima za posljedicu ljubav Onoga Koji daje blagodati i njihovo uvećavanje.

627. poglavlje

Zabranjeno je uznemirivati komšije

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Tako mi Allaha, on ne vjeruje! Tako mi*

⁵⁴⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/278, Abdullah b. Ahmed, u djelu *Eğ-Zevaid*, 4/375, i El-Bejheki, u djelu *Šuabul-imanu* 6/516-517 (9119).

⁵⁴⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4814) i Ebu Nuajm, u djelu *Tarihu Asbehan*, 1/259.

Allaha, on ne vjeruje! Tako mi Allaha, on ne vjeruje! “A ko, Allahov Poslaniče?”, upitali su ashabi. “Onaj od čijeg zla nije pošteđen njegov komšija”, odgovorio je on.⁵⁴⁷

Ovaj isti ashab prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka ne uznemiruje komšije! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta! Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti!*”⁵⁴⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, čuo je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: “*Nije vjernik onaj ko je sit a njegov komšija gladan.*”⁵⁴⁹

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazuje: “Nekada je svakom od nas bilo draže dati svoj imetak drugom muslimanu, a sada je svakome imetak draži od drugih muslimana. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: “*Koliko će samo biti na Sudnjem danu onih koji će se objesiti o vrat svojih komšija govoreći: ‘Gospodaru, on me ignorirao i nije me pazio.’*”⁵⁵⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ušetite se Allahu od zlih komšija koji su stalno nastanjeni u vašoj blizini, za razliku od nomada: oni se često sele.*”⁵⁵¹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rečeno: “Allahov Poslaniče, jedna žena noću klanja, danju posti, čini dobra djela i udjeljuje milostinju ali uznemiruje komšije!” “*U njoj nema dobra, ona će biti stanovnik u Vatri*”, reče Allahov

⁵⁴⁷ El-Buhari (6016) i Muslim (46). Slične su hadise prenijeli Ebu Šurejh, Ka'b b. Malik i Enes, radijallahu anhum.

⁵⁴⁸ El-Buhari (6018) i Muslim (47).

⁵⁴⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (112), Ibn Ebu Šejba, u djelu *El-Iman* (100), El-Hakim, 4/167, Hatib el-Bagdadi, u djelu u *Tarihu Bagdad*, 10/392, i neki drugi muhadisi, s lancem prenosilaca u kojem postoje nepoznati prenosiooci, no pojačavaju ga hadisi Enesa, Aiše i nekih drugih ashaba. Premda se i njihovim lancima može prigovoriti, oni se mogu uzeti u obzir jer pojačavaju jedni druge.

⁵⁵⁰ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (111), Ibn Ebud-Dun'ja, u djelu *Mekarimul-ahlak* (345) i neki drugi muhadisi, s dva lanca prenosilaca koji se međusobno osnažuju.

⁵⁵¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Hakim, 1/532, i ovo je njegova verzija, i Ahmed, 2/346, preko Abdurrahmana b. Ishaka, koji prenosi od Seida el-Makberija, a on od Ebu Hurejre. El-Hakim i Ez-Zehebi ocijenili su ovaj hadis autentičnim, i u pravu su jer je Abdurrahman b. Ishak prihvatljiv prenosilac. Pojačava ga predanje Muhammeda b. Adžlana koje su zabilježili: En-Nesai, 8/274, Ibn Hibban (1033), El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (117) i El-Hakim, 1/532, preko Seida b. Ebu Seida, od Ebu Hurejre, u formi dove. Tu je i hadis Ukbe b. Amira koji je zabilježio Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir*, 8/294/810. El-Hejsemi, 7/220 i 10/144, kaže da su prenosiooci prvog dijela hadisa povjerljivi, a da su prenosiooci drugog dijela ljudi koji prenose autentične hadise, osim Bišra b. Sabita el-Bezzara, koji je za razinu slabiji.

Poslanik. "A druga žena klanja propisane namaze, udjeljuje kao milostinju nešto bezazleno i nikoga ne uznemiruje", rekoše prisutni. "Ona će ući u Džennet", odgovori on.⁵⁵²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, komšija u islamu ima velika prava koja treba poštovati i čuvati, čineći dobročinstvo prema njemu koliko god se može.

Drugo, zabranjeno je na bilo koji način uznemirivati komšije.

Treće, između ostalih, prava komšije su da nasloni gredu na zid tvoje kuće, da bez njegove saglasnosti ne sagradiš visoku građevinu koja će ga zakloniti od vjetrova i od sunca, da ga ne uznemiruješ neprijatnim mirisima, da ga ne ostaviš na cjedilu... Neka od spomenutih prava spominju se u hadisima čiji su lanci prenosilaca slabi, a o kojima Ibn Hažder, 10/446, kaže: "Mnoštvo lanaca prenosilaca ukazuje na to da je ovaj hadis ipak utemeljen."

Četvrto, onaj koga njegov komšija bude uznemirivao ima pravo požaliti na njega i javno spomenuti nepravdu koju mu on čini. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da se neki čovjek požalio: "Allahov Poslaniče, moj me komšija uznemiruje!" "Idi i iznesi svoje stvari na put", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On tako i uradi, pa se narod počeo okupljati. "Zbog čega si to uradio?", upitaše ga. "Zbog komšije koji me uznemiruje. Kada sam ispričao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, šta od njega trpim, zapovjedio mi je da iznesem svoje stvari na put", odgovorio je onaj čovjek. Narod tada stade proklinjati onog čovjeka: "Allahu, prokuni ga! Allahu, ponizi ga!" Čuvši za to, onaj komšija dođe i obrati se potlačenom: "Vrati se u svoju kuću. Tako mi Allaha, neću te više uznemirivati!"⁵⁵³

⁵⁵² Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (119), Ahmed, 2/440, Ibn Hibban (5764), El-Bezzar (1902), El-Hakim, 4/166, i neki drugi muhadisi, od El-Eameša, kojem je ispričao Ebu Jahja, štićenik Džada b. Hubejra, koji je čuo od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca prihvatljiv. Hafiz Ibn Hadžer pohvalio je Ebu Jahjaa u djelu *El-Takrib*, povjerljivim ga smatra Ibn Mein, a Ez-Zehabi se na njega pozvao u djelu *El-Mizan*. Ebu Jahja je prenosilac čija je predanja prihvaćao imam Muslim.

⁵⁵³ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (124), i ovo je njegova verzija, Ebu Davud (5153), Ibn Hibban (520) i El-Hakim, 4/160, preko Muhammeda b. Adžlana, koji prenosi od svog oca, a on od Ebu Hurejre. Muhammed b. Adžlan bio je saduk. S tim u vezi, postoji i drugo predanje koje su zabilježili: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (125), El-Bezzar (1903) i El-Hakim, 4/166. Abdullah b. Selam prenio je hadis koji ga pojačava, a zabilježio ga je Ibn Ebud-Dun'ja u djelu *Mekarimul-ahlak* (325).

U drugoj verziji stoji da se nepravедni komšija požalio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ljudi me proklinju?" *"Allahovo je prokletstvo veće od njihovog"*, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potlačenom komšiji reče: *"Riješio si svoj problem."*

Ebu Amir el-Himsi pripovijeda da je Sevban govorio: "Ako dvojica ljudi budu izbjegavali jedan drugog duže od tri dana i umru kao takvi, obojica će nastradati. Ako čovjek bude uznemirivao svoga komšiju toliko da ga prisili da napusti svoj stan, nastradat će."⁵⁵⁴

628. poglavlje

Zabranjeno je da djeca izlaze iz kuće poslije akšama, i da se stoka pušta iz torova poslije u to vrijeme

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte puštati stoku da izlazi iz torova između akšama i jacie i nemojte da vaša djeca u to vrijeme izlaze iz kuće jer se tada šejtani rasprostranjuju."*⁵⁵⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Čovjek ne smije puštati stoku iz torova između akšama i jacie i ne smije, također, dozvoliti da djeca u tom periodu izlaze iz kuće. Naime, to je vrijeme kad se mnogobrojni šejtani, sačuvao nas Allah njihova zla, pojavljuju, pa bi im mogli nauditi.

629. poglavlje

Zabranjeno je ubiti dijete iz straha od neimaštine

Svevišnji Allah rekao je: "Oni koji iz lakoumnosti i ne znajući šta rade djecu svoju ubijaju i koji ono čime ih je Allah podario zabranjenim smatraju, govoreći neistine o Allahu, sigurno će nastradati. Oni su zalutali i ne znaju šta rade." (El-En'am, 140)

⁵⁵⁴ Hadis je autentičan. Zabilježio ga je El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (127).

⁵⁵⁵ Muslim (2013).

“Reci: ‘Dođite da vam kažem šta vam vaš Gospodar propisuje: da Mu ništa ne pridružujete, da roditeljima dobro činite, da djecu svoju, zbog neimaštine, ne ubijate – Mi i vas i njih hranimo – ne približujte se nevaljalštinama, bile javne ili tajne; ne ubijajte onog koga je Allah zabranio ubiti, osim kada to pravda zahtijeva. Eto, to vam Allah preporučuje da biste razmislili.’” (El-En‘am, 151)

“Ne ubijajte djecu svoju iz straha od neimaštine, i njih i vas Mi hranimo, jer je ubijati njih doista veliki grijeh.” (El-Isra, 31)

Tu je i sljedeći ajet: “O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni u čemu to je dobro poslušnost odricati – ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprost; Allah, zaista, mnogo prašta, i On je milostiv.” (El-Mumtehina, 12)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, pripovijedao je: “Upitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je grijeh u Allaha najveći, na šta je odgovorio: *‘Da Allahu pripišeš saučesnika, a On te je stvorio.’* Upitao sam koji grijeh dolazi iza širka, a on reče: *‘Da ubiješ svoje dijete iz straha da ćeš ga braniti.’* Ponovo sam upitao koji grijeh dolazi iza toga, a on je odgovorio: *‘Da počinš nemoral sa ženom svoga komšije.’*”⁵⁵⁶

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: “Sljedeći ajet: ‘...i oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče...’ (El-Furkan, 68) objavljen je kao potvrda tih Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi.”⁵⁵⁷

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, sudionik Bitke na Bedru i jedan koji je na Akabi izabran za predstavnika u Medini, kazuje: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onima koji su došli na Akabu rekao: *‘Prisegnite mi na vjernost i obećajte da nećete nikoga Allahu smatrati ravnim, i da nećete krasti, i da nećete činiti nemoral, i da nećete ubijati svoju žensku djecu, i da nećete drugima svoju djecu podmećati, i da mi nećete biti nepokorni u onome u čemu je dobro! Allah će nagraditi one koji ispune svoje obećanje, a oni koji učine prijestup pa budu kažnjeni na ovom svijetu, to im je iskup. A oni koji učine prijestup i Allah*

⁵⁵⁶ El-Buhari (4761) i Muslim (86).

⁵⁵⁷ Hafiz Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 8/494, rekao je: “Ubistvo i blud spomenuti su u ajetu u općem smislu, a u hadisu određeno – ubistvo određene osobe: djeteta i to iz straha za njegovu nafaku, a blud – blud sa ženom komšije. Otuda je validno dokazivanje ajetom da su ubistvo djeteta iz straha za njegovu nafaku i blud sa ženom komšije veliki grijeh. Ubiti vlastito dijete i počiniti blud sa suprugom svoga komšije daleko je ružniji čin i veći grijeh od običnog ubistva i običnog nemorala.”

pokrije njihovu sramotu, bit će prepušteni Allahovoj volji: ako bude htio, oprostit će im, a ako bude htio, kaznit će ih. I mi smo mu se na to obavezali.”⁵⁵⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ubiti dijete iz straha od siromaštva. To ja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, akcentirao prilikom prihvatanja prisege od ljudi. Ubiti bespomoćno dijete, znači počiniti ubistvo i prekinuti rodbinske veze, pa se upravo zato i naglašava ogavnost ovog grijeha.

Drugo, Ibn Kesir je u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 2/196, zapisao: “Kada je riječ o Allahovim riječima: ‘...zbog neimaštine...’, Ibn Abbas, Katada i Es-Suddi kažu da je značenje: ne ubijajte ih zbog toga što ste trenutno siromašni. A u suri El-Isra kaže: ‘Ne ubijajte djecu svoju iz straha od neimaštine’, tj. bojeći se da ćete osiromašiti zbog njih u budućnosti...”

Treće, ovome se možda može dodati savremena pojava *planiranje porodice*, čemu ljudi pribjegavaju, kako to oni tvrde, zbog manjka prihoda, siromaštva i velike nezaposlenosti. A upravo to je ružno mišljenje o Gospodaru, koje su imali ljudi prije pojave islama.

630. poglavlje

Vjernik ne smije biti naivan

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: “*Ne smije vjernik dozvoliti da ga iz jedne rupe dva puta guja ujede.*”⁵⁵⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjernik ne smije biti nemaran i mora se koristiti inteligencijom; ako nastrada na određen način, vjernik ne smije dopustiti da se to ponovi. U vezi s tim, Muavija, radijallahu anhu, govorio je: “Samo ako je iskusan, mudracom se može zvati.”⁵⁶⁰ Kao da je Muavija,

⁵⁵⁸ El-Buhari (18).

⁵⁵⁹ El-Buhari (6133) i Muslim (2998).

⁵⁶⁰ El-Buhari ga je naveo bez lanca prenosilaca. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/529.

radijallahu anhu, htio reći to da se iskustvo temelji na pronicanjem u zapetljane stvari, pa se takav čuva eventualne nesreće i sve što čini, čini na mudar način. A Allah najbolje zna.

Drugo, vjernik nikada nije siguran od neprijatelja, a čuva se i od prijatelja. Stoga je Omer, radijallahu anhu, kazao: “Ne budi siguran od neprijatelja, a čuvaj se prijatelja, osim ako je povjerljiv, a povjerljiv je onaj koji se boji Uzvišenog Allaha.”⁵⁶¹

Istaknuti tabiin Mutarrif govorio je: “Čuvajte se ljudi i budite oprezni s njima.”⁵⁶²

631. poglavlje

Zabranjeno je druge ljude zvati ružnim nadimcima

Svevišnji Allah kaže: “O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim nadimcima! A oni koji se ne pokaju – sami sebi čine nepravdu.” (El-Hudžurat, 11)

Ebu Džebire b. ed-Dahhak kaže: “Zbog nas i zbog plemena Benu Selema objavljen je ajet: ‘...i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima...’ Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, svako od nas imao ime i nadimak, pa bi se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio nekom oslovivši ga nadimkom, a mi bismo rekli: ‘Allahov Poslaniče, on se ljuti zbog tog nadimka!’”⁵⁶³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je čovjeka zvati ružnim nadimcima, jer se ružan nadimak daje zbog rугanja nekome, a to je zabranjeno, i zato što je nadijevanje ružnog nadimka okarakterizirano kao grijeh, i zato što je sebi učinio nepravdu onaj ko to čini a ne pokaje se.

⁵⁶¹ Vidjeti: *Šerbus-sunna*, 13/88.

⁵⁶² Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/531.

⁵⁶³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (330), Ebu Davud (4962), Et-Tirmizi (3268), Ibn Madža (3741) i neki drugi muhadisi.

Drugo, zabranjeno je dati onaj nadimak koji određena osoba ne voli, a dopušteno je dati lijep nadimak, pod uslovom da ne bude uvod u gloru. Dokaz za to je činjenica da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao nadimke nekim ashabima, pa je Halida b. el-Velida nazvao: Allahova sablja, Ebu Ubejdu: Povjerenik ummeta, a Džafera b. Ebu Taliba: Vlasnik dvaju krila.

Treće, čovjeka je dopušteno zvati ružnim nadimkom isključivo u slučaju da se isti taj nadimak ističe radi određivanja njegova identiteta, pod uvjetom da ne postoji namjera da se on ponizi i da ga nije moguće identificirati na drugi način.

En-Nevevi je u djelu *El-Ezkar*, 2/721, zapisao: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je zabranjeno davati ružne nadimke, pa makar i na osnovu određene tjelesne karakteristike, pa je zabranjeno reći da je neko: krmeljavi, ili celo, ili slijepac ili hrom, ili razroki, ili gubo, ili žučo, ili grbo, ili gluhi, ili modri, ili krivonosi, ili okati, ili krezubi, ili jednoruki, ili bogalj, ili nepokretni, ili 'pametni', ili pak da ga se zove ružnim nadimkom po karakteristici oca ili majke. Pa ipak, jednoglasni su u mišljenju da je to dopušteno u slučaju da je određenu osobu nemoguće identificirati na drugi način."

632. poglavlje

Šta je pokuđeno u vezi sa zijevanjem

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zaista Allah voli kihanje, a ne voli zijevanje. Pa ako neko kihne i zahvali Allahu, dužnost je svakom muslimanu koji to čuje da mu nazdravi riječima: 'Allah ti se smilovao!' Zijevanje je pak od šejtana, i neka čovjek maksimalno suspregne zijevanje, jer, kada čovjek otvori usta zijevajući, šejtan mu se nasmije."*⁵⁶⁴

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Kada neko od vas zijeva, neka stavi ruku na usta kako šejtan ne bi ušao."*⁵⁶⁵

⁵⁶⁴ El-Buhari (6223).

⁵⁶⁵ Muslim (2995).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zijevanje je od šejtana, i treba ga suspregnuti koliko je čovjek u mogućnosti.

Drugo, šejtan nastoji da posredstvom zijevanja ovlada čovjekom pa da on zanemari ibadet.

Treće, šejtan potiče čovjeka na nedolična djela ili u njemu izaziva umor da ne ibadeti ili ga nastoji potpuno odvratiti od ibadeta, pa mu se naposljetku ruga i smije jer je njime ovladao.

633. poglavlje

Kome se neće nazdraviti kada kihne

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, čuo je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *"Kada neko kihne i zahvali Allahu, nazdravite mu riječima: 'Allah ti se smilovao!' A ako se pak ne zahvali Allahu, nemojte mu nazdraviti!"*⁵⁶⁶

Enes, radijallahu anhu, kazuje: "Neka su dva čovjeka kihnula u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je jednom nazdravio riječima: *'Allah ti se smilovao!'*, a drugom nije. Ovaj drugi čovjek reče: *'Allahov Poslaniče, ovome si čovjeku nazdravio, a meni nisi?'* *'On se zahvalio Allahu, a ti nisi!'*, odgovori mu Poslanik."⁵⁶⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Kada neko kihne, neka mu prisutni nazdrave. A ako kihne više od tri puta, preblašćen je, ne mora mu se nazdravljati."*⁵⁶⁸

Ebu Musa, radijallahu anhu, prenosi da su židovi u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nasilu kihali, nadajući se da će im reći: *"Allah vam se smilovao"*, ali on bi im govorio: *"Allah vas uputio i popravio vaše stanje."*⁵⁶⁹

⁵⁶⁶ Muslim (2996).

⁵⁶⁷ El-Buhari (6225) i Muslim (2991).

⁵⁶⁸ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibnus-Sunni (251), i Ibn Asakir, u djelu *Tarihu Dimešk*, 2/391, preko Muhammeda b. Sulejmana b. Ebu Davuda, kojeg je obavijestio njegov otac, prenoseći od Ez-Zuhrija, a ovaj od Scida b. el-Musejjeba, koji prenosi od Ebu Hurejre.

⁵⁶⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (940), Ebu Davud (5038), Et-Tirmizi (2739), Ahmed, 4/400, El-Hakim, 4/268, i neki drugi

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onome ko kihne ne nazdravlja se u dva slučaja: prvo, ako se ne zahvali Allahu; i, drugo, ako kihne više od tri puta jer se radi o prehladi.

Drugo, nevjerniku se ne nazdravlja kada kihne već se upućuje dova Allahu da ga uputi; uputa je takvom čovjeku najpotrebnija i najdragocjenija.

634. poglavlje

Zabranjeno je davati ružna imena

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nadijevanje četiriju imena: Efleh, Rebbah, Jesar i Nafi.⁵⁷⁰

Ovaj isti ashab prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Najdraži zikr jeste sljedeći: subhanallahi vel-hamdulillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber, i nema smetnje da ga izgovaraš nekim drugim redosljedom. A ne nadjevajte svojoj djeci sljedeća imena: Jesar, Rebbah, Nedžih i Efleh. Možda ova imena neke ljude potaknu na sujeverje i pesimizam. Ja, evo, spomenuh ova četiri imena, a vi nemojte na njih dodavati.”*⁵⁷¹

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kazuje: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je zabraniti imena Ja’la, Bereka, Efleh, Jesar, Nafi i slična imena, ali o tome više nije govorio; i umro je ne zabranivši ih. Nakon toga, Omer je imao namjeru zabraniti nadjevanje tih imena, ali je odustao od toga.”⁵⁷²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, En-Nevevi je u djelu *El-Minhadž*, 14/19, zapisao: “Pokuđeno je davati imena spomenuta u hadisu i njima slična, ali to nije zabranjeno.

muhadisi, preko Sufjana, koji prenosi od Hakima b. Dejlme, on od Ebu Burde, a ovaj od Ebu Musaa. Hakim b. ed-Dejlma bio je saduk.

⁵⁷⁰ Muslim (2136). Efleh znači najuspješniji, Rebbah – profiter, Jesar – bogati, i Nafi – korisni.

⁵⁷¹ Muslim (2137). Nedžih znači: onaj koji je uspio.

⁵⁷² Muslim (2138). Ja’la znači uzvišeni, a Bereka znači blagoslovljeni.

Ova imena ne treba nadijevati zato što postoji mogućnost da ona nekim ljudima budu loš predznak.”

Drugo, Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Ja, evo, spomenuh ova četiri imena, a vi nemojte na njih dodavati”* znače da se ne smije njemu pripisati da je zabranio neka druga imena, ali, nama je dopušteno da, koristeći se analognim prosuđivanjem, dodamo određena imena. Za to su dokaz Džabirove riječi: *“...i slična imena...”*

Treće, Džabirova izjava da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro ne zabranivši navedena imena, upućuju na svestranost Džabirovog znanja, jer su drugi ashabi prenijeli isto što i Džabri, ali nisu o tome znali onoliko koliko je on znao.

635. poglavlje

Zabranjeno je govoriti izvještačenim glasom

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta ponovio: *“Nastradali su oni koji govore izvještačenim glasom.”*⁵⁷³

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *“Allah prezire čovjeka koji govori izvještačeno, uvijajući jezik poput krave.”*⁵⁷⁴

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi riječi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: *“Najdraži su mi i bit će mi na Sudnjem danu najbliži ljudi lijepog ponašanja, a najmrži su mi i bit će od mene na Sudnjem danu najdalji oni koji brbljaju, i oni koji izvještačeno govore i oholi.”*⁵⁷⁵

⁵⁷³ Muslim (2670).

⁵⁷⁴ Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja. Zabilježili su ga: Ebu Davud (5005), Et-Tirmizi (2853) i Ahmed, 2/165 i 187, preko Nafie b. Omera, koji prenosi od Bišra b. Asima b. Sufjana, a on od svog oca, a ovaj od Abdullaha b. Amra. Asim b. Sufjan bio je saduk. Sa'd prenosi hadis koji ga pjačava, a zabilježio ga je Ahmed, 1/175-176 i 184.

⁵⁷⁵ Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja. Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2108) i Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarihu Bagdad*, 4/63, od Mubareka b. Fedale, kojem je ispričao Abdurabbih b. Seid, prenoseći od Muhammeda b. el-Munkedira, a on od Džabira. Mubarek b. Fedala bio je saduk, određene je hadise izravno prenio, ali se služio i tedlisom. Međutim, slične su hadise prenijeli Abdullah b. Mesud, Ebu Saleba, i Ebu Hurejra.

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Pojavit će se ljudi što će jesti različite vrste hrane, piti različita pića, oblačiti raznovrsnu odjeću i brbljati – oni su najgori moji sljedbenici.”*⁵⁷⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je brbljanje, ulaganje truda u rimovanje riječi i izvještačeno govorenje, što je odlika onih koji nastoje biti rječiti, pa u tome prelaze granice. Isto tako, pokuđeno je voditi prekomjernu brigu o ne toliko važnim gramatičkim pravilima kada se obraća običnom svijetu.

Drugo, brbljanje, usiljen govor i oholost uzrok su Allahovog prezira prema čovjeku; to vodi u poniženje, prezrenost i zlo.

Treće, neki ljudi govore izvještačeno i oholo, vješto iznoseći argumente, međusobno se nadmećući i hvaleći sami sebe, a to se ne smije raditi; to su osobine oholih, dvoličnih ljudi.

Četvrto, nije pokuđeno uljepšavati govor prilikom hutbi i predavanja, pod uslovom da nema pretjerivanja niti nepoznatih riječi, jer je cilj podstaknuti ljude na pokornost Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Činjenica je da lijep govor ostavlja traga na ljude. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, hutbe i govori bili su jako djelotvorni: ljudi su plakali a srca su im drhtala. Ovdje se može spomenuti hadis: *“Ima govora koji je prava čarolija.”*

636. poglavlje

Zabranjeni su oholost, samodopadanje i uobraženost

Uzvišeni Allah kaže: “Ne hodi po zemlji nadmeno, jer zemlju ne možeš probiti ni brda u visinu dostići.” (El-Isra, 37)

“I, iz oholosti, ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.” (Lukman, 18)

“Karun je iz Musaova naroda bio, pa ih je tlačio, a bili smo mu dali toliko blaga da mu je ključeve od njega teško mogla nositi gomila snažnih ljudi. ‘Ne budi objestan, jer Allah ne voli one koji su objesni!’, govorili su mu ljudi iz naroda njegova, ‘i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš

⁵⁷⁶ O izvorima hadisa bilo je govora.

onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu i čini drugima dobro, kao što je Allah tebi dobro učinio, i ne čini nered po zemlji, jer Allah ne voli one koji nred čine.' 'Ovo što imam stekao sam znanjem svojim, tako ja mislim', govorio je on. A zar nije znao da je Allah prije njega već uništio neke narode koji su bili od njega jači i koji su bili više nakupili – a zločinci neće o grijesima svojim ni ispitivani biti. I izađe on pred narod svoj u svom sjaju. 'Ah, da je i nama ono što je dato Karunu!', govorili su oni koji su čeznuli za životom na ovom svijetu, 'on je, uistinu, presrećan.' 'Teško vama!', govorili su učenici, 'onome koji vjeruje i čini dobra djela bolje je Allahova nagrada, a bit će samo strpljivima pružena.' I Mi smo i njega i dvorac njegov u zemlju utjerali, i niko ga od Allahove kazne nije mogao odbraniti, a ni sam sebi nije mogao pomoći. A oni koji su ranije priželjkivali da su na njegovom mjestu, stadoše govoriti: 'Zar ne vidite da Allah daje obilje onome od robova Svojih kome on hoće, a i da uskraćuje! Da nam Allah nije milost svoju ukazao, i nas bi u zemlju utjerao. Zar ne vidite da nezahvalnici nikad neće uspjeti?' Taj drugi svijet dat ćemo onima koji ne žele da se na zemlji ohole i da nered čine, a one koji se Allaha boje čeka srećan kraj." (El-Kasas, 76-83)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U Džennet neće ući onaj ko u srcu bude imao trun oholosti." "Ljudi vole obući elegantnu odjeću i lijepu obuću?", primijeti neko od prisutnih. "Allah je lijep i voli ljepotu", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Oholost je odbijanje istine i potezjenjivanje ljudi."⁵⁷⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prenio sljedeće riječi svoga Gospodara: "Ponos je Moj ogrtač, a gordost je Moj plašt, pa ko mi se suprotstavi, kaznit ću ga."⁵⁷⁸

Ovaj isti ashab prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "S tri kategorijama ljudi Allah neće govoriti na Kijametskom danu, niti će ih očistiti, niti će na njih obratiti pažnju, njih čeka bolna kazna! To su: starac bludnik, vladar lažac i siromah koji je ohol."⁵⁷⁹

On prenosi i ovaj hadis: "Dok je neki čovjek uznosito hodao u ogrtaču, diveći se sebi, lijepo počesljane i namažane bujne kose, Allah je učinio da isti taj čovjek propadne u zemlju i kroz nju propada sve do Sudnjega dana."⁵⁸⁰

Harisa b. Vehb, radijallahu anhu, čuo je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "Hoćete li da vas obavijestim ko će biti stanovnici Dženneta? Stanovnici Dženneta bit će slabi i potlačeni ljudi. Oni na čiju se Allah dovu

⁵⁷⁷ Muslim (91).

⁵⁷⁸ Muslim (2620).

⁵⁷⁹ Muslim (107).

⁵⁸⁰ El-Buhari (5789) i Muslim (2088).

neizostavno odaziva. A hoćete li da vas obavijestim ko će biti stanovnici Vatre? To će biti svi surovi, pohlepni i oholi ljudi."⁵⁸¹

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom saopćio: *"Raspravljao je jednom Džennet i Džehennem, pa Džehennem reče: 'U mene će ući silnici i oholi ljudi', a Džennet odvrati: 'U mene će ući slabi i siromašni.' Potom je Allah presudio među njima: 'Ti si Džennet, Moja milost u koju ću uvesti koga htjednem, dok si ti Džehennem, Moja kazna kojom ću kazniti koga htjednem; i Moja je obaveza da vas oboje popunim.'*"⁵⁸²

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"U Vatru će ući svako ko je umišljen, uobražen, ohol i pohlepan a škrt čovjek, dok će u Džennet ući slabi i nemoćni."*⁵⁸³

Ovaj isti ashab prenio je i sljedeći hadis: *"Oholi će ljudi biti proživljeni u ljudskom liku ali sićušni kao sitni mravi, sa svih će ih strana poniženje stići. U Džehennemu, bit će bačeni u džehennemsku tamnicu koja se zove Bules, iznad njih bit će ogromna vatra i bit će pojeni smrdljivim gnojem stanovnika Vatre, s rijeke Tinnetul-bahal."*⁵⁸⁴

Ijad b. Himar, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Allah mi je naredio da vam zapovijedim da međusobno budete ponizni, da jedni drugima ne bi činili nasilje i da se ne bi jedni iznad drugih uzdizali."*⁵⁸⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, oholost, samodopadljivost i uobraženost jesu veliki grijesi, koji za sobom povlače Allahovu srdžbu, prokletstvo i kaznu na oba svijeta.

Drugo, oholost, samodopadljivost i uobraženost utoliko su veći grijesi ako se nalaze pri čovjeku koji nema nikakvog razloga da bude ohol

⁵⁸¹ El-Buhari (4918) i Muslim (2853).

⁵⁸² Muslim (2847) i Ahmed, u djelu *El-Musned*, 3/79, i ovo je njegova verzija.

⁵⁸³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/114, i El-Hakim, 2/499. El-Hakim ga je ocijenio autentičnim, pozivajući se na Muslimove kriterije, a u tome se s njime saglasio Ez-Zehebi. Slične hadise prenose Suraka b. Malik, Muaz b. Džebel i Huzejfa b. el-Jeman, radijallahu anhum.

⁵⁸⁴ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (557), Et-Tirmizi (2492), Ahmed, 2/179, i Nuajm u b. Hammad, u djeu *Zevaiduz-žuhd* (151), preko Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, a ovaj, opet, od svog oca. Et-Tirmizi kazao je da je ovaj hadis dobar.

⁵⁸⁵ Muslim (64 i 2865).

i uobražen. Ubogi siromah koji je ohol svjedok je svoje lakomislenosti, manjka savjesti i slabosti vjere.

Treće, u suštini, ohol se čovjek usuđuje ustati protiv Allaha, a ko se oholo ponaša prema Silnom i Gordom Allahu, On će ga kazniti u džehennemskoj vatri.

Četvrto, samodopadanje je zapravo samouništenje; samodopadljiv će čovjek imati hrđav završetak na dunjaluku i na ahiretu.

Peto, uobraženost potiče na nasilje i kidanje rodbinskih veza, dva grijeha za koje Allah, dželle šanuhu, kažnjava još na ovom svijetu.

O ovome sam govorio u knjizi *Et-Tavadu*, 35. str.

637. poglavlje

Zabranjeno je javno činiti grijeha i govoriti o razvratu

Svevišnji Allah rekao je: “One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.” (En-Nur, 19)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, čuo je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “*Svim će mojim sljedbenicima biti oprošteno, samo ne onima koji svoje grijeha javno čine. U razotkrivanje spada to da čovjek noću uradi grijeh, a ujutro se prokaže, iako je Allah sakrio njegovu sramotu; zanoči pod zaštitom Gospodara, a osvane bez nje.*”⁵⁸⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je javno činiti grijeha.

Drugo, javno grijeseње u sebi sadrži pet zala: grijeh, spominjanje grijeha nakon što se učini, otkrivanje sramote koju je Allah sakrio, podsticanje drugih na zlo i navikavanje ljudi na činjenje grijeha.

Treće, javno činjenje grijeha vodi ka ustrajnosti u njemu i njegovom nipodaštavanju. Ko počini grijeh i bude uzrok da ga neko drugi počini, ponijet će dvostruki teret, svoj i teret onoga koga je naveo na zlo, s tim da se njegova odgovorost nimalo neće umanjiti.

Četvrto, ukoliko se radi o malom grijehu, njegovo javno činjenje pretvara ga u veliki grijeh.

⁵⁸⁶ E.l-Buhari (6069) i Muslim (2990).

Peto, čovjek koji javno griješi nipodaštava Allahovu veličinu, obaveznost poslušnosti Poslaniku i omalovažava vjeru, pa zato ne zaslužuje Allahov oprost i milost.

Šesto, ogovaranje onoga koji javno griješi izuzima se iz zabrane ogovaranja.

638. poglavlje

Koja su imena neprikladna

Seid b. el-Muscijib prenosi od svoga oca da je njegov otac došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji ga je upitao: *"Kako se zoveš?"* On je odgovorio: "Zovem se Hazn", a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Neka ti ime bude Sehl."* Ali je on rekao: "Neću promijeniti ime koje mi je nadjenao moj otac!" Tabiin Seid je govorio: "Eto zbog toga smo mi osorni."⁵⁸⁷

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ime Asija (neposlušna) promijenio u ime Džemila (lijepa).⁵⁸⁸

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da se Džuvejrija zvala Berra (pobožna), pa joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nadjenao ime u Džuvejrija; nije mu bilo drago da se to ime upotrebljava.⁵⁸⁹

Usama b. Ahderi, radijallahu anhu, pripovijeda da je čovjek kojeg su zvali Asrem (siromašni) posjetio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim saplemenicima, pa ga je Poslanik upitao: *"Kako se zoveš?"* "Asrem", odgovorio je on. "Ne", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, *"ti se od sada zoveš Zur'a."*⁵⁹⁰

Ebu Šurejh el-Harisi, radijallahu anhu, pripovijeda da je bio u izaslanstvu svoga plemena koje je posjetilo Medinu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo da njega, Ebu Šurejha, zovu Ebul-Hakem (Otac suca), te ga je pozvao i obratio mu se: *"Allah je, uistinu, sudac i Njemu pripada sud. Odakle tebi takav nadimak?"* Na to je Ebu Šurjeh odgovorio: "Kada se u nečemu spore, moji se saplemenici meni obrate i presudim im pa obje strane budu zadovoljne." *"To je izvanredno! Koliko imaš djece?"*,

⁵⁸⁷ El-Buhari (6190). Ime Hazn znači osorost, a ime Sehl označava lahkoću.

⁵⁸⁸ Muslim (2139).

⁵⁸⁹ Muslim (2140).

⁵⁹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4954). Zur'a znači usjev.

upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Imam tri sina: Šurejha, Muslima i Abdullaha”, odgovorio je on. “*Koji je najstariji?*”, upitao je. “Šurejh”, odgovori on. “*Ti si onda Ebu Šurejh*”, zaključio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.⁵⁹¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, lijepo je promijeniti ružno ime.

Drugo, pokušena su ona imena koja imaju konotaciju zle slutnje, samohvale, i koja potiču na smutnju i koja predstavljaju neko od Allahovih svojstava, kao i ime šejtan i tome slično.

Treće, Ebu Davud je u djelu *Es-Sunen*, 4/289, zapisao sljedeće: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, promijenio mnoga imena ružnog značenja, dajući obično ime suprotnog, pozitivnog značenja. To je navedeno u predanjima.”⁵⁹²

639. poglavlje

Zabranjeno je reći: “Unakazio Allah tvoje lice!”

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Neka čovjek nipošto ne rekne drugom čovjeku: ‘Unakazio Allah tvoje lice i lice koje tvome sliči!’ Ta Allah je stvorio Adema prema njegovom liku*”⁵⁹³.⁵⁹⁴

⁵⁹¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4955) i En-Nesai, 6/226-227, preko Jezida b. Šurejha, koji prenosi od svog oca, a on od svog oca.

⁵⁹² Hafiz Ibn Hadžer u djelu *Fetbul-Bari*, 10/577, kaže: “Lance prenosilaca naveo sam u djelu o biografiji ashabâ.”

⁵⁹³ Tj. prema Ademovom liku, jer se zamjenica vraća na onoga koji je posljednji spomenut. Dokaz tome je i hadis Ebu Hurejre koji je zabilježio El-Buhari, gdje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “*Allah je stvorio Adema prema njegovom liku: šezdeset je aršina bio visok.*”

⁵⁹⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (172 i 173), Ahmed, 2/251 i 434, Ibn Hibban (5710), i ovo je njegova verzija, El-Humejdi (1120) i neki drugi muhadisi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je reći muslimanu: “Unakazio Allah tvoje lice i lice koje tvome slič!”

Drugo, ako čovjek na ovaj način vrijeđa drugog muslimana, ujedno vrijeđa i Adema, alejhis-selam, budući da je Adem izgledao onako kako mi danas izgledamo.

640. poglavlje

Zabranjeno je upotrebljavanje izraza da sam

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Dobar vjernik bolji je i draži Allahu od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Teži onome što će ti biti od koristi, a nemoj posustajati. Ako te savlada neka situacija, ne reci: ‘Da sam uradio tako i tako, bilo bi tako i tako.’ Nego reci: ‘Allah je odredio ono što je htio!’ ‘Da sam’ riječi su koje otvaraju šejtanu vrata.”*⁵⁹⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne smije se koristiti izraz “da sam” jer te riječi ukazuju da se čovjek nije u potpunosti prepustio Allahovoj odredbi i da nije zadovoljan onim što je Allah odredio. Ono što je Allah odredio neizostavno će se dogoditi; šejtan vješto iskorištava prednost koju stječe kad čovjek upotrebi ovaj izraz, kojim se u određenoj mjeri protivi sudbini.

Drugo, ako se ovaj izraz upotrijebi za budućnost, to onda nije protivljenje Allahovoj odredbi, odnosno ako se izgovori u kontekstu žaljenja što se nije bilo dovoljno pokorno Allahu. Na ovakav način treba razumjeti Vjerovjesnike, sallallahu alejhi ve sellem, hadise.

Treće, budući da se ovim riječima otvaraju vrata šejtanu i otud, nemoći i kajanju, zabranjeno ih je izgovarati. Kažem ovako, premda postoje učenjaci koji su rekli da upotrebljavanje ovih riječi nije zabranjeno nego je pokuđeno.

⁵⁹⁵ Muslim (2664).

Četvrto, žaljenje za prošlošću neće je vratiti, i čovjek treba biti zadovoljan onim što mu je Allah odredio, ali biti još pokorniji Allahu u budućnosti.

Peto, žaljenje za onim što je prošlo jeste šejtanova zamka kojom uništava srce pa tuguje i gubi nadu u Allahovu milost.

641. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek za ono što posije rekne: “Ja sam učinio da nikne!”

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: “*Nemojte govoriti: ‘Ja sam učinio da nikne usjev’, već recite: ‘Ja sam posijao sjeme.’*” Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: “Zar nisi čuo Allahove riječi: ‘Kažite vi Meni: šta biva s onim što posijete? Da li mu vi dajete snagu da niče, ili to Mi činimo?’” (El-Vakia, 63, 64)⁵⁹⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek rekne: “Ja sam učinio da nikne usjev”, nego će reći: “Ja sam posijao sjeme.” Čovjek obrađuje zemlju, ore i sije, ali ne može učiniti da nikne sjeme, to može samo Allah.

Drugo, neki su ispravni prethodnici, kada bi proučili ajet: “Da li mu vi dajete snagu da niče, ili to Mi činimo?” (El-Vakia, 64), govorili: “Ne činimo to mi, već Ti to činiš, Gospodaru naš!”

⁵⁹⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Džerir et-Taberi, u tefsiru *Džamiul-bejan*, 27/114, Ibn Hibban (5723), El-Bezzar (1289), El-Bejheki, 6/138, Ebu Nuajm, u djelu *Hi'jetul-evlija*, 8/267, i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-evsat* (8024), preko Muslima b. Ebu Muslima, kojem je kazivao Mahled b. Husejn, prenoseći od Hišama b. Hassana, a on od Ibn Sirina, koji prenosi od Ebu Hurejre. El-Hejsemi u djelu *Medžmeuz-ževaid*, 4/120, tvrdi: “Ne znam da je iko napisao životopis Muslima b. Ebu Muslima el-Džermija.” Naprotiv, to je učinio Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarihu Bagdad*, 13/100, i rekao da je povjerljiv. Ibn Hibban ga je uvrstio u povjerljive prenosiocce. Vidjeti njegovo djelo: *Es-Sikat*, 9/189.

642. poglavlje

Pokuđeno je da se čovjek prepusti poeziji

Svevišnji Allah rekao je: "A zavedeni slijede pjesnike. Zar ne znaš da oni svakom dolinom blude i da govore ono što ne rade, tako ne govore samo oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji često Allaha spominju, i koji uzvraćaju kad ih ismijavaju. A mnogobošci će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti." (Eš-Šu'ara, 224-227)

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Bolje je da čovjekova prsa budu ispunjena gnojem nego da budu ispunjena poezijom."*⁵⁹⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: *'Bolje je da čovjekova prsa budu ispunjena gnojem koji će uništiti njegovu utrobu nego da budu ispunjena pjesništvo.'*"⁵⁹⁸

Sa'd, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *"Da se prsa nekog od vas napune gnojem tako da ga unište, bolje je nego da se napune poezijom."*⁵⁹⁹

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da su jednom prilikom prolazili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kroz El-Ardž⁶⁰⁰, kad neki pjesnik stade recitirati poeziju, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Ščepajte šejtana! Bolje je da čovjekova prsa budu ispunjena gnojem nego da budu ispunjena poezijom."*⁶⁰¹

Avf b. Malik, radijallahu anhu, prenio je sličan hadis.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadisi odnose se na onoga ko se isključivo bavi poezijom, pa ga ona odvraća od Kur'ana, zikra i ostalih vjerskih obaveza. Ibn Hadžer, 10/550, kaže: "Razlog ovako žestoke osude poezije leži u činjenici da su oni kojima je ovaj govor prvenstveno bio upućen, bili potpuno posvećeni i zaokupljeni poezijom. Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio im je bavljenje poezijom, da bi se što više posvetili Kur'anu, zikru i drugim ibadetima. A ko je poslušan Gospodaru i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neće mu nauditi to ako je i usvojio nešto od poezije. A Allah najbolje zna."

⁵⁹⁷ El-Buhari (6154).

⁵⁹⁸ El-Buhari (6155) i Muslim (2257).

⁵⁹⁹ Muslim (2258).

⁶⁰⁰ Mjesto gdje počinje planinski masiv Tihama u Saudijskoj Arabiji.

⁶⁰¹ Muslim (2259).

Drugo, u vezi s ovim, nema razlike između onog koji izmisli poeziju i onog koji se trudi da je zapamti.

Treće, nemoralna poezija i razvratan govor zabranjeni su, pa makar se radilo o jednoj strofi ili rečenici. Neki učenjaci smatraju da se navedeni hadisi odnose na čovjeka koji pamti mnogo nemoralne poezije, ali to njihovo mišljenje nema smisla.

643. poglavlje

Pokuđeno je da čovjek sjedi na određenom mjestu a da ne spomene Allaha

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ljudi koji napuste sjelo na kojem nisu spomenuli Allaha slični su ljudima koji su sjedili oko lešine magarca. I to će im biti razlog za kajanje.”*⁶⁰²

Isti ovaj ashab prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko ustane sa sjela na kojem nije spomenuo Allaha, Allah mu to upiše kao nedostatak. Ko legne u postelju, a ne spomene Allaha, i to se smatra nedostatkom.”*⁶⁰³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda i sljedeći hadis Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: *“Onima koji na sjelu ne spomenu Uzvišenog Allaha, niti donesu salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, to se ubraja u nedostatak. Ako htjedne, Allah će ih kazniti, a ako htjedne, oprostiti će im.”*⁶⁰⁴

⁶⁰² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4855), En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (408), Ahmed, 1/389, 515 i 572, Ibnus-Sunni, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (447) i El-Hakim, 1/492. El-Hakim ga je ocijenio autentičnim, pozivajući se na Muslimove kriterije, u tome ga je podržao Ez-Zehebi, i u pravu su.

⁶⁰³ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4856 i 5059), En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (404) s dodatkom: *“Ko napusti sjelo ne spomenuvši Allaha na njemu, to mu je kod Allaha nedostatak”*, El-Humejdi, u djelu *El-Musned* (1158), i to prvi dio hadisa, i Ibnus-Sunni, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (745), i to drugi dio hadisa, preko Muhammeda b. Adžlana, koji prenosi od Seida b. Ebu Seida el-Makberija, a on od Ebu Hurejre. Njegov je lanac prenosilaca dobar, ali ga prethodni hadis pojačava, pa je autentičan.

⁶⁰⁴ **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (3440), Ahmed, 2/446, 453, 481, 484 i 495, i El-Hakim, 1/496, preko Salih, Et-Tev'emovog štićenika, koji prenosi od Ebu Hurejre. Et-Tirmizi smatra da je ovaj hadis dobar i da je prenesen s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre. El-Hakim tvrdi da je ovaj lanac prenosilaca autentičan i da Salih nije slab. Pa ipak, Ez-

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da čovjek sjedi negdje a da ne spomene Allaha, jer je to nedostatak i razlog za kajanje.

Drugo, čovjek će se kajati na Sudnjem danu i žaliti za svaki trenutak koji nije proveo u pokornosti Allahu.

Treće, čovjek koji na nekom sijelu zaboravi spomenuti Allaha zaslužio je Božiju kaznu, jer ko zaboravi spomenuti Allahovo ime i donijeti salavat i selam na Njegova Poslanika, takav će još lakše zaboraviti Allahove granice i upasti u zabranjeno, u ono što Allah ne voli, pa će biti kažnjen zbog toga.

Četvrto, sijelo je potpuno ako se na njemu spomene Allah, a ne može biti potpuno bez zikrullaha i donošenja salavata i selama na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Treba znati da nema dobra u sijelima na kojima se Allah ne spomene.

644. poglavlje

Strogo je zabranjeno slušanje muzike

Uzvišeni Allah rekao je: "Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili i da bi ga predmetom za ismijavanje uzimali. Njih čeka sramna kazna. Kad se nekom od njih Naši ajeti kazuju, on oholo glavu okreće, kao da ih nije ni čuo, kao da je gluh – zato mu navijesti patnju nesnosnu." (Lukman, 6,7)

"I oni koji ne svjedoče lažno, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno." (El-Furkan, 72)

"Pa zar se ovom govoru iščuđavate – i smijete se, a ne plaćete – gordo dignutih glava?" (En-Nedžm, 59-61)

Tu je i sljedeći ajet: "I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju, i budi im ortak u imecima, i u djeci, i daji im obećanja – a šejtan ih samo obmanjuje." (El-Isra, 64)

Zehebi veli da je Salih bio slab prenosilac, i u pravu je: Salih je miješao hadise. No, on nije jedini prenosilac iz svoje generacije, pa njegovo predanje osnažuje čitava skupina prenosilaca, kako je to spomenuo Et-Tirmizi, a jedan od njih je Ebu Salih es-Seman Zekvan, čije su predanje zabilježili: Ahmed, 2/463, Ibn Hibban (2322) i El-Hakim, 1/492.

Ebu Amir el-Eš'ari, radijallahu anhu, pripovijeda da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: *"Pojavit će se ljudi među mojim sljedbenicima koji će dopuštati blud, svilu, vino i muzičke instrumente. Neki će svoju stoku otjerati na visoko brdo pa će im doći siromah da traži milostinju, a oni će mu odgovoriti: 'Dođi sutra!' Allah će ih iznenada noću uništiti i brdo na njih svaliti, a druge će pretvoriti u majmune i svinje i bit će takvi, izobličeni do Sudnjeg dana."*⁶⁰⁵

Aiša, radijallahu anha, kazuje: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u kuću kada su kod mene bile dvije djevojčice koje su pjevale pjesme o ratovima vođenim prije pojave islama. Poslanik se ispružio na postelji i okrenuo lice ustranu. Utom je ušao Ebu Bekr, i ukorio me: 'Zar šejtanov glas kod Allahovog Poslanika?!' Tada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo prema njemu i rekao: *"Pusti ih neka pjevaju!"* Kada ih je Ebu Bekr zanemario, ja sam im dala znak da izađu."⁶⁰⁶

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dva su glasa prokleta: glas muzičkog instrumenta u blagostanju i glas jadanja u iskušenju."*⁶⁰⁷

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Ne prodajite pjevačice, ne kupujte ih i nemojte ih poučavati pjevanju! U takvoj trgovini nema dobra, a zarada od toga je haram. Između ostalog, i na to se odnosi sljedeći ajet: 'Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu...'"* (Lukman, 6)⁶⁰⁸

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ovaj će ummet doživjeti utjerivanje u zemlju, izobličenje i gađanje kamenjem s neba onda kada se pojave pjevačice, muzički instrumenti i alkoholna pića."*⁶⁰⁹

Postoji još mnogo hadisa koji govore o ovome.

Propisi u vezi s pogaavljem

Prvo, strogo je zabranjeno slušanje muzike. To je stav prijašnjih i potonjih učenjaka. El-Begavi je u djelu *Šerhus-sunna*, 12/383, zapisao: "Islamski su učenjaci jednoglasni u mišljenju da je zabranjeno upotrebljavanje muzičkih instrumenata..." Nije mi poznato da iko izuzev Ibn Hazma i onih koji ga slijepo slijede u današnje vrijeme, imao drukčije

⁶⁰⁵ O hadisu je bilo riječi.

⁶⁰⁶ El-Buhari (949) i Muslim (892).

⁶⁰⁷ Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiba* (427).

⁶⁰⁸ O hadisu je bilo govora u drugom tomu.

⁶⁰⁹ Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiba* (2203).

mišljenje. Šejh El-Albani napisao je izvrsnu studiju u kojoj je opovrgnuo Ibn Hazmove tvrdnje.

Drugo, šteta od slušanja muzike je višestruka: potiče licemjerstvo u srcu kao što voda potiče rast trave, potiče na nemoral, konzumiranje alkohola i činjenje nekih drugih grijeha.

Treće, nije dopušteno zarađivati na osnovu muzike ni družiti se s onima koji na taj način zarađuju; oni su beskorisno društvo.

Četvrto, oni koji se bave muzikom i njihovi, zavedeni sljedbenici pozivaju se na sumnje koje je pobio Ibn Kajjim el-Dževzijja u djelima *El-Kelamu ala mes'eletis-sema* i *Igasetul-lehjan*.

57. TRAŽENJE DOPUŠTENJA

645. oglavlje

Zabranjeno je sašaptavanje (u nekim situacijama)

Uzvišeni Allah rekao je: "Sašaptavanje je posao šejtanski, da bi u brigu bacio vjernike, mada to ne može njima nimalo nauditi, osim ako to Allah dopusti. A vjernici neka se samo u Allaha pouzdaju." (El-Mudžadela, 10)

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka se dvojica ljudi ne sašaptavaju u prisustvu trećeg čovjeka!"*⁶¹⁰

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Kada ste trojica u društvu, neka se dvojica ne sašaptavaju zanemarujući onog trećeg, jer bi ga to u brigu bacilo, a kada vas ima više, onda se možete sašaptavati."*⁶¹¹

O tome govori i hadis koji je prenio Ebu Hurejra, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, sašaptavanje o grijehu i neprijateljstvu u potpunosti je zabranjeno, na osnovu ajeta: "Zar ne vidiš one kojima je zabranjeno da se sašaptavaju kako se vraćaju onome što im je zabranjeno i sašaptavaju se o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku. A kad ti dolaze, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad nije pozdravio, i među sobom govore: 'Trebalo bi da nas Allah već jednom kazni za ono što govorimo!' – Dovoljan će im biti Džehennem! U njemu će gorjeti, a grozno je on prebivalište! O vjernici, kada među sobom tajno razgovarate, ne razgovarajte o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku, već razgovarajte o dobročinstvu i čestitosti, i bojte se Allaha pred Kojim ćete sakupljni biti." (El-Mudžadela, 8, 9)

Drugo, sašaptavanje dvojice ljudi, koji time isključuju čovjeka koji se nalazi s njima, zabranjeno je jer ga to baca u brige, što je zabranjeno slovom Kur'ana: "A oni koji vjernike i vjernice uznemiruju, a oni to ne zaslužuju, toware na sebe klevetu i pravi grijeh." (El-Ahzab, 58)

Treće, ako se na nekom sijelu nalazi više ljudi, sašaptavanje je dopušteno, pod uslovom da ne bude o grijehu i neprijateljstvu. Ebu Salih

⁶¹⁰ El-Buhari (6288) i Muslim (2183).

⁶¹¹ El-Buhari (6290) i Muslim (2184).

upitao je Ibn Omera: “Je li dozvoljeno da se dvojica ljudi sašaptavaju kada se nalaze u društvu od nekoliko ljudi?” “To ne smeta”, odgovorio je Ibn Omer.⁶¹²

Abdullah b. Dinar pripovijeda da je jednom prilikom bio u društvu Abdullaha b. Omera kod kuće Halida b. Ukbe, koja se nalazila na pijaci. I, pojavio se neki čovjek, koji je Ibn Omeru htio nešto šapnuti. Budući da nas je bilo trojica, Ibn Omer pozva nekog čovjeka, da bi nas bilo četverica, pa nama dvojici, pridošlici i meni, reče: “Vi se malo izdvojite, jer čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je izjavio: *Neka se dvojica ljudi ne sašaptavaju u prisustvu trećeg čovjeka!*”⁶¹³

Imam El-Buhari, 11/82, naslovio je poglavlje: “Ako se u društvu nalazi više ljudi, nema zapreke da se dvojica izdvoje i sašaptavaju.” A El-Begavi, 13/91, kaže: “...ovaj hadis dokazuje da je dopušteno sašaptavanje u skupini, pod uslovom da se time niko ne uznemiruje. A Allah najbolje zna istinu i Njemu se sve vraća.”

Četvrto, sašaptavanje dvojice u prisustvu trećeg čovjeka dopušteno je u dva slučaja: prvo, da se traži dopuštenje od njega; i, drugo, da se nalaze u društvu koje čini više ljudi.

Peto, neki su učenjaci iz navedenog hadisa zaključili da nije dopušteno sašaptavanje trojice ljudi nauštrb jednog čovjeka, kao niti deseterice ljudi nauštrb jednog čovjeka. Naime, Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se čovjek zanemari na jednom sijelu i njegovo zanemarivanje od deseterice isto je što i zanemarivanje od dvojice. Ovo je zaključivanje ispravno.

Šesto, nikome nije dopušteno da se nameće dvojici ljudi koji se sašaptavaju.

Sedmo, neki su učenjaci ograničili ove hadise samo na putovanje, a to nema nikakve osnove jer vanjsko značenje hadisa odbacuje takvo zaključivanje. Zbog čega bi u mjestu boravka bilo dozvoljeno sašaptavati se, a na putu zabranjeno?

⁶¹² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1170), Ebu Davud (4852), Ahmed, 2/18, 141 i 142, Ibn Ebu Šejba, 8/581 i 582, i Ibn Hibban (584), s vjerodostojnim lancem prenosilaca koji ispunjava El-Buharijeve i Muslimove kriterije.

⁶¹³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Malik, 2/988, El-Begavi (3509) s njegovim lancem prenosilaca te Ibn Hibban (582).

646. poglavlje

Zabranjeno je čovjeka podići s mjesta na kojem sjedi

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazuje: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek podigne drugog muslimana i zauzme njegovo mjesto."⁶¹⁴

U drugoj verziji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odao: *"...nego se skupite i jedni drugima napravite mjesto."*

U jednom dodatku, opet, kaže se da Ibn Omer ne bi sjeo na mjesto onoga ko bi ustao da on, Ibn Omer, sjedne.

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka niko od vas na džumi ne podigne svog brata kako bi sjeo na njegovo mjesto, ali neka rekne: 'Napravite mi mjesta!'"*⁶¹⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je podići čovjeka i zauzeti njegovo mjesto.

Drugo, sunnet je načiniti mjesta drugom muslimanu i zatražiti da se ono načini rekavši: "Načinite mi mjesta, pa i vama će Allah mjesto načiniti."

Treće, neki učenjaci smatraju da Ibn Omer iz predostrožnosti nije htio sjesti na mjesto onoga ko bi mu ustao. To nije tačno, nego se Ibn Omer dosljedno čuvao zabrane. Čak i ukoliko čovjek sam ustane, sjedanje na njegovo mjesto bilo bi potpomaganje u grijehu i nepravdi. I Ibn Omer, radijallahu anhu, želio je spriječiti da do toga dođe, jer ono što vodi zabranjenom i samo je zabranjeno.

Moguće je da je onaj čovjek ustao iz stida, a ne iz želje da to učini, pa bi ga Ibn Omer, da je sjeo na njegovo mjesto, rastužio i doveo u nepriliku. Ne prihvativši da sjedne na ponuđeno mjesto, Ibn Omer je zatvorio vrata šejtanu. Sjedanje na mjesto onog čovjeka koji ustupi svoje mjesto, moglo bi biti zauzimanje počasnih mjesta, a to nije poželjno.

Na osnovu svega što smo rekli, Ibn Omerov, radijallahu anhu, čin predstavlja slijeđenje i objašnjavanje sunneta. Da je najpreče da čovjek sjedi na svome mjestu, potvrđuje predanje koje prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, a u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Kada neko ustane sa svoga mjesta i potom se vrati, najpreče je da on na njega*

⁶¹⁴ El-Buhari (911) i Muslim (2177).

⁶¹⁵ Muslim (2178).

*sjedne.*¹⁶ Ako je najpreče da on sjedne nakon što se vrati, onda je objektivnije da na svoje mjesto polaže najveće pravo prije nego što ustane s njega.

Četvrto, zabrana se ne odnosi samo na džuma-namaz, što se može zaključiti iz Džabirovog predanja, već i na ostala sijela. Zato je Nafi, upitan o hadisu koji prenosi Ibn Omer: "Da li se zabrana odnosi samo na džuma-namaz?" odgovorio: "Na džuma-namaz i na sva druga sijela."

647. poglavlje

Pokuđeno je sjesti između dvojice ljudi bez njihova dopuštenja

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ne sjeda se između dvojice ljudi bez njihova dopuštenja."*¹⁷

Ovaj isti ashab prenio je i sljedeći hadis: *"Čovjeku nije dopušteno da rastavi dvojicu ljudi bez njihova dopuštenja."*¹⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je sjesti između dvojice ljudi bez njihova dopuštenja.

648. poglavlje

Pokuđeno je da gost ode kući bez traženja dopuštenja od domaćina

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Kada neko od vas posjeti drugog muslimana i zadrži se kod njega, neka ne polazi kući sve dok ne zatraži dopuštenje od domaćina."*¹⁹

¹⁶ Muslim (2179).

¹⁷ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4844).

¹⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4845) i Et-Tirmizi (2752).

¹⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebuš-Šejh, u djelu *Tabekatul-muhaddisina bi Asbehan* (199) i uvrstio ga u dobre hadise Jahje b. Vakida. Autentičnim ga je ocijenio šejh El-Albani, u djelu *Silsiletul-ehadis-sabiha* (182).

Propisi u vezi s poglavljem

El-Munavi je u djelu *Fejdul-Kadir*, 1/366, zapisao sljedeće: “U pravila lijepog ponašanja spada i to da čovjek koji posjeti drugog muslimana ne polazi kući sve dok ne zatraži dopuštenje od domaćina. Naime, samovoljnim odlaskom mogao bi uskratiti domaćinu mogućnost da njega, posjetioca, ugosti.”

649. poglavlje

Zabranjeno je zadržavanje na putevima, osim ako će se izvršiti sve obaveze u vezi s tim

Ebu Sedi el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Sustegnite se od zadržavanja po putevima!*” Ashabi rekoše: “Allahov Poslaniče, mi moramo boraviti na putevima, razgovaramo!” “*Ako već morate, onda dajte putu njegovo pravo!*”, reče on. “A šta je pravo puta, Allahov Poslaniče?”, upitaše ashabi. “*Obaranje pogleda, neuznemirivanje prolaznika, otpozdravljanje na selam, naređivanje dobra i odvrćanje od zla*”, zaključí Božiji Poslanik.⁶²⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sjedi pokraj puta, pa su se ashabi požalili: “Allahov Poslaniče, teško nam je uvijek boraviti u kućama!” On reče: “*Ako ćete boraviti u blizini puteva, onda dajte putevima njihovo pravo.*” “A koje je to pravo, Allahov Poslaniče?”, upitaše oni. “*Ukazati na pravi smijer kretanja onome ko se izgubi, odgovoriti na selam, obarati pogled, naređivati dobro i odvrćati od zla*”, reče ashabima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁶²¹

El-Bera, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored skupine ensarija i rekao: “*Ako već sjedite pored puteva, onda poštujujte njihova prava: odgovarajte na selam i pomozite onome ko pomoć traži.*”⁶²²

⁶²⁰ El-Buhari (6229) i Muslim (2121).

⁶²¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1149), Ebu Davud (4816), Ibn Hibban (596), El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3339) i El-Hakim, 4/264 i 265, s različitim lancima prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre.

⁶²² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud Et-Tajalisi (710), Et-Tirmizi (2726), Ahmed, 4/282, 291, 293, 301, Ibn Hibban (597), Et-Tahavi u djelu *Muškilul-*

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, pripovijeda: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom zatekao nas je na putu pa nam je preporučio: *Klonite se zadržavanja na putevima, to rade šejtani. Ali ipak, ako se već morate zadržati, onda dajte putu njegovo pravo!*" Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao a ja rekoh: 'Eto, ne upitasmo Poslanika koje je to pravo.' Sustigao sam ga i to upitao, a on odgovori: *'Da odgovoriš na selam, oboriš pogled, skloniš s puta ono što smeta, ukažeš na put izgubljenom i pomogneš onome kome je potrebna pomoć.'*⁶²³

Slične hadise prenose Ebu Talha, Ebu Šurejh el-Huzai, Ibn Abbas, Sehl b. Hunejf i Vahši b. Harb, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, veliku osudu zaslužuju oni koji se zadržavaju na putevima (jer to rade šejtani), osim da se putu daju njegova prava. Ebu Džafer et-Tahavi zapisao je u djelu *Muškilul-asar*, 1/158-159: "Razmišljajući o ovim predanjima, zaključili smo da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio boravljenje na putevima, a potom je to dopustio pod određenim uvjetima. U hadisima se dopušta korištenje javnih puteva ukoliko to nikome ne šteti. Ako je to tako, onda je logično da nije dopušteno sjedenje na uskim putevima gdje se onemogućuje normalan prolazak ljudima. A to je u skladu s predanjem koje prenosi Sehl b. Muaz el-Džuheni od svoga oca, koji prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom pohodu, kada su ljudi stijesnili stajališta i otežali kretanje putevima, naredio glasniku da poviče da neće imati nagradu za borbu onaj ko stijesni stajališta i oteža kretanje putevima."⁶²⁴

Pametan je čovjek dužan razmisliti o onome što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio svome ummetu. Naime, pozvao nas je da čuvamo Allahove granice, da se lijepo ponašamo i da sudimo onako kako to Šerijat od nas traži. U Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, govoru nema kontradiktornosti, a svaki se njegov hadis mora shvatiti u skladu s okolnostima u kojima je izrečen. Može se desiti da ljudi misle kako nekada postoji kontradiktornost među hadisima, ali to

asar (170-172), i drugi muhadisi, s dva lanca prenosilaca preko Ebu Ishaka, koji prenosi od El-Beraa.

⁶²³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (165) i El-Bezzar (2018), preko Abdullaha b. Sinana, kojem je kazivao Abdullah b. el-Mubarek, prenoseći od Džerira b. Hatima, koji je čuo Ishaka b. Suvejda, kojem je ispričao Ibn Hudžejr el-Adevi, a ovaj je čuo Omera. Ovaj je lanac prenosilaca, zbog Ibn Hudžejra el-Adevija, koji je nepoznat, slab, ali ga pojačava prethodni hadis.

⁶²⁴ O ovom je hadisu bilo govora u drugom tomu.

je rezultat nedovoljnog poznavanja hadisa i njihovih povoda: 'Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti' (En-Nisa, 82). Od Allaha tražimo uputu!"

Drugo, Ibn Hadžer u djelu *Fetbul-Bari*, 11/11-12, navodi: "...i navedeni hadisi sadrže sljedeća pravila lijepog ponašanja: nazivanje selama i odgovaranje na njega, izgovaranje lijepih riječi i nazdravljanje onom ko kihne, pomaganje onome ko nosi teret i pomaganje obespravljenom, ukazivanje na pravac kretanja onome ko se izgubio i posebno poklanjanje pažnje onome ko živi tik do puta, navrćanje na dobro i odvrćanje od zla, uklanjanje onoga što smeta i pružanje pomoći svima kojima je potrebna, obaranje pogleda i stalno spominjanje Allaha.

Hadisi nam ukazuju na razloge zabrane sjedenja po putevima. Jedan od njih je izlaganje opasnosti od mladih žena i svega onog do čega mogu dovesti zabranjeni pogledi, jer je ženama dopušteno da prolaze putevima ako imaju neku potrebu. Zatim, kada je čovjek u kući, može da čini mnogo više ibadeta, a na ulici se susreće sa mnogim zabranama koje je dužan spriječiti, jer će, u suprotnom, biti grešan. Također, možda ulicom prođe veliki broj ljudi, pa nekome ne bude u stanju odgovoriti na selam, što je grijeh. Čovjeku je naređeno da se ne izlaže opasnostima i da se čuva. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predložio je ashabima da ne sjede po putevima kako bi spriječio mnoge nedaće i probleme. Međutim, ashabi su se požalili da im je to nužno, da je korist višestruka: međusobno se savjetuju, opominju jedni druge, imaju dunjalučku korist od toga, uživaju u dopuštenim razgovorima... Čuvši ove razloge, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio im je da sjede po putevima, pod uslovom da poštuju određena pravila."

650. poglavlje

Zabranjeno je ženama da idu sredinom puta

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Sredina puta nije namijenjena za žene.*"⁶²⁵

⁶²⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (5601), Ibn Adij, 4/1321, i El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (7823), preko Muslima b. Halida, kojem je ispričao Šarik b. Ebu Nemr, koji prenosi od Ebu Seleme b. Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je Muslim b. Halid ez-Zendži imao slabo pamćenje, ali ga pojačava sljedeće predanje.

Ebu Usejd el-Ensari, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu aljhi ve sellem, jednom prilikom izašao iz džamije a muškarci i žene bili pomiješani na putu pa je rekao: *"O žene, sačekajte malo! Nije vaše da idete sredinom puta, već idite krajem puta."* Žene su poslije toga toliko hodale pored zidova da im je odjeća za njih prijanjala.⁶²⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Ženama je zabranjeno da hodaju sredinom puta. Ibn Hibban kaže: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Sredina puta nije namijenjena za žene'* jesu obavijest koja sadrži zabranu. Muškarci uglavnom idu sredinom puta, pa postoji opasnost da dođe do miješanja i dodirivanja sa ženama. Da do toga ne bi došlo, one trebaju ići krajem puta." El-Munavi je u djelu *Fejdu-Kadir*, 5/379, zapisao: "Žene idu krajevima puta i izbjegavaju gužvu."

651. poglavlje

Zabranjeno je krišom gledati u unutrašnjost tuđe kuće

Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek provirio u Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, sobu, dok je u Poslanikovoju ruci bio željezni češalj kojim se češljao. *"Da sam znao da gledaš"*, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, *"probo bih ti oči ovim češljom! Doista je traženje dopuštenje za ulazak u tuđu kuću ustanovljeno zbog pogleda!"*⁶²⁷

Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazuje: "Neki je čovjek provirio u jednu od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, soba pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo prema njemu držeći u ruci vrh strijele, kao da gledam u njega: pokušava ubosti onog čovjeka."⁶²⁸

⁶²⁶ **Hadis je dobar na osnovu prethodnog predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (5272) i El-Bejheki, u djelima *Šuabul-iman* (7822) i *El-Adab* (971), preko Šeddada b. Ebu Amra b. Himasa, koji prenosi od svog oca, a on od Hamze b. Ebu Usejda el-Ensarija, koji je prenio od svog oca.

⁶²⁷ El-Buhari (6241) i Muslim (2156).

⁶²⁸ El-Buhari (6242) i Muslim (2157).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko proviri u nečiju kuću bez dopuštenja, ukućanima je dopušteno da mu izbiju oko."*⁶²⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je namjerno viriti u tuđu kuću, a ko to učini nenamjerno neka odmah okrene glavu ustranu.

Drugo, traženje dopuštenje za ulazak u tuđu kuću ustanovljeno je zbog pogleda.

Treće, ko namjerno proviri u tuđu kuću, pa ga ukućani vide i izbiju mu oko zbog toga, nisu griješni i nema krvarine ni odmazde.

652. poglavlje

Zabranjeno je činiti blud svim dijelovima tijela (mimo spolnog organa)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *"Zaista je Allah odredio da čovjek neizostavno čini blud svojim dijelovima tijela. Blud očiju je gledanje, blud jezika je razgovaranje o nemoralu, blud duše je da želi nemoral i žudi za njim, a spolni organ to naposljetku potvrdi ili porekne."*⁶³⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je namjerno gledanje i neobaranje pogleda, jer to se ubraja u blud očiju.

Drugo, ovi su grijesi okarakterizirani kao blud jer su sredstvo koje vodi bludu. Ovaj hadis dokazuje da je zabranjeno sve ono što vodi u haram.

⁶²⁹ El-Buhari (6888) i Muslim (2158).

⁶³⁰ El-Buhari (6343) i Muslim (2657).

653. poglavlje

Zabranjeno je biti vjeroloman

U hadisu se kaže: *“Ne sjede zajedno oni ljudi koji nemaju međusobnog povjerenja.”*⁶³¹

Sabit prenosi da je Enes kazivao: “Jednom, došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja sam se igrao s nekom djecom. Poselamio nas je te me potom poslao da nešto obavim. Kada sam to obavio, majka me upita: ‘Gdje si bio?’ ‘Allahov me Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao da nešto obavim’, odgovorio sam. ‘A šta to?’, upita ona. ‘To je tajna’, reko. Ona mi tada reče: ‘Nemoj nikome pričati o tajnama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.’ Allaha mi, da sam tajnu ikome odao, odao bih je tebi, Sabite.”⁶³²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u društvu mora postojati povjerenje i nije dopušteno odati ma čiju tajnu. El-Munavi, 6/443, zapaža: “Hadis: *‘Ne sjede zajedno oni ljudi koji nemaju međusobnog povjerenja’* izrečen je u obavijesnoj formi, ali nosi zabranu.”

Drugo, čuvanje tajne ubraja se među najljepše osobine muslimana.

Treće, kada je riječ o čuvanju tajne, valja znati da nije dopušteno otkriti tajnu ukoliko će to donijeti štetu onome čija je tajna otkrivena. Međutim, ako on umre, a zna se da je ta tajna neka njegova sramota, onda je propis isti kao da je živ.

Ukoliko će čuvanje tajne dovesti do bespravnog prolijevanja krvi, silovanja ili otimačine, takvu je tajnu zabranjeno čuvati i obaveza ju je otkriti kako bi se ljudi upozorili na moguće zlo. A Allah najbolje zna.

⁶³¹ Vidjeti: *Sabihul-džami* (7604).

⁶³² El-Buhari (6289) i Muslim (2482), i ovo je njegova verzija.

654. poglavlje

Pokuđeno je bilo šta progovoriti prije nego što se nazove selam

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Prvo se selam nazove, a zatim se razgovara. Ko vas nešto upita prije nego što nazove selam, nemojte mu odgovoriti.”*⁶³³

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ne dopustite da uđe u vašu kuću onaj ko nije nazvao selam.”*⁶³⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je postaviti pitanje ili zatražiti dozvolu za ulazak u kuću prije nego što se nazove selam.

Drugo, ko upita nešto prije selama, neće mu se odgovoriti.

Treće, ko zatraži dozvolu za ulazak prije nego što nazove selam, dozvola mu se neće dati, nego će se poučiti da se ponaša kako doliči. U tom smislu se prenosi da je neki čovjek iz plemena Amir došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: “Mogu li ući?” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče sluškinji da mu kaže: *“Reci: ‘Es-selamu alejkum! Mogu li ući?’ Nije zatražio dopuštenje onako kako je trebao.”* Čovjek je to čuo pa je ponovio te riječi i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio mu je da uđe.⁶³⁵

655. poglavlje

Pokuđeno je pozdravljati žive pozdravom mrtvih

Ebu Džurejj Džabir b. Selim, radijallahu anhu, pripovijeda: “Vidio sam čovjeka kojeg ljudi poštuju i slušaju. Rekoše mi da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Alejkes-selam, Allahov Poslaniče’,

⁶³³ **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Silsiletul-ebadisis-sabiha* (816).

⁶³⁴ **Hadis je dobar.** *Silsiletul-ebadisis-sabiha* (817).

⁶³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1084), Ebu Davud (5177) i neki drugi muhadisi. Sličan je hadis prenio Safvan b. Umejja, radijallahu anhu.

ponovio sam dva puta, a on reče: *‘Ne govori tako, to je pozdrav mrtvima, nego kaži: ‘Es-selamu alejke.’*”⁶³⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je pozdravljati žive pozdavom mrtvih, a koji glasi: alejkes-selam.

Drugo, neki ljudi smatraju da se pozdrav kojim se pozdravljaju umrli razlikuje od pozdrava kojim se pozdravljaju živi, na osnovu ovog hadisa. Ali, to je odbacio El-Hattabi, u djelu *Mealimus-sunen*, 6/48-50, rekavši: “Nije tačno da je sunnet umrle pozdraviti riječima: ‘Alejkes-selam’, što čini većina svijeta. Pouzdano se zna da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u mezarje i nazvao selam umrlima: *‘Es-selamu alejkum, stanovnici ovih kaburova!’* Dakle, prvo je spomenuo dovu pa onda one na koje se ona odnosi, kao što se čini prilikom pozdravljanja živih. Ipak, običaj velikog broja ljudi jeste da prilikom pozdravljanja umrlih na prvo mjesto stave ime dotične umrle osobe, pa tek onda izgovore dovu...”

656. poglavlje

Zabranjeno je nazvati selam nevjerniku

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Ne nazivajte selam židovima i kršćanima! A kada sretnete nekog od njih na putu, stijesnite mu prolaz!”*⁶³⁷

Ebu Basra el-Gifari pripovijeda nam sljedeći hadis: *“Sutra ćemo posjetiti jevreje, pa im nemojte nazvati selam. Ako vas oni pozdrave, vi odgovorite: ‘Ve alejkum!’”*⁶³⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nazvati selam sljedbenicima Knjige.

⁶³⁶ O izvoru hadisa bilo je govora.

⁶³⁷ Muslim (2167).

⁶³⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (1012), En-Nesai, u zbirci *Amelul-jevmi vel-lejla* (388) i Ibn Madža (3699).

Drugo, ako se na određenom mjestu nalaze muslimani i nevjernici, nazvat će se im selam, ali će on biti upućen samo muslimanima. Usama, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom prošao pokraj skupine ljudi koju su sačinjavali muslimani, idolopoklonici i židovi i nazvao im selam.⁶³⁹

657. poglavlje

Zabranjeno je pozdravljanje šakama i prstima

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a ovaj od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ne pripada nam onaj čovjek koji oponaša druge narode! Židovi prilikom pozdravljanja podižu prste, a kršćani šake – nemojte ih oponašati.”*⁶⁴⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prilikom pozdravljanja podizati prste i šake, oponašajući time Židove i kršćane. Ovaj je ružni običaj prisutan kod vojske kada pozdravljaju svoje nadređene. To je ostalo iza zapadno-kršćanskih kolonizatora.

Drugo, navedenom se hadisu ne suprotstavlja predanje Esme b. Jezid, radijallahu anha, u kojem stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom prošao pored džamije gdje je sjedila skupina žena pa im je nazvao selam dignuvši ruku. Dodatak u kojem stoji da je Poslanik dignuo ruku jeste neprihvatljiv i izuzetno slab (munker) dodatak, što sam objasnio u djelu *Behdžetun-nažirin*, 2/134-136. Također sam objasnio da nije u pravu imam En-Nevevi, koji ove hadise usklađuje tako što kaže da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje objedinio selam i pokazivanje rukom.

⁶³⁹ El-Buhari (6254) i Muslim (1798).

⁶⁴⁰ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (2695), kojem je ispričao Kutejba, a njemu je ispričao Lehia, prenoseći od Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, a ovaj, opet, od svog oca. Et-Tirmizi tvrdi da je ovaj hadis slab. Mislim da on nije u pravu, hadis je dobar, jer su predanja Kutejbe b. Seida od Ibn Lehie autentična, a predanja Amra b. Šuajba koja prenosi od svog oca, a ovaj, opet, od svog oca dobra. Pojačava ga Džabirovo predanje koje je zabilježio En-Nesai u zbirci *Amelul-jevmi vel-lejla* (340) s lancem prenosilaca u kojem postoji prenosilac imenom Ebuz-Zubejr, koji ovaj hadis nije izravno prenio.

658. poglavlje

Pokuđeno je selam nazivati samo poznanicima

Tarik b. Šihab pripovijeda: "Jednog dana sjedili smo kod Abdullaha, kada se pojavio neki čovjek i rekao da je namaz uspostavljen. Svi smo se odmah uputili u džamiju, a ljudi u pročelju mesdžida već bijahu na rukuu. Abdullah donese tekbir u učini ruku, što i mi učinismo. Potom smo napravili nekoliko koraka i radili ono što on radi. Tada neki čovjek u žurbi naiđe i reče: 'Alejkes-selam, Ebu Abdurrahmane!' 'Istinu su kazali Allah i Njegov Poslanik!', odgovorio je on. Kada smo klanjali i vratili se, on je ušao u svoju kuću, a mi smo sjedili. Potom je izašao, pa ga neko upita o slučaju iz džamije, a on odgovori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao predznake Sudnjeg dana, između ostalog, spomenuo nazivanje selama poznatim ljudima, rasprostranjenost trgovine toliko da će žena pomagati mužu u trgovini, kidanje rodbinskih veza, lažno svjedočenje, tajenje svjedočenja i pojava kalema.⁶⁴¹

U drugoj verziji stoji: *"Jedan od predznaka Sudnjeg dana jeste i to da će se selam nazivati samo poznanicima."*⁶⁴²

U drugoj verziji, opet, stoji: *"Čovjek će čovjeka pozdravljati samo zato što ga pozna, i to je jedan od predznaka Sudnjeg dana."*⁶⁴³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, selam se ne smije nazivati samo poznanicima jer se to sučeljava s ciljem zbog koje se naziva selam.

Drugo, sunnet je nazvati selam onome koga znaš i koga ne znaš, jer su vjernici, uistinu, samo braća. Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, kazuje da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je musliman najbolji, na šta mu je odgovorio: *"Onaj koji hrani gladne i naziva selam onome koga zna i koga ne zna."*⁶⁴⁴

⁶⁴¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 1/407-408, s vjerodostojnim lancem prenosilaca. El-Bezzar (3417) je zabilježio i sljedeći dodatak: *"Čovjek će prolaziti pokraj džamije, ali neće klanjati u njoj."*

⁶⁴² **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 1/387. U lancu prenosilaca nalazi se Mudžalid b. Seid, slab prenosilac, ali sljedeći hadis osnažuje ovaj, navedeni.

⁶⁴³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 1/405-406. U lancu prenosilaca nalazi se Šerik b. Abdullah, koji je imao slabo pamćenje.

⁶⁴⁴ El-Buhari (6236) i Muslim (39).

659. poglavlje

Pokuđeno je da onaj koji traži dozvolu za ulazak na pitanje: “Ko je to?”, odgovori: “Ja!”

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda: “Otišao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povodom duga koji je imao moj otac te sam mu pokucao na vrata, a Poslanik je upitao: ‘*Ko je?*’ ‘Ja’, odgovorio sam. ‘*Ja, ja!*’, reče on, kao da mu se nije svidio moj odgovor.”⁶⁴⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je onome ko traži dozvolu za ulazak da na pitanje: “Ko je?” odgovori: “Ja!” Takav odgovor ništa ne znači, on dovodi do nesporazuma, pa domaćin ima pravo znati ime onoga ko kuca na njegova vrata.

Drugo, ispravni su prethodnici spominjali svoja imena prilikom tražnja dozvole za ulazak. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Omer, radijallahu anhu, tražio dopuštenje za ulazak kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: “Es-selamu alejkum, Allahov Poslaniče! Es-selamu alejkum! Može li Omer ući?”⁶⁴⁶

660. poglavlje

Zabranjeno je ostaviti vatru da gori noću

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ne ostavljajte vatru da gori u vašim kućama kada spavate!*”⁶⁴⁷

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, pripovijeda da je jedne noći u Medini nastradala jedna porodica izgorjevši u kući. Kada su to ispričali

⁶⁴⁵ El-Buhari (6250), i ovo je njegova verzija, i Muslim (2155).

⁶⁴⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Fidebul-mufred* (1085), Ebu Davud (5201), En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (321 i 322), Ahmed, 1/303, i neki drugi muhadisi, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁶⁴⁷ El-Buhari (6293) i Muslim (2105).

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on je rekao: *“Vatra je, zaista, vaš neprijatelj, pa je zato ugasisite kada pođete na počinak!”*⁶⁴⁸

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio sljedeće: *“Pokrijte posude, zatvorite vrata i ugasisite svjetiljke – šejtan neće moći otkriti posude niti ući u kuću. Ako neko od vas ne može učini ništa osim da na svoju posudu poprijeko stavi motku, neka, spomenuvši Allaha, to učini. Miš, štetočina, može izvrnuti svjetiljku i izazvati požar.”*⁶⁴⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ostaviti svjetiljku da gori ili bilo šta drugo, jer se navedeni hadisi odnose na sve što se može zapaliti pa prouzrokovati požar ili gušenje.

Drugo, u navednim predanjima govori se o trima stvarima: o zabrani ostavljanja vatre u kući za vrijeme spavanja (o tome se govori u Ibn Omerovom predanju), o mudrosti zabrane – strah od požara (o tome se govori u Ebu Musaovom predanju) i o povodu zabrane – mogućnosti da miš ili kakva druga štetočina dovede do požara.

661. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek želi da ljudi ustaju pred njim

Ebu Mudžliz pripovijeda da se Muavija pojavio dok su Abdullah b. Amir i Abdullah b. ez-Zubejr sjedili. Ibn Amir je ustao, a Ibnuz-Zubejr nije – bio je staloženiji od Ibn Amira. Tada Muavija navede sljedeći hadis: *“Koga raduje to da ljudi ustaju pred njim neka sebi pripremi mjesto u vatri.”*⁶⁵⁰

Enes, radijallahu anhu, kazuje: “Ashabi su najviše voljeli vidjeti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali i pored toga nisu ustajali pred njim, znali su da on to izuzeto mrzi.”⁶⁵¹

⁶⁴⁸ El-Buhari (6294) i Muslim (2106).

⁶⁴⁹ El-Buhari (6295) u skraćenom obliku, i Muslim (2012), i ovo je njegova verzija.

⁶⁵⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (977), Ebu Davud (5229), Et-Tirmizi (2755), Ahmed, 4/93, 100, i neki drugi muhadisi.

⁶⁵¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (946), Et-Tirmizi (2754), Ahmed, 3/132, i neki drugi muhadisi, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek želi da ljudi ustaju pred njim.

Drugo, pokuđeno je ustati onome ko se pojavi, makar on to i ne želio jer je u tome međusobno potpomaganje u grijehu i neprijateljstvu, iz zbog sljedećih razloga: prvo, Muavija je negodovao Ibn Amiru zbog toga što je ustao pred njim i to je potkrijepio hadisom; drugo, Enesov je hadis očit dokaz zabrane, jer su oni znali da on to mrzi, pa su ga poštovali na taj način što mu nisu ustajali, čineći ono što on voli, a sustežući se od onoga što prezire, i to je suština poštovanja, a ne puko ustajanje; treće, ako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, mrzio da mu se ustaje na noge, onda je svaki musliman dužan da ga oponaša u tome; i, četvrto, ukoliko musliman mrzi da se pred njim ustaje, onda treba mrziti i to da on ustaje pred drugim muslimanima, jer im želi dobro, a ne zlo.

Neki su učenjaci navedene hadise protumačili rekavši da se odnose na ustajanje i stajanje pred onim ko sjedi, ali to tumačenje nije tačno. S tim u vezi, Ibn Kajjim el-Dževzija zapisao je u djelu *Tehzibus-sunen*, 8/93, sljedeće: “Ovakva je tvrdnja neutemeljena jer kontekst hadisa ukazuje na suprotno. Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao je ashabima da ustaju pred njim kada se pojavi, što nije bila praksa Arapa nego Perzijanaca i Bizantinaca. Stoga je napravio razliku između ustajanja pred nekim (što je zabranjeno) i stajanja pred nekim dok sjedi, što je slično praksi Perzijanaca i Bizantinaca. Hadisi ukazuju na to da je dopušteno uputiti prema onome koji dolazi, što je bio običaj Arapa.”

662. poglavlje

Zabranjeno je baviti se zabavom koja odvraća od Allaha

Ata b. Ebu Rebbah pripovijeda da je vidio ensarije Džabira b. Abdullaha i Džabira b. Umejra da se nadmeću u gađanju strijelama. Jednom od njih je to dosadilo te sjede, a ovaj drugi ga upita: “Zašto si lijen? Čuo sam Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: *‘Sve ono u čemu se ne spominje Allah igra je, zabava i gubljenje vremena, osim bodanje između dvije vojske, uzgajanje konja, igranja s porodicom i učenja plivanju.*”⁶⁵²

⁶⁵² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u djelu *Iseretun-nisa* (52, 53 i 54), Et-Taberani, u djelima *El-Mudžemul-kebir* (1785) i *El-Mudžemul-evsat* (2677), El-Bezzar

Slične hadise prenose Ukba b. Amir i Abdullah b. Amr, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, svaka zabava koja odvraća od sponinjanja Allaha i pokornosti Njemu ništavna je. Evo šta je u vezi s tim zapisao Ibn Hadžer, 11/91: "...dakle, ovo se odnosi na onoga koji previše vremena provodi u stvarima koje su dopuštene ili zabranjene, kao što su, naprimjer, dobrovoljni namazi, čitanje, zikr, razmišljanje o značenjima kur'anskih ajeta, pa zbog toga namjerno ispusti farz-namaz. Ako se obaveza ne smije ispustiti zbog poželjnih stvari, šta je tek onda sa stvarima čije činjenje uopće nije poželjno?!"

Drugo, iz općeg se propisa izuzima gađanje strijelom, uzgajanje konja, plivanje i igranje s porodicom. Ove su stvari imenovane zabavom zbog toga što se uslijed čestog bavljenja njima može pojaviti želja da se usavrše, a to bi čovjeku oduzelo mnogo dragocjenog vremena. Pa ipak, ovdje je cilj uzvišeniji – gađanje strijelom, uzgajanje konja i plivanje pomažu u borbi na Allahovom putu, a igranje s porodicom jača vezu među ukućanima.

Treće, ove stvari nisu ništavne zbog toga što su u osnovi zabranjene, već zato što čovjeka odvođe s Pravog puta, kao što Uzvišeni Allah kaže: "Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili." (Lukman, 6)

(1704) i neki drugi muhadisi. Autentičnim ga je ocijenio Ibn Hadžer, u djelima *El-Isaba*, 1/215, i *Tehzibut-tehziib*, 2/39, kao i šejh El-Albani, u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiba* (315).

58. DOVE

663. poglavlje

Zabranjeno je zanemariti dovu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ko ne traži od Allaha, On se na njega naljuti.*”⁶⁵³

En-Nu‘man b. Bešir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Dova je ibadet*”, pa je proučio ajet: “Gospodar vaš je rekao: ‘Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi ibadet čine – ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.’”⁶⁵⁴ (Gafir, 60)

Sličan je hadis prenio i Enes, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dova nije način da se Gospodar obavijesti o potrebama roba, jer On zna ono što je javno i ono što je tajno. Dovom se očituje ovisnost o Allahu, Onome Koji prašta, i ona je oblik ibadeta zbog kojeg smo stvoreni. Onaj ko zanemari ovaj vid ibadeta, Allah se naljuti na njega.

Drugo, sljedbenici mnogih sufijskih tarikata zalutali su tvrdeći da je dova ružan odnos prema Allahu. Dokaz im je predanje koja nema nikakve osnove već spada u israilijate: “Nema potrebe da Mu se obraćam jer On sve o meni zna!”

Treće, kaderije tvrde da dova nema nikakve svrhe jer je sve unaprijed određeno, te se dovom ništa ne može unaprijediti niti unazaditi. Ovo je golema neistina, koju je opovrgnuo čuveni učenjak Ibn Kajjim el-Dževzija na početku djela *El-Dževabul-kafi*, pa bi bilo korisno pročitati ovu studiju.

⁶⁵³ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (658), Et-Tirmizi (3373), Ibn Madža (3827), Ahmed, 2/477, El-Hakim, 1/491, i neki drugi muhadisi. U djelu *En-Nubezul-mustetaba*, str. 14-15 objasnio sam da je lanac prenosilaca ovog hadisa dobar.

⁶⁵⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (714), Ebu Davud (1479), Et-Tirmizi (3372), Ibn Madža (3828), Ahmed, 4/267, 271, 276 i 277, Ibn Menda, u djelu *Et-Tevhid* (325) i El-Hakim, 1/491.

Četvrto, Allah je zadovoljan da Ga se moli i traži od Njega, pa ako je zadovoljan, onda je u tome svako dobro; a svaka je nesreća u Njegovoj srdžbi. Molimo Allaha da nas sačuva Svoje srdžbe i kazne.

664. poglavlje

Zabranjeno je pretjerivati u dovi

Ebu Na'ma pripovijeda da je Abdullah b. Mugaffel čuo svoga sina kako moli: "Allahu moj, kad uđem u Džennet, podari mi bijeli dvorac na desnoj njegovoj strani..." Abdullah b. Mugaffel reče: "Sinko, traži od Allaha Džennet, a utječi se od Vatre. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Pojavit će se ljudi u ovome ummetu koji će pretjerivati u čišćenju i u dovi.'*"⁶⁵⁵

Isti ovaj tabi'in prenosi da je Ibn Sa'd molio: "Allahu moj, ja Te molim za Džennet, njegove blagodati, sjaj..., a utječem Ti se od Vatre, okova, sindžira..." Kada je to čuo njegov otac, reče mu: "Sine moj, čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Pojavit će se ljudi u ovome ummetu koji će pretjerivati u dovama.'* Nemoj biti jedan od njih! Ako uđeš u Džennet, imat ćeš sve što je u njemu, a ukoliko budeš kažnjen Vatrom, bit ćeš kažnjen svime što se u njoj nalazi."⁶⁵⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prelaziti granicu u dovi, Allah ne voli one koji prelaze granice.

Drugo, pretjerivanje je u dovi da se traži ono što se ne može postići na ovom svijetu, kao, naprimjer, traženje da se vidi Gospodar. Primjer ovome jeste zahtjev sinova Israilovih koji su zatražili od Musaa, alejhis-salam, da im pokaže Allaha. O tome se govori u 153. ajetu sure En-Nisa. Pretjerivanje je u dovi da se podiže glas prilikom upućivanja dove, što zaključujemo iz ajeta: "Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se glasno mole." (El-E'araf, 55). A pretjerivanje je i cjepidlačenje u dovi, tj. traženje detalja.

⁶⁵⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (96), Ibn Madža (3864) i neki drugi muhadisi.

⁶⁵⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (1480).

665. poglavlje

Pokuđeno je da čovjek ne uči dovu skrušeno i pribrano

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *“Molite Allaha mjereno da će vam udovoljiti! I znajte da Gospodar ne prima dovu koja nije upućena predano i skrušeno.”*⁶⁵⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, cilj dove je da se čovjek obraća Allahu, dželle šanuhu, predano i skrušeno, jer ne priliči čovjeku, koji je potreban Allahove milosti, da se Allahu obraća samo formalno i neskruseno.

Drugo, Allah ne prima dovu koja je učinjena formalno, bez suštine.

666. poglavlje

Pokuđeno je u dovi reći: “Allahu, ako hoćeš, daj mi to i to!”

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada neko od vas upućuje dovu Allahu, neka moli s odlučnošću, a neka ne kaže: ‘Allahu, ako hoćeš, daj mi to i to!’ Niko Allaha ne može ninašta prisiliti.”*⁶⁵⁸

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *“Neka niko od vas ne kaže: ‘Allahu, oprosti mi ako hoćeš! Allahu, smiluj mi se ako hoćeš!’, već neka moli odlučno.”*⁶⁵⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjek ne smije dopustiti da bude neodlučan prilikom upućivanja dove i ne smije govoriti: “Allahu, daj mi to i to, ako hoćeš!”

⁶⁵⁷ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (3545) i El-Hakim, 1/493, s lancem prenosilaca u kojem se nalazi Salih el-Meri, a on je slab. Međutim, pojačava ga hadis Abdullaha b. Amra, koji je zabilježio Ahmed, 2/177, s lancem prenosilaca u kojem se nalazi Ibn Lehia, koji je imao slabo pamćenje.

⁶⁵⁸ El-Buhari (6338) i Muslim (2678).

⁶⁵⁹ El-Buhari (6339) i Muslim (2679).

Naime, čovjek se može pozvati na volju samo onoga koga se na nešto može prisiliti, a Allah je uzvišen i vrlo visoko iznad svake prisile.

Drugo, onaj ko se u dovi poziva na Allahovu volju sličan je onome koji smatra da mu ne treba Allahova milost.

Treće, poželjno je da čovjek moli Allaha odlučno i s uvjerenjem – to je oblik lijepog mišljenja o Gospodaru svjetova. Odlučnost, snažna želja i uvjerenje da Allahu ništa nije teško, prilikom učenja dove ukazuju na veličanje Allaha. S tim u vezi, imam Muslim zabilježio je od Ebul-Alaa, koji prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada čovjek upućuje dovu Allahu, neka ne govori: ‘Allahu, oprosti mi ako hoćeš!’, već neka moli odlučno i neka ne bude skroman u dovi, ta Allahu nije teško udovoljiti bilo kojoj molbi.”*

667. poglavlje

Pokuđeno je požurivati da se udovolji molbi

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *“Allah će uslišavati čovjeku dove sve dok ne bude požurivao da mu se udovolji govoreći: ‘Molio sam, ali mi nije udovoljeno!’”*⁶⁶⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjek je brzoplet, a brzopletost dovodi do gubljenja nade i beznađa, pa čovjek zapostavlja dovu i time je na gubitku.

Drugo, požurivanje da se udovolji čovjekovoj dovi čini je uzaludnom i besmislenom.

Treće, čovjek koji požuruje da mu se udovolji dovi sličan je čovjeku koji predbacuje zbog svog dobročinstva i koji je obmanut svojim djelima. Naime, takav svojim ponašanjem govori da uvijek zaslužuje da se udovolji onome što traži, pa ispada da je Plemeniti Gospodar škrt. Međutim, Allahu ništa teško nije, Njegove riznice ne mogu presahnuti niti davanje može umanjiti Njegovu veličinu.

Četvrto, požurivanje da se udovolji dovi donosi samo tugu, prije ili kasnije. Kada je riječ o kasnijem, požurivanje sprečava dovu da bude uslišana, rob ne vidi da se ostavilo ono što je tražio i ostaje samo pusta

⁶⁶⁰ El-Buhari (6341) i Muslim (2735).

želja u njegovom srcu, tuga i očaj. Što se tiče trenutnog stanja, čovjek koji je strpljiv više će se radovati ostvarenju svoje želje, a ako bude požurivao, razočarat će se. To je onda tuga na tugu, jer on gubi nadu.

Peto, u spomenuto se požurivanje ne ubraja želja da dova bude uslišana što prije, jer postoje pouzdani hadisi u kojima stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upućivao takve dove, kao, naprimjer, kišna dova ili dova uoči Bitke na Bedru. Zabranjeno je da čovjek odustane od upućivanja dove smatrajući da neće biti uslišana navrijeme.

668. poglavlje

Zabranjeno je u dovi tražiti ono što je grijeh ili tražiti prekidanje rodbinske veze

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Allah će čovjeku uslišavati dove sve dok ne bude molio za grijeh ili prekidanje rodbinske veze i sve dok ne bude požurivao da mu se Gospodar odazove.”* “Kako čovjek požuruje da mu se Gospodar odazove, Allahov Poslaniče?”, neko upita. On odgovori: *“To vam je kada neko kaže: ‘Dugo sam Allaha molio, ali mi nije udovoljio!’, umorivši se i odustavši od dove.’”*⁶⁶¹

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio sljedeće: *“Nemojte doviti protiv sebe! Nemojte doviti protiv svoje djece! Nemojte doviti protiv svog imetka! Možda Allah baš u tom trenutku, kada Ga zamolite, usliša vašu dovu.”*⁶⁶²

Ubada b. Samit, radijallahu anhu, prenosi ovaj hadis: *“Kada god musliman zamoli Allaha za nešto, Allah će mu to dati ili će u toj mjeri od njega otkloniti nekog zla, sve dok ne bude molio za grijeh ili prekidanje rodbinske veze.”* Tada neko reče: *“Onda ćemo stalno učiti dove!”* *“Koliko god vi tražili, Allah može dati još više”,* zaključio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.⁶⁶³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je upućivati dovu protiv imetka, djece, sluga, samog sebe, tj. moliti Allaha za zlo, smrt, prokletstvo, stradanje, shodno

⁶⁶¹ Muslim (92 i 2735).

⁶⁶² Muslim (3009).

⁶⁶³ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (3644).

Allahovim riječima: “Čovjek svojom dovom i proklinje i blagosilja; čovjek je, doista, nagao.” (El-Isra, 11)

Drugo, dova za neki grijeh ili prekidanje rodbinske veze neće biti uslišana, što je Allahova milost i dobročinstvo prema čovjeku: kada bi Allah uslišao takvu dovu, čovjek bi propao. Evo o tome Božijih riječi: “Da Allah ljudima daje zlo onako brzo kao što im se odaziva kad traže dobro, oni bi, uistinu, stradali. A Mi ipak ostavljamo da u zabludi svojoj lutaju oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati.” (Junus, 11)

Treće, ne smije se činiti dova za grijeh, kidanje rodbinske veze, protiv imetka, života ili djeteta, ta postoji bojazan da će čovjek istu tu dovu učiniti onda kada Allah uslišava dove... Allah nas sačuvao toga!

669. poglavlje

Zabranjeno je zanemariti donošenje salavata na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Propao čovjek u čijem se prisustvu spomenem pa ne donese salavat na mene!”*⁶⁶⁴

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Škrtac je onaj u čijem se prisustvu spomenem pa ne donese salavat na mene.”*⁶⁶⁵

⁶⁶⁴ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (3545), Ahmed, 2/254, El-Kadi Ismail, u djelu *Fadlus-salati alen-nebi* (15 i 16), Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Salatu alen-nebi* (65), Ibn Hibban (908), El-Hakim, 2/549, i El-Bejheki, u djelu *Ed-Davatul-kebir* (152), s dobrim lancem prenosilaca. Slične hadise prenosi skupina ashaba, između ostalih, Džabir b. Semura, Malik b. el-Huvejris, Abdullah b. Abbas, Džabir b. Abdullah, Ammar b. Jasir, Burejda, i Abdullah b. el-Haris ez-Zubejdi.

⁶⁶⁵ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (3546), En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (55 i 56), Ahmed, 1/201, Ibn Hibban (909), Ibnus-Sunni (384), El-Hakim, 1/549, El-Kadi Ismail, u djelu *Fadlus-salati alen-nebi* (32) i neki drugi muhadisi, dobrim lancem prenosilaca. Postoje hadisi koji ga pojačavaju, a naveo ih je El-Kadi Ismail (37-39); En-Nesai je autentičnim okarakterizirao Enesov hadis. Ibn Hadžer, 11/168, tvrdi da je ovaj hadis u najmanju ruku dobar.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, grešan je onaj čovjek u čijem se prisustvu spomene Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on ne donese salavat na njega. Salavat se mora donijeti. U navedenim hadisima upućena je dova protiv onog koji ne donese salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i okarakteriziran je škrticom, što je dokaz da je veliki grijeh izostaviti salavat kada se spomene Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Drugo, salavat i selam ubrajaju se u pohvalan čin prilikom učenja dove, što sam objasnio u djelu *En-Nebzul-mustetaba*, str. 30, 31.

670. poglavlje

Zabranjeno je poželjeti nesreću

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obišao jednog izuzetno bolesnog, iscrpljenog muslimana i upitao ga: *“Da li si molio Allaha za nešto?”* “Da”, odgovori on, “molio sam Ga da me kazni na dunjaluku onim čime bi me kaznio na ahiretu.” *“Subhanallah!”*, uzviknu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, *“Ne može tako! Zašto nisi tražio dobro i na dunjaluku i na ahiretu, i spas od vatre!?”* Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputi dovu za onog čovjeka, i Allah ga je izliječio.⁶⁶⁶

Propisi u vezi s poglavljem

En-Nevevi, 17/13, zapaža: “Na osnovu ovog hadisa zaključujemo da je zabranjeno tražiti nastupanje kazne, kao i željenje nesreće, jer to može izazvati Allahovu srdžbu.”

⁶⁶⁶ Muslim (2688).

671. poglavlje

Pokuđeno je dovu upućivati s nadlanicama okrenutim prema nebu

Malik b. Jesar, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada molite Allaha, prema nebu okrenite dlanove, a ne nadlanice."*⁶⁶⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prilikom učenja dove dlanovi se okreću prema nebu; to je pokazatelj čovjekove potčinjenosti i poniznosti, i znak da očekuje da mu se nešto dadne.

Drugo, prema tome, dova se ne smije upućivati s nadlanicama okrenutim prema nebu.

Treće, mnogi ljudi čine grešku kada čuju da se uči dova protiv nevjernikâ i mnogobožacâ: nadlanice okrenu prema nebu.

Četvrto, način držanja ruku prilikom učenja dove detaljno sam objasnio u djelu *En-Nebzul-mustetaba*, str. 17-19.

672. poglavlje

Pokuđeno je učiti dovu koja se rimuje

Ikrima prenosi da je Ibn Abbas, radijallahu anhu, kazivao: "Drži predavanje ljudima jednom sedmično, a ako hoćeš, možeš i dva puta. Zeliš li pričati više, onda to čini tri puta, ali nemoj biti povod da ljudima dosadi Kur'an. Ako dođeš kod nekih ljudi koji razgovaraju, nemoj im počinjati pričati i tako prekidati njihov razgovor, dosađujući im; ti šuti, a ako od tebe zatraže da pričaš, onda pričaj jer žele slušati tvoje riječi. Nastoj izbjeći rimovanje u dovi, poznato mi je da su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi to izbjegavali."⁶⁶⁸

⁶⁶⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (1486) s dobrim lancem prenosilaca. Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi hadis koji ga pojačava, a zabilježio ga je Ebu Nuajm u djelu *Tarihu Asbehan*, 2/224, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁶⁶⁸ El-Buhari (6337).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne bi trebalo učiti dovu čije se riječi rimuju, tj. čije su riječi izvještane do te mjere da se rimuju jer to odudara od skrušenosti, poniznosti i potrebi koju čovjek treba pokazati pred Allahom. Takva dova podsjeća na izvještačen govor vračara.

Drugo, ukoliko se čovjek ne trudi da se njegova dova rimuje, a ipak se dogodi da se poneke riječi rimuju i da ih čovjek tečno izgovara, to nije diskutabilno. Mnogo je takvih dova koje su prenesene vjerodostojnim lancima prenosilaca od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on ih je učio bez namjere da se njeni pojedini dijelovi rimuju.

673. poglavlje

Zabranjeno je proklinjanje

Sabit b. Dahhak, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Čovjek se ne može zavjetovati u pogledu onog nad čime nema vlast. Ko prokune vjernika, kao da ga je ubio. Ko počinu samoubistvo, bit će na isti takav način mučen na Sudnjem danu. Ko bude iznosio lažne tvrdnje kako bi na osnovu njih zaradio imetak, Allah će dati da bude samo na gubitku.”*⁶⁶⁹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *“Allahu odani vjernik ne treba nikoga proklinjati.”*⁶⁷⁰

Zejd b. Eslem pripovijeda da je Abdulmelik b. Mervan jedne noći htio poslati Ummud-Derdi nešto svog namještaja pa je pozvao slugu koji je oklijevao, i Abdulmelik ga je prokleo. Kada je svanulo, Ummud-Derda reče Abdulmeliku: *“Čula sam te sinoć da proklinješ slugu! Ebud-Derda mi je ispričao sljedeći hadis: ‘Oni koji proklinju neće biti zagovornici ni svjedoci na Kijametskom danu.’”*⁶⁷¹

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, kazuje: *“Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na nekom putovanju, jedna je ensarijka proklela svoju devu jer je mnogo rikala. Čuvši to, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Skinite sve što se nalazi na njoj i ostavite je, ona*

⁶⁶⁹ El-Buhari (6047) i Muslim (110), i ovo je njegova verzija.

⁶⁷⁰ Muslim (2597).

⁶⁷¹ Muslim (2598).

je prokleta!" Kao da upravo sada gledam onu devu: slobodno se kreće i niko je ne želi uzeti."⁶⁷²

Ebu Berza el-Eslemi, radijallahu anhu, prenosi da je neka robinja jahala devu na kojoj je bilo nešto robe, pa je ugledala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, planina im je stijesnila put, te se ona naljuti i povika svojoj devi: "Allah te prokleo!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: "*Ne može u našem karavanu putovati deva koja je prokleta!*"⁶⁷³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je neko tražio od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da moli Allaha protiv mnogobožaca, a on mu odgovori: "*Ja nisam poslan da proklinjem, nego sam poslan kao milost.*"⁶⁷⁴

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ne prizivajte jedni na druge Allahovo prokletstvo, Njegovu srdžbu ni Vatru.*"⁶⁷⁵

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Vjernik ne vrijeda, ne proklinje, nije bezobrazan ni prost.*"⁶⁷⁶

Ebud-Derda, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem rekao sljedeće: "*Kada čovjek nešto prokune, to se prokletstvo uzdiže na nebesa i nebeske se kapije zatvore, pa se vraća na Zemlju. Kada isto to prokletstvo dođe do zemaljskih kapija i vidi da su i ona zatvorena, tada ide desno-lijevo, ali ni tamo nema izlaza. Potom se vraća onome što je proketo, a ako ista ta stvar ne zaslužuje prokletstvo, ono se vraća onome ko ga je izgovorio.*"⁶⁷⁷

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pošao je na musalu za Kurbandski, ili Ramazanski bajram, pa je prošao pored žena i rekao im: 'O žene, udjeljujte

⁶⁷² Muslim (2595).

⁶⁷³ Muslim (2596).

⁶⁷⁴ Muslim (2599).

⁶⁷⁵ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4906), Et-Tirmizi (1976), Ahmed, 5/15, i El-Hakim, 1/48, preko Hasana el-Bastija, koji hadise ne prenosi izravno. A zabilježili su ga i Abdurrezzak (19531) te El-Begavi, u djelu *Šerbus-sunna* (3557), preko Humejda b. Hilala kao mursel-predanje.

⁶⁷⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (332), Et-Tirmizi (1977), Ahmed, 1/404-405, El-Hakim, 1/12, Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 4/235 i 5/58, te Hatib el-Bagdadi, u djelu *Et-Tarih*, 5/339.

⁶⁷⁷ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4905) i Ibn Ebud-Dun'ja u djelu *Es-Sumt* (381). Lanac je prenosilaca slab jer je Imran b. Utba nepoznat prenosilac. Međutim, imam Ahmed, 1/408 i 425, i neki drugi muhadisi zabilježili su ovo predanje s drugim lancem prenosilaca.

milostinju, vidio sam da ste vi najbrojnije u Vatri. 'A zašto, Allahov Poslaniče?', upitaše, na šta on odgovori: *'Jer mnogo proklinjete i poričete muževo dobročinstvo. Nisam vidio da neko manjkavog razuma i vjere može zbuniti odlučnog čovjeka kao vi.'* Upitaše: 'Allahov Poslaniče, u čemu se ogleda manjkavost naše vjere i razuma?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ih: *'Zar svjedočenje muškaraca nije ravno svjedočenju dvije žene?'* 'Jeste', odgovoriše, pa im reče: *'U tome se ogleda krnjavost razuma; a klanja li i posti li za vrijeme mjesečnog pranja?'* 'Ne klanja i ne posti', odgovoriše, pa on zaključi: *'Eto u tome se ogleda manjkavost u vjeri.'*⁶⁷⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, muslimanima je zabranjeno da jedni druge proklinju, jer je prizvati prokletstvo na muslimana (težinom grijeha) jednako njegovom ubistvu.

Drugo, ko ima naviku da proklinje nije potpuni vjernik i ne prepušta sve Allahu.

Treće, ljudi koji proklinju neće imati pravo zagovaranja niti će se prihvatiti njihovo svjedočenje na Sudnjem danu, jer svjedok i zagovornik moraju biti pravedni, a nikako raskalašeni, nepravedni i drski.

Četvrto, zabranjeno je međusobno prizivati Allahovo prokletstvo, Njegovu srdžbu i Vatru.

Peto, ukoliko čovjek nekoga nepravedno prokune, prokletstvo se vraća na njega.

Šesto, nije dopušteno proklinjati životinje, neživu prirodu, biljke...

Sedmo, žene su u Ebu Seidovom predanju posebno spomenute jer često proklinju, a to ih, ne daj Bože, može uvesti u Vatru.

⁶⁷⁸ El-Buhari (304) i Muslim (79).

59. SUPTILNOST

674. poglavlje

Pokuđeno je mnogo govoriti

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kada je izjavio: *“Zaista, čovjek će izgovoriti riječi o čijem značenju ne razmišlja, a zbog njih će biti bačen u dubinu džehennemske vatre za razdaljinu između istoka i zapada.”*⁶⁷⁹

Ovaj isti ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Doista, čovjek će nesvjesno izgovoriti riječi kojima je Allah zadovoljan, a zbog njih će ga Allah podignuti za nekoliko stupnjeva u Džennetu. S druge strane, čovjek će nesvjesno izgovoriti riječi kojima Allah nije zadovoljan, a zbog njih će biti bačen u Džehennem.”*⁶⁸⁰

Bilal b. el-Haris el-Muzeni, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *“Odista, čovjek će, ne razmišljajući o njihovoj vrijednosti, izgovoriti riječi kojima je Allah zadovoljan, i zbog njih će Gospodar biti zadovoljan njime do Sudnjeg dana. S druge strane, čovjek će, ne razmišljajući o njihovoj pogubnosti, izgovoriti riječi koje srde Allaha, i zbog njih će Allah biti srdit na njega do Sudnjeg dana.”*⁶⁸¹

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Zaista vam je Allah zabranio neposlušnost prema majkama”*⁶⁸², *zakopavanje živih djevojčica, uskraćivanje onoga što morate dati i*

⁶⁷⁹ El-Buhari (6477) i Muslim (2988).

⁶⁸⁰ El-Buhari (6478).

⁶⁸¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2319), Ibn Madža (3969), Ahmed, 3/469, i neki drugi muhadisi, preko Muhammeda b. Amra, kojem je ispričao njegov otac, prenoseći od svog oca, a on je čuo od ashaba Bilala b. el-Harisa el-Muzenija. Et-Tirmizi tvrdi da je hadis prihvatljiv. Mnogi ga prenose upravo s ovim lancem prenosilaca, osim tim što Malik b. Enes, u svom lancu prenosilaca, ne spominje Amrovog djeda. Zabilježio ga je imam Malik, 2/985, sa spomenutim lancem prenosilaca, a postoje i drugi lanci prenosilaca koje je spomenuo Ibn Asakir u djelu *Tarihu Dimeške*, 10/279, 286, i rekao: “U svim ovim lancima prenosilaca postoje manjkavosti, a ispravno je predanje koje prenosi Muhammed b. Amr, od Alkame, on od svog oca, a ovaj od svog oca. Tako ga prenose Es-Sevri i Ibn Ujejna.” Zatim je naveo sva predanja i potvrdio da je ovo koje smo naveli najutemeljenije.

⁶⁸² Neposlušnost prema roditeljima jedan je od velikih grijeha, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljio se spominjanjem majke jer je njezino pravo kod djece veće, a dobročinstvo prema njoj obaveznije.

*traženje onoga što vam ne pripada; a mrži pri vama tri stvari: čula-kazala, bespotrebno neumjesno zapitkivanje i rasipanje imetka.*⁶⁸³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom kazao: *'Allah pri vama voli tri stvari, a mrži druge tri. Voli da Ga obožavate i nikoga Mu ne pripisujete; da se svi držite za Allahovo uže i da se ne razjedinjuate; a mrži sljedeće: čula-kazala, bespotrebno neumjesno zapitkivanje i rasipanje imetka.*"⁶⁸⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izuzetno je pokuđeno da čovjek mnogo govori, osim ako se radi o dobru. Mnoštvo govora sadrži čula-kazala, a to vodi u poskliznuće i, naposljetku, u Allahovu srdžbu.

Drugo, vjernik treba da pazi šta govori i da čuva svoj jezik jer će ljudi biti bacani u Džehennem zbog grijeha koje su počinili jezikom.

Treće, ako čovjek nije siguran u ispravnost određenih riječi, bolje mu je da šuti.

Četvrto, čovjek treba dobro razmisliti prije nego što nešto kaže; ukoliko procijeni da je u onome što želi reći dobro, neka to kaže; ako zna da u tome nije dobro, neka šuti.

675. poglavlje

Zabranjeno je činiti i one grijeha koje ljudi smatraju bezazlenim

Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Čuvajte se činjenja grijeha koje ljudi smatraju bezazlenim! Onaj ko čini male grijeha sličan je putnicima koji odsjednu usred doline pa svaki donese po grančicu i potpale vatru te skuhaju hranu. Nipodaštavanje grijeha uništava čovjeka.*"⁶⁸⁵

⁶⁸³ El-Buhari (1477) i Muslim (12 i 1715).

⁶⁸⁴ Muslim (1715).

⁶⁸⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/231, Er-Rujani, u djelu *El-Musned* (1065), Et-Taberani, u djelima: *El-Mudžemul-kebir* (5872), *El-Mudžemul-evsatu* (7323) i *El-Mudžemus-sagir*, 2/49, El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (7267) i El-Begavi, u djelu *Šerbus-suma* (4203), preko Enesa b. Ijada, kojem je kazivao Ebu Hazim, prenoseći od Sehla b. Sa'da. Ovaj je lanac prenosilaca autentičan, prema El-Buharijevim i Muslimovim kriterijima. Slične su hadise prenijeli Aiša i Abdullah b. Mesud, radijallahu anhuma.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom kazao: *“Uistinu je šejtan izgubio nadu da će biti obožavan u ovoj vašoj zemlji, ali je zadovoljan time da vi činite male grijehе.”*⁶⁸⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek čini grijehе koje ljudi obično smatraju bezazlenim, jer mali grijeh koji se uporno čini postaje veliki, uništavajući grijeh.

Drugo, sve što čovjek određeni grijeh smatra većim, u Allaha je isti taj grijeh manji, zbog čovjekovog prezira i sustezanja od grijehа, što, opet, dovodi do toga da ne žudi za zabranjenim. S druge strane, nipodaštavanje grijehа proizlazi iz stalnog činjenja istog tog grijehа, što ostavlja veliki trag na srce. Zdravo srce svijetli zbog dobrih djela, a bolesno srce crno je od grijehа i pati.

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, imao je običaj kazati: “Vjernik svoje grijehе doživljava kao ogromnu stijenu za koju strahuje da će se sručiti na njega, a dotle grešnik svoje grijehе doživljava kao muhu koju lahko otjera s nosa.”⁶⁸⁷

Treće, potcjenjivanje i omalovažavanje grijehа zatvara put pokajanju, a ono je neodložna obaveza za velike i male grijehе.

Četvrto, potcjenjivanje grijehа šejtanova je spletkа kojom na čovjeka tovari što više grijehа, da ih se ne može osloboditi i da ga stigne nesretan završetak u paklenoj vatri, da Allah sačuva.

⁶⁸⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/368, i El-Bezzar (2850), preko Muavije, njemu je ispričao Ebu Ishak, od El-Eameša, on od Ebu Saliha, a ovaj od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca autentičan, njegovi su prenosioci povjerljivi, od njih su hadise prihvatili El-Buhari i Muslim. Ebu Ishak zvao se El-Fezari, a Muavija se zvao Ibn Amr b. el-Muhelleb. Slične hadise prenose Abdullah b. Mesud i Ebud-Derda, radijallahu anhumā.

⁶⁸⁷ El-Buhari (6308).

676. poglavlje

Pokuđeno je činiti sve ono zbog čega će se čovjek izvinjavati

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čuvaj se svega zbog čega ćeš se izvinjavati."*⁶⁸⁸

Ebu Ejjub el-Ensari, radijallahu anhu, pripovijeda kako je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: "Daj mi kratak savjet!" *"Kada klanjaš, klanjaj kao da ti je posljednji namaz, ne govori ono zbog čega ćeš se ispričavati i ne polaži nadu u ono što drugima pripada"*, reče mu Poslanik.⁶⁸⁹

Slične hadise prenose Abdullah b. Omer, Sa'd b. Ebu Vekkas i Sa'd b. Umara, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da čovjek čini ono zbog čega će se izvinjavati drugim ljudima.

Drugo, vjernik ne smije sebi dopustiti da zbog nepromišljenih postupaka zapadne u nelagodu.

677. poglavlje

Zabranjeno je ugađati ljudima u onome u što izaziva Allahovu srdžbu

Muavija je zatražio od Aiše, radijallahu anha, da mu uputi kratak i jednostavan savjet, a ona mu je napisala sljedeće: "Selam alejkum! Čula sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: *'Ko bude tražio Allahovo zadovoljstvo nauštrb zadovoljstva ljudi, Allah će ga učiniti neovisnim*

⁶⁸⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ed-Dija, u djelu *El-Mubtara* (2199). Svi su prenosioci povjerljivi, a Šebibu b. Bišru neki su učenjaci prigovorili, pa njegovi hadisi imaju stupanj dobrog hadisa.

⁶⁸⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (4171), Ahmed, 5/412, i Ebu Nuajm, u djelu *Hišjetul-evlija*, 1/362. Osman b. Džubejr, jedan od prenosilaca, bio je nepoznat, ali postoje drugi hadisi koji ga pojačavaju; naveo sam ih u svome djelu *El-Huŕu*, str.43-45.

od ljudi. A ko pak bude nastojao da ugodi ljudima nauštrb Allahovog zadovoljstva, Gospodar će ga prepustiti ljudima.' Selam alejkum!''⁶⁹⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjek je dužan da se samo Allaha boji i da samo Njemu robuje. Svi se ljudi, uključujući i vladara čija se riječ sluša, nekoga boje i od nekog strahuju. Ko se ne boji Allaha, bojat će se nekog stvorenja.

Drugo, imam Šafi kaže: "Budući da je nemoguće ugoditi svim ljudima, od čovjeka se traži da radi ono u čemu je njegova dobrobit i da se ne zaokuplja onim što ljudi misle o njemu."

Treće, čovjek nije kadar zadovoljiti svakoga, niti mu je to islamom naređeno.

Četvrto, to što su ljudi zadovoljni čovjekom ne znači da je i Allah njime zadovoljan. Ako se čovjek boji Allaha, On će ga učiniti neovisnim od ljudi, a ukoliko se boji ljudi, Allah će ga prepustiti samom sebi i ljudima. Dakle, Allahovo je zadovoljstvo cilj od kojeg se nikad ne odstupa.

678. poglavlje

Pokuđeno je živjeti raskošnim životom

Muaz b. Džebel, radijallahu anhu, pripovijeda da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslavši ga u Jemen, rekao: "*Čuvaj se raskošnog života! Allahovi robovi ne žive raskošnim životom.*"⁶⁹¹

⁶⁹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (2414) sa slabim lancem prenosilaca, utoliko što jedan prenosilac, stanovnik Medine, nije imenovan. Et-Tirmizi ga je zabilježio kao Aišinu, radijallahu anha, izjavu s vjerodostojnim lancem prenosilaca. Imam El-Kudai, u djelu *Musnedul-šihab* (499 i 500), Ibn Asakir, 15/278/1, i neki drugi muhadisi zabilježili su preko Osmana b. Vakida, koji prenosi od svog oca, a on od Muhammeda b. el-Munkedira, on od Urve b. ez-Zubejra, a on od Aiše. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, prenosioци su povjerljivi, izuzev Osmana b. Vakida, kojem su neki učenjaci prigovorili, pa su njegovi hadisi dobri.

⁶⁹¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 5/243 i 244, i ovo je njegova verzija, i Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 5/155, preko Bekije b. el-Velida, koji prenosi od Es-Serijja b. Neima, on od Muriha b. Mesruka, a ovaj od Muaza b. Džebela. Bekija hadise nije izravno prenosio, ali jest od Ebu Nuajma, pa sumnja da je hadis neprihvatljiv otpada.

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Na Sudnjem će danu biti doveden čovjek koji je najraskošnije živio na dunjaluku, a stanovnik je Džebennema, pa će biti bačen u Vatru na jedan trenutak, i onda će ga Allah upitati: 'Jesi li ikad išta lijepo doživio?' Nisam, tako mi Tebe, Gospodaru moj, nikad ništa lijepo doživio!"; odgovorit će on. A isto tako, bit će doveden čovjek koji je na ovom svijetu najtežobnije živio, a dženetlija je, pa će biti upitan: 'Jesi li ikad dopao ma kakve muke?' Nisam, tako mi Tebe, Gospodaru moj, nikad nisam dopao nikakve muke!"; glasit će njegov odgovor."*⁶⁹²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ništa na ovom svijetu, ni blagostanje ni patnja, ne traju vječno, nestaju i prolaze. Najistinitiji stih koji su Arapi ikada izgovorili jesu Lebidove riječi: "Sve osim Allaha ništavno je..."

Drugo, pokuđeno je prekomjerno uživanje i odavanje raskošnom životu. Vjernikov je život ponekad surov, jer su dunjalučke blagodati prolazne. Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Čuvajte se blagostanja i uresâ kojim se ukrašavaju nearapi! Budite čvrsti, nemojte lagodno živjeti, živite prostim, surovim životom."

679. poglavlje

Pokuđeno je dozvoliti da čovjeka zavede bogatstvo

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Bogati će imati neznatnu nagradu na Sudnjem danu, osim onih koji budu štedro i gdje god stignu udjeljivali."*⁶⁹³

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"U obzir uzmite one koji su siromašniji, a ne one koji su bogatiji od vas! Eto tako nećete nipodaštavati Allahove blagodati."*⁶⁹⁴

Ovaj isti ashab prenosi sljedeći hadis: *"Nastradao je onaj ko robuje zlatnicima i srebrenjacima, svili i kadifji, koji je zadovoljan kada mu se ukaže pažnja, a koji se rasrdi ako ga se liši dara."*⁶⁹⁵

⁶⁹² Muslim (2807).

⁶⁹³ El-Buhari (6443) i Muslim (94).

⁶⁹⁴ Muslim (9 i 2963).

⁶⁹⁵ El-Buhari (2886).

Ka'b b. Ijad, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Svaki ummet ima svoje iskušenje, a iskušenje moga ummeta jeste u imetku."*⁶⁹⁶

Ka'b b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeći hadis: *"Gladni vukovi koji napadnu stado ovaca ne mogu počiniti štetu veću od one koju čovjeku u pogledu vjere nanese želja za imetkom i ugledom."*⁶⁹⁷

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrćao od pretjerane želje za porodom i imetkom.⁶⁹⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imetak se ne smije gomilati nego ga treba udjeljivati na Allahovom putu. Gomilanje imetka izaziva u čovjeku odanost prema dunjaluku i njegovim čarima.

Drugo, musliman treba u obzir uzeti siromašnije od njega, kako bi bio zahvalan na Allahovim blagodatima. Ebu Hurejra prenosi sljedeći hadis: *"Kada čovjek zapazi da je neko nad njime odlikovan u imetku i ponašanju, neka u obzir uzme onoga koga je on u tome nadmašio."*⁶⁹⁹ Ako čovjek u obzir uzme one koji imaju više djece i imetka od njega, bit će nezadovoljan, uznemiren i nezahvalan Allahu, te će nipodaštavati Božije blagodati.

Treće, imetak je iskušenje ovog ummeta, jer ljudi zbog njega zanemaruju istinu ili prodaju vjeru za imetak, svoj ili tuđi. Duša voli imetak, kako to kaže Uzvišeni Allah: "I bogatstvo pretjerano volite" (El-Fedžr, 20). Ko pretjerano voli imetak, a ne Allaha, upropastit će ono što ima, i porodicu, i prekinut će rodbinske veze.

Četvrto, šejhul-islam Ibn Tejmijja rekao je u djelu *El-Vasijjetus-sugra*, str. 55: "Čovjek treba biti darežljiv i velikodušan u pogledu imetka ako želi da mu bude blagoslovljen, a ne da se zbog imetka ponaša nerazumno i njime rukovodi. Imetak treba biti poput toaleta: potreban je čovjeku, ali mu nije privržen. I, onoliko koliko se trudi da unaprijedi toalet, treba se truditi da unaprijedi imetak."

Peto, neka se čovjek pripazi da imetak ne postane njegovo božanstvo čije će zadovoljstvo tražiti i kojem će se radovati.

⁶⁹⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2336), Ahmed, 4/160, Ibn Hibban (3223), El-Hakim, 4/318, i El-Kudai, u djelu *El-Šihab* (1022).

⁶⁹⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2376) i Ahmed, 3/456..

⁶⁹⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ahmed, 1/439. Šejh El-Albani ocijenio ga je dobrim, u djelu *Silsiletul-ehadis-is-sahiha* (12).

⁶⁹⁹ El-Buhari (6490).

680. poglavlje

Zabranjeno je stjecanje opskrbe u onome u čemu je neposlušnost Allahu

Ebu Umama, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Džibril mi je rekao da nijedan čovjek neće umrijeti sve dok ne dođe njegov suđeni čas i dok u potpunosti ne potroši svoju nafaku. Stoga se bojte Allaha i stječite halal-nafaku; neka niko ne stječe nafaku onim što je grijeh jer se ono što je u Allaha može zaslužiti samo pokornošću i poslušnošću Njemu.”*⁷⁰⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“O ljudi, Allah je lijep i prihvata samo ono što je lijepo! Vjernicima je naredio isto što i poslanicima, pa je rekao: ‘O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima hranite se i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite.’ I rekao je: ‘O vjernici, jedite ukusna jela koja smo vam podarili.’”* Zatim je Poslanik spomenuo putnika kojeg put sasvim iscrpi, pa bude raščupan i prašnjav, a koji podigne ruke prema nebu i zamoli: “Gospodaru! Gospodaru!”, ali konzumira hranu i piće – haram, i nosi odjeću – haram, pa kako da mu se Allah odazove!⁷⁰¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno stjecati opskrbu onim u čemu je grijeh; ono što je u Allaha može se zaslužiti isključivo čineći dobra djela.

Drugo, imetak stečen na haram način uzrok je neprihvatanja dove i propasti.

Treće, Allah ne prihvata davanje milostinje iz imetka stečenog na haram način, jer On je lijep i voli samo ono što je lijepo i dopušteno.

⁷⁰⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 10/27, a autentičnim ga je ocijenio šejh El-Albani, u djelu *Tabridžu ehadisi muškiletil-fakr* (15).

⁷⁰¹ Muslim (1015).

681. poglavlje

Pokuđeno je međusobno se nadmetati u stjecanju imetka

Svezanjući je Allah rekao: “Život na ovom svijetu sličan je bilju zemaljskom na koje Mi spustimo s neba kišu s kojom se ona izmiješa, kojom se onda hrane ljudi i stoka. Pa kad se Zemlja ukrasi svojim ruhom i okiti i kad stanovnici njezini pomisle da su oni toga gospodari, dođe zapovijed Naša, noću ili danju, i Mi to pokosimo, kao da prije ničega nije bilo. Eto, tako Mi potanko izlažemo dokaze narodu koji hoće da razmisli.” (Junus, 24)

“Navedi im kao primjer da je život na ovom svijetu kao bilje, koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamo, ipak postane suho, i vjetrovi ga raznesu. A Allah sve može! Bogatstvo i sinovi ukras su u životu na ovom svijetu, a dobra djela, koja vječno ostaju, bit će od Gospodara tvoga bolje nagrađena i ono u što se čovjek može pouzdati.” (El-Kehf, 45, 46)

“Znajte da život na ovom svijetu nije ništa drugo do igra, i razonoda, i uljepšavanje, i međusobno hvalisanje i nadmetanje imcima i brojem djece! Primjer za to je bilje čiji rast poslije kiše oduševljava nevjernike, ono zatim buja, ali ga poslije vidiš požutjela, da bi se na kraju skršilo. A na onom je svijetu teška patnja i Allahov oprost i zadovoljstvo; život na ovom svijetu samo je varljivo naslađivanje.” (El-Hadid, 20)

“O ljudi, Allahova je prijetnja, zaista, istina, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zaslijepi i neka vas šejtan u Allaha ne pokoleba.” (Fatir, 5)

“Život na ovom svijetu nije ništa drugo do zabava i igra, a samo je onaj svijet – život, kad bi samo oni znali!” (El-Ankebut, 64)

Amr b. Avf, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu Ubejdu b. el-Džerraha u Bahrejn da donese glavarinu. Ebu Ubejda je donio glavaru pa su ensarije čuli za njegov dolazak i stigli su na sabah-namaz s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto je klanjao i okrenuo se, oni su se namjestili da ih vidi. Kad ih je ugledao, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osmjehnuo se i rekao: *“Mislim da ste čuli da je Ebu Ubejda nešto donio!”* “Da, Allahov Poslaniče”, rekoše oni, a reče: *“Očekujte radosne vijesti! Tako mi Allaha, ja se ne bojim da ćete osiromašiti, ali se bojim sljedećeg: ako vam se pruži ovaj svijet, kao što je bio pružen onima koji su bili prije vas, da ćete se natjecati*

u imetku, kao što su se oni natjecali, i to će vas natjecanje upropastiti, kao što je njih upropastilo."⁷⁰²

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, kazuje: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je jednog dana na minber, a mi smo posjedali oko njega, te on reče: *'Ono čega se plašim za vas poslije mene jeste da će vam se dati dio ovozemnog sjaja i njegova nakita.*'"⁷⁰³

Ovaj isti ashab prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Uistinu je dunjaluk sladak i privlačan, a Allah vas je odredio za svoje namjesnike na njemu i prati šta vi radite. Čuvajte se dunjaluka, i žena se čuvajte jer su prvo iskušenje sinova Israilovih bile upravo žene.*"⁷⁰⁴

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: *"Dunjaluk je, zaista, proklet, a proketo je i ono što je na njemu, osim spominjanja Allaha, potpomaganja istine, učenjaka i stjecatelja znanja.*"⁷⁰⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, život brzo prolazi, privrženost ovom svijetu puka je iluzija. A onaj je svijet vječan i ugodan, nikada neće nestati niti će proći.

Drugo, neka se čuva žestokog iskušenja i lošeg završetka onaj kome se otvore ovozemaljske riznice i njegove ljepote! Neka se čovjek nikako ne preda dunjaluku!

Treće, nadmetanje u dunjalučkim dobrima čovjeka vodi u propast u pogledu vjere i dunjaluka. Imetak je poželjan, pa mu se čovjek raduje i uživa u njemu; ponekad se zbog imetka odbacuju prijatelji i ubija.

Četvrto, vjernik se ne zavarava dunjalukom niti je njime opčinjen jer on u Allaha ne vrijedi ni koliko krilce mušice. Ovaj je svijet za vjernika zatvor, shodno Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: *"Dunjaluk je zatvor za vjernika, a džennet za nevjernika."*⁷⁰⁶ Vjernik žudi i čezne za vječnim svijetom.

⁷⁰² El-Buhari (3158) i Muslim (2961).

⁷⁰³ El-Buhari (1465) i Muslim (1052).

⁷⁰⁴ Muslim (2742).

⁷⁰⁵ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2322), Ibn Madža (4112), El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (1708) i Ibn Ebu Asim, u zbirci *Fi-Zuhd* (57), preko Abdurrahmana b. Sabita, koji je hadis čuo od Ataa b. Kurre, on od Abdullaha b. Hamze, a ovaj od Ebu Hurejre. Ovaj je lanac prenosilaca dobar. Postoji i lanac prenosilaca: Vehib b. el-Verid – Ata b. Kurra, a taj je hadis zabilježio El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna* (4028). Slične su hadise prenijeli Džabir b. Abdullah, Ebud-Derda, Ebu Seid, Ibn Mesud i Alija, radijallahu anhum.

⁷⁰⁶ Muslim (2956).

Peto, dunjaluk treba shvatiti kao mjesto na kojem se polaže ispit za ahiret; on je prolazna stanica, nije kuća radosti.

682. poglavlje

Šta je nepoželjno kada je riječ o građenju

Habbab, radijallahu anhu, govorio je: “Zaista će musliman biti nagrađen za imetak koji uloži, ali neće imati nagradu za ono što uloži u građevine.”⁷⁰⁷

Tu su i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*...i kada se goli, bos i oskudni pastiri počnu nadmetati u izgradnji palača.*”⁷⁰⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Kada je riječ o građenju, nepoželjno je graditi sve ono što prelazi čovjekove potrebe. O ovome je bilo riječi u drugom tomu.

⁷⁰⁷ El-Buhari (5672).

⁷⁰⁸ Muslim (8).

60. KADER (ODREĐENJE)

683. poglavlje

Zabranjeno je raspravljati o kaderu

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a ovaj, opet, od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao jednog dana među ashabe, a oni raspravljaju o kaderu. Vidjevši to, lice mu pocrveni od srdžbe i reče: *“Da li vam je naređeno da o tome raspravljate!? Jeste li zbog toga stvoreni!? Dijelove Kur’ana suprotstavljate jedne drugima! Prijašnji su narodi uništeni upravo zbog toga.”* Abdullah b. Amr govorio je: *“Veoma sam sretan što toga dana nisam bio među njima.”*⁷⁰⁹

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Kada se spomenu moji ashabi, sustegnite se od raspravljanja! Kada se spomenu zvijezde, sustegnite se od raspravljanja! Kada se spomene kader, sustegnite se od raspravljanja!”*⁷¹⁰

Ebu Hurejra, radjallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Najgori će sljedbenici moga ummeta, pred Sudnji dan, raspravljati o kaderu.”*⁷¹¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno raspravljati o kaderu, od toga se čovjek mora sustegnuti. O kaderu raspravljaju samo najgori ljudi ovog ummeta.

Imam Et-Tahavi rekao je u svojoj poslanici o vjerovanju: “Kader je tajna o Allahovim stvorenjima koju niko nije u stanju spoznati, pa makar se radilo o najodabranijem meleku ili vjerovjesniku. Raspravljanje o kaderu je prekoračivanje granica i ima za posljedicu da Svevišnji Allah ostavi čovjeka na cjedilu i liši ga Svoga dobra. Zato se dobro čuvajte

⁷⁰⁹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (85), Ahmed, 2/178, i Ibn Ebu Asim, u djelu *Fis-Sunna* (406), s dobrim lancem prenosilaca. Sličan hadis prenosi Ebu Hurejra, a zabilježio ga je Et-Tirmizi (2133) i ocijenio ga slabim: “Hadis je nepoznat. Ne poznajem drugu verziju osim ove, koju prenosi Salih el-Meri, a on je imao običaj prenositi nepoznate hadise, sa čudnim sadržajem, koje drugi prenosio ne prenose.”

⁷¹⁰ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sabiha* (34) kaže: “Ovaj su hadis prenijeli Ibn Mesud, Sevban i Ibn Omer te Tavus, kao mursel-predanje, sa slabim lancima prenosilaca, no oni se međusobno pojačavaju.”

⁷¹¹ Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sabiha* (1124).

raspravljanja, razmišljanja i zapitkivanja o kaderu, jer je Allah znanje o njemu sakrio od stvorenjâ i zabranio im da za njim tragaju. Gospodar je rekao: 'On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani' (El-Enbija, 23). Otuda, onaj ko upita zašto je Allah učinio to i to, ne priznaje slovo Kur'ana, a ko ne priznaje slovo Kur'ana nevjernik je."

Poslije toga zapisao je: "Teško onome ko se protivi Allahu u pogledu određenja i bolesnog srca rasprava o njemu. Svojom maštom o gajbu želi proniknuti u najskriveniju tajnu, pa je zato lažljivac grešni."

Drugo, u pogledu kadera ummet se podijelio na nekoliko skupina. Ispravni prethodnici, sljedbenici ispravne tradicije i zajednice, slijedili su Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, upute u pogledu toga, i bili su na Pravom putu. Ibn Kajjim el-Dževzija razmatrao je, u djelu *Šifaul-alil*, razlike među frakcijama u pogledu kadera, ukazao na ono što je ispravno i na ono što je pogrešno, pa bi bilo pohvalno pročitati tu studiju.

684. poglavlje

Kaderije su vatropoklonici ovog ummeta

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi sljedeći Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Kaderije su vatropoklonici ovog ummeta! Kada se razbole, ne obilazite ih, a kada umru, ne klanjajte im dženaža-namaz."*⁷¹²

U drugoj verziji stoji: *"U svakom ummetu postoje vatropoklonici, a vatropoklonici moga ummeta jesu oni koji negiraju određenje. Kada se razbole, ne obilazite ih, a kada umru, ne klanjajte im dženaža-namaz."*⁷¹³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, najgore kaderije jesu oni koji tvrde da Allah ne zna šta će se dogoditi sve dok se ne dogodi. Kaže se da su Ma'bed el-Džuheni i njegovi sljedbenici ovako govorili.

Drugo, zatim slijede oni koji smatraju da čovjek stvara svoja djela, a ne Allah. U tome su slični vatropoklonicima, koji kažu da postoje dva stvoritelja.

Ibn Ebul-lzz el-Hanefi, str. 524, rekao je: "Njihova je sličnost s vatropoklonicima očita, čak su i gori od njih, budući da vatropoklonici

⁷¹² **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Sabihul-džami* (4442).

⁷¹³ **Hadis je dobar.** Vidjeti: *ibid* (5163).

vjeruju u postojanje dva stvoritelja, a kaderije u bezbroj stvoritelja (koliko ljudi, toliko tvoraca).”

Treće, ovakve novotare treba napustiti, ne treba im klanjati džennaza-namaz, niti ih obilaziti kad su bolesni. A Allah najbolje zna.

685. poglavlje

Opasnost poricanja kadera, odricanje od onih koji u njega ne vjeruju i grub odnos spram njih

Ebu Umama, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Od trojice Allah neće prihvatiti ni farz ni nafilu: od onoga koji je neposlušan svojim roditeljima, onoga ko prigovara zbog učinjenog dobra i od onoga ko poriče kader.”*⁷¹⁴

Ibnud-Dejlemi pripovijeda: “Posjetio sam Ubejja b. Ka’ba i rekao mu: ‘Pojavile su mi se neke sumnje kada je riječ o kaderu, pa me posavjetuj kako bi me Allah spasio!’ On reče: ‘Kada bi Allah kaznio stanovnike nebesa i Zemlje, ne bi im nepravdu učinio. Kada bi im se smilovao, Njegova bi milost bila veća od njihovih dijela. Ukoliko na Allahovom putu udijeliš zlata koliko je brdo Uhud, Allah neće od tebe primiti ako ne budeš vjerovao u kader i ako ne budeš vjerovao da te nije moglo mimoći ono što te zadesilo, odnosno da te nije moglo zadesiti ono što te mimoišlo. Ako umreš a ne vjeruješ u ovo, ući ćeš u Vatru.’ Potom sam posjetio Abdullaha b. Mesuda, pa mi je isto rekao, zatim Huzejfu b. el-Jemana, i on je rekao isto, te sam naposljetku posjetio Zejda b. Sabita, koji me je obavijestio da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to isto rekao.”⁷¹⁵

⁷¹⁴ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Sunna* (323), Et-Taberani, u *El-Mudžemul-kebir* (7547) i neki drugi muhadisi, s dobrim lancem prenosilaca, kako to tvrdi El-Munziri u djelu *Et-Tergibu vet-terhib*, 3/321.

⁷¹⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4699), Ibn Mađža (77), Ahmed, 5/189, Ibn Hibban (727), i El-Bejheki, 10/204, preko Ebu Sennana, koji prenosi od Vehba b. Halida el-Himsija, on od Ibnud-Dejlemija, a ovaj, opet, od Ubejja b. Ka’ba, Ibn Mesuda i Huzejfe b. el-Jemana, kao njihovu izjavu, a od Zejda b. Sabita kao Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioči povjerljivi. Ebu Sennan se zvao Seid b. Sennan eš-Šejbani, a Ibnud-Dejlemi – Ebu Busr Abdullah b. Fejruz. Hadis koji Zejd prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zabilježili su Ahmed, 5/185, Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Sunna* (245) i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (4940), preko Ishaka b. Sulejmana, koji je

Jahja b. Ja'mer pripovijeda: "Prvi ko je u Basri negirao kader bio je Ma'bed el-Džuheni. Potom smo, Humejd b. Abdurrahman el-Himjeri i ja, otišli na hadž ili na umru. Priželjkivali smo susret s nekim od ashaba, kako bi ga pitali o tome šta ovi govore o kaderu. Uspjeli smo naći Abdullaha b. Omera b. el-Hattaba, koji je bio u mesdžidu. Posjedali smo oko njega⁷¹⁶, te mu ja rekoh: 'Ebu Abdurrahmane, kod nas su se pojavili ljudi koji uče Ku'ran, stječu znanje i primjenjuju ga, ali poriču kader i tvrde da Allah ne zna šta će se dogoditi.' 'Kada ih ponovo sretneš', reče Ibn Omer, 'obavijesti ih da ja nemam ništa s njima, niti oni imaju išta sa mnom. Kunem se Allahom: kada bi neko od njih udijelio zlata koliko je brdo Uhud, Allah to od njega ne bi primio ako ne vjeruje u kader.' Zatim nam je kazao da mu je to prenio njegov otac Omer b. el-Hattab i naveo je poznato predanje u kojem stoji da je Džibril postavio pitanje o islamu, imanu, ihsanu i predznacima Kijametskog dana."⁷¹⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjerovanje u kader jedan je od temelja islamskog vjerovanja, a čovjek ne može biti musliman ako ne vjeruje da je Allah sve odredio, dobro i zlo, te dok ne bude znao da ga nije moglo mimoići ono što ga zadesilo, odnosno da ga nije moglo zadesiti ono što ga mimoišlo. A pera su podignuta, listovi su se osušili, zapisano je sve što će se dogoditi do Sudnjeg dana. Allah zna sve što će se dogoditi u budućnosti, znao je to prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju. Ko to porekne, stradalnik je, ne koristi mu nijedno djelo.

Drugo, ashabi su jednoglasni u mišljenju da se čovjek mora odreći onoga ko poriče kader i da se o njemu mora reći istina.

Treće, ispravni su prethodnici svoje sumnje otklanjali tako što su pitali učene ljude, a oni bi im odgovarali pozivajući se na Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, hadisc.

predanje čuo od Ebu Sennana, a ovaj od Halida b. Vehba, koji prenosi od Ibnud-Dejlemija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan.

⁷¹⁶ To je znak poštovanja prema velikanima.

⁷¹⁷ Muslim (8).

61. ZAKLETVE I ZAVJETI

686. poglavlje

Zabranjeno je lažno se zaklinjati

Svevišnji je Allah rekao: “Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi – na onom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti – njih bolna patnja čeka.” (Alu Imran, 77)

Tu je i sljedeći ajet: “Pa budite što dalje od kumira poganih i izbjegavajte što više govor neistiniti.” (El-Hadž, 30)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko se zakune lažno da bi mu pripao imetak drugog muslimana, susret će Allaha, a On će na njega biti srdit.*”⁷¹⁸

Ebu Umama Ijas b. Sa'leba, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: “*Ko zakletvom oduzme pravo drugog muslimana, Allah se obavežao da će ga uvesti u V'atru, a zabraniti mu Džennet.*” “Allahov Poslaniče, a šta ako se radi o nečemu što je neznatno?”, upitao je neko. “*Makar se radilo i o luku nerasječene grane*”, odgovorio je Poslanik.⁷¹⁹

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Veliki grijesi su: širke, neposlušnost roditeljima, ubistvo i lažno zaklinjanje.*”⁷²⁰

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, pripovijeda ovaj Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: “*Ko se namjerno lažno zakune neka sebi pripremi mjesto u V'atri.*”⁷²¹

⁷¹⁸ El-Buhari (2356 i 2357) i Muslim (138).

⁷¹⁹ Muslim (137).

⁷²⁰ El-Buhari (6675). Slične hadise prenose Abdullah b. Unejs i Enes, radijallahu anhum.

⁷²¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3242), Ahmed, 4/436 i 441, El-Hakim, 4/294, i Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-evlija*, 6/277, preko Hišama b. Hassana, koji prenosi od Muhammeda b. Sirina, a on od Imrana. El-Hakim tvrdi da je ovaj hadis autentičan prema El-Buharijevim i Muslimovim kriterijima; u tome se s njime saglasio imam Ez-Zehebi, i u pravu su. Potvrđeno je da je Muhammed b. Sirin slušao predanja od Imrana, kako to stoji u Muslimovom *Es-Sahibu* i djelu *El-Idžemu bejne ridžalis-sahibajn* (1682), autora Ibnul-Kajseranija.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je namjerno se zakleti s ciljem da se oduzme pravo drugom muslimanu, pa makar se radilo o nečem neznatnom. Na veličinu i opasnost lažnog zaklinjanja ukazuje činjenica da je spomenuto zajedno sa širkom.

Drugo, lažno zaklinjanje baca čovjeka u bezdan grijeha, a poslije će ga baciti u bezdan džehennemske vatre.

687. poglavlje

Zabranjeno je lažno se zakleti i kod Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, minbera

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se lažno zakune kod ovog mog minbera neka pripremi sebi mjesto u Vatri, pa makar se radilo o lažnoj zakletvi zarad sasvim beznačajne stvari."*⁷²²

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Ko se god lažno zakune kod ovog minbera, pa makar tom zakletvom namjeravao prisvojiti nešto sasvim beznačajno, prebivalište mu je Vatra."*⁷²³

⁷²² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Malik, 2/727, Ebu Davud (3246), Ibn Madža (2325), Ahmed, 3/344, Ibn Hibban (4368), El-Hakim, 4/296-297, i El-Bejheki, 7/198, i 10/176, preko Hašima b. Hašima b. Utbe b. Ebu Vekkasa, koji prenosi od Abdullaha b. Nustasa, a on od Džabira. Ovaj je lanac prenosilaca autentičan, a njegovi su prenosioci povjerljivi. En-Nesai je Abdullaha b. Nustasa uvrstio u povjerljive prenosiocce, kako to stoji u djelu *Tebzibut-tebzib*, 6/56; Abdalberr u djelu *El-İstizkar*, 22/83, kaže: "Abdullah b. Nustas el-Huzeli povjerljiv je prenosilac, iz generacije tabiina." I stoga izjava imama Ez-Zehebija, u djelu *Mizānul-idtidāl*, 2/515, da se ne zna da Hišam b. Hišam jedini prenosi od Abdullaha b. Nustasa, nije utemeljena. Naime, ako to nije bilo poznato imamu Ez-Zehebiju, bilo je poznato drugim islamskim autoritetima. Ovaj je hadis prenesen i s drugim lancem prenosilaca, a zbilježio ga je imam Ahmeda, 3/375, no u njemu postoji nepoznat prenosilac.

⁷²³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2326), Ahmed, 2/329 i 518, i El-Hakim, 4/297, preko Ebu Asima ed-Dahhaka b. Mahleđa, koji prenosi od Hasana b. Jezida b. Furejha ed-Damrija, a on je hadis čuo od Ebu Seleme. El-Hakim tvrdi da ovaj hadis odgovara El-Buharijevim i Muslimovim kriterijima, a Ez-Zehebi ga smatra autentičnim. Hadis jest autentičan, jer, iako El-Buhari i Muslim nisu zapisivali predanja Hasana b. Jezida, on je povjerljiv, pa je i lanac prenosilaca autentičan.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno lažno zaklinjanje s ciljem da se prisvoji pravo drugog muslimana, a posebno je to zabranjeno kod Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, minbera.

Drugo, učenjaci se razilaze u pogledu iskupljenja za lažnu zakletvu; najutemeljenije je mišljenje onih učenjaka koji kažu da se lažna zakletva iskupljuje tako što se oštećenom vrati njegovo pravo i pokaje i traži oprost od Uzvišenog Allaha.

Treće, premda navedeni hadisi jasno ukazuju da onaj ko učini ovaj grijeh zaslužuje Džehennem, on će biti prepušten Allahu: ako htjedne, kaznit će ga, a ako htjedne, oprostit će mu. Ovo je stav sljedbenika sunneta.

Ibn Abdulberr zapisao je u djelu *El-Istizkar*, 22/83-84: "Kada je riječ o prijetnjama, razumijevamo ih u skladu s kur'anskim ajetom: 'Allah neće oprostiti da mu se neko drugi ravnim smatra, a oprostit će manje grije od toga, kome On hoće.'" (En-Nisa, 48 i 116)

688. poglavlje

Zabranjeno je zakleti se da će se prekinuti rodbinska veza ili da će se učiniti ono što ne valja

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "I neka vam zakletva Allahom ne bude prepreka u ispravnom životu, na putu čestitosti i u nastojanju da pomirite ljude. A Allah sve čuje i sve zna." (El-Bekara, 224)

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko se zakune da će prekinuti rodbinsku vezu ili da će počiniti neki grijeh pa tu zakletvu prekrši već se iskupio.*"⁷²⁴

Aiša, radijallahu anha, prenosi sljedeći hadis: "*Ko se zakune da će prekinuti rodbinsku vezu ili da se neće pomiriti, dobročinstvo je da ne ispoštuje tu zakletvu.*"⁷²⁵

⁷²⁴ Hadis je autentičan. Zabilježio ga je Et-Tahavi u djelu *Muškilul-asar* (664).

⁷²⁵ Hadis je dobar na osnovu drugih predanja. Zabilježio ga je Ibn Madža (2110), sa slabim lancem prenosilaca, jer je jedan od prenosilaca, Harisa b. Ebur-Ridžal, bio slab prenosilac. Međutim, pojačava ga prethodni hadis.

Adijj b. Hatim, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Ko se zakune da će nešto učiniti pa shvati da može učiniti ono što je bolje od toga, neka izabere ono što je bolje."*⁷²⁶

Abdurrahman b. Semura, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada se zakuneš za nešto ali vidiš da je nešto drugo bolje od toga, iskupi se za svoju zakletvu i uradi ono što je bolje."*⁷²⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko uporno ostane pri zakletvi koja se tiče njegove porodice, to je tad još veći grijeh. Neka popusti i iskupi se za zakletvu!"*⁷²⁸

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Allaha mi, ja se, inšallah, neću zakleti te shvatiti da je nešto drugo bolje, a da se neću iskupiti za zakletvu i uraditi ono što je bolje."*⁷²⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ne treba nanositi štetu svojoj porodici, već se prema njoj mora odnositi u skladu s Allahovim propisima, a ne u skladu s prohtjevima i običajima.

Drugo, ko se zakune da će učiniti nešto što ne valja, treba prekršiti zakletvu, učiniti ono što je bolje i iskupiti se za zakletvu, a ne treba ustrajavati u zakletvi pravdajući se da će počiniti grijeh ako prekrši svoje riječi; to je veći grijeh.

Treće, odustati od greške bolje je nego ustrajavati u njoj, i to se ne smatra mahanom već vrlinom koju posjeduju samo najodabraniji ljudi.

Četvrto, navedeni hadisi dokazuju univerzalno pravilo u vezi s koristima i šteti. Dakle, prednost se daje mogućoj koristi u odnosu na moguću štetu.

Peto, navedeni hadisi objašnjavaju značenje Allahovih riječi: "I neka vam zakletva Allahom ne bude prepreka u ispravnom životu, na putu čestitosti i u nastojanju da pomirite ljude. A Allah sve čuje i sve zna" (El-Bekara, 224). Značenje je: čovjek se zakune da neće učiniti dobro, da neće održavati rodbinske veze i da neće miriti ljude, pa mu se kaže da učini dobro djelo, a on odgovori da ne može jer se zakleo da to neće učiniti. Takav treba prekršiti takvu zakletvu i iskupiti se za nju, kako mu ona ne bi bila prepreka u činjenju dobra, u čestitosti i nastojanju da

⁷²⁶ Muslim (1651).

⁷²⁷ El-Buhari (6622) i Muslim (1652).

⁷²⁸ El-Buhari (6626) i Muslim (1655).

⁷²⁹ El-Buhari (6613) i Muslim (1649).

pomiri ljude. To je bolje i prikladnije. Nakon što se propisno iskupi za prekršenu zakletvu i učini to dobro djelo, svakako je na dobitku. A Allah najbolje zna.

689. poglavlje

Pokuđeno je zavjetovanje

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alehi ve sellem, odvrćao od zavjetovanja i da je jednom prilikom rekao: *“Zavjetovanjem se ništa ne postiže, njime se samo mržovoljan potiče na dobro djelo.”*⁷³⁰

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alehi ve sellem, kazao: *“Zavjet čovjeku neće donijeti ništa što mu već nije određeno, no zavjet ga samo vodi onome što mu je određeno. Eto, tako se onaj ko je škrt zavjetuje da će udijeliti, pa udijeli ono što bez zavjeta ne bi učinio.”*⁷³¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, postoji nekoliko vrsta zavjeta. Prva vrsta jeste zavjet pokornosti i vjernosti Bogu. Ova je vrsta poželjna i pohvalna, na osnovu ajeta: “Oni su zavjet ispunjavali i plašili se Dana čija će kob svuda prisutna biti” (El-Insan, 7). Naprimjer, čovjek se izliječi, ili mu Allah podari dijete, ili postigne određen uspjeh, pa rekne, da bi se zahvalio Gospodaru: “Sada ću, radi Allaha, postiti toliko i toliko dana” ili rekne: “Udijelit ću toliko i toliko novca siromasima.” Ovaj se zavjet može učiniti isključivo nakon ostvarenja želje, a ne prije. Druga vrsta jeste zavjet kojim se čovjek obavezuje na činjenje dobrog djela ako Allah izliječi određenu osobu. Ova je vrsta zabranjena, jer se zavjetom ne može pribaviti korist, ni otkloniti šteta, ni promijeniti kader. Nažalost, mnogi su ljudi skloni ovoj vrsti zavjeta. I, treća vrsta jeste zavjetovanje da će se učiniti grijeh. Ova je vrsta zavjetovanja zabranjena i zabranjeno je izvršiti ovaj zavjet.

Drugo, Šerijat je zabranio zavjet kojim čovjek sebi nešto stavlja u obavezu, jer onaj ko se zavjetuje sâm je sebe primorao na ono što mu nije bila obaveza, pa će isto to djelo izvršiti bezvoljno i bez želje za nagradom.

⁷³⁰ El-Buhari (6608) i Muslim (4 i 1639).

⁷³¹ El-Buhari (6694) i Muslim (8 i 1640).

Treće, zavjetom se samo mrzovoljan potiče na djelo. Naime, neki ljudi sebe tjeraju na činjenje dobra zavjetujući se da će u zamjenu za izlječenje bolesnog ili za nešto drugo učiniti dobro.

Četvrto, ukoliko se u potpunosti dogodi ono što je uvjetovano, tada je obaveza ispuniti zavjet, a ako se ne ispuni, to ostaje dug. A Allah najbolje zna.

690. poglavlje

Nema zavjetovanja u pogledu grijeha

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, pripovijeda: "Pleme Sekif bilo je saveznik plemenu Ukajl, pa su pripadnici plemena Sekif zarobili dvojicu ashaba, a ashabi su na to zarobili čovjeka iz plemena Ukajl i uzeli njegovu devu.⁷³² Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dođe zarobljeniku, pa mu ovaj reče: 'Muhammede!' *'Šta je bilo?'*, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. 'Zašto si me zarobio i uzeo mi devu!?', upita zarobljenik. Allahov mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *'Zbog zlodjela tvojih saveznika iz plemena Sekif.'* Potom se udaljio od njega, ali ga čovjek opet zovnu: 'Muhammede, Muhammede!' Budući da je bio blag i milostiv, Resulullah se, sallallahu alejhi ve sellem, vrati i reče: *'Šta je bilo?'* 'Ja sam musliman', odvrati zarobljenik. *'Kamo sreće da si to izjavio dok si bio slobodan! Uspio bi'*, primijeti Poslanik i udalji se, ali ga onaj čovjek zovnu: 'Muhammede, Muhammede!' Resulullah se, sallallahu alejhi ve sellem, povrati i upita: *'Šta je sada?'* 'Gladan sam i žedan', čovjek će njemu, 'nahrani me i napoj.' *'To je tvoje pravo'*, odgovorio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Tako su ona dvojica ashaba izbavljena iz ropstva. Potom je zarobljena jedna ensarijka, a i njena je deva oteta. Dok je žena bila u okovima, ljudi su ostavljali svoje deve ispred kuća kako bi se odmorile. Žena se jedne večeri oslobodila okova i prišla devama, ali je zarikala ona koju je htjela povesti. Međutim, dospjela je do spomenute Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, deve, ali ona nije rikala jer je bila pitoma. Uzjahala ju je i odjurila. Kada shvatiše da je pobjegla, noć provedoše tražeći je, ali bez uspjeha. Ta se žena zavjetovala da će zaklati devu ako Allah dadne da se spasi pomoću nje. Došli su Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu saopćili, a on im reče: *'Subhanallah, želi joj brđavo uzvratiti*

⁷³² To je bila rasna deva. Pripadala je čovjeku iz plemena Ukajl, pa je zatim pripala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

zavjetom da će je zaklati ako se spasi jašući na njoj. Nema izvršavanja zavjeta ako se radi o grijehu ili ako je čovjek u nemogućnosti da ispuni svoj zavjet."⁷³³

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Nema zavjeta kada je riječ o grijehu, a iskup za to je kao iskup za prekršenu zakletvu."*⁷³⁴

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dvije su vrste zavjeta: zavjet Allahu, i njegov je iskup da se izvrši, i zavjet šejtanu, a on se ne izvršava već je obaveza iskupiti se iskupom za prekršenu zakletvu."*⁷³⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dvije su vrste zavjeta: zavjet dat Allahu, i to je oblik pokornosti te ga je obaveza izvršiti – to je samo po sebi iskup, i zavjet šejtanu, a to je grijeh te se ne izvršava; iskup je isti kao kod prekršene zakletve. Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se zavjetuje da će učiniti dobro djelo neka ga učini, a ko se zavjetuje da će učiniti grijeh neka ga ne učini."*⁷³⁶

Drugo, učenjaci se razilaze u mišljenju mora li se izvršiti iskup za zavjet koji je grijeh. Ispravan je stav da je iskup obavezan, u skladu s hadisima koje su prenijeli Aiša i Ibn Abbas, radijallahu anhum. A imam El-Begavi tvrdi, pa u djelu *Šerbus-sunna*, 10/21, kaže: "Ko se zavjetuje da će počiniti neki grijeh, nije mu dopušteno ispuniti taj zavjet, a nema obaveze ni iskupa, jer da postoji iskup, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo bi ga. Ovo je stav većine učenjaka."

Ova je El-Begavijeva tvrdnja upitna zbog sljedećih razloga: prvo, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo iskup (u hadisima koje prenose Aiša i Ibn Abbas, radijallahu anhu), a Ukba, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Iskup za zavjet je kao iskup za zakletvu"*⁷³⁷; i, drugo, on kaže da je to stav većine učenjaka, a to apsolutno nije tačno, jer Ft-Tirmizi, 4/104, navodi: "Neki učenjaci među ashabima i kasnijim generacijama smatraju

⁷³³ Muslim (1641).

⁷³⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3290), Et-Tirmizi (1524), En-Nesai, 7/26 i 27, Ibn Madža (2125), Ahmed, 6/247, i El-Bejheki, 10/69, s vjerodostojnim lancem prenosilaca, kako je to objasnio šejh El-Albani u djelu *Irvaul-galil* (2590).

⁷³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibnul-Džarud (935), a od njega El-Bejheki, 10/72, s lancem povjerljivih prenosilaca.

⁷³⁶ El-Buhari (6696).

⁷³⁷ Muslim (1645).

da se grešni zavjet neće izvršiti, a iskup je isti kao kod zakletve. To je mišljenje Ahmeda i Ishaka, a dokaz im je Aišino predanje. A neki drugi ashabi i kasniji učenjaci kažu da za takav zavjet ne postoji iskup, što je stav Malika i Šafija” (izraz *neki* ukazuje da se radi o manjini, a ne o većini).

Iskup je potvrđen i predanjem u kojem se kaže da je neka žena posjetila Ibn Abbasa i rekla: “Zavjetovala sam se da ću žrtvovati svoga sina.” “Nemoj ga žrtvovati, već se iskupi za svoju zakletvu”, odgovorio je on. Tada jedan starac primijeti: “Zar i za to ima iskup?” Ibn Abbas reče: “Svevišnji Allah kaže: ‘Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove...’ (El-Mudžadela, 3).”⁷³⁸

Namjera Ibn Abbasa bila je da istakne kako je *ẓihar* zabranjen, a Šerijat je propisao iskup za njega. Ista je stvar i sa zavjetom da se grijeh počini. Analogija je ovdje očevitna.

691. poglavlje

Grijeh onoga koji ne ispuni zavjet

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, pripovijeda hadis Vjerovjesnikov, sallallahu alehi ve sellem: *“Najbolja je moja generacija, potom ona koja će doći poslije nje, a zatim ona koja će doći poslije nje. Zatim će se pojaviti ljudi koji će se zavjetovati, a neće ispunjavati zavjete, i koji će sasvim izgubiti povjerenje, pa će varati, i koji će svjedočiti, a da to od njih neće biti traženo. Među njima će se pojaviti gojaznost.”*⁷³⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zalazuju ukor oni koji ne izvršavaju zavjet, jer je to osobina licemjera; a Allah je vjernike pohvalio jer ispunjavaju zavjete: “Oni su zavjet ispunjavali...” (El-Insan, 7)

Drugo, Zakonodavac je poistovijetio varanje i neispunjavanje zavjeta. I jedno i drugo je osuđeno.

Treće, karakteristike spomenute u navednom hadisu istaknute su u negativnom kontekstu, a negativno je samo ono što je nepoželjno, a ne ono što je dopušteno. A Allah najbolje zna.

⁷³⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Malik, 2/476/8.

⁷³⁹ El-Buhari (6695) i Muslim (2535).

692. poglavlje

Nema zavjeta ni zakletve u pogledu onoga što nije u čovjekovom posjedu i moći

Sabit b. ed-Dahhak, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek nije dužan ispuniti zavjet koji nije u njegovoj moći."*⁷⁴⁰

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a ovaj, opet, od svog oca da pripovijeda kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Čovjek može dati razvod braka samo vlastitoj ženi, može osloboditi od ropstva samo svoje robove, može trgovati samo vlastitom robom i može se zavjetovati samo u onome što je u njegovoj moći da učini."*⁷⁴¹

U drugoj verziji stoji: *"Čovjek se ne može zavjetovati ili zakleti u pogledu onoga što ne posjeduje, niti u pogledu onoga što je grijeh i čime se kidaju rodbinske veze."*

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Nema zavjeta u pogledu onoga što je grijeh i u pogledu onoga što čovjek ne posjeduje."*⁷⁴²

Propisi u vezi s poglavljem

Ko se zavjetuje ili zakune da će osloboditi tuđeg roba ili da će neko drugi nešto učiniti, to ga ništa ne obavezuje, jer on ne raspolaže tuđom svojinom i ne vlada tuđim postupcima.

⁷⁴⁰ El-Buhari (6047) i Muslim (110), i ovo je njegova verzija.

⁷⁴¹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2190, 2191 i 2192), Et-Tirmizi (1181), Ibn Madža (2047), Ahmed, 2/189, 190 i 207, i neki drugi muhadisi.

⁷⁴² O izvoru hadisa bilo je govora.

62. NASLJEDNO PRAVO

693. poglavlje

Ubica ne nasljeđuje

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ubica ne nasljeđuje."*⁷⁴³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ubica ne nasljeđuje. Imam Et-Tirmizi, 4/425, zapisao je: "Učenjaci se rukovode time da ubica ne nasljeđuje, radilo se o namjernom ili nenamjernom ubistvu. A neki kažu da nasljeđuje onaj ubica koji je nenamjerno ubio. To je stav imama Malika."

El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 8/367, kaže: "Većina učenjaka presuđuje tako da onaj ko ubije svoga ostavitelja – ne nasljeđuje, svejedno radilo se o namjernom ili nenamjernom ubistvu, djetetu, ludom, zrelom ili pametnom čovjeku. Tj. svako ubistvo uzrokuje ili odmazdu, ili krvarinu, ili iskup, što je prepreka nasljeđivanju. Neki učenjaci smatraju da nenamjerno ubistvo ne sprečava nasljeđivanje, kao što je Malik, jer ubica nije optuženik. Ipak, on nema pravo na krvarinu. Istog su mišljenja i El-Hakem, Ata i Ez-Zuhri. Drugi autoriteti smatraju da on ima pravo i na krvarinu i na ostalo. Neki opet kažu da dijete koje ubije svoga ostavitelja ima pravo nasljedstva, što je stav imama Ebu Hanife."

⁷⁴³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2109), Ibn Madža (2645 i 2735) i El-Bejheki, 6/220, preko Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Fervaa, prenoseći od Ibn Šihaba, a on od Humejda b. Abdurrahmana b. Avfa. Ovaj su hadis slabim označili Et-Tirmizi, El-Begavi, 8/367, i El-Bejheki, koji kaže: "Pojačavaju ga druga predanja." Slične su hadise prenijeli Abdullah b. Amr, Ibn Abbas, Amr b. Šejba i Omer, radijallahu anhum.

694. poglavlje

Nevjernik ne nasljeđuje muslimana, niti musliman nasljeđuje nevjernika

Usama b. Zejd, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Musliman ne nasljeđuje nevjernika, a ni nevjernik muslimana."*⁷⁴⁴

Slične su hadise prenijeli Abdullah b. Amr, Džabir i Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, različita vjeroispovijest prepreka je za nasljeđivanje. Neki kažu da musliman može naslijediti sljedbenika Knjige, analogno tome što je dopušteno da se oženi sljedbenicom Knjige. Međutim, ovo je pogrešna analogija i u suprotnosti je sa šerijatskim tekstovima.

Drugo, ukoliko nevjernik pređe na islam prije raspodjele nasljedstva, ni tada nema pravo na nasljedstvo, jer se to pravo stiče samom smrću ostavitelja.

Treće, dvojica ljudi različitih vjeroispovijesti međusobno se ne nasljeđuju, makar obojica bili nevjernici. Eš-Ševkani je u djelu *Nejlul-evtar*, 6/194, kazao: "Iz hadisâ slijedi da musliman ne može naslijediti nevjernika, bez obzira na to borio se protiv islama, bio šticećenik u islamskoj državi ili otpadnik od vjere. Da bi nešto bilo izuzetak, mora postojati dokaz. Poslanikove riječi: *Dvojica ljudi različitih vjeroispovijesti međusobno se ne nasljeđuju*⁷⁴⁵ znače da nevjernik koji pripada jednoj religiji ne nasljeđuje nevjernika koji pripada nekoj drugoj religiji. To je stav El-Evzaija, Malika, Ahmeda i hadevija. Ipak, većina islamskih autoriteta smatra da se jedna od tih vjeroispovijesti odnosi na islam, a druga na nevjerstvo. Kada je riječ o pravu otpadnika na nasljedstvo, postoje i druga mišljenja, ali se čini da je ispravno ono što smo spomenuli.

⁷⁴⁴ El-Buhari (6764) i Muslim (1614). Ibn Tejmijja je u djelu *El-Munteka* kazao da ovaj hadis nije zabilježio imam Muslim i da je garib.

⁷⁴⁵ Vidjeti: *Sahihul-džami* (7613 i 7614).

63. KAZNENO PRAVO

695. poglavlje

Zabranjeno je činiti blud

Mudri Allah rekao je: “Bludnicu i bludnika izbičujte sa stotinu udara biča, svakog od njih, i neka vas pri vršenju Allahovih propisa ne obuzima prema njima nikakvo sažaljenje, ako u Allaha i u onaj svijet vjerujete, i neka kažnjavanju njihovu jedna skupina vjernika prisustvuje. Bludnik ne treba da se oženi osim bludnicom ili mnogoboškinjom, a bludnica ne treba da bude poželjna osim bludniku ili mnogobošcu, to je zabranjeno vjernicima.” (En-Nur, 2, 3)

“I što dalje od bluda, jer to je razvrat, kako je to ružan put!” (El-Isra, 32)

“I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče – a ko to radi, iskusit će kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati.” (El-Furkan, 68, 69)

“O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni u čemu što je dobro poslušnost odricati – ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprost; Allah, zaista, mnogo prašta i On je milostiv.” (El-Mumtehina, 12)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“S trima kategorijama ljudi Allah neće govoriti na Kijametskom danu, niti će ih očistiti, niti će na njih obratiti pažnju, njih čeka bolna kazna! To su: starac bludnik, vladar lažac i siromah koji je ohol.”*⁷⁴⁶

Ovaj isti ashab prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Dok čini blud, čovjek nije vjernik.”*⁷⁴⁷

On prenosi i ovaj hadis: *“Kada čovjek počini blud, iz njega izade iman i bude iznad njegove glave kao oblak, a kada se pokaje, iman se vrati.”*⁷⁴⁸

El-Mikdad b. el-Esved, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upitao ashabe: *“Šta kažete u pogledu bluda?”* “Allah i Njegov Poslanik su ga zabranili i ostaje

⁷⁴⁶ Muslim (107).

⁷⁴⁷ O izvorima hadisa bilo je govora u prvom tomu.

⁷⁴⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4690) i neki drugi muhadisi.

zabranjen sve do Sudnjeg dana”, odgovorili su. On tada reče: “*Da čovjek počini blud s deset žena, manji je grijeh nego da počini blud sa suprugom svoga komšije.*”⁷⁴⁹

Mnogo je hadisa koji govore o ovoj temi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, blud je strogo zabranjen i on je nešto najodvratnije što postoji. U sebi zadrži sve vrste zla: slabost vjere, nedostatak pobožnosti, moralno posrnuće, manjak stida, neizvršavanje obaveza, laganje, nebrigu, varanje, nepostojanje samokontrole, nepreziranje harama...⁷⁵⁰

Drugo, kazna za blud specifična je po tome što je iznad svega rigorozna, što se izvodi javno i što se prema bludnicima ne smije pokazati sažaljenje.

Treće, osoba koja nije u braku i počini blud treba se kazniti sa stotinu udaraca bičem i progonstvom na godinu dana. Ukoliko je osoba u braku i počini blud, kažnjava se kamenovanjem. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kamenovao šest osoba, među kojima su Maiz, El-Gamidijja.

Četvrto, kada je riječ o bludu s mahremom, kazna je još rigoroznija – pogubljenje.⁷⁵¹ Ibnul-Kajjim je u djelu *Revdatul-muhibbin*, str. 374, zapisao: “Sasvim je nastradao onaj ko počini blud s mahremom. Prema mišljenju imama Ahmeda i nekih drugih islamskih autoriteta, takva se osoba neizostavno mora pogubiti.”

Peto, blud se čini i očima, jezikom i udovima, na temelju Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja: “*Zaista je Allah odredio da čovjek neizostavno čini blud svojim dijelovima tijela. Blud očiju je gledanje, blud jezika je razgovaranje o nemoralu, blud duše je da želi nemoral i žudi za njim, a spolni organ to naposljetku potvrdi ili porekne.*”⁷⁵²

⁷⁴⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (103), imam Ahmed, 6/8, i neki drugi muhadisi.

⁷⁵⁰ Vidjeti: *Revdatul-muhibbin*, str. 360.

⁷⁵¹ Vidjeti: *Tebzibus-sunen*, 6/267-269.

⁷⁵² El-Buhari (6243) i Muslim (20 i 2657).

696. poglavlje

Zabranjeno je krasti

Allah je rekao: “Kradljivcu i kradljivci odsijecite ruke njihove, neka im to bude kazna za ono što su učinili i opomena od Allaha! A Allah je silan i mudar.” (El-Maida, 38)

Tu je i ajet: “O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni u čemu što je dobro poslušnost odricati – ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprost; Allah, zaista, mnogo prašta i On je milostiv.” (El-Mumtehina, 12)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Čovjek dok čini blud, nije vjernik; dok pije alkohol, nije vjernik; dok krade, nije vjernik; dok na očigled ljudi nešto otima, nije vjernik.”*⁷⁵³

Isti ovaj ashab prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *“Prokleo Allah čovjeka koji ukrade šljem i nad njime se izvrši kazna! Prokleo Allah čovjeka koji ukrade užu i nad njime se izvrši kazna!”*⁷⁵⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, krađa je strogo zabranjena, ona uništava i vodi čovjeka u propast i prokletstvo.

Drugo, onome ko ukrade, bio muškarac ili žena, kazna je da se odsiječe ruka do zgloba, a ako i nakon toga ukrade, odsijeca mu se lijeva noga... Ne prestane li krasti, vladar ga ima pravo ubiti da bi drugima bio opomena. Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda da su ashabi doveli nekog kradljivca kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on im reče da ga ubiju. Kada su ga obavijestili da je on samo ukrao, Poslanik im, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da mu odsijeku ruku. Tako su i učinili. Međutim, istog su čovjeka doveli još tri puta, svaki put zbog krađe, a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, postupao istovjetno – govorio je da ga ubiju. Pošto je onaj čovjek peti put počinio krađu,

⁷⁵³ El-Buhari (2475) i Muslim (57).

⁷⁵⁴ El-Buhari (6783) i Muslim (1687).

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio im je da ga ubiju, što su i učinili. Potom su ga bacili u bunar i zatrpali kamenjem.⁷⁵⁵

Treće, kazna za krađu ne izvršava se dok se ne ispune sljedeći uvjeti: da je imovina ukradena s čuvanog mjesta, da ono što je ukradeno dostiže određenu vrijednost, da ukradenu stvar njezin vlasnik traži, da kradljivac dva puta prizna da je ukrao ili da dvojica svjedoka to posvjedoče i da ne postoji nedoumica u pogledu krađe i kradljivca.

Četvrto, što se tiče Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Prokleo Allah čovjeka koji ukrade šljem i nad njime se izvrši kazna! Prokleo Allah čovjeka koji ukrade užu i nad njime se izvrši kazna!"*, El-E'meš smatra da se ovdje radi o užetu kojim se veže lađa, jer se računalo da kaciga, odnosno užu vrijedi nekoliko srebrenjaka.

Pa ipak, učenjaci nisu prihvatili ovo zaključivanje. Objasnili su da se zbog krađe šljema ili užeta ne odsijeca ruka, te su rekli da ovaj hadis ima sljedeće značenje: prokleo Allah onoga ko se, kradući bezvrijedne stvari, navikne na krađu pa ukrade ono zbog čega će se nad njime izvršiti kazna. Dakle, hadis je prevencija, upozorenje i izazivanje odvratnosti prema krađi, prije nego što se čovjek nauči krasti, a tada je već možda kasno.

697. poglavlje

Kada se ne odsijeca ruka za krađu

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Kazna za krađu izvršava se samo ako čovjek ukrade nešto što vrijedi četvrtinu zlatnika ili više od toga."*⁷⁵⁶

Rafi b. Hadidž, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Kazna za krađu ne izvršava se zbog krađe datula niti zbog krađe srčike s vrha palme."*⁷⁵⁷

⁷⁵⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4410), En-Nesai, 8/90-91, i El-Bejheki, 8/272. U lancu prenosilaca ovog predanja postoji slabost, ali ga pojačavaju drugi hadisi, što sam objasnio u djelu *Ikazul-himem*, str. 200. Imam Šafi označio ga je autentičnim, a šejh El-Albani dobrim. Vidjeti: *Zadul-mead*, 5/56-58.

⁷⁵⁶ Muslim (2 i 1684).

⁷⁵⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Malik, 2/839, Abdurrezzak (4388), En-Nesai, 8/87, Et-Tirmizi (1449), Ibn Madža (2593), Ahmed, 3/463, 464 te 4/140 i 142, Ibn Hibban (4466), El-Begavi (2600), El-Bejheki, 8/263, i neki drugi muhadisi. Ibn Hadžer u djelu *Et-Telhisul-habir*, 4/65, prenio je sljedeće Et-Tahavijeve riječi: "Učenjaci

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, a on od svoga oca da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitan u vezi s jedenjem okačenih hurmi, pa je odgovorio: *"Nema grijeha u tome za onoga ko je gladan, ali pod uvjetom da ništa ne ponese sa sobom. Ali ako ponese, dužan je platiti duplu cijenu toga i bit će kažnjen. Ako ukrade datule iz sušnice u vrijednosti četvrtine zlatnika, odsijeca mu se ruka."*⁷⁵⁸

Džunada b. Ebu Umejja pripovijeda da su bili sa Busrom b. Ertaom na moru, kada su doveli kradljivca kojeg su zvali Masder, a ukrao je orlicu. On reče: "Čuo sam Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Kazna za krađu ne izvršava se na putovanju.'* Inače bih Masderu odsjekao ruku."⁷⁵⁹

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kazna za krađu ne izvršava se nad onim koji otima, niti nad onim koji vreba priliku da šta uzme, niti nad onim koji zadrži stvar koju je dobio na korištenje ili na čuvanje."*⁷⁶⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, odsijecanje ruke kradljivcu utemeljeno je Kur'anom, sunnetom, i konsenzusom, ali postoje određene okolnosti koje sprečavaju izvršavanje ove kazne, a to je i tema ovog poglavlja.

Drugo, kazna za krađu izvršava se samo nad onim čovjekom koji ukrade ono što ima vrijednost četvrtine zlatnika i više, odnosno tri srebrenjaka i više.

Treće, krađa je uzimanje tuđe imovine koja je skrivena na sigurnom mjestu. Ukoliko nije skrivena ili se ona pak javno uzme, to je onda pronevjera ili izdaja, za što se ne odsijeca ruka.

su prihvatili tekst ovog hadisa." Pojačava ga hadis Ebu Hurejre koji je zabilježio Ibn Madža (2594), sa slabim lancem prenosilaca.

⁷⁵⁸ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1710 i 4360), En-Nesai, 8/85 i 86, Et-Tirmizi (1289), Ibn Madža (2596), Ahmed, 2/180, 203 i 207, Ed-Darekutni, 4/236, El-Hakim, 4/381, El-Bejheki, 8/278, i neki drugi muhadisi, s dobrim lancem prenosilaca. Pojačava ga mursel-predanje Abdullaha b. Abdurrahmana b. Ebu Husejna el-Mekkija, koji prenosi od Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem. Zabilježio ga je Malik, 2/831, s vjerodostojnim lancem prenosilaca kojem nedostaje ashab.

⁷⁵⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4408), Et-Tirmizi (1450) i neki drugi muhadisi.

⁷⁶⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4408), Et-Tirmizi (1450), En-Nesai, 8/88 i 89, Ibn Madža (2591), Ahmed, 3/380, i neki drugi muhadisi.

Četvrto, ukoliko se plodovi nalaze na skrivenom mjestu i dostižu vrijednost četvrtine zlatnika, mora se izvršiti kazna nad onim ko ih ukrade. A ako nisu skriveni, tada se plaća dupla cijena i kradljivac se prikladno kažnjava. Prema tome, hadis Abdullaha b. Amra određuje značenje Rafijevog hadisa.

Et-Tahavi je u djelu *Šerhu meanil-asar*, 3/173, ostavio sljedeći zapis: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio razliku između plodova koji su sklonjeni u sušnici i onih koji su na stablu, pa se za krađu plodova iz sušnice, mora izvršiti kazna, a za otuđivanje plodova sa stabla, ne izvršava se kazna nego se kradljivac opomene."

Peto, onaj ko ukrade ovcu na ispaši, neće biti kažnjen odsijecanjem ruke, za razliku od onoga ko je ukrade iz tora: njemu će biti odsiječena ruka.

Šesto, učenjaci nemaju istovjetno mišljenje o pitanju šta se smatra skrivenim mjestom. Ispravno je mišljenje onih učenjaka da se u obzir uzima ono što narod smatra skrivenim mjestom, te se imovina u tome pogledu razlikuje.⁷⁶¹

Sedmo, kazna za krađu ne izvršava se na putovanju niti u vojnom pohodu. Et-Tirmizi, 4/53-54, kaže: "Neki učenjaci smatraju da se kazna odsijecanja ruke neće izvršiti u vojnom pohodu, iz straha da prijestupnik ne pobjegne neprijatelju. Kada se vojska vrati u islamsku državu, izvršit će se kazna. Ovo je i El-Evzaijev stav."

Osmo, učenjaci se također razilaze u mišljenju treba li odsjeći ruku onome ko pozajmi nešto od nekog pa to porekne. A povod ovom razilaženju jeste razilaženje u slučaju žene iz plemena Mahzum: da li je pozajmila nakit i robu pa porekla, ili je ukrala? Postoje predanja koja podupiru oba stava.

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je neka žena iz plemena Mahzum uzela u zajam robu pa je porekla. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da joj se odsiječe ruka.⁷⁶² Prema njezinom drugom predanju, Kurejšije je obuzela briga zbog te žene, koja je počinila krađu.⁷⁶³

Između ovih predanja ne postoji oprečnost, na osnovu sljedećeg: prvo, povod nastanka hadisa najbolji je komentar, a na osnovu njega jasno je da se poricatelj zajma smatra kradljivcem; drugo, hadis u kojem stoji da se ne odsijeca ruka onome ko nešto pronevjeri nije u suprotnosti

⁷⁶¹ Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 10/319-323.

⁷⁶² Muslim (10 i 1688).

⁷⁶³ O izvoru hadisa bit će govora.

s ovim predanjima, jer se ovdje radi o poricanju zaloga, a ne poricanju duga.

Ibn Kajjim el-Dževzija, u djelu *Zadul-mead*, 5/50, zapaža: “Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, presudio da se odsiječe ruka ženi koja je posudila robu, a potom to porekla. Imam Ahmed smatra da se nad takvom osobom mora izvršiti šerijatska kazna. Kada je riječ o onome koji otima, onome koji vreba priliku da šta uzme i onome koji zadrži stvar koju je dobio na korištenje ili na čuvanje, njima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odsijecao ruke. Kada se kaže da je neko pronevjerio, misli se na poricatelja zaloga. Međutim, što se tiče poricatelja zajma, on se po Šerijatu tretira kradljivcem, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao da se odsiječe ruka ženi koja je porekla da je uzela robu u zajam, i tom je prilikom kazao: *Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bi Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, odsjekao bih joj ruku.*” Uvrštavanje poricatelja zajma u kradljivce isto je što i uvrštavanje ostalih opojnih pića u alkohol.”

698. poglavlje

Zabranjeno je potvoriti čestitu ženu

Uzvišeni Allah rekao je: “One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, s osamdeset udara biča izbićujete i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi.” (En-Nur, 4)

“Oni koji obijede čestite, bezazlene vjernice, neka budu prokleti na ovom i na onom svijetu; njih čeka patnja nesnosna na Dan kada protiv njih budu svjedočili jezici njihovi, i ruke njihove, i noge njihove za ono što su radili. Tog Dana Allah će ih kazniti kaznom koju su zaslužili i oni će saznati da je Allah, doista, oličena istina.” (En-Nur, 23-25)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: “*Sustežite se od sedam pogubnih grijeha!*” Ashabi upitaše: “Allahov Poslaniče, koji su to grijesi?” On odgovori: “*Pripisivanje Allahu saučesnika, sihr, ubistvo nedužne osobe, osim kad pravda zahtijeva, poslovanje uz kamatu, uzimanje jetimskog imetka, bježanje s bojnog polja i potvora čestitih nevinih vjernica.*” ⁷⁶⁴

⁷⁶⁴ (C) izvorima hadisa bilo je govora u prvom tomu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno potvoriti za blud čestite, bezazlene vjernice, jer je to jedan od velikih grijeha. Onaj ko to čini zaslužuje prokletstvo i kaznu na oba svijeta.

Drugo, isti se propis odnosi i na potvoru čestitog muškarca i u tome nema razilaženja među učenjacima.

Treće, kazna za potvoru sastoji se iz tri dijela: osamdeset udaraca bičem, ne prihvatanje svjedočenja onoga koji je potvorio i proglašavanje takve osobe grešnikom.

Četvrto, učenjaci imaju oprečna mišljenja u pogledu izvršenja kazne nad robom koji potvori. U poglavlju o oslobađanju robova spomenuto je da se preferira mišljenje da će se kazna nad robom koji potvori izvršiti.

Peto, nad onim koji rekne da je neko učinio blud ne izvršava se kazna ako dovede četvericu svjedoka koji će potvrditi njegove navode.

Šesto, potvora za pederastiju kažnjava se na isti način.

699. poglavlje

Zabranjeno je baviti se pederastijom

Allah, dželle šanuhu, rekao je: “Vi sa strašću prilazite muškarcima, umjesto ženama. Vi ste narod koji sve granice zla prelazi.” (El-E‘raf, 81)

“Zar zbilja sa strašću općite sa muškarcima umjesto sa ženama? Vi ste, uistinu, bezumnici!” (En-Neml, 55)

“I kada Lut narodu svome reče: ‘Vi činite takav razvrat kakav prije vas niko na svijetu nije činio: s muškarcima općite, po drumovima presrećete, i na skupovima svojim najodvratnije stvari činite.’ Odgovor naroda njegova bijaše: ‘Učini da nas Allahova kazna stigne, ako istinu govoriš!’” (El-Ankebut, 28, 29)

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ono čega se najviše bojim za svoj ummet jeste porok Lutovog naroda.*”⁷⁶⁵

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Allah je prokleo homoseksualca! Allah je prokleo homoseksualca! Allah je prokleo homoseksualca!*”⁷⁶⁶

⁷⁶⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1457), Ibn Madža (2561), Ahmed, 3/382, i El-Hakim, 4/357.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pederastija je strogo zabranjena.

Drugo, kazna za pederastiju je pogubljenje, shodno hadisu koji prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhu, a u kojem Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Koga zateknete da čini porok Lutovog naroda, pogubite i aktivnog i pasivnog homoseksualca."*⁷⁶⁷

Treće, islamski se autoriteti razilaze u mišljenju kako treba pogubiti homoseksualce. Jedni smatraju da se na njih treba oboriti građevina, drugi kažu da ih se treba baciti s litice, kao što je učinjeno s Lutovim narodom; najutemeljenije je da se ubijaju kamenovanjem. U tom smislu Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu homoseksualaca kazao: *"Obojicu, i aktivnog i pasivnog homoseksualca, kamenujte!"*

Četvrto, ako neko rekne da postoji razilaženje među učenjacima u osnovi provođenja kazne za pederastiju, odgovorit će se da se to razilaženje iz zbog sljedećih razloga ne može uzeti u obzir: prvo, hadisi koji govore o kazni za pederastiju vjerodostojni su; drugo, ashabi su postigli konsenzus da je kazna za pederastiju – ubistvo, što je konstatirao Ibn Kajjim u djelu *Zadul-mead*, 5/40, rekavši: "Nije dokazano da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bilo šta presudio homoseksualcima, jer taj porok nisu činili Arapi, ali je potvrđeno da je kazao: *'Obojicu, i aktivnog i pasivnog homoseksualca, kamenujte!'*" Ovaj je hadis zabilježen u četirima hadiskim zbirkama, a njegov je lanac prenosilaca vjerodostojan. Et-Tirmizi tvrdi da je ovaj hadis dobar. Ebu Bekr, radijallahu anhu, presudio je da se homoseksualci imaju pogubiti, te je poslao Halidu dopis s tim sadržajem, nakon što se konsultovao s ashabima. Alija je bio najstrožiji kada je riječ o kazni za ovaj prijestup. Također, Ibnul-Kusar i Ibn Tejmijja kažu da su se ashabi složili oko toga da se homoseksualci imaju pogubiti, ali da su se razili u pogledu načina njihovog pogubljenja. Ebu Bekr smatra da ih se treba gađati s kakvog uzvišenja, Alija kaže da se na njih obara zid, a Ibn Abbas je mišljenja da se ubijaju kamenovanjem." Slično ovom rekao je u djelu *Eid-Dau ved-deva*, str. 263.

⁷⁶⁶ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 1/309, Ebu Ja'la (2539), Ibn Hibban (4417), El-Hakim, 4/356, Et-Taberani (11546), i El-Bejheki, 8/231.

⁷⁶⁷ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4462), Et-Tirmizi (1456), Ibn Madža (2561) i neki drugi muhadisi, s različitim lancima prenosilaca koji sežu do Ibn Abbasa, radijallahu anhu. Pojačava ga hadis koji je prenio Ebu Hurejra, radijallahu anhu.

700. poglavlje

Strogo je zabranjeno spolno općiti sa životinjama; koja je kazna predviđena za ovaj prijestup

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Koga uhvatite da opći sa životinjom, ubijte i njega i istu tu životinju!”* Nakon što je Ibn Abbas bio upitan zašto se i životinja ubija, odgovorio je: “Ne znam da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio zbog čega se i ona ubija, ali mislim da je to zbog toga što je prezirao da, ako se ne ubije, neko jede njezino meso ili se njome koristi na bilo koji način.”⁷⁶⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno spolno općiti sa životinjama. Ibn Hazm je u djelu *El-Muhalla*, 11/388, zapisao: “U ummetu ne postoji razilaženje oko toga da je zabranjeno općiti sa životinjom. To je odvratno djelo.”

Drugo, kazna za počinioца tog djela jeste pogubljenje. Evo šta je o tome kazao Ibn Kajjim, u djelu *Zadul-mead*, 5/41: “Ovaj je propis u skladu s mudrošću Šerijata, jer sve što je djelo strašnije, kazna je teža. Spolno općenje s onim s kim to ni u kom slučaju nije dopušteno teže je zlodjelo od općenja s onim s kim je spolni odnos dopušten u nekim slučajevima. Prema jednoj verziji, imam Ahmed je rekao da je spolno općenje sa životinjom ravno pederastiji, i da se oboje ubijaju. A prema drugom mišljenju, kazna je identična kazni za blud. Ispravni su se prethodnici razišli oko toga, pa Hasan el-Basri smatra da se onaj ko spolno opći sa životinjom, ima kazniti kaznom za blud, a Ebu Selema kaže da se ubija u svakom slučaju. Eš-Šabi i En-Nehai mišljenja su da će vladar odrediti kaznu za ovo zlodjelo. To je stav Šafija, Malika, Ebu Hanife, i Ahmeda, prema drugoj verziji, te Ibn Abbasa, koji je prenio navedeni hadis.”

Treće, i životinja se, također, ubija. Postoje objašnjenja za to, pa neki kažu da se ubija zbog toga što je njeno meso odvratno i da je besmisleno imati bilo kakvu korist od nje, a drugi smatraju da je razlog taj što bi se njeni vlasnici mogli osramotiti, dok neki, opet, drže da se

⁷⁶⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4664), Et-Tirmizi (1455), i ovo je njegova verzija, Ibn Madža (2564), Ahmed, 1/269 i 300, El-Hakim, 4/355 i 356, El-Bejheki, 8/233, te El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (2593). Pojačava ga Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje.

životinja ubija kako se više ne bi spominjalo to nedjelo koje su ljudi vidjeli itd. A Allah najbolje zna.

Imam Eš-Ševkani, 7/290, kaže: "Hadis je dokaz da se i životinja ubija, a razlog je spomenuo Ibn Abbas u hadisu što su ga zabilježili Ebu Davud i En-Nesai. Već je spomenuto da je razlog taj kako ljudi ne bi kazali: 'Ova je životinja bila objekat spolnog općenja.' Alija i Šafi smatraju da je meso takve životinje zabranjeno jesti, te da je treba zaklati i baciti. Što se tiče hadisa koji govore o tome da se životinja ne smije zaklati osim da bi se jelo njeno meso, oni su općeniti, a ovaj je hadis izuzetak."

701. poglavlje

Zabranjeno je proklinjati osobe nad kojima se sprovede šerijatska kazna

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek u vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, po imenu Abdullah a po nadimku Magarac, uveseljavao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Poslanik ga je već bio dao izbičevati zbog konzumiranja alkohola. Jednog dana ponovo mu je doveden, i on je naredio, te je bio izbičevan. Neko od prisutnih tada reče: "Allahu, prokuni ga! Često se nad njime izvršava kazna!" *"Nemojte ga proklinjati!"*, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodavši: *"Tako mi Allaha, ono što ja o njemu znam jeste da voli Allaha i Njegova Poslanika."*⁷⁶⁹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveden pijanica pa je naredio da ga izudaraju. Neki od nas udarali su ga rukama, neki sandalama a neki krajevima odjeće. Pošto je otišao, jedan čovjek reče: "Šta mu je, Allah ga ponizio!" *"Nemojte pomagati šejtanu protiv svog brata!"*, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.⁷⁷⁰

Burejda, radijallahu anhu, pripovijeda da je jedna žena iz plemena Gamid došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Počinila sam blud, pa me očisti!" On ju je vratio, ali je ona sutradan opet došla i kazala: "Allahov Poslaniče, zašto si odbio moj zahtjev? Želiš me me odbiti kao što si, ono onda, odbijao Maiza? Tako mi Allaha, ja sam trudna." *"Idi sada kući, a vrati kad se porodiš"*, reče joj Poslanik, sallallahu

⁷⁶⁹ El-Buhari (6780).

⁷⁷⁰ El-Buhari (6781).

alejhi ve sellem. Kada se porodila, donijela je dijete zamotano u dronjke i obratila se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Evo porodila sam se." *"Vrati se i doji ga"*, odgovori joj on, *"pa dođi kad ga odbiješ od dojenja."* Pošto ga je odbila od dojenja, ponovo ga je donijela, stavivši mu u ruku komad kruha. "Allahov Poslaniče!", kaza žena, "odbila sam ga od dojenja i sada se samostalno hrani." Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uruči dijete jednom od prisutnih muslimana, potom naredi da joj se iskopa jama do grudi. Pozvao je ljude da je kamenuju, što i učiniše. Halid b. el-Velid uze kamen i pogodi je u glavu. Njena se krv razli po njegovom licu, na što ju je Halid prokleo. Kada je to čuo, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Polabko Halide! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, pokajala se tako iskreno da bi njeno pokajanje pobrisalo grijeh velikog zulumčara!"* Tada joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženaza-namaz pa je pokopana.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je proklinjati osobu nad kojom se izvrši kazna, jer je kazna iskup za prijestup.

Drugo, proklinjanje i psovanje osobe nad kojom se izvršava kazna pomaže šejtanu protiv nje, jer šejtan želi poniziti čovjeka uljepšavajući mu grijeh, pa ako neko uputi dovu Allahu protiv istog tog prijestupnika, prokune ga ili uvrijedi, kao da je ispunio šejtanovu želju i namjeru.

Treće, dopušteno je prekoriti onoga koji se kažnjava, i to zbog odvratnosti njegovog djela. U tom se smislu može kazati: "Zar se ne bojiš Allaha?! Zar te nije stid Allaha, Njegova Poslanika i vjernika?!"

702. poglavlje

Zabranjeno je zauzimanje za osobu nad kojom se treba izvršiti propisana kazna

Uzvišeni Allah rekao je: "Onaj ko se bude za zlo zauzimao – bit će i njemu udio u kazni." (En-Nisa, 58)

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj čije zauzimanje onemogućuje izvršenje neke šerijatske kazne, taj se suprotstavio Allahu. Ko umre pod dugom neka zna da na abiretu neće biti prisutni zlatnici i srebrenjaci nego će se prava drugima vratiti"*

dajući im dobra djela, odnosno preuzimajući njihove grijehe. Ko se bude prepirao znajući da nije u pravu, Allah će biti ljut na njega sve dok ne prestane. Onaj koji nešto izmisli o vjerniku bit će zadržan u znoju stanovnika džehennema sve dok ne dokaže svoju izjavu."⁷⁷¹

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio se Usami b. Zejdu, radijallahu anhu, koji se zauzimao za ukinuće kazne jednoj ženi iz plemena Mahzum: "*Zar se zauzimaš za izostavljanje šerijatske kazne?*"⁷⁷²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je zauzimanje za osobu nad kojom se treba izvršiti propisana kazna, jer je to Allahovo pravo, i ono se ne smije zanemariti.

Drugo, zauzimanje za neizvršenje neke šerijatske kazne zapravo je suprotstavljanje Allahu.

Treće, navedeni hadisi odnose na slučaj kad vladar sazna za prijestup, a sve dok ne sazna, zauzimanje je dopušteno, kako bi se sakrila sramota muslimana. Ovako je rekao imam El-Begavi, 10/329. Dokaz za ovo jesu Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Opraštajte jedni drugima, ali kada slučaj do mene dopre, kazna se mora izvršiti.*"⁷⁷³

Četvrto, dopušteno je zauzimanje kada je riječ o kaznama koje nisu određene Kur'anom i hadisom, shodno Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "*Zanemarite greške istaknutim, uzoritim ljudima, osim ako se radi o prijestupima za koje slijedi šerijatska kazna.*"⁷⁷⁴

⁷⁷¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3597), El-Hakim, 2/27, i ovo je njegova verzija, te imam Ahmed, 2/70, preko Zuhejra, kojem je kazivao Ammara b. Gazijja, prenoseći od Jahje b. Rašida, a on od Abdullaha b. Omera. El-Hakim i Ez-Zehebi označili su ga autentičnim, i u pravu su jer su svi prenosioci povjerljivi, a postoje i drugi lanci prenosilaca s kojima je ovaj hadis prenesen. Ovaj je hadis zabilježio preko Ebu Hurejre imam Et-Taberani u djelu *El-Mudžemul-evsat* (8552) u sljedećoj formi: "*Onaj ko svojim zauzimanjem spriječi izvršenje šerijatske kazne suprotstavio se Allahu u Njegovoj vlasti.*" El-Hejsemi u djelu *Medžmeu'z-zevid*, 4/201, 6/259, kaže: "U lancu prenosilaca nalazi se Redža es-Sakti, kojeg Ibn Mein smatra slabim, a Ibn Hibban povjerljivim."

⁷⁷² O izvoru hadisa bit će govora.

⁷⁷³ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4376) i El-Hakim, 4/383, s poznatim, dobrim lancem prenosilaca preko Amra b. Suajba. Pojačava ga Ibn Mesudov, radijallahu anhu, hadis koji su zabilježili Ahmed, 1/419 i 438, El-Hakim, 4/382-383, i neki drugi muhadisi, s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost.

⁷⁷⁴ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *El-Edebul-mufred* (465), Ebu Davud (4375), Ahmed, 6/181, El-Bejheki, 8/334, Ebu Nuajm, u djelu *Hil'jetul-*

U vezi s navedenim hadisom, El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna*, 10/330, kaže: "Ovaj hadis dokazuje da kazna koju određuje vladar može biti izostavljena, jer je nije obaveza izvršiti. Da je obavezna, tada bi u tom pogledu bili jednaki istaknuti i uzoriti ljudi i oni koji to nisu."

Ibn Hadžer, 12/88, tvrdi: "...i ovaj je hadis dokaz da je dopušteno zauzimanje u pogledu kazni koje propisuje vladar. Ibn Abdulberr i neki drugi učenjaci kažu da o tome postoji saglasnost među islamskim pravnicima. Tome su dokaz i svi drugi hadisi u kojima se preporučuje da se sakrije sramota muslimana, ako vladar već nije saznao za prijestup."

Peto, neki učenjaci smatraju da je zauzimanje dopušteno za onoga ko obično nije uznemirivao muslimane niti je činio poroke, a kojem se eto dogodilo da pogriješi.

Smatram da je to u skladu sa sintagmom *istaknuti i uzoriti ljudi*, koja je upotrijebljena u navedenom hadisu. El-Bejheki, 8/334, je zabilježio sljedeće Šafijeve riječi: "Uzorni su oni ljudi koji vrlo rijetko griješe, koji nisu poznati po zlu, ali i oni nekada posrnu."

703. poglavlje

Zabranjeno je izvršavati kaznu nad slabima, a ugledne pošteđivati

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Kurejšije obuzela briga zbog žene iz plemena Mahzum koja je počinila krađu, te su rekli: "Ko bi se za nju mogao zauzeti kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Ako ne Usama, miljenik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niko se ne bi osmjelio da s njime govori o tome." Usama se pokušao zauzeti za nju, ali mu je Poslanik rekao: "*Zar se zauzimaš za izostavljanje šerijatske kazne?*" Nakon toga Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao govor: "*O ljudi, zaista su prijašnji narodi zalutali zato što bi pošteđjeli ugledne ljude kada ukradu, a nad nezaštićenima bi izvršavali kaznu. Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, Muhammed bi joj odsejekoao ruku!*"⁷⁷⁵

evlija, 9/43, i neki drugi muhadisi. Slične hadise prenose Ibn Mesud i Ibn Omer, radijallahu anhum.

⁷⁷⁵ El-Buhari (6788) i Muslim (1688).

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Izvršavajte šerijatske kazne nad bliskima i nad onima koji vam nisu bliski, i ne obazirite se na to šta će ljudi reći!”*⁷⁷⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno zauzimanje za čovjeka nad kojim se treba izvršiti šerijatska kazna nakon što vladar sazna za prijestup.

Drugo, pravljanje razlike među ljudima kada je riječ o izvršavanju Allahovih kazni jeste nepravda koja u ponor i zabludu odvodi cijelu zajednicu. Stoga muslimanski vladari moraju zaboraviti na pristrasnost kada se radi o propisima islama, pa kazne moraju izvršavati onako kako su predviđene Šerijatom, bez obzira radilo se o vlastitom djetetu, roditelju, rođaku ili nekom uglednom i čuvenom čovjeku prijestupniku.

Treće, neophodno je upozoriti onoga ko je nemaran spram izvršavanja šerijatskih kazni, tj. koji dozvoljava da se one ne izvrše ili prihvata zauzimanje za onoga nad kime se kazna mora provesti.

Četvrto, vladar, odnosno onaj koga vladar opunomoći treba provesti kaznu, a ne smije prihvatiti ničije zauzimanje, ne treba se obazirati na to šta će ljudi kazati.

704. poglavlje

Šerijatska se kazna ne izvršava nad ludom osobom

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u džamiji, i rekao: “Allahov Poslaniče, počinio sam blud!” Poslanik se, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo od njega, ali je onaj čovjek iste riječi ponovio četiri puta. Nakon što je četiri puta potvrdio da je počinio blud, on ga je pozvao i upitao: *“Jesi li lud?”* “Nisam”, odgovorio je. *“Da li si oženjen?”*, upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto je čovjek odgovorio potvrdno, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je: *“Kamenujte ga!”*⁷⁷⁷

⁷⁷⁶ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ibn Madža (2540), s tim da je ovo njegova verzija, i Abdullāh b. Ahmed, u djelu u *Ez-Zevaid*, 5/330.

⁷⁷⁷ El-Buhari, 5/68.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kazna se ne izvršava nad ludim osobama zato što one nisu obveznici. Upravo zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao onog čovjeka: *“Jesi li lud?”*

Drugo, presudu da se kazna ne izvršava nad ludim osobama, donio je Alija, a s njime se u tome saglasio Omer, radijallahu anhum. Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Omeru dovedena neka bezumna žena koja je počinila blud. Nakon što se posavjetovao s određenim ljudima, naredio je da je kamenuju. Međutim, tada se pojavio Alija b. Ebu Talib i upitao o čemu se radi i, pošto su ga obavijestili, rekao je: “Pustite je!” Zatim je otišao Omeru i upitao ga: “Vladaru pravovjernih, zar ne znaš da tri osobe nisu obveznici: luđak, spavač i dijete?” “Da, znam to”, odgovorio je Omer. “Pa zašto si onda naredio da se ona žena kamenuje?”, primijeti Alija. Omer ju je tada oslobodio kazne i počeo donositi tekbire. U drugoj verziji stoji da je Alija, radijallahu anhu, riječi o trima kategorijama neobveznika pripisao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na šta je Omer rekao: “U pravu si, Alija.”⁷⁷⁸

705. poglavlje

Zabranjeno je da popravno-odgojna mjera sadrži više od deset udaraca bičem

Ebu Burda, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *“Popravno-odgojna mjera ne može sadržavati više od deset udaraca bičem; više od deset udaraca bičem sadrže samo šerijatske kazne.”*⁷⁷⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, učenjaci su se razišli u značenju sintagme *šerijatska kazna*, koja je upotrijebljena u navedenom hadisu. Neki učenjaci kažu da se ova

⁷⁷⁸ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (4399, 4400 i 4401), Ibn Huzejma (1003 i 3048), Ibn Hibban (143), El-Hakim, 1/258, 2/59 i 4/389, El-Bejheki, 8/264 i 265, te neki drugi muhadisi.

⁷⁷⁹ El-Buhari (6788) i Muslim (1688). El-Hakim je prigovorio ovim imamima zbog ovog hadisa, ali njegov prigovor nije utemeljen.

sintagma odnosi samo na kazne predviđene Šerijatom, kao, naprimjer, kazna za blud, krađu, konzumiranje alkohola, potvora za činjenje bluda, pljačka, ubistvo, odmazda za život i dijelove tijela i otpadništvo od islama. A neki kažu da se odnosi na sve Allahove naredbe i zabrane, sukladno Allahovim riječima: “To su Allahove granice, i ne približujte im se!” (El-Bekara, 187); “A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su” (El-Bekara, 229). A postoji još ajeta koji govore o ovome.

Imam El-Begavi zapisao je u djelu *Šerbus-sunna*, 10/343-344: “Allahove su granice dvojake: one kojima se ne smije približavati (činjene bluda i slično): ‘To su Allahove granice, i ne približujte im se!’ (El-Bekara, 187). A druga vrsta jesu granice koje se ne smiju prelaziti, kao, naprimjer, posjedovanje više od četiri žene i tome slično. Allah kaže: ‘To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte!’ (El-Bekara, 229).”

Prema mom shvatanju, navedeni se hadis odnosi na Šerijatom određene kazne, iz sljedećih razloga: prvo, sve islamom određene kazne veće su od deset udaraca biča, pa je ispravno izuzeti kazneno-popravne mjere; drugo, kada bismo dopustili da se za svaki prekršaj prijestupnik kazni s više od deset udaraca biča, navedeni hadis ne bi imao praktičnog smisla, bio bi stavljen van snage.

Drugo, neki su učenjaci napravili razliku između velikih i malih grijeha kad je riječ o kaznama koje određuje vladar. Rekli su da vladar za veliki grijeh može dosuditi više od deset udaraca bičem, pa su to nazvali šerijatskom kaznom.

Ova je razlika neosnovana, jer cilj kazni koje propisuje vladar jeste da odgoje i opomenu prijestupnika. Ovdje se naime radi o grijesima koji su manji od onih za koje je Zakonodavac odredio kaznu, te je nedopustivo da kazna za takva djela bude jednaka kazni koju je Zakonodavac odredio. On je odredio gornju, a ne donju granicu spomenutim kaznama, koje zavise od težine zločina.

Treće, dakle, prijestupniku se kao popravna mjera može udariti samo deset udaraca bičem jer se time postiže sprečavanje grijeha. Ibn Hadžer, 12/179, zapaža: “Moguće je da se neki prijestupnik udari deset puta snažnije a neki deset puta blaže, čime se postiže razlika.”

Četvrto, hadis ne sprečava vladara da odgaja prijestupnike, što se može postići mučenjem glađu, novčanim kaznama, zatvorom, progonstvom, prijekorom, javnom osudom... Evo šta je o tome zapisao Ibn Hadžer, 12/179: “...na osnovu ovog hadisa zaključujemo da je vladaru dopušteno kažnjavati mučenjem glađu i drugim nematerijalnim kaznama.”

64. ODŠTETA ZA KRVNE DELIKTE

706. poglavlje

Niko neće biti kažnjen zbog tuđeg grijeha

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu je korist dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi." (El-Bekara, 286)

I rekao je: "Svaki će grešnik samo svoje grijehc nositi." (El-En'am, 164)

Usama b. Šerik, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Niko neće odgovarati za tuđe grijehc."*⁷⁸⁰

Tarik el-Muharibi, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom podigao ruke tako da se ukazala bjelina ispod pazuha, pa je rekao: *"Uistinu, majka neće odgovarati za grijehc svoga djeteta. Uistinu, majka neće odgovarati za grijehc svoga djeteta."*⁷⁸¹

Ebu Resima prenosi da je otišao sa svojim ocem kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao njegovog oca: *"Nije li ovo tvoj sin?"* "Da, tako mi Gospodara Ka'be", odgovorio je. *"Zaista?"*, opet će Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. "Svjedočim da je tako", reče otac. Tada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmiješio zbog ovih očevih odgovora, rekavši: *"Niti će on naštetiti tebi, a ni ti njemu."* Potom je proučio kur'anski ajet: "Svaki će grešnik samo svoje grijehc nositi."⁷⁸²

Slične hadise prenose Amr b. el-Ahves, Sa'leba b. Zehdem i Lekit b. Amir, radijallahu anhum.

⁷⁸⁰ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ibn Madža (2672) s dobrim lancem prenosilaca. Imran b. Davud nije baš dobro pamtio, pa su stoga njegovi hadisi na stupnju dobrih predanja.

⁷⁸¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/55, Ibn Madža (2670), Ibn Hibban (6564), El-Hakim, 2/611-612, i neki drugi muhadisi.

⁷⁸² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4207 i 4495), En-Nesai, 8/53, Ahmed, 2/226 i 228 te 4/163, Ibnul-Džarud (770), El-Bejheki, 8/27 i 345, El-Humejdi (866), El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (2534) i neki drugi muhadisi, preko Abdulmelika b. Umejra, od Ijada b. Lekita, a on od Ebu Resime. Sličan je hadis prenio i Hašhaš el-Anberi, a zabilježili su ga Ibn Madža (2671) i Ahmed, 4/334, 335 te 5/81. Hešim nije prenosio hadise izravno, ali se, u Ahmedovom predanju, izjasnio da je ovaj hadis čuo.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je bilo koga kazniti zbog tuđeg grijeha. Imam El-Munavi ostavio je zapis u djelu *Fejdul-Kadir*, 6/391: "...dakle, majka neće odgovarati za grijeh svoga djeteta, iako su veoma bliski i slični jedno drugom; svako će odgovarati samo za ono što je on uradio."

Drugo, zabranjeno je da bližnji odgovaraju za nedjelo svoga rođaka, a to je bilo prisutno prije pojave islama. Također, to je i danas običaj kod nekih beduina i nomada, koji se još uvijek nisu oslobodili plemenskih stega koje ih uvelike sputavaju.

Es-Sindi, 8/53, zapaža: "Ovaj hadis u potpunosti poništava praksu paganâ."

707. poglavlje

Zabranjeno je tražiti bespravno prolijevanje tuđe krvi

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Najmrže tri kategorije ljudi u Allaha jesu sljedeće: čovjek koji u svetom području pribjegava nepravdi i činjenju velikih grijeha, čovjek koji teži paganskim običajima i onaj koji traži bespravno prolijevanje tuđe krvi."*⁷⁸³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je tražiti da se musliman ubije bez valjanog razloga.

Drugo, život, imetak i čast muslimana sveti su.

708. poglavlje

Zabranjeno je počiniti samoubistvo

Sabit b. ed-Dahhak, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ko kaže: 'Nemao ništa s islamom' a laže*

⁷⁸³ O izvorima hadisa bilo je govora u prvom tomu.

zaklinjući se, nema ništa s islamom. Ko izvrši samoubistvo komadom željeza, bit će njime mučen u džehennemskoj vatri.”⁷⁸⁴

Džundub, radijallahu anhu, pripovijeda sljedeći hadis: *“Jedan je čovjek imao rane po tijelu i ubio se, pa je Uzvišeni Allah rekao: ‘Moj mi je rob požurio! Zabranit ću mu da uđe u Džennet!’”⁷⁸⁵*

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *“Ko se strmoglavi s litice i počiní samoubistvo bit će bačen u džehennemsku vatru, kroz koju će propadati i vječno će u njoj ostati. Ko se ubije otrovom bit će bačen u džehennemsku vatru, u kojoj će ispijati otrov i vječno će u njoj ostati. Ko se ubije nožem bit će bačen u vatru, u kojoj će probadati svoj stomak i u njoj će vječno ostati.”⁷⁸⁶*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno oduzeti svoj život, kao i oduzeti nekome život.

Drugo, navedeni hadisi nisu dokaz onima koji tvrde da će počinioci velikih grijeha biti vječno u Vatri. Od Resulullaha je, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno ono što opovrgava ovo njihovo mišljenje, posebno kada se radi o samoubistvu.

Džabir b. Abdullah pripovijeda da je Et-Tufejl b. Amir ed-Devsí došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Allahov Poslaniče, treba li ti snažna zaštita?” Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, odbio tu ponudu, jer je Allah odredio da će njegovi zaštitnici biti ensarije. Nakon što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru u Medinu, i Et-Tufejl b. Amir, s jednim svojim sunarodnjakom, došao je u Medinu. Boravak u Medini nije im se svidao, pa se Et-Tufejlov sunarodnjak razbolio i zapao u depresiju. Uzeo je šiljak strijele i odrezao zglobove svojih prstiju od čega je umro. Poslije toga, Et-Tufejl b. Amir usnio ga je u lijepom stanju, ali su mu ruke bile pokrivene. Upitao ga je: “Šta je s tobom uradio tvoj Gospodar?” Odgovorio je: “Oprostio mi je zbog hidžre koju sam učinio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.” Et-Tufejl ga je upitao: “Zašto su ti ruke pokrivene?” Odgovorio je da mu je rečeno: “Ono što si sam uništio, Mi nećemo vratiti kako je bilo.” Taj san je Et-Tufejl ispričao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi

⁷⁸⁴ El-Buhari (1363) i Muslim (110).

⁷⁸⁵ El-Buhari (1364) i Muslim (113).

⁷⁸⁶ El-Buhari (5778) i Muslim (109).

ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Bože moj, oprosti i rukama njegovim!”⁷⁸⁷

Imam En-Nevevi zapisao je u djelu *El-Minhadž*, 2/131-132: “Ovaj hadis dokazuje veličanstveno pravilo ehli-sunneta – da onaj ko izvrši samoubistvo ili poćini veliki grijeh pa umre ne pokajavši se, nije nevjernik niti se za njega može tvrditi da će ući u Džehennem; on će biti prepušten Allahovoj volji. Ovaj hadis objašnjava prethodno navedene hadise, a čije vanjsko znaćenje ukazuje na to da će on, ipak, biti vječno u Vatri. Hadis potvrđuje da će neki poćinioci velikih grijeha biti kažnjeni, kao što je ovaj kažnjen zbog svojih ruku. Također, hadis pobija stav murđžija koji kažu da grijšenje ne šteti ćovjeku. A Allah najbolje zna.”

Treće, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, rijeći: “...i vječno će u njoj ostati”, odnose se na onoga koji samoubistvo smatra dopuštenim, a koji je zapravo nevjernik zbog toga. Sve ovo vrijedi u slučaju da je ovo predanje pouzdano preneseno, jer ga je Et-Tirmizi doveo u sumnju rekavši u djelu *Es-Sunen*, 4/387: “Muhammed b. Adžlan prenosi od Seida el-Makberija, od Ebu Hurejre, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: ‘Ko se ubije otrovom bit će baćen u džehennemsku vatru’, i nema dodatka: ‘...i vječno će u njoj ostati.’ U ovom obliku prenosi ga Ebuz-Zinad od El-E’redža, on od Ebu Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je ispravnije, budući da mnoga predanja govore o tome da će neki vjernici biti kažnjeni Džehennemom, ali da će izaći iz njega i neće u njemu vječno boraviti.”

Ćetvrto, ućeni i pobožni ljudi ne klanjaju dženazu samoubici te ga prepuštaju obićnom svijetu, shodno hadisu Džabira b. Semure, radijallahu anhu, koji pripovijeda da su pred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, donijeli truplo ćovjeka koji je izvršio samoubistvo šiljkom strijele, ali mu on nije klanjao dženaza-namaz.⁷⁸⁸

⁷⁸⁷ Muslim (116).

⁷⁸⁸ Muslim (978), u poglavlju o tome da se samoubici ne klanja dženaza.

709. poglavlje

Zabranjeno je da se porodici ubijenog uskrati pravo na odmazdu (ako se radi o bespravnom ubistvu njenog člana)

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko bude ubijen u međusobnom gađanju strijelama, gdje se ne zna ko ga je ubio, ili pogine uslijed udarca kamenom, bičem ili štapom – za njega se mora dati krvarina, kao da se radi o nenamjernom ubistvu. A ko namjerno počini ubistvo bit će kažnjen smrtnom kaznom. Neka onoga ko pokuša spriječiti izvršenje smrtne kazne stigne Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah neće od njega primiti ni farz ni nafilu.”*⁷⁸⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjek koji namjerno počini ubistvo bit će kažnjen smrtnom kaznom, a vladar je dužan da nasljednicima ubijenog omogući izvršenje te kazne, na osnovu ajeta: “A ako je neko, ni kriv ni dužan, ubijen, onda njegovom nasljedniku dajemo vlast, ali neka ni on ne prekoračuje granicu u ubijanju, ta njemu je data vlast.” (El-Isra, 33)

Drugo, ko pokuša spriječiti nasljednike ubijenog da ubiju ubicu, ne tražeći pritom oprost od njih, zaslužuje Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi.

710. poglavlje

Ne vrši se odmazda nad roditeljem zbog ubistva djeteta

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kazne se ne izvršavaju u džamijama, a roditelj neće biti pogubljen zbog djeteta.”*⁷⁹⁰

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, čuo je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *“Roditelj neće biti pogubljen zbog ubistva djeteta.”*⁷⁹¹

⁷⁸⁹ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4539 i 4591), En-Nesai, 8/40, i Ibn Madža (2635).

⁷⁹⁰ O izvorima hadisa bilo je govora.

Slične su hadise prenijeli Suraka b. Malik i Abdullah b. Omer, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Ako se dogodi da roditelj ubije svoje dijete, on se neće pogubiti, i to je stav većine učenjaka.

711. poglavlje

Ne vrši se odmazda nad muslimanom zbog ubistva nemuslimana

Ebu Džuhajfa kazuje: "Upitao sam Aliju b. Ebu Taliba, radijallahu anhu: 'Da li kod vas (Ehli-bejta) postoji nešto što nema u Kur'anu?' Odgovorio je: 'Ne postoji! Tako mi Onoga Koji je sjemenku raspolovio i život joj dao, mimo Allahove knjige nemamo ništa posebno. A neki ljudi na određen način shvataju Knjigu i ono što se nalazi na ovim listovima.' 'A šta se to nalazi na tim listovima?', upitao sam. 'O plaćanju odštete za krvni delikt, oslobađanju zarobljenika i tome da se za odmazdu ne ubija musliman koji ubije nemuslimana', odgovorio mi je Alija."⁷⁹²

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, koji je prenio od svoga oca da je čuo kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan oslobađanja Meke govori sljedeće: *"O ljudi, zakletve o međusobnom pomaganju date u džabiljetu islam samo podupire, ali u islamu takvih zakletvi nema; muslimani su jedinstveni u borbi protiv neprijatelja, najslabiji musliman ima pravo na pružanje zaštite, musliman na periferiji obavezan je braniti druge muslimane, a vojska brani one koji se ne mogu boriti; musliman se ne ubija zbog nevjernika; krvarina za ubijenog nevjernika iznosi pola krvarine za vjernika; imetak se ne donosi ubiraču zekata, niti se imetak udaljuje da se ubiraču oteža posao: zekat se ubire na licu mjesta."*⁷⁹³

⁷⁹¹ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1400), Ibn Madža (2662), Ahmed, 1/22, 23 i 49, Ibn Ebu Šejba, 9/410, E'd-Darekutni, 3/140, 141, 143, i imam El-Bejheki, 8/38, preko Amra b. Šuajba, koji prenosi od svog oca, a ovaj, opet, od svog oca, a on od Omera. Imam Ahmed, 1/16, zabilježio ga je od Mudžahida, koji prenosi od Omera. Svi su njegovi prenosioci povjerljivi, ali Mudžahid nije slušao hadise od Omera.

⁷⁹² El-Buhari (6915).

⁷⁹³ **Hadis je dobar.** U originalnoj verziji zabilježili su ga Ibn Huzejma (2280) i Ahmed, 2/180, 215, a u skraćenoj verziji Ebu Davud (1591) i Ahmed, 2/216, ograničivši se samo na dio hadisa koji govori o zekatu.

Slične su hadise prenijeli Ibn Abbas, Aiša i Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, stav većine učenjaka je da se neće pogubiti onaj musliman koji ubije nemuslimana. El-Begavi je u djelu *Šerbus-sunna*, 10/174-175, rekao: "...ovaj hadis dokazuje da se musliman neće pogubiti zbog nemuslimana, svedjedno radilo se o nemuslimanu koji ima doživotnu zaštitu ili onome koji je zaštićen na određeno vrijeme. Ovo je mišljenje sljedećih ashaba i učenjaka: Omera, Osmana, Alije, Zejda b. Sabita, Ataa, Ikrime, Hasana el-Basrija, Omera b. Abdulaziza, Malika, Sufjana es-Sevrija, Ibn Šubrume, El-Evzaija, Šafija, Ahmeda i Ishaka."

Drugo, hanefijski učenjaci imaju oprečan stav, a dokaz su im hadisi i predanja koja nisu autentična, što je objašnjeno u djelima: *Fethul-Bari*, 12/262, *Šerbus-sunna*, 190/175-176, i *Nejlul-evtar*, 7/55.

Treće, osim hanefijskih autoriteta, i neke grupacije imaju suprotan stav hadisima koji govore o ovome, a njima sam detaljno odgovorio u djelu *El-Džemaatul-islamijja*, str. 322-325.

65. POZIVANJE NA POKAJANJE
ODMETNIKA

712. poglavlje

Veliki je grijeh odmetnuti se od islama; koja kazna slijedi otpadniku

Uzvišeni Allah rekao je: “Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrte od vjere vaše...” (El-Bekara, 217)

Rekao je i ovo: “A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, ona mu neće biti primljena...” (Ali Imran, 85)

Tu je i ajet: “O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne – pa Allah će, sigurno, umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole – prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite – oni će se na Allahovu putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. To je Allahov dar, koji On daje kome hoće. – A Allah je neizmjereno dobar i zna sve.” (El-Maida, 54)

Ikrima pripovijeda da su Aliji, radijallahu anhu, dovedeni odmetnici, i on je naredio da ih spale. To je saznao Ibn Abbas, pa je kazao: “Da sam ja na tvom mjestu, ne bih ih spalio, jer je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio. No i ja bih dao pogubiti, na osnovu Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *‘Ko zamijeni vjeru, ubijte ga!’*”⁷⁹⁴

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, kazuje da su on i Muaz b. Džebel pogubili u Jemenu nekog čovjeka koji je bio jevrej te prihvatio islam, a zatim se odmetnuo i vratio u judaizam.⁷⁹⁵

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Krv muslimana dozvoljeno je proliti samo ako se radi o oženjenom bludniku ili o ubici ili odmetniku od vjere, onome koji napusti zajednicu.*”⁷⁹⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko pređe na islam ili bude musliman te potom promijeni vjeru, njegova krv nema nikakvu svetost, na temelju navedenih hadisa i prema jednoglasnom mišljenju muslimanâ.

⁷⁹⁴ El-Buhari (6922).

⁷⁹⁵ El-Buhari (6923).

⁷⁹⁶ El-Buhari (6878) i Muslim (1676).

Drugo, i za ženu, kao i za muškarca, vrijedi ovaj ovaj propis; nema valjanog dokaza na osnovu kojeg bi se žena izuzela. Postoji slab i odbačen hadis, a on glasi: “Ne ubija se žena koja napusti islam.”⁷⁹⁷

Treće, postoji veliko razilaženje među islamskim autoritetima kad se radi o pozivanju na pokajanje onih koji se odmetnu od islama. Pravila i intencije Šerijata nalažu da se zatraži pokajanje od onoga ko se prvi put odmetne od islama. A ako se odmetništvo ponovi, ubija se a da se od njega ne traži da se pokaje. To je zato što vjernik ne smije biti obmanjen dva puta.

Hafiz Ibn Redžeb rekao je: “Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘...ili odmetniku od vjere, onome koji napusti zajednicu’ ukazuju na to da neće biti ubijen ako se vrati u islam, jer više nije onaj koji se odmetnuo od vjere i napustio zajednicu...”

Četvrto, predanje u kojem se kaže da su Ebu Musa i Muaz pogubili onog jevreja dokazuje da se jevrej ili kršćanin koji pređe na islam pa se odmetne, smatra otpadnikom. U ovome je odgovor onom lažljivcu što tvrdi da sljedbenik Knjige može preći na islam i zatim se, kad god hoće, vratiti u staru vjeru. Molimo Gospodara da nas ne ostavi na cjedilu i da nas ne liši Svoje milosti!

713. poglavlje

Zabranjeno je ubiti osobu kada pređe na islam, bez obzira na to koje je vjere bila

El-Mikdad b. el-Esved, radijallahu anhu, upitao je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, ako se sukobim s nevjernikom pa mi odsiječe ruku, a poslije toga se skloni iza drveta i poviče: ‘Prihvatam islam i pokoravam se Uzvišenom Allahu!’ – smijem li ga ubiti?” “*Nemoj ga ubiti!*”, odgovorio je Poslanik. “Ali, Allahov Poslaniče”, reče El-Mikdad, “on je izgovorio šehadet nakon što mi je odsjekao ruku. Imam li ga pravo ubiti?” “*Nemoj ga ubiti! Ako ga ubiješ, on će biti u položaju u kojem si bio ti prije nego što si ga ubio, a ti ćeš biti u položaju u kojem je bio on prije nego što je izjavio da prihvata islam*”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁷⁹⁸

⁷⁹⁷ Vidjeti: *Sunenud-Darekutni*, 3/118-119 i 200-201.

⁷⁹⁸ El-Buhari (6865) i Muslim (95).

Usama b. Zejd, radijallahu anhu, kazuje: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nas je na Hureku, i mi smo izjutra iznenada napali neprijatelja i porazili ga. Jedan ensarija i ja sustigli smo nekog čovjeka i, kad smo ga svladali, on je povikao: ‘La ilahe illallah!’ Tu je onaj ensarija ustuknuo, a ja sam onog čovjeka ubio kopljem. Kad smo se vratili, to je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: ‘O, Usama, zar si ga ubio nakon što je posvjedočio da nema istinskog boga osim Allaha?’” ‘Islam je prihvatio samo zato da ga poštujemo’, rekao sam ja, a on je toliko puta to pitanje ponovio da sam poželio da sam tek tada primio islam.”⁷⁹⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, islamski se propisi primjenjuju na temelju onoga što nam je vidljivo i nije dopušteno istraživati ono što je u ljudskim srcima. Ovaj je propis prevencija za one koji vole da se svete, revanširaju i ubijaju, tvrdeći da neko nije islam iskreno prihvatio.

Drugo, ko na bilo koji način, riječju ili djelom, pokaže da je prihvatio islam, zabranjeno ga je ubiti.

Treće, ko ubije takvu osobu, znajući da je to haram, obaveza je izvršiti odmazdu nad njim. Međutim, ko to učini ne znajući ili pretpostavljajući da tako treba postupiti, dužan je platiti krvarinu. To je praksa koju je ustanovio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Četvrto, stoga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije izvršio odmazdu nad Usamom, jer je Usama mislio da je zakonito ono što je učinio. Ovdje, dakle, postoji sumnja, a kazne se ne izvršavaju ukoliko su okolnosti sumnjive.

Peto, navedeni hadisi nisu dokaz haridžijama i njihovim istomišljenicima, fanaticima, koji pretjeruju i muslimane proglašavaju nevjernicima. Ovo sam detaljno objasnio u djelu *Behdžetun-nažirin*, 1/462-466, pa ovdje o tome neću detaljno govoriti.

⁷⁹⁹ El-Buhari (4269) i Muslim (96 i 157). Sličan hadis prenosi Džundub b. Abdullah, a zabilježio ga je Muslim (97).

66. PRISILA

714. poglavlje

Zabranjeno je sklopiti brak pod prisilom

Hansa b. Hidam el-Ensarija, radijallahu anha, prenosi da ju je njen otac udao – a već je ranije bila udata – te nije bila zadovoljna brakom. Otišla je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je poništio taj brak.⁸⁰⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, brak pod prisilom ima se poništiti, a prisiliti ženu da se uda bez njene volje jeste zabranjeno.

Drugo, neophodno je dobiti saglasnost žene za brak, bila ona djevica ili raspuštenica, odnosno udovica. To je detaljno objašnjeno u knjizi o braku, u poglavlju o tome da se ni djevica ni raspuštenica, odnosno udovica ne mogu prisiliti na brak.

715. poglavlje

Zabranjeno je bilo koga prisiliti na blud

Svevišnji Allah rekao je: “I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti.” (En-Nur, 33)

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Abdullah b. Ubejj b. Selul imao običaj kazati svojoj robinji: “Idi i zaradi nam nešto blud čineći”, pa je Uzvišeni Allah objavio sljedeći ajet: “I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti” (En-Nur, 33).⁸⁰¹

⁸⁰⁰ El-Buhari (5138).

⁸⁰¹ Muslim (26, 27 i 3029).

U drugoj verziji stoji da je Abdullah b. Ubejj b. Selul imao dvije robinje, Musejku i Umejmu, koje je prisiljavao na prostituciju. One su se požalile Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon čega je Uzvišeni Allah objavio: "I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Kesir, u djelu *Tefsirul-kur'anil-azim*, 3/299, zapisao je sljedeće: "Ljudi su u džahilijetu imali običaj poticati robinje na prostituciju i od njih uzimati zaradu. Međutim, Allah je, pojavom islama, zabranio takvu praksu. Mnogi komentatori Kur'ana smatraju da je povod objave ovog ajeta bio Abdullah b. Ubejj b. Selul. Naime, on je imao robinje koje je prisiljavao na prostituciju, tražeći od njih zaradu i želeći da vanbračna djeca koja se rode njemu služe zato što je, kako je smatrao, bio određen za vladara."

Drugo, El-Kurtubi je u djelu *El-Džamiu li ahkamil-kur'an*, 12/254-255, rekao: "Allahove riječi: '...a one žele da budu čestite', odnose se na djevojke, jer, ukoliko djevojka želi biti čestita, tada je moguće zamisliti da je njen vlasnik prisiljava, a moguće je i da odustane od prisiljavanja. Međutim, ako djevojka ne želi biti čestita, nepojmljivo je da se kaže njenom vlasniku: 'Nemoj je prisiljavati!', zato što nije potrebna prisila samo ako ona želi biti prostitutka. Ovo je stav velikog broja mufesira, među kojima je i Ibnul-Arebi. Neki kažu da se riječi: '...a one žele da budu čestite', odnose na udovice, dok drugi smatraju da je ovaj uslov: '...a one žele da budu čestite', ukinut. Ovo je, međutim, slabo mišljenje. A Allah upućuje na Pravi put."

Treće, Allah je zabranio blud, svejedno radilo se o bludu iz prisile ili želje, s tim što žena koja pod prisilom počini blud nema grijeha, niti se nad njom sprovodi kazna. Zato je Uzvišeni Allah rekao: "...Allah će im, zato što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti." (En-Nur, 33)

Četvrto, kazna se ne izvršava nad ženom koja pod prisilom počini blud. U tom je smislu hadis Safije b. Ebu Abid, gdje kazuje da je neki rob koji je bio sastavni dio imovine koja je pripadala halifi, primorao na blud robinju koja je bila dio petine ratnog plijena. Saznavši za to, Omer je,

radijallahu anhu, naredio da se nad njim izvrši kazna – bičevanje i progon, a nije dopustio da se kazni robinja, jer je bila primorana.⁸⁰²

Peto, Ibn Hadžer je djelu u *Fethul-Bari*, 12/322, rekao: “Učenjaci nisu razmatrali slučaj da muškarac bude prisiljen na blud; većina njih smatra da se on neće kazniti. Imam Malik i neki učenjaci tvrde da se on, ipak, ima kazniti jer ne može doživjeti erekcija ako ne uživa i nije zadovoljan. A svejedno je prisilio ga vladar ili neko drugi. Prema mišljenju imama Ebu Hanife, on će se kazniti ukoliko ga prisili neko drugi osim vladara. S njim se ne slažu njegova dva učenika...”.

⁸⁰² El-Buhari (6949).

67. TUMAČENJE SNOVA

716. poglavlje

Zabranjeno je lagati u pogledu snova

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Ko kaže da je nešto usnio, a nije, tražit će se od njega da u čvor sveže dva ječmena zrna, a to neće moći učiniti.”*⁸⁰³

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijeda ovaj hadis: *“Najveća je laž da čovjek kaže da je nešto usnio, a nije.”*⁸⁰⁴

Slične hadise prenose Alija, Ebu Hurejra, Ebu Šurejh i Vasila, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek slaže da je nešto usnio, to je veliki grijeh, jer je u tome laž na Allaha. Što se tiče laži u pogledu onoga što se događa na javi, to je laž na stvorenja.

Drugo, san može biti od šejtana, i u tom je slučaju neistinit.

717. poglavlje

Ružan san ne treba nikome ispričati

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *“Kada se približi Sudnji dan, skoro da će se obistiniti svaki san koji usnije musliman. Najistinitije snove imaju najiskreniji ljudi. San je jedan od četrdeset i šest dijelova poslanstva. Postoje tri vrste snova: san kojim Allah želi nekoga počastiti i obradovati, san kojim šejtan želi uplašiti i san koji je posljedica razmišljanja o nečem. Ko usnije nešto što mu se ne sviđa, neka to ne priča nikome; neka ustane i neka klanja.”*⁸⁰⁵

Ebu Selema, radijallahu anhu, kazuje da je sanjao snove koji su mu donosili bolest sve dok nije čuo Ebu Katadu kako govori: “I ja sam

⁸⁰³ El-Buhari (7042).

⁸⁰⁴ El-Buhari (7043).

⁸⁰⁵ El-Buhari (7017) i Muslim (2263), i ovo je njegova verzija.

sanjao snove koji su kod mene izazivali bolest sve dok nisam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *Lijep je san od Allaha, pa kada neko od vas usnije nešto što voli, neka to ne priča nikome osim onome koga voli; ako usnije nešto što ne voli, neka kod Allaha zatraži utočište od zla što ga nosi taj san i od šejtanova zla, a potom neka pljucne tri puta i taj san ne priča nikome, pa mu neće nauditi.*⁸⁰⁶

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, čuo je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Kada neko od vas usnije lijep san, neka zna da je od Allaha, pa neka Mu se zahvali i ispriča ga drugima. A ako neko usnije ružan san, neka zna da je to od šejtana, pa neka zatraži Allahovo utočište od zla toga sna i neka ga nikom ne spominje, pa mu neće nauditi."*⁸⁰⁷

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki beduin došao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu da je sanjao da mu je glava odsječena i da hoda za njom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ukorio ga je i rekao: *"Ne pričaj o tome kako se šejtan poigrava s tobom u snu!"*⁸⁰⁸

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ružan je san od šejtana, on se pomoću toga poigrava s čovjekom, da bi ga rastužio i izazvao loše mišljenje o Gospodaru.

Drugo, ko usnije ružan san, treba postupiti u skladu sa sunnetom, kako bi odagnao šejtanske spletke. Treba, naime, učiniti sljedeće: klanjati, tražiti utočište od od zla što ga nosi taj san i od šejtanova zla, pljucnuti tri puta na lijevu stranu, nastaviti spavanje na drugoj strani i ne spominjati taj san nikome. Ibn Kajjim el-Dževzija zapisao je u djelu *Zadul-mead*, 2/458, da ružan san neće nauditi onome ko postupi tako.

⁸⁰⁶ El-Buhari (7044) i Muslim (4 i 2261).

⁸⁰⁷ El-Buhari (7045).

⁸⁰⁸ Muslim (14 i 2268).

718. poglavlje

Lijep se san treba ispričati samo učenom čovjeku ili prijatelju

Ebu Rezin, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"San je poput ptice. Dok se ne protumači, neće se ostvariti. Neka ga ispriča isključivo prijatelju ili mudrom čovjeku."*⁸⁰⁹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"San se može ispričati samo učenom ili iskrenom čovjeku."*⁸¹⁰

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, san se ostvari onako kako se protumači, i to je značenje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"San je poput ptice."* Uporedio je san s brzom pticom za čiju se nogu nešto zakači i spadne uslijed najmanjeg pokreta.

Drugo, stoga nas je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poučio da san kazujemo samo iskrenom ili učenom ili mudrom čovjeku ili prijatelju jer će oni san protumačiti na najljepši način ili će uputiti koristan savjet u pogledu čuvanja od zla.

El-Begavi je u djelu *Šerhus-sunna*, 12/214, ostavio sljedeći zapis: "Prijatelj će ti, makar ne bio učen, protumačiti san samo onako kako je tebi drago, a učen i mudar čovjek protumačit će ga onako kakvo on značenje uistinu i nosi, ili približno tome. Moguće je da će to tumačenje u sebi sadržavati savjet da napustiš neko loše djelo ili pak radosnu vijest na kojoj ćeš se zahvaliti Allahu."

Treće, san se ne kazuje zavidniku ni mrzitelju ni onome za koga ne znaš da li te voli i ima li znanja o tumačenju snova. Naime, takvi će čovjekov san možda protumačiti onako kako ne treba, iz mržnje ili zavisti, i to tumačenje može prouzrokovati ili ubrzati ostvarenje sna, što će čovjeku donijeti tugu i bol.⁸¹¹

⁸⁰⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (5020), i ovo je njegova verzija, Et-Tirmizi (2278), Ibn Madža (3614), Ahmed, 4/10, El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3282) i neki drugi muhadisi, sa slabim lancem prenosilaca, jer je Veki b. Hads nepoznat prenosilac. Enes prenosi hadis koji ga pojačava. Zabilježio ga je El-Hakim, 4/391, i uvrstio ga u autentične hadise, a Ez-Zehebi dijeli njegovo mišljenje.

⁸¹⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2280) i Fd-Darimi, 2/126, s lancem prenosilaca koji odgovara El-Buharijevim i Muslimovim kriterijima.

⁸¹¹ Vidjeti: *Fethul-Bari*, 12/431.

Četvrto, sve navedeno ograničeno je na slučaj u kojem tumačenje ima neku vezu sa snom, na bilo koji način. Međutim, ukoliko je tumačenje sna očita greška, onda ono nema nikakvog utjecaja. A Allah najbolje zna.

Peto, ko bude upitan o značenju nekog sna, treba ga protumačiti pozitivno i obradovati čovjeka, a ne prepadati ga ni rastužiti.⁸¹²

⁸¹² Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 12/207-208.

68. SMUTNJE

719. poglavlje

Zabranjeno je napustiti zajednicu i prekršiti prisegu datu vladaru

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko kod vladara vidi nešto što mu se ne sviđa neka se strpi, jer ko iskaže neposlušnost vladaru koliko za jedan pedalj, umrijet će džabilijetskom smrću.”*⁸¹³

Ubada b. Samit, radijallahu anhu, kazuje: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio da mu dadnemo prisegu da ćemo mu se pokoravati u onome što volimo i što preziremo, u teškoći i udobnosti, i onda kada vidimo da je neko nešto naše prisvojio, te da se nećemo boriti za vlast protiv onih koji su je dostojni, dodavši: *‘Osim da vidite kod njih otvoreno nevjerstvo za koje imate jasan argument od Allaha.’*”⁸¹⁴

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko napusti zajednicu i otkáže poslušnost vladaru umrijet će džabilijetskom smrću. Ko se bude borio poradi patriotizma i zauzimao se za njega, pozivao u njega i potpomagao ga, pa pogine na tome putu, poginuo je kao pagan. Ko se digne protiv moga ummeta, napadajući i dobre i loše ljude, pritom se ne sustežući od vjernikâ i ne izvršavajući obavezu prema onima koji su pod ugovorom – taj nema ništa sa mnom, niti ja imam išta s njim.”*⁸¹⁵

Nafi pripovijeda da je Abdullah b. Omer došao Abdullahu b. Mutiu u blizini Medine, za vrijeme vladavine Jezida b. Muavije. Domaćin odmah naredi da se ustupi jastuk Ibn Omeru, ali ovaj to odbi rekavši: “Nisam došao da sjedim, već da ti prenesem jedan hadis koji sam lično čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Naime, čuo sam ga kad je rekao: *‘Ko otkáže poslušnost vladaru neće imati nikakva dokaza u svoju korist na dan kada sretne Allaha; ko umre bez prisege, umro je džabilijetskom smrću.’*”⁸¹⁶

Ummu Selema, radijallahu anha, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Pojavit će se vladari koji neće biti dobri ljudi; neki među vama bit će svjesni zla koje oni čine, a neki će ga osuđivati. Bit će spašeni i sačuvani i oni koji budu tog zla svjesni i oni koji ga budu osuđivali, ali će nastradati oni koji zlom budu zadovoljeni i koji vladare u njemu budu slijedili.”* Neko upita: “Zar se

⁸¹³ El-Buhari (7054) i Muslim (1849).

⁸¹⁴ El-Buhari (7056) i Muslim (42 i 1709).

⁸¹⁵ Muslim (1848).

⁸¹⁶ Muslim (1851).

nećemo boriti protiv tih vladara?” “Nećete, sve dok oni budu namaṣ obavljali”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.⁸¹⁷

Avf b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: “Najbolji su vladari oni koje vole podanici, a koji vole podanike; koji klanjaju dženaṣa-namaṣ podanicima, a i podanici njima. Najgori vladari jesu oni koje mrže podanici, a koji mrže podanike; koji proklinju podanike, a koje proklinju podanici.” “Allahov Poslaniče”, primijeti neko, “zar im se nećemo suprotstaviti silom?” “Ne”, odgovori on, “sve dok uspostavljaju namaṣ među vama. Kada vidite da oni čine ono što ne valja, to slobodno osudite, ali im nikako poslušnost ne otkazujte.”⁸¹⁸

Muavija, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upozorio: “Onaj ko ne dadne prisegu vladaru i umre, umro je džabilijetskom smrću.”⁸¹⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno napustiti zajednicu, suprotstaviti se vođi muslimana i prekršiti prisegu.

Drugo, zabranjeno je napustiti dvije vrste zajednice: prvo, zajednicu muslimana koja ima vladara, shodno Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: “*Drži se zajednice muslimana i njihovog vođe.*”⁸²⁰ Ibn Hadžer prenio je u djelu *Fethul-Bari*, 13/37, Et-Taberijeve riječi: “Postoji razilaženje među učenjacima kada je riječ o ovoj naredbi i o pojmu zajednice. Jedni kažu da se radi o obavezi, a da je zajednica, zapravo, većina. Drugi, opet, smatraju da su to ashabi i niko više. Neki tvrde da su to učeni ljudi, jer ih je Allah učinio dokazom protiv ljudi, a ljudi ih slijede u pitanjima vjere. Ispravno je to da je zajednica, zapravo, skupina koja je pokorna Allahu i koja ima svoga vođu. Ko prekrši prisegu datu tom vođi, napustio je zajednicu. Također, kada ljudi ne budu imali vođu i kada se podijele na više frakcija, ne treba slijediti nijednu frakciju, već se treba izolirati od svih kako se ne bi palo u iskušenje. Ovo je ono na što ukazuju i ostali hadisi”; i, drugo, ako muslimani nemaju jedinstvenu zajednicu ni vođu, a novotari se izoliraju u svojim skupinama, musliman se tada treba

⁸¹⁷ Muslim (1854).

⁸¹⁸ Muslim (1855).

⁸¹⁹ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/96, Ibn Hibban (4573) i Et-Taberani, 19/769, preko Ebu Bekra b. Abbasa, koji prenosi od Asima b. Ebun-Nudžuda, on od Ebu Saliha, a ovaj od Muavije. Ovaj je lanac prenosilaca, zbog spomenutog Asima; postoje slična predanja koja ga čine autentičnim.

⁸²⁰ O ovom hadisu pročitati u djelu *Eil-Kavlul-mubin fi džemaatil-muslimin*. Ovaj je hadis prenio Huzejfa, radijallahu anhu.

držati spašene i potpomognute skupine; to je zajednica. U tom smislu Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Sinovi Israilovi podijelili su se na sedamdeset i jednu, a moj će se ummet podijeliti na sedamdeset i dvije skupine i sve će ući u Vatru osim jedne; to je zajednica*”⁸²¹

Kada je ummet sasvim razjedinjen, ne treba slijediti nijednu skupinu, već se treba čvrsto držati izvora, a to je ono na čemu su bili Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. To će biti pravac i metoda.

Ibn Hibban je u djelu *Es-Sahih*, 14/126-127, rekao: “Iako je naredba da se drži zajednice općenita, ona ima posebno značenje jer se odnosi na konsenzus ashaba. Ko se bude pridržavao njihovog učenja, a pritom napusti generacije koje slijede, taj ne cijepa zajednicu niti joj se suprotstavlja. Međutim, onaj ko napusti njihov put, a bude slijedio one nakon njih, takav cijepa zajednicu i suprotstavlja joj se. Nakon ashaba, zajednica su – pobožni, mudri i učenici ljudi, koji ne slijede svoje strasti, pa makar im broj bio neznatan. U tu skupinu ne ulazi ološ niti svjetina, makar ih bilo mnogo.”

Zapisao je i ovo, 10/434-435: “Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘...*umrijet će džahilijetskom smrću*’, znače sljedeće: ko umre bez uvjerenja da ima vođu koji ga poziva Allahu, kako bi bio čuvar islama prilikom poteškoća, a, usto, uvjeren je da se treba pokoriti nekom drugom. Eto takav će umrijeti džahilijetskom smrću.” Kazao je Ibn Hibban i ovo: “Vanjsko značenje hadisa jeste da onaj ne bude imao vođu – a vođa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – te umre, umro je džahilijetskom smrću. Naime, vođa ljudi na dunjaluku jeste Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa ko ne bude znao za njega, ili bude uvjeren da postoji druga osoba kojoj se treba pokoravati, zatim umre vjerujući u to, umro je džahilijetskom smrću.”

Na ovo je značenje ukazao Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, rekavši: “Zajednica je ono što je jednako istini, pa makar bio sam na tom putu.”

Dokaze o obavezi slijeđenja ashaba i onih koji njih slijede u znanju i vjerovanju detaljno sam objasnio u djelima *Derul-irtijab* i *Limaza ihtertu*.

Treće, neke su islamske skupine navedene hadise doveli u vezu sa svojim vođama, pa tvrde da su oni zajednica kojoj se mora prikloniti i da se njihovim osnivačima mora dati prisega. Sve je to suprotno jasnim islamskim pravilima, što sam objasnio u djelu *El-Džemaatul-islamijja*.

⁸²¹ **Hadis je autentičan.** To sam objasnio u djelu *Nashul-umma*, str. 12.

Četvrto, nije dopušteno pobuniti se protiv vladara makar bili i nepravedni. Ovo je konsenzus svih učenjaka ehli-sunneta i hadisa.

Peto, nepravednim vođama treba ukazati na njihove greške, pozivati ih na dobro, a odvrćati od zla; i neće im se pokoriti u onome što je grijeh. Musliman treba ispunjavati svoje obaveze, a od Allaha tražiti svoje pravo ukoliko mu je na dunjaluku oduzeto. I treba se dignuti na oružje jer to donosi smutnju, gubitak, prolijevanje krvi, sknavljenje časti i nesreće čiji obim samo Allah zna.

Ovo je pitanje detaljno objašnjeno u mnogim djelima naših ispravnih prethodnika.

720. poglavlje

Zabranjeno je zavađati muslimane

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: *"Šejtan je izgubio nadu da će ga muslimani Arapskog poluotoka obožavati, ali će biti zadovoljan time da ih zavađa."*⁸²²

Ovaj isti ashab prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Iblisovo se prijestolje nalazi na vodi, odakle šalje svoju vojsku. A najbliži njemu položajem jeste onaj koji ubaci najveću smutnju među ljude. Jedan šejtan dođe Iblisu i pohvali se: 'Uradio sam to i to', a Iblis samo rekne: 'Nije to ništa!' Ali, kad mu se neki šejtan pohvali: 'Bio sam uporan u zavođenju dok toga i toga čovjeka nisam odvojio od njegove supruge!' Njega Iblis odabere i rekne: 'Ti si vrijedan!'"*⁸²³

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko širi i izaziva smutnju i zavađa muslimane, on je šejtan i licemjer. Stoga je imam Muslim ova dva hadisa uvrstio u poglavlje o svojstvima licemjerâ i propisima koji se na njih odnose.

Drugo, neprijateljstvo, mržnja i prijezir vode ka neuspjehu, slabosti muslimana i njihovom poniženju pred Allahom, čovječanstvom i pred samima sobom.

⁸²² Muslim (2812).

⁸²³ Muslim (2813).

721. poglavlje

Zabranjeno je da se muslimani međusobno ubijaju

Svevišnji Allah rekao je: “Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli. Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala.” (El-Hudžurat, 9, 10)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Vrijeđanje muslimana grijeh je, a borba protiv njega nevjerstvo je.*”⁸²⁴

Džerir, radijallahu anhu, prenosi da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu rekao: “*Potakni ljude da obrate pažnju na ovo što ću sada reći!*”, a zatim je kazao: “*Ne vraćajte se poslije mene u nevjerstvo ubijajući jedni druge!*”⁸²⁵

Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kada se dva muslimana sukobe, u Vatru će i ubica i ubijeni.*” “Allahov Poslaniče!”, reče Ebu Bekra, “jasno mi je za ubicu, ali zašto će ubijeni biti bačen u Vatru?” “*Zato što je nastojao ubiti onoga drugog*”, objasnio mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.⁸²⁶

Slične hadise prenose Abdullah b. Omer i Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se muslimani međusobno ubijaju jer je to nevjerstvo.

Drugo, ubica se ne smatra nevjernikom, nije izašao iz islama, što sam opširno objasnio u predgovoru djela *Tahziru ehlil-iman*, str. 19-21.

Treće, međusobno ubijanje muslimana vodi njihovom slabljenju, neuspjehu i izaziva Allahovu srdžbu prema njima.

Četvrt, zabranjeno je ubijati zarad ovozemaljskih koristi – iz neznanja, nasilja, nepravde i strasti, ali nije zabranjeno ubijati kada je riječ

⁸²⁴ El-Buhari (48) i Muslim (64).

⁸²⁵ El-Buhari (121) i Muslim (65).

⁸²⁶ El-Buhari (31) i Muslim (2888).

o pomaganju istine i borbi protiv skupine koja je učinila nasilje, sve dok se ona Allahovim propisima ne prikloni.

Peto, ulazak u Vatru ne znači i vječni boravak u njoj, pa stoga navedeni hadisi nisu dokaz haridžijama ni mutezilama i ni njima sličnim sektama.

722. poglavlje

Zabranjeno je pokazati na muslimana oružjem

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Ko na nas digne oružje ne pripada nam!"*⁸²⁷

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka niko od vas oružje ne okreće prema svome bratu, ta, šta zna, možda će šejtan ispaliti ili ubosti njegovom rukom, pa će čovjek upasti u džehennemsku provaliju."*⁸²⁸

Ovaj isti ashab prenosi sljedeći hadis: *"Ko prema svome bratu okrene željezo, meleki ga proklinju dok ga ne spusti, čak mu bio punokrvni brat."*⁸²⁹

Abdullah b. ez-Zubejr, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko digne oružje na koga, njegova krv nema svetosti, pa makar oružje nakon toga i odložio."*⁸³⁰

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijeda: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sablja daje isukana."⁸³¹

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi riječi Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: *"Kada čovjek pod oružjem uđe u džamiju ili ode na pijacu, neka rukom zaštiti vrhove strijela, da ne bi povrijedio muslimana."*

⁸²⁷ El-Buhari (7070) i Muslim (99). Slične, vjerodostojne hadise prenose Ebu Musa el-Eš'ari, Ebu Hurejra i Ijas b. Seleme, koji prenosi od svog oca.

⁸²⁸ El-Buhari (7072) i Muslim (2617).

⁸²⁹ Muslim (2616).

⁸³⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/117, El-Hakim, 2/159, i Ebu Nuajm, 4/21, preko Mamera b. Rašida, on od Abdullaha b. Tavusa, on od svog oca, a ovaj od Ibnuz-Zubejra. Imam El-Hakim tvrdi da ovaj hadis ispunjava El-Buharijeve i Muslimove kriterije, s čime se slaže Ez-Zehebi; smatram da su u pravu.

⁸³¹ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2588) i Et-Tirmizi (2163), s lancem prenosilaca u kojem postoji čovjek imenom Ebuz-Zubejr, prenosilac koji hadise nije izravno prenosio. Ebu Bekra prenosi sličan hadis, a zabilježio ga je El-Hakim, 4/290. Doduše, u ovom lancu, Hasan el-Basri i El-Mubarek b. Fedala nisu predanja izravno prenijeli.

U jednoj drugoj verziji stoji da je Ebu Musa dodao: “Boga mi, od tada više nikad nismo ciljali jedni u druge.”⁸³²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, šejtan želi da unese mržnju i neprijateljstvo među muslimane, pa podstiče čovjeka da isuče oružje i udari njime drugog muslimana.

Drugo, zabranjeno je sve ono što može dovesti do uznemirivanja muslimana u bilo kojem smislu.

Treće, strogo je zabranjeno boriti se protiv muslimana i ubiti ga.

Četvrto, zabranjeno je pokazati na muslimana oružjem, makar se radilo o igri i zabavi.

Peto, zabranjeno je prestrašiti muslimana.

Šesto, zabranjeno je sve ono što vodi u zabranjeno, bilo ozbiljno ili u šali, pa makar se i ne desilo ono što je zabranjeno.

Sedmo, zabranjeno je drugome davati sablju koja je isukana (oružje koje nije zakočeno), jer čovjek može nenamjerno pogriješiti pa raniti ili ubiti drugog muslimana.

Osmo, Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*Ko digne oružje na koga, njegova krv nema svetosti, pa makar oružje nakon toga i odložio*” znače sljedeće: ubistvo onoga ko se digne na oružje da bi njime ubijao ne povlači za sobom odmazdu ni obaveznost krvarine. En-Nesai je ovaj hadis uvrstio u poglavlje o zabrani prolijevanja nedužne krvi. Treba znati da ovaj hadis ne znači da je dozvoljeno ubiti onog čovjeka koji izvadi sablju iz korica, odnosno vatreno oružje.

723. poglavlje

Zabranjeno je plašiti vjernike, pogotovo noću

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Ko nas gađa noću ne pripada nam.*”⁸³³

⁸³² El-Buhari (7075) i Muslim (124 i 2614), kao predanje Ebu Musaa el-Eš‘arija.

⁸³³ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Taberani (11553), El-Kudai, u djelu *Eš-Šihab* (355) i Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (1326), preko Abdulaziza b. Muhammeda, prenoseći od Sevrā b. Zejda, on od Ikrime, a ovaj od Ibn Abbasa. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan. Slične hadise prenose Ebu Hurejra i Burejda, no neki su hadiski stručnjaci prigovorili njihovim lancima prenosilaca.

Propisi u vezi s poglavljem

El-Munavi je u djelu *Fejdul-Kadir*, 6/139, zapisao: “Ovaj hadis znači: ko noću gađa u našem pravcu, takav nije od nas, jer se bori protiv nas, a borba protiv vjernika jeste obilježje nevjernika. Odnosno, značenje je: takav nije na našem pravcu, budući da je musliman dužan pomoći drugom muslimanu, a ne smije ga prepadati. Ova prijetnja obuhvata svako prepadanje i preplašivanje muslimana, pa makar bilo i u šali, a što može dovesti do neprijateljstva i prijezira među njima.”

724. poglavlje

Vjernik se nikada ne izlaže poniženju

Huzejfa, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Ne priliči da vjernik ponižava sam sebe.*” “A kako će sam sebe poniziti?”, primijeti neko od prisutnih. “*Izlažući se iskušenju koje ne može podnijeti*”, reče Poslanik.⁸³⁴

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjerniku nije dopušteno da sam sebe ponižava izlažući se iskušenjima.

Drugo, čovjek se treba čuvati iskušenja koliko god može; neće im se izlagati, već će bježati od njih. Iskušenja su teška za čovjeka i donose smutnju čiji je ishod nama nepoznat, te ne znamo hoćemo li ostati postojani ili ćemo popustiti.

⁸³⁴ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2254), Ibn Madža (4016), Ahmed, 5/405, El-Begavi, u djelu *Šerhus-sunna* (3601), Ebuš-Šejh, u djelu *El-Emsal* (151) i El-Kudai, u djelu *Ef-Šihab* (866). U lancu prenosilaca ovog hadisa postoji slabost jer je Alija b. Zejd b. Džudan bio slab prenosilac, a Hasan el-Basri nije prenosio hadise izravno. Pa ipak, pojačava ga hadis koji su preko Ibn Omera, radijallahu anhu, zabilježili Et-Taberani, u djelima *El-Mudžemul-kebir* (13507) i *El-Mudžemul-evsat* (4403), El-Bezzar (3323) i Ebuš-Šejh, u zbirci *El-Emsal* (153), preko Zekerijaa b. Jahje ed-Darira, koji prenosi od Šubabe b. Sevvara... El-Hejsemi, u djelu *Medžmeuz-zevaid*, 7/274-275, imam El-Iraki, u djelu *Tabridžul-ihja*, 1/46, i Ez-Zubejdi, u djelu *Ithafus-sadetil-muttekin*, 1/296, kazali su da je ovaj hadis prihvatljiv. Postoje i druga predanja koja ga osnažuju, a nalaze se u djelu *Ithafus-sadetil-muttekin*.

U tom su smislu i dove koje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, redovno učio, a u kojima je tražio od Allaha oprost, zdravlje i spas od nedaća i iskušenja.

Također, postoje hadisi u kojima se zabranjuje priželjkivanje smrti, kao i priželjkivanje susreta s neprijateljem, jer čovjek ne zna ishod toga.

Treće, kada čovjek bude iskušán nedaćama i problemima, nužno je da se strpi, da bude postojan i da očekuje nagradu za to. Treba imati na umu da je sve u Allahovoj ruci i da biva samo ono što On hoće.

Četvrto, vjernik radi polahko ali ustrajno i pametno, i obraća pažnju na posljedice. Pametan je onaj čovjek koji obraća pažnju na posljedice i završetak, a ne zanimaju ga teškoće i početak.

725. poglavlje

Zabranjeno je javno savjetovati vladara muslimana i vrijeđati ga

Šurejh b. Ubejd el-Hadremi i neki drugi pripovijedaju da je Ijad b. Ganem izbičevao upravitelja Dare kada ju je osvojio. To je navelo Hišama b. Hakima da grubo govori o Ijadu, što je Ijada veoma naljutilo. Prošlo je nekoliko dana, pa je Hišam b. Hakim došao kod Ijada, zatražio izvinjenje i rekao: “Nisi li čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *Najžešća kazna čeka one koji su bili najžešći prema ljudima na dunjaluku.*” Na to je Ijad b. Ganem odgovorio: “O Hišame, čuo sam ono što si i ti čuo, i vidio ono što si i ti vidio. A da li si ti čuo sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *‘Ko želi dati savjet vladaru, neka to ne čini javno, već neka ga nasamo nasavjetuje, pa ako prihvati savjet, postigao je cilj, a ako ne prihvati, čovjek je skinuo odgovornost sa sebe.’* Ti si, Hišame, izuzetno hrabar kad si se osmjelio da osudiš vladara koji je postavljen Božijom riječju, nisi se bojao smrti od sablje onoga koji je Božijom riječju postavljen da vlada!”⁸³⁵

Seid b. Džemhan kazuje kako je došao kod Abdullaha b. Ebu Evfaa, koji je bio slijep, i nazvao mu selam. Abdullah ga je upita: “Ko si ti?” “Seid b. Džemhan”, odgovorio je. “Šta je s tvojim ocem?”, opet će Abdullah. “Ubiše ga ezrekije”, reče Seid. “Allah ih prokleo, Allah ih prokleo!”, uzviknu Abdullah. I dodao je: “Allahov nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da su oni džehennemski psi.” Seid

⁸³⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 3/403-404, i Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Sunna* (1096), preko Safvana b. Amra, kojem je kazivao Šurejh b. Ubejd el-Hadremi.

tada upita: “Da li se to odnosi samo na ezrekije ili na sve haridžije?” “Na sve haridžije”, odgovorio je. “Vladar je nepravedan i tlači narod”, reče Seid. Tada ga Abdullah uze za ruku i čvrsto je stegnu te reče: “Teško tebi, sine Džemhanov! Drži se većine, drži se većine! Ako će vladar saslušati tvoj savjet, otiđi kod njega i reci mu ono šta imaš. Međutim, ako te neće poslušati, ostavi ga na miru – ti ne znaš bolje od njega.”⁸³⁶

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je javno savjetovati vladara. Naši ispravni prethodnici nisu nikada javno iznosili nedostatke svojih vladara, jer to vodi raspirivanju narodnih masa i pojavi smutnje. Oni bi odlazili vladarevoj kući te bi ga u tajnosti pozivali na dobro i odvrćali od zla. Ako bi on prihvatio savjet, bila bi to Allahova blagodät, a ukoliko ne bi – pa, oni su skidali odgovornost sa sebe. Kada su neki zatražili od Usame b. Zejda, radijallahu anhu, da prigovori Osmanu, on je kazao: “Ako ću mu prigovarati, to ću učiniti nasamo, jer ne želim da otvorim vrata zla narodu.”

Drugo, haridžije, kao i druge skupine koje pretjeruju i muslimane proglašavaju nevjernicima, uzimaju greške vladara kao izgovor za huškanje masa i pravljenje smutnje. Kada su haridžije javno prigovorili Osmanu, pojavili su se smutnja, ubijanje i nered. Oni su otvorili vrata zla, a zatvorili vrata dobra. Utječemo se Allahu od njihovog zla i smutnje koja će trajati sve dok posljednji od njih ne bude ubijen, zajedno sa Dedžalom.⁸³⁷

Treće, navedeni hadisi ukazuju na nešto prelijepo – uvažavanje učenjakâ, vladarâ i velikodostojnikâ; njih treba slušati i pokoravati im se. Njima se suprotstavlja samo onaj ko je željan smutnje i cijepanja zajednice muslimana. Zijad b. Kesib el-Adevi pripovijeda da su Ebu Bekra i on jednom prilikom sjedili ispred minbera dok je Abdullah b. Amir u tankoj odjeći držao hutbu. Tada Ebu Bilal reče: “Pogledajte naše vladare! Odjeća im je kao kod grešnikâ!” “Šutil!”, obrati mu se Ebu Bekra. “Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: *‘Ko uvrijedi vladara koji je Božijom riječju postavljen da vlada na Zemlji, njega će Allah poniziti!’*”⁸³⁸

⁸³⁶ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ahmed, 4/382-383.

⁸³⁷ Vidjeti hadis koji su zabilježili Ibn Madža (174) i neki drugi muhadisi, kao Ibn Omerovo, radijallahu anhu, predanje.

⁸³⁸ **Hadis je slab.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2224), Ahmed, 5/42, 48, 49, Ibn Hibban, u djelu *Es-Sikät*, 4/259, Et-Tajalisi (887), Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Sunna*

Četvrto, navedeni hadisi nisu oprečni Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: *"Najveći je džihad reći istinu pred nepravednim vladarom."*⁸³⁹ Naime, iz ovog hadisa ne zaključujemo da ovaj hrabri čovjek savjet vladaru upućuje javno, nego tajno i nasamo, a ne pred narodom ili s minbera. Možda će vladar, zbog svoje nepravednosti, ubiti ovog iskrenog savjetnika, pa će on tako zaslužiti najveći stepen šehadeta. A Allah najbolje zna.

726. poglavlje

Pokuđeno je posjećivati vladare

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *"Ko bude živio u pustinji ogrubjet će, ko se bude prekomjerno bavio lovom bit će nemaran, a ko posjeti vladara dopast će smutnje."*⁸⁴⁰

Ebul-A'ver es-Sulemi, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *"Nipošto ne posjećujte vladare! Posjećivanje vladara ima za posljedicu veliko poniženje."*⁸⁴¹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izuzetno je pokuđeno da čovjek posjećuje vladare, u tome je početak smutnje. Ibnul-Dževzi je u djelu *Telbisu Iblis*, str. 121-122, rekao: "Iblis obmanjuje učenjake tako što ih podstiče na druženje i laskanje vladarima i namjesnicima. U tom slučaju učenjaci prestanu ukazivati na njihove greške, iako su u mogućnosti da to učine. Možda će im dopustiti ono što je nedopustivo, zarad ovozemljaskih interesa. Posjećivanje vladara dovodi do smutnje iz tri razloga. Prvi je razlog to što bi vladar mogao kazati: 'Da nisam u pravu, učenjak bi me ispravio. Kako da ne

(1018 i 1024) te neki drugi muhadisi, preko Humejda b. Mehrena, koji prenosi od Sa'da b. Ebu Evisa, a on od Zijada. Ibn Ebu Asim zabilježio ga je u djelu *Er-Sunna* (1025) u sljedećoj formi: "Ko nanese zlo Allahovom vladaru na Zemlji, Allah će mu to vratiti na Kijametskom danu."

⁸³⁹ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisi-sabiha* (491).

⁸⁴⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2859), Et-Tirmizi (2256), En-Nesai, 7/195-196, Ahmed, 1/357, i Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (11030), preko Sufjana, on od Ebu Musaa, ovaj od Vehba b. Munebbiha, a on od Ibn Abbasa. Spomenuti Ebu Musa zvao se Israil b. Musa el-Basri, živio je u Indiji i povjerljiv je.

⁸⁴¹ **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisi-sabiha* (1253).

budem u pravu, kad on živi od moga imetka?’ Drugi je razlog to što bi običan čovjek mogao reći sljedeće: ‘Nema ništa sporno kod ovog vladara, njegovog imetka i njegovih dijela, jer je taj i taj učenjak neprestano kod njega.’ I, treći je razlog to što će zbog toga oslabjeti učenjakova privrženost vjeri. Iblis ih zavodi tako što im kaže da oni, zapravo, odlaze vladaru kako bi posredovali za nekog muslimana. Ukoliko neko drugi uđe kod njega, on neće posredovati onako kako treba, nego će iskoristiti priliku da se približe vladaru. Prema tome, posjećivanje vladara predstavlja veliku opasnost. Premda je namjera u početku ispravna, ona se ubrzo promijeni – nakon što ih vladar ugosti, daruje i pohvali, oni će mu tada laskati, umjesto da ga opomenu na eventualne greške. Sufjan es-Sevri, radijallahu anhu, govorio bi: ‘Ne strahujem od toga da će me vladari vrijeđati, već se bojim da ću osjetiti naklonost prema njima nakon što me daruju.’”

Drugo, prve su generacije shvatile opasnost ove smutnje, koja prijete srcu od bolesti nerazlikovanja dobra od zla, pa su odvrćali od posjećivanja vladara i namjesnika.

Hafiz Ibn Redžeb el-Hanbeli rekao je u djelu *Šerhu hadisi ma xi' bani džaiani*, str. 53: “Ispravni su prethodnici, Omer b. Abdulaziz, Ibnul-Mubarek, Es-Sevri i neki drugi, odvrćali od posjećivanja vladara, čak i onoga ko ih želi potaknuti na dobro i odvratiti od zla. Ibnul-Mubarek je izjavio: ‘Ne poziva u dobro niti sprečava zlo onaj koji posjećuje vladare, već onaj ko se udalji od njih.’ Naime, ovdje postoji strah od smutnje, jer kada je čovjek daleko od vladara, naređivat će im dobro, zabranjivati zlo i biti strog prema njima. Međutim, ako je u njihovoj blizini, zavoljet će ih i osjetit će naklonost spram njih, posebno ako budu ljubazni prema njemu. Ostalo je da se pripovijeda da je Sufjan es-Sevri poslao dopis Abbadu b. Abbadu, koji sadrži mudrost, primjere, korisne savjete i opomene. Rekao mu je: ‘Čuvaj se vladara! Ne dozvoli da im se približiš i da se družiš s njima. Pazi da te neko ne prevari uvjeravajući te da ih posjećuješ da bi posredovao za muslimane, otklonio nasilje ili spriječio nepravdu. To je Iblisov put, a prihvatili su ga i grešnici kao sredstvo ostvarenja svojih ciljeva.’”

Treće, sve se ovo odnosi na nepravednog i nasilnog vladara. Ibn Abdulberr je, u djelu *Džamiu bejanil-ilmi ve fadlih*, 1/185-186, završavajući izlaganje stavova ispravnih prethodnika o posjećivanju vladara, rekao: “Sve ovo odnosi se na vladara koji je nepravedan i grešan. Međutim, kad je riječ o pravednom i dobrom vladaru, druženje s njim i njegovo pomaganje u dobru ubraja se u najbolja djela. Zar ne znaš da je Omer b. Abdulaziz često bio u društvu učenjakâ: Urve b. ez-Zubejra, Ibn Šihaba i

nekih drugih. Ibn Šihab je posjećivao halifu Abdulmelika, a poslije njegove smrti posjećivao je njegove sinove. Vladare su, također, posjećivali Eš-Šabi, Kabisa, Zuejb, Redža b. Hajva, Ebul-Mikdam, poznati učenjak, te El-Hasan, Ebuz-Zinad, Malik b. Enes, El-Evzai, Šafi i mnogi drugi. Ukoliko učenjak, s vremena na vrijeme, posjeti vladara zaradi neke potrebe i, shodno svome znanju, kaže ono što je korisno, to je uredu i može time zaslužiti Allahovu naklonost i Džennet. Pa ipak, posjećivanje vladara uglavnom donosi smutnju, pa je to najbolje izbjegavati.”

727. poglavlje

Zabranjeno je nastaniti se u pustinji nakon Hidžre

Selema b. el-Ekva, radijallahu anhu, pripovijeda da je posjetio Hadžadža, pa mu je on rekao: “Vratio si se starim stopama! Otišao si živjeti s beduinima u pustinju!” “Ne”, odgovori Selema, “meni je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio da se vratim u pustinju!”⁸⁴²

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Sedam je velikih grijeha: širk, ubistvo međušnje osobe, potvora čestite vjernice, bježanje s bojnog polja, poslovanje uz kamatu, uzimanje jetimskog imetka i povratak u pustinju nakon Hidžre.*”⁸⁴³

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, rekao je: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na sljedeće kategorije ljudi prizvao Božije prokletstvo do Sudnjeg dana: na onoga ko uzima kamatu, i onoga koji je daje, i onoga koji je zapisuje – ako znaju da se radi o kamati, i na ženu koja tetovira, i na onu koja traži da se tetovira, i na onoga ko odugovlači s davanjem zekata, i onoga koji se vrati u pustinju nakon Hidžre.”⁸⁴⁴

Sličan je hadis prenio i Džabir b. Semura, radijallahu anhu.

⁸⁴² El-Buhari (7087) i Muslim (1862).

⁸⁴³ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-evsat* (5709) s lancem prenosilaca u kojem postoji slabost. Šejh El-Albani označio je ovaj hadis dobrim, u zbirci *Sahihul-džami* (4606). Slične hadise prenose Ebu Hurejra i Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhum.

⁸⁴⁴ Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/147, i Ahmed, 1/409, 430, 464-465, preko El-Eameša, koji je čuo Abdullaha b. Murru, prenoseći od El-Harisa, a on od Abdullaha. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da se čovjek koji je učinio hidžru vrati u pustinju, to je veliki grijeh.

Drugo, onaj koji je učinio hidžru treba ostati dosljedan hidžri, kako bi pomogao Allahovu vjeru i bio s muslimanima.

Treće, dopušteno je živjeti u pustinji onda kada se u gradovima pojavi smutnja, na osnovu hadisa koji je prenio Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, a u kojem stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Uskoro će doći vrijeme kada će najbolja imovina muslimana biti ovce koje će čuvati po planinama i u kišovitim predjelima, sklanjajući se, kao vjernik, od smutnji."*⁸⁴⁵

Cilj hidžre je pomaganje vjere i borba protiv smutnje, pa ako se pojavi smutnja, hidžra je tada – izbjegavanje smutnje. Zato je Resulullah, sallallahu aljhi ve sellem, rekao: *"Tbadet u smutnji ima vrijednost kao hidžre meni."*⁸⁴⁶

⁸⁴⁵ El-Buhari (7088).

⁸⁴⁶ Muslim (2948).

69. VLAST I PRAVOSUĐE

728. poglavlje

Strogo je zabranjeno suditi prema nekom drugom, a ne prema Allahovom, zakonu

Svevišnji Allah rekao je: "I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore." (En-Nisa, 65)

"A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici. Mi smo im u njemu propisali: glava za glavu, i oko za oko, i nos za nos, i uho za uho, i zub za zub, a da rane treba uzvratiti. A onome ko od odmazde odustane, bit će mu to od grijeha iskupljenje. Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio pravi su nasilnici. Poslije njih smo Isaa, sina Merjemina, poslali, koji je priznavao Tevrat prije njega objavljen, a njemu smo dali Indžil, u kome je bilo upustvo i svjetlo, i da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen, u kojem je također bilo upustvo i pouka onima koji su se Allaha bojali, i sljedbenicima Indžila smo bili naredili da sude prema onome što je Allah objavio u njemu. Oni koji nisu sudili prema onome što je Allah objavio – pravi su grešnici." (El-Maida, 44-47)

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kad god vladari ne budu sudili prema Allahovoj knjizi i kad god budu jedan dio Objave prihvatili a drugi dio odbijali, Allah će dati da međusobno ratuju."*⁸⁴⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, suđenje prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, može biti nevjerstvo koje izvodi iz islama, a može biti i nevjerstvo koje ne

⁸⁴⁷ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (4019), Ebu Nuajm, u djelu *Hi'jetul-evlija*, 8/333, i El-Hakim, 4/540, s dva lanca prenosilaca, od Ataa b. Ebu Rebbaha, koji prenosi od Ibn Omera, i to je slab lanac prenosilaca, jer Ata b. Ebu Rebbah nije slušao hadise od Ibn Omera. Međutim, Burejda prenosi sličan hadis, koji je autentičan; a Ibn Abbasovo predanje, slično navedenom hadisu, skoro pa je na stupnju dobrog hadisa.

izvodi iz islama. Sve to zavisi od okolnosti i uvjerenja vladara.⁸⁴⁸ Naime, ako vladar smatra da je dozvoljeno suditi prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, ili vjeruje da je neki drugi zakon ravan ili bolji od Allahovog zakona, ili tvrdi da suđenje prema Božijem zakonu nije obavezno, ili da on kao vladar ima pravo birati – u svim je ovim slučajevima nevjernik. Ali, ako vladar odbacuje Šerijat iz strasti, ili se boji za položaj ali takav postupak ne smatra dopuštenim, to je onda nevjerstvo koje ne izvodi iz islama.

Drugo, suđenje prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, ubraja se u najveće grijeha i zlodjela. Šejhul-islam Ibn Tejmijja u djelu *Medžmuul-fetava*, 28/305-306, kaže: “Ukoliko vladar prestane osuđivati loše postupke i sprovoditi propisane kazne zbog imetka koji uzima, sličan je razbojniku koji obavezuje svoje ljude da otimaju od ljudi novac, kao i poput svodnika koji uzima ono što uzima, objedinjujući kod sebe ova dva zlodjela. Takav je sličan zloj starici, Lutovoj ženi, koja je razvratnicima pokazivala Lutove goste, a o kojoj Allah kaže: ‘I Mi smo njega i porodicu njegovu spasili, osim žene njegove; ona je ostala sa onima koji su kaznu iskusili’ (El-E’raf, 83); ‘Ti kreni s čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire!’ (Hud, 81). Dakle, Allah je ovu iskvarenu staricu kaznio kao što je kaznio i bezumni narod koji je činio najgnusnija djela. Sve se to ubraja u uzimanje imetka kako bi se pomoglo u grijehu i nasilju. Zadaća vladara je da naređuje dobro i sprečava zlo, pa ako omogućuje činjenje zla zbog imetka koji uzima, čini sasvim suprotno svojoj zadaći. To je isto kao da pomogne tvoga neprijatelja protiv tebe, ili da ubija muslimane pomoću imetka koji služi za borbu na Allahovom putu.”

Vidimo da šejhul-islam nije proglasio nevjernikom vladara koji čini takva nedjela, već ga je okarakterizirao velikim grešnikom i onim ko uzrokuje činjenje hrđavih djela i velikih grijeha, što on, bez sumnje, i jeste. Utječemo se Allahu od toga!

Treće, suđenje prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, ne ubraja se samo po sebi u nevjerovanje, kao što tvrde savremene haridžije koji nisu upoznati sa stavovima prijašnjih i potonjih učenjaka o ovom pitanju. Oni stoga svoje neistomišljenike optužuju da su murdžije, što apsolutno nije tačno. Navedeni ajeti ukazuju na dvije vrste nevjerovanja, shodno stanju vladara, kao što smo spomenuli. To je konsenzus ispravnih prethodnika, na što ukazuje sljedeće: prvo, Ibn Kajjim el-Dževzija rekao

⁸⁴⁸ Ovo sam pitanje iscrpno obradio u predgovoru djela *Tahziru ehlil-iman*. Ovo je stav i Halida b. Alije el-Anberija, autora knjige *El-Hukmu bigajri ma enzelallahu ve usulut-tekfir*. Bilo bi korisno pogledati ovo dragocjeno djelo.

je u djelu *Medaridžus-salikin*, 1/335-337: "Ibn Abbas i većina ashaba ajet: 'A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici' (El-Maida, 44) protumačili su rekavši da se radi o nevjerstvu koje ne izvodi iz vjere"; drugo, ovo je stav svih komentatora Kur'ana, koji nisu bili pod utjecajem haridžija i mutezila, za razliku od autora tefsira *Fi zilalil-Kur'an*; treće, neki je haridžija doveden halifi Memunu, pa ga halifa upita: "Šta te navede da nam se suprotstaviš?" "Ajet koji se nalazi u Allahovoj knjizi", odgovorio je. "Koji ajet?", upita halifa. "A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici", prouči ovaj. Tada mu Memun reče: "Da li je ovaj ajet objavljen?" "Jeste", odgovori on. "Imaš li dokaz za to?", opet će halifa. Haridžija reče: "Dokaz mi je konsenzus ummeta." Potom je Memun kazao: "Zadovoljan si njihovim konsenzusom kada je riječ o objavi, a nisi zadovoljan kada se radi o tumačenju." "Istinu si rekao", zaključio ovaj, dodavši: "Neka je mir s tobom, vladaru pravovjernih!"⁸⁴⁹

Na osnovu toga, tvrdnja da je onaj koji sudi prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu nevjernik, stav je haridžija, a nije stav ispravnih prethodnika. Ibn Kajjim el-Dževzija u djelu *Es-Salatu ve hukmu tarikih*, str. 55-57: "Kada je riječ o suđenju prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, kao i ostavljanju namaza, to je, bez sumnje, nevjerovanje djelom, jer se ne može reći da nije nevjerstvo ono što su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okarakterizirali kao nevjerstvo. Dakle, vladar koji sudi prema nekom drugom zakonu nevjernik je, kao što je nevjernik i onaj koji ne klanja, prema riječima Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, ali se ovdje radi o nevjerovanju djelom, a ne o nevjerovanju koje izvodi iz vjere. Nemoguće je da Uzvišeni Allah nazove vladara koji sudi prema nekom drugom zakonu nevjernikom, a da ga i mi tako ne oslovljavamo. I upravo pravljenje ove razlike jeste stav ashabâ, koji su bili najučeniji u Allahovoj knjizi, islamu, nevjerovanju i onim što ga iziskuje. Stoga se ova pitanja uzimaju samo od njih, jer kasnije generacije nisu ispravno shvatile njihovu namjeru, te su se podijelili u dvije skupine: jedna skupina izvodi iz vjere počinioc velikih grijeha i smatra ih vječnim stanovnicima Vatre, a druga skupina takve smatra savršenim vjernicima; prvi su pretjerali, a drugi su podbacili. Allah je sljedbenike sunneta uputio na uzoran i primjeren, srednji put u odnosu na ostale frakcije, pa zauzimaju središnji put isto kao što islam zauzima središnji put u odnosu na religije. Dakle, postoji manje i veliko nevjerstvo,

⁸⁴⁹ Zabilježio ga je Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarihu Bagdad*, 10/186, a na njega se pozvao imam Ez-Zehebi, u djelu *Sijeru e'lamin-nubela*, 1/280.

manje i veliko licemjerstvo, manji i veliki širk, mali i veliki grijesi, manja i velika nepravda.”

Zatim je Ibn Kajjim naveo stavove ispravnih prethodnika u vezi s tim i zaključio: “Ko razumije Kur’an, naći će sve ovo u njemu. Allah je oslovio nevjernikom onoga koji sudi prema nekom drugom, a ne Allahovom, zakonu, ali je isto tako oslovio i onoga koji u potpunosti poriče sve ono što je objavljeno Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, ova dva nevjerstva ne mogu imati isti status.”

729. poglavlje

Zabranjeno je tražiti vlast

Ebu Musa el-Eš’ari, radijallahu anhu, pripovijeda da je jednom prilikom, zajedno s još dvojicom svojih saplemenika, ušao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Jedan od njih reče: “Allahov Poslaniče, postavi nas za namjesnike!”, a i drugi je ponovio iste riječi. “*Mi ne dajemo vlast onome koji je traži i žudi za njom!*”, odgovori im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁸⁵⁰

Abdurrahman b. Semura, radijallahu anhu, prenosi da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Abdurrahmane, ne traži vlast! Ako je na svoje traženje dobiješ, predat ćeš joj se i neće ti se pomoći, a ako je dobiješ ne tražeći je, bit ćeš potpomognut u njoj.*”⁸⁵¹

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “*Vi ćete mnogo težiti za vlašću, a ona će na Sudnjem danu biti razlog kajanja. Divna je na ovom svijetu, a grozna je na ahiretu!*”⁸⁵²

Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda da se obratio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Božiji Poslaniče, postavi me za namjesnika!” Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, potapšao ga je po ramenima i rekao: “*Ebu Zerre, ti si slabašan, a vlast je velika obaveza! Vlast će na Sudnjem danu biti poniženje i kajanje, osim onome koji je s pravom dobije i izvrši ono što se od njega traži.*”⁸⁵³

⁸⁵⁰ El-Buhari (7149) i Muslim (1733).

⁸⁵¹ El-Buhari (7147) i Muslim (13 i 1652).

⁸⁵² El-Buhari (7148).

⁸⁵³ Muslim (1825).

Isti ovaj ashab prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ebu Zerre, mislim da si ti slabašan čovjek, a želim ti isto što i sebi! Kloni se vlasti, pa makar i nad dvojicom ljudi, i čuvaj se jetimskog imetka."*⁸⁵⁴

Avf b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Ukoliko želite, obavijestit ću vas o tome šta je vlast? Početak joj je prijekor, sredina kajanje, a završetak kazna na Sudnjem danu, osim onome koji je pravedan. A kako biti pravedan prema bližnjima svojim?"*⁸⁵⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadisi veličanstveno su pravilo kad je riječ o vlasti.

Drugo, zabranjeno je tražiti vlast, posebno onome koji je svjestan da ne može podnijeti njezin teret.

Treće, islam ne daje vlast onome ko je traži i ko žudi za njom, dok je najpreči da vlada onaj koji se susteže od vlasti i koji je prezire.

Četvrto, traženje vlasti i uzdizanje s onim što je vezano za nju, poput sudstva, računovodstva i ostalih javnih funkcija, proizlazi iz ličnog interesa. Takva se osoba neće dvoumiti da počini grijeh kako bi ostvarila svoje želje i interese. Međutim, što se tiče onoga koji se čuva vlasti i, otuda, grijeha, on je najpravedniji i najpodesniji da vlada.

Peto, vlast podrazumijeva ogromnu odgovornost stoga što ima za posljedicu prijekor, kajanje i kaznu na Kijametskom danu, osim ako se radi o pravednom vladaru, a takvih je veoma malo. I, kako da čovjek bude pravedan prema svojim rođacima, prijateljima i poznanicima?

Šesto, dopušteno je da čovjek prihvati određenu funkciju ako mu naredi halifa ili druga mjerodavna ličnost, jer je nužno da postoji vladar koji će provoditi Allahove zakone i koji se neće osvrutati na prigovore ljudi. Dakle, ko je pravedan i dostojan vlasti, to je veličanstvena počast za njega, što se da zaključiti iz autentičnih hadisa.

Sedmo, ko dobije vlast ne tražeći je, Allah će mu pomoći, uputiti ga i dat će mu savjetnike koji će ga podsticati i pomagati da čini dobro, a zabranjivati mu i odvrćati ga od zla.

⁸⁵⁴ Muslim (1826).

⁸⁵⁵ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Bezzar (1597) i Et-Taberani, u djelima: *El-Mudžemul-kebir*, 18/60/132, *El-Mudžemul-avsat* (6747) i *Musneduš-šamijjin* (1195), preko Sadeke b. Halida, koji prenosi od Zejda b. Vakida, on od Busra b. Abdullaha, ovaj od Jezida b. el-Esama, a on od Avfa. Svi su ovi prenosioci povjerljivi, kako to kaže El-Hejsemi, 5/200. Postoji sličan hadis koji prenosi Ebu Hurejra, ali je on slab. Također, slične su hadise prenijeli Šeddad b. Evs i Zejd b. Sabit.

Osmo, Ibn Hadžer, 13/126, kaže: “Ukoliko odgovorna osoba živi u blagostanju i sreći, a ne zna šta je siromaštvo i nedaća, to je ili zbog toga što se izolirala te postala ravnodušna, ili zbog toga što će biti kažnjena na budućem svijetu, a to je, svakako, teže i opasnije. Molimo Allaha za oprost.” Upravo to htio je kazati Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: *“Divna je na ovom svijetu, a grozna je na ahiretu!”*

Deveto, isti ovaj autoritet prenosi u djelu *Fethul-Bari*, 13/126, da je El-Muhalleb rekao: “Žudnja za vlašću uzrok je međusobnog ubijanja, činjenja grijeha i remećenja reda na Zemlji.” Ovo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio kazati riječima: *“Vi ćete mnogo težiti za vlašću.”* Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je da će se to dogoditi, i dogodilo se.

Valja napomenuti da neki učenjaci smatraju da je traženje vlasti i položaja dozvoljeno, dokazujući to kur’anskim ajetom u kojem stoji da je Jusuf, alejhis-selam, rekao: “Postavi me da vodim brigu o stovarištima u zemlji, ja sam zaista čuvaran i znan” (Jusuf, 55). Međutim, ovo je njihovo dokazivanje diskutabilno zbog sljedećih razloga: prvo, ovdje se radi o vjerovjesniku, a običan čovjek ne poznaje sebe kao što je slučaj sa vjerovjesnikom – Jusuf je znao niko kao on neće biti pravedan i dobar prema siromasima; drugo, ovo je zakon koji je bio na snazi prije nas i ne odnosi se na nas, posebno zbog toga što je nama propisano ono što je suprotno od njega – netražnje vlasti; treće, Jusuf je u tom vremenu jedini bio dostojan ove funkcije, pa je smatrao svojom obavezom da je preuzme; i, četvrto, Jusuf je ove riječi izgovorio pred čovjekom koji ga nije poznao, a nisu ga poznavali ni drugi ljudi. Ibn Kesir je u djelu *Tefsirul-kur’anil-ažim*, 2/499, rekao: “Prije je potreba nalagala da Jusuf zatraži položaj, i to mu je bilo dopušteno jer ga niko nije poznao.”

730. poglavlje

Zabranjeno je da vladari varaju i da budu nepravedni

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“S tri kategorijama ljudi Allah neće govoriti na Kijametskom danu, niti će ih očistiti, niti će na njih obratiti pažnju, njih čeka bolna kazna! To su: starac bludnik, vladar lažac i siromah koji je ohol.”*⁸⁵⁶

⁸⁵⁶ Muslim (107).

Ma'kil b. Jesar, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Kojem god čovjeku Allah dadne vlast pa on umre varajući ih, Allah će mu zabraniti ulazak u Džennet."*⁸⁵⁷

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *"Kojem god čovjeku bude povjerena vlast nad desetericom ili više ljudi, Allah će ga na Sudnji dan dovesti okovanog, s rukama iza vrata pa će se ili osloboditi okova, zbog pravednosti, ili će ga upropastiti njegovo zlodjelo čiji je početak prezir, sredina kajanje, a kraj poniženje na Sudnjem danu."*⁸⁵⁸

Ovaj isti ashab prenosi sljedeći hadis: *"Dvije kategorije ljudi iz mog ummeta neće zaslužiti moje zagovaranje: nepravedan i nasilan vladar te onaj koji pretjeruje u vjeri i zato je napušta."*⁸⁵⁹

Amr b. Murra pripovijeda da je jednom prilikom kazao Muaviji b. Ebu Sufjanu: *"Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje je rekao: 'Koji god vladar zatvori vrata pred potrebitim, bijednim i siromašnim ljudima, Allah će zatvoriti nebeska vrata pred njegovom potrebom, bijedom i siromaštvom.'"*⁸⁶⁰ Tada je Muavija zadužio jednog čovjeka za ispunjavanje potrebe ljudi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadisi sadrže veliku prijetnju i upozorenje nepravednim vladarima kojima je Allah povjerio brigu o ummetu, a oni izneverili emanet, upropastili ummet, bili nepravedni i nasilni, obećavali i lagali. Ljudi će tražiti svoja prava od njih na dan propasti, poniženja i kajanja.

Drugo, vladar treba otvoriti svoja vrata pred onima koji imaju potrebu i prigovor. Ko zatvori vrata pred njima, Allah će ga kazniti tako da mu neće prihvatiti dove i dobra djela.

⁸⁵⁷ El-Buhari (7150, 7151) i Muslim (21 i 142).

⁸⁵⁸ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ahmed, 5/267. U vezi s prenosiocem po imenu Jezid b. Abdurrahman b. Ebu Malik ed-Dimeški el-Kadi, postoji neznatan prigovor, i njegovi su hadisi zbog toga na nešto nižem stupnju, ali su prihvatljivi.

⁸⁵⁹ **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelu *El-Mudžemul-kebir* (8079) s dobrim lancem prenosilaca, zbog Ebu Galiba, Ebu Umaminog druga, čiji su hadisi dobri, a ostali su prenosioci povjerljivi od kojih je hadise prihvatao imam Muslim. Sličan je hadis prenio i Makil b. Jesar, a zabilježio ga je Ibn Ebu Asim, u djelu *Es-Sunna* (35) s veoma slabim lancem prenosilaca, jer El-Agleb b. Temim nije prihvaćen kao povjerljiv prenosioc.

⁸⁶⁰ **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1332), Ahmed, 4/231, i El-Hakim, 4/94.

Treće, nepravda i nasilje vladara razlog je da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za njih ne zagovara na Sudnjem danu. Iz toga zaključujemo da su oni u gorem položaju od onih koji čine velike grijeha, jer će se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zauzimati za počinioce velikih grijeha iz svog ummeta.

Četvrto, vlast je obaveza i odgovornost koja se treba svjesno i savjesno obaviti, kako čovjek ne bi bio bačen u Džehennem – okovan, ponižen i žalostan.

731. poglavlje

Zabranjeno je da vladar istražuje nedostatke svojih podanika

Muavija, radijallahu anhu, čuo je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *“Ako budeš istraživao nedostatke muslimana, obezvrijedit ćeš ih.”*⁸⁶¹

Ebu Umama, El-Mikdam b. Madikerib, Kesir b. Murra i Omer b. el-Esved, radijallahu anhum, prenose da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ukoliko vladar bude sumnjičio ljude, iskvareće ih.”*⁸⁶²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je istraživati nedostatke i mahane podanikâ jer to vodi kvarenju njihovog morala. Evo šta je o tome rekao Ebu Džafer et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar*, 1/88: *“Ako vladar bude istraživao ono što je Allah zabranio da se istražuje, narod će ga oponašati u tome i pojavit će se veliki nered.”*

Drugo, ukoliko vladar ili njegovi pomagači budu uhodili ljude pa optuže nekoga, ista ta optužba neće se prihvatiti, shodno hadisu Ebu Mesuda, radijallahu anhu, da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveden neki čovjek za kojeg su kazali da mu se s brade cijedi alkohol, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Nama je uhođenje zabranjeno, ali ako se pojavi očit dokaz, postupit ćemo prema njemu.”*⁸⁶³

⁸⁶¹ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4888).

⁸⁶² **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4889), Ahmed, 4/6, El-Hakim, 4/378, i Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (88), preko Ismaila b. Ajaša, koji prenosi od Dimdima b. Zure, a on od Šurejha b. Ubejda.

⁸⁶³ **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4890).

Treće, budući da je Allah zabranio vjernicima da otkrivaju svoje nedostatke, onda je zabrana otkrivanja tuđih nedostataka još strožije zabranjena.

732. poglavlje

Zabranjeno je nanositi štetu i pričinjavati poteškoću ljudima

Tarif Ebu Temim kazivao je: "Prisustvovao sam jednom skupu kojem su prisustvovali i Safvan, Džundub te neki njegovi drugovi. Džundub im je davao neke savjete, pa su oni upitali: 'Jesi li ti išta o tome čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' 'Čuo sam ga', odgovori on, 'kad je rekao: *'Ko nešto radi radi reputacije, Uzvišeni će Allah na Sudnjem danu iznijeti to na vidjelo. Ko drugima otežava, Allah će njemu otežati na Sudnjem danu!'*" 'Posavjetuj nas!', rekoše oni, a on nastavi: 'Ko je u stanju jesti samo ono što je dobro neka to i čini, jer prvo što će kod čovjeka istruhnuti jeste stomak. Ko je u stanju spriječiti da se, zbog prolivene krvi, između njega i Dženneta postavi pregrada, neka to i učini!'"⁸⁶⁴

Ebu Sarema, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "*Ko nanosi štetu drugima, Allah će nanijeti štetu njemu. A ko otežava drugima, Allah će njemu otežati.*"⁸⁶⁵

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je sljedeće: "*Nema nanošenja štete, niti uzvrćanja štetom!*"⁸⁶⁶

⁸⁶⁴ El-Buhari (7152).

⁸⁶⁵ **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3635), Ibn Madža (2342), Ahmed, 3/453, i neki drugi muhadisi. Šejh El-Albani ocijenio ga je dobrim, u djelu *Sahihul-džami* (6373).

⁸⁶⁶ **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Malik, 2/745, preko Amra b. Jahje el-Mazinija, koji prenosi od svog oca, ali kao mursel-predanje. S lancem prenosilaca koji seže do Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, zabilježili su ga: El-Hakim, 2/57-58, El-Bejheki, 6/69-70, i Ed-Darekutni, 4/228, preko Abdulaziza b. Muhammeda ed-Deravurdija, on od Omera b. Jahje el-Mazinija, ovaj od svog oca, a on od Ebu Seida. Postoje slični hadisi koji ga pojačavaju, a prenose ih ashabi: Ubada b. es-Samit, Ibn Abbas, Ebu Hurejra, Džabir, Saleba b. Ebu Malik, Ebu Lubaba, Liša i neki drugi. Šejh El-Albani, velikim hadiske nauke ovog vremena i miomiris Šama, označio je ovaj hadis prihvatljivim, u djelima *Irvaul-gahil* (896) i *Silsiletul-ehadis-sabiha* (250). Dobrim su ga ocijenili: En-Nevevi, Ibn Redžeb, šejhul-islam Ibn Tejmijja, u djelu *Medžmuul-fetava*, 3/262. Imam Malik, u djelu *El-Muvetta*, 2/805, tvrdi da su ovo Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi.

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allahu moj, ko bude upravljao mojim ummetom pa mu bude otežavao, Ti njemu otežaj!"*⁸⁶⁷

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pričinjavati poteškoće i nanositi štetu muslimanima u bilo čemu.

Drugo, ko bude imao bilo kakvu vlast nad muslimanima pa ih opteretiti što ne mogu podnijeti i oteža im, Allah će takvom otežati na Sudnjem danu.

733. poglavlje

Zabranjeno je pretjerivanje u raspravi

Aiša, radijallahu anha, prenijela je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Zaista Allah najviše mrzi zagrižene svadljivce."*⁸⁶⁸

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, prenio je ovaj hadis: *"Ko bude imao sljedeće četiri osobine pravi je licemjer, a onaj ko bude imao samo jednu, posjeduje osobinu licemjera sve dok je se ne okani: ako mu se nešto povjeri, pronevjeri; ako govori, laže; ako se obaveže, ne ispuni; i ako se prepire, prelazi granicu."*⁸⁶⁹

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pretjerivanje u parničenju, to odvodi od istine i navodi na njeno odbijanje.

Drugo, često svadanje dovodi do laganja i varanja, svađa negativno utječe na iznošenje dokaza.

⁸⁶⁷ Muslim (1848).

⁸⁶⁸ El-Buhari (7188) i Muslim (2668).

⁸⁶⁹ El-Buhari (34) i Muslim (58).

734. poglavlje

U kojim okolnostima kadija ne smije donositi presudu

Abdurrahman b. Ebu Bekra pripovijeda da je Ebu Bekra svome sinu koji bio u Sidžistanu, napisao: "Ne donosi presudu u srdžbi! Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: *Neka kadija ne donosi presudu u srdžbi.*"⁸⁷⁰

U drugoj verziji stoji: "*Neka niko ne donosi dvije presude za jedan slučaj, i neka kadija ne donosi presudu u srdžbi.*"⁸⁷¹

Alija, radijallahu anhu, kazuje: "Poslao me je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u Jemen da sudim ljudima, pa sam rekao: 'Allahov Poslaniče, šalješ me, a ja sam mlad i neiskusn u suđenju?' 'Allah će te nadahnuti i učvrstiti', reče on, 'pa kada budeš sudio, ne donosi presudu dok ne saslušao parničare, to će ti pomoći da pravilno presudiš.' I još uvijek donosim presude među ljudima." Ili je Alija rekao: "I nakon onih Poslanikovih riječi nisam posumnjao u ispravnost svoje presude."⁸⁷²

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kadija ne smije izricati presudu u srdžbi, jer postoji mogućnost da pogriješi zato što srdžba uzrokuje promjene koje mogu pomutiti razum.

Drugo, ova se zabrana proteže na sve ono što utječe na razmišljanje i donošenje ispravnih odluka, kao, naprimjer, velika glad, žeđ, drijemež... S tim u vezi, Omer je poručio Ebu Musau el-Eš'ariju: "Nemoj dozvoliti da na tebe utječu nemir, ljutnja, nezadovoljstvo i srdžba zbog parničara! Ta Allah zbog presuđivanja daje veliku nagradu."⁸⁷³

Ibn Kajjim el-Dževzija zapisao je u djelu *Ilamul-muvekkin*, 2/175-176: "...dakle, ovo sadrži dvije bitne stvari. Prva stvar je upozorenje, budući da se srdžba može ispriječiti između kadije i donošenja ispravne

⁸⁷⁰ El-Buhari (7158) i Muslim (1717).

⁸⁷¹ En-Nesai, 8/247, s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁸⁷² **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3582), En-Nesai, u djelu *Hasaisu Ali* (8 i 9), Et-Tirmizi (1331), Ibn Madža (2310), Ahmed, 1/83, 86, 111, 136 i 156, El-Hakim, 3/135 i 4/93, El-Bejheki, 10/86, te neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji se međusobno osnažuju.

⁸⁷³ Ovo je dio Omerovog, radijallahu anhu, dopisa upućenog Ebu Musau el-Eš'ariju u vezi s pravosuđem. Radi se o vrijednom i nadasve korisnom dopisu koji su učenjaci prihvatili; Ibnul-Kajjim el-Dževzija objasnio ga je, u djelu *Ilamul-muvekkin*. U svom djelu *Min vesajes-selef*, str. 57-58, iscrpno sam analizirao lance prenosilaca ovog dopisa.

presude. Drugim riječima, kadija mora biti potpuno pribran i imati ispravnu namjeru kako bi donio ispravnu presudu. Srdžba, nemir i nezadovoljstvo to onemogućuju. Srdžba može pomutiti razum kao alkohol. Druga stvar je podsticaj da se donese ispravna presuda i da se njome bude zadovoljno. I neophodno je biti strpljiv prilikom uznemirivanja od ljudi i očekivati nagradu za to. To je lijek za ovu bolest koja je urođena kod svih ljudi, drugog lijeka nema. Veoma je opasno rasrditi se na parničare tokom parničenja, posebno samo na jednu stranu, jer to dovodi do toga da druga strana bude potištena i onemogućuje je da iznese svoje dokaze.”

Imam Šafi je u djelu *El-Umm*, 6/199, kazao: “Prirodno je da razum oslabi u srdžbi, pa kadija na može donijeti ispravnu presudu. Isti status imaju glad, tuga, briga, drijemež i prevelika radost.”

Treće, presuda donesena u stanju srdžbe neispravna je. Ova konstatacija nije u suprotnosti s činjenicom da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u srdžbi donio presudu Ez-Zubejru b. el-Avvamu: zabrana se ne odnosi na njega, on je bio nepogrešiv. Naime, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, istovjetno je reagirao u zadovoljstvu i u srdžbi, za razliku od drugih ljudi.

Četvrto, općenita upotreba izraza *srdžba* ukazuje na to da nema razlike u stepenima srdžbe i njenim povodima.

Peto, nije dozvoljeno da jedan kadija donese dvije presude u vezi s jednim slučajem, pa da, naprimjer, donese presudu da je neko nekome dužan i da nije dužan određen iznos novca. Cilj je da se otklone spor i razilaženje, a to se neće postići na ovakav način.

Šesto, kadiji također nije dopušteno da sasluša samo jednu stranu u sporu.

735. poglavlje

Zabranjeno je davati i uzimati mito u sudstvu i u svemu drugom

Allah, dželle šanuhu, kaže: “Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na grešan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli!” (El-Bekara, 188)

“Oni mnogo laži slušaju i rado ono što je zabranjeno jedu; pa ako ti dođu, ti im ili presudi ili se okreni od njih; ako se okreneš od njih, oni ti

ne mogu ni malo nauditi. A ako im budeš sudio, sudi im pravo jer Allah voli pravedne.” (El-Maida, 42)

“Vidiš mnoge od njih kako u grijeha i nasilje srljaju i kako ono što je zabranjeno jedu; ružno li je to kako postupaju! Trebalo bi da ih čestiti i učeni ljudi od lažna govora i zabranjena jela odvraćaju; ružno li je to kako postupaju!” (El-Maida, 62, 63)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *“Allah je prokleo onoga ko daje i onoga ko uzima mito.”*⁸⁷⁴

Slične hadise prenose Abdullah b. Amr, Abdurrahman b. Avf, Sevbani, Huzejfa, Aiša i Ummu Selema, radijallahu anhum.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, mito je zabranjeno davati i uzimati; davalac i primalac mita zaslužuju Allahovo prokletstvo jer pribjegavaju lažima i pomažu se u grijehu i nasilju.

Drugo, u ovo spada i poklon radnika, a već je pojašnjeno da je to varanje i obmana.

Treće, svjedoci smo vremena u kojem vladari drže monopol, pa ljudima uskraćuju njihova prava. Stoga se neki pitaju da li je muslimanu dopušteno da ovakvima dadne novac ili poklon, kako bi pomoću toga ostvario neka svoja prava? Neki učenjaci to dopuštaju, tvrdeći da se ne radi o klasičnom mitu (pomaganju neistine i odmaganju istini), a ovdje se ne radi o tome. Pa ipak, ovo je obrazloženje diskutabilno iz sljedećih razloga: prvo, davanje imetka ili poklona osobama na položaju, predstavlja njihovo pomaganje u nepravdi, te ih podstiče da ustraju u tome, što je očito pomaganje u grijehu i nasilju; drugo, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ensarijama da se strpe onda kada su vidjeli sebičnost i stvari koje im se nisu sviđale; tako trebaju postupati oni čija su ovosvjetska prava uskraćena zbog monopola koji drže vlastodržci; i, treće, pokloni radnika vid su varanja i obmane, a ne treba se potpomagati u varanju.

⁸⁷⁴ **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1336), Ahmed, 2/387-388, Ibn Hibban (5076), Ibnul-Džarud (585), El-Hakim, 4/103, Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarih Bagdad*, 10/254, i neki drugi muhadisi, preko Ebu Avane, koji prenosi od Omera b. Ebu Seleme, a on od svog oca, koji prenosi od Ebu Hurejre.

736. poglavlje

Zabranjeno je dati vlast ženama

Ebu Bekra, radijallahu anhu, kazuje: “Uzvišeni mi je Allah dao da se prije Bitke za devu okoristim jednim događajem. Naime, kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo da su Perzijanci za vladara postavili Kistrinu kćerku, rekao je: *Neće uspjeti narod koji postavi ženu za vladara.*”⁸⁷⁵

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nije dopušteno postaviti ženu da bude vladar ili sudija. El-Begavi je u djelu *Šerhus-sunna*, 10/77, rekao: “Učenjaci su jednoglasni da žena ne može biti vladar ni sudija, budući da vladar mora izlaziti među narod kako bi poveo rat i uređivao stanje muslimana, dok se sudija pojavljuje zarad donošenja presude – a žena ne smije izlaziti pred ljude koji joj nisu mahremi. Ona je zbog svoje slabosti nemoćna da upravlja mnogim stvarima. Žena je krnjavog razuma, a vlast i sudstvo pitanja su za koja je potrebno savršen razum, koji posjeduju muškarci. Čak ni slijep čovjek ne može vladati ni suditi, jer je u nemogućnosti da razlikuje stranke u sporu. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, u dva navrata ostavio Ibn Ummu Mektuma u Medini kako bi ljude predvodio u namazu, a nije ga ostavio da vlada i da sudi.”

Drugo, prenosi se da su Ebu Hanifa i Ibn Džerir dopustili da žena bude vladar, ali učenjaci kažu da to nije od njih preneseno pouzdanim lancima prenosilaca. El-Kurtubi se u svom tefsiru, 13/183, pozvao na navedni hadis i prenio riječi kadije Ebu Bekra b. el-Arebija: “Ovaj je hadis dokaz da žena ne može biti vladar i u tome nema sporenja među učenjacima. Postoji predanje u kojem stoji da je Ibn Džerir et-Taberi to dopustio, ali to predanje nije autentično. Isto tako kažu da je Ebu Hanifa dopustio ženi da sudi o onome što je vidjela, ali ni on nije dopustio da bude sudija u svestranom značenju te riječi, niti joj je dao prednost kada je riječ o vlasti. Radi se isključivo o presudi i zastupanju u jednom slučaju. Na kraju krajeva, postoji sumnja da je to uopće stav Ebu Hanife i Ibn Džerira. Prenosi se da je Omer postavio ženu za nadzornika pijace, ali to nije autentično predanje već se radi o dodacima koja su novotari dodavali u predanja.”

⁸⁷⁵ El-Buhari (7099).

Treće, neki hanefijski učenjaci tvrde da ovaj hadis oponira Kur'anu, a dokaz im je priča o Sulejmanu, alejhis-selam, i kraljici Jemena Belkisi: "Vidio sam da jedna žena njima vlada i da joj je svega i svačega dato, a ima i prijesto veličanstveni" (En-Neml, 23). Međutim, na ovo njihovo dokazivanje može se odgovoriti s nekoliko aspekata: prvo, ovo je kazivanje o nevjerničkom narodu; drugo, nakon što je prešla na islam, ona se pokorila Sulejmanu, alejhisselam, a nije ostala vladar; treće, sama vijest o nečemu nije u isto vrijeme i šerijatski propis ukoliko okolnosti jasno ne ukazuju na to; četvrto, kada bi i bilo potvrđeno da je to dopušteno prijašnjim narodim, to nije naš zakon, jer je naš zakon savršen i potpun; peto, suprotstavljanje Kur'ana sunnetu i obratno običaj je kojeg su novotari uveli u Allahovu vjeru, baveći se besposlicama i prepuštajući se strastima; i, šesto, Ebu Bekra, prenosilac hadisa, nije ograničio hadis na slučaj koji se dogodio u Perziji, već je kroz njega promatrao poraz vojske koju je predvodila Aiša, radijallahu anha, u Bici za devu. Logično je da prenosilac bolje poznaje ono što prenosi. A Allah najbolje zna.

Ovo je djelo napisao čovjek koji se nada oprost i milosti svoga Gospodara, lijepom završetku i primanju knjige u desnu ruku, Ebu Usama Selim b. Id b. Muhammed b. Husejn.

Ovo sam djelo, nakon tri uzastopne godine, završio u četvrtak navečer, polovinom šabana, 1417. hidžretske godine u Ammanu, glavnom gradu Jordana, koji pripada zaštićenom Šamu.

SADRŽAJ

46. Sklapanje braka i intimni odnos	5
468. Zabranjeni su neženstvo i kastracija	7
469. Zabranjeno je sklopiti brak bez prisustva mladnog staratelja i dvojice pravednih svjedoka.....	8
470. Zabranjeno je stupiti u brak sa ženom od koje se muž tri puta rastavio, da bi se od nje razveo te ona bila dozvoljena prvom mužu	11
471. Zabranjeno je prositi ženu koju je već zaprosio drugi musliman	13
472. Zabranjeno je spolno općiti s robinjom dok se ne očisti	14
473. Zabranjeno je da žena odbije muža u postelji.....	16
474. Osobe s kojima je zabranjeno stupiti u bračnu vezu	17
475. Žene s kojima je zabranjeno istovremeno biti u bračnoj vezi.....	20
476. Zabranjen je pogodbeni brak	22
477. Zabranjen je privremeni brak (muta), a bio je dopušten.....	24
478. Zabranjeno je imati spolni odnos u analni otvor	26
479. Zabranjeno je sklapanje braka s onim ko je počinio blud	29
480. Zabranjeno je da supruga bude nezahvalna mužu.....	32
481. Ne treba se oženiti nerotkinjom.....	33
482. Zabranjeno je da žena (bez muževoga odobrenja) bilo kome dopusti da uđe u kuću	33
483. Zabranjeno je da se žena ponudi nekome za brak bez udadbenog dara; samo se Poslanik mogao oženiti na taj način	35
484. Djevicu i ženu koja je bila udata ne može se udati bez njene dozvole	37
485. Zabranjeno je širenje bračnih tajni	37
486. Zabranjeno je da se muškarac osami sa strankinjom (ženom kojoj nije mahrem) i da uđe u kuću one žene čiji je muž odsutan.....	38
487. Zabranjeno je da dvospolci ulaze u ženske odaje	40
488. Zabranjeno je da žena opisuje mužu neku drugu ženu.....	41
489. Zabranjeno je da se muž vrati s puta noću (nenajavljen)	42
490. Zabranjeno je biti naklonjen nekoj od svojih žena	44
491. Zabranjeno je jako udarati ženu.....	44
492. Zabranjeno je rukovanje sa ženama	47
493. Zabranjeno je da žena posluša muža u onome što je grijeh	48
494. Zabranjeno je da žena pokazuje svoje ukrase	49
495. Ne smije se uzeti u obzir dojenje koje nije proisteklo iz gladi djeteta.....	50
47. Razvod braka	53
496. Zabranjeno je rastaviti se od žene dok ima mjesečni ciklus	55
497. Zabranjeno je da žena bezraložno traži razvod braka	57
498. Zabranjeno je ženu omraziti njezinom mužu.....	58
499. Pustiti se može isključivo vlastita žena.....	59
500. Nije dopušteno da žena traži od muža da se rastavi od druge žene (njezine inoće)	61

501. Zabranjeno je uzeti vjenčani dar koji je čovjek dao ženi	61
502. Rastava braka u šali	62
503. Nema rastave braka pod prisilom	64
504. Zabranjeno je da se čovjek zakune da se neće približavati supruzi duže od četiri mjeseca	65
505. Zabranjeno je pustiti ženu riječima: "Nisi mi dopuštena, kao što mi nije dopuštena majka moja!"	67
506. Nije dozvoljeno da raspuštenica krije da je trudna, niti je dozvoljeno da tvrdi da je trudna, a nije	69
507. Zabranjeno je da se žena vrati bivšem mužu nakon trećeg puštanja	69

48. Izdržavanje 71

508. Žena koja je puštena tri puta nema pravo na izdržavanje niti na smještaj	73
---	----

49. Hrana 75

509. Zabranjeno je jesti lijevom rukom	77
510. Zabranjeno je hranu jesti sa sredine posude	78
511. Zabranjeno je jesti odvojeno	78
512. Zabranjeno je jesti i piti iz zlatnog i srebrenog posuđa	79
513. Zabranjeno je na gozbu pozvati samo bogate ljude	80
514. Zabranjeno je uzimati više datula iz posude kada iz nje jede nekoliko ljudi	81
515. Zabranjeno je jesti naslonjen	82
516. Pokuđeno je obrisati ruku prije nego što se poližu prsti	83
517. Pokuđeno je zaspati s masnoćom od mesa prionulom za ruku	83
518. Pokuđeno je opterećivati se radi gosta	84
519. Zabranjeno je jesti potrbuške	85
520. Zabranjeno je sjediti za stolom na kojem se servira haram	86
521. Zabranjeno je jesti iz posuđa koje pripada mnogobošcima	87
522. Zabranjeno je upitati o porijeklu hrane i pića u muslimanskoj kući	88
523. Zabranjeno je prejedanje	88
524. Zabranjeno je jesti ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime i što je na žrtvenicima žrtvovano	90
525. Zabranjeni su strv, krv i svinjsko meso	91
526. Zabranjeno je jesti meso zvijeri s očnjacima i pandžama	93
527. Zabranjeno je meso domaćih magaraca	94
528. Zabranjeno je jesti hranu onih ljudi koji se radi svijeta nadmeću u gostoprimstvu	95
529. Zabranjeno je jesti meso domaće životinje koja je ubijena strijelom	96
530. Pokuđeno je jesti prasu, bijeli i crveni luk	97
531. Zabranjeno je meso domaće životinje koja se hrani nečistoćom	98
532. Pokuđeno je jesti meso bodljorepog guštera	99

50. Akika 101

533. Zabranjeno je prinijeti kao žrtvu prvo devče i žrtvu povodom mjeseca redžepa.	103
---	-----

51. Klanje životinja.....	105
534. Zabranjeno je mučenje životinje prilikom klanja	107
535. Pokuđeno je zaklati ovcu muzaru	107
536. Životinje koje nije dopušteno ubijati.....	108
537. Zabranjeno je kastriranje životinja.....	109
538. Pokuđeno je prekomjerno se baviti lovom	110
539. Šta nije dopušteno jesti od onog što ulovi pas.....	110
540. Zabranjeno je vezanje životinje i njeno pretvaranje u metu.....	112
52. Kurban.....	115
541. Zabranjeno je šišati kosu i rezati nokte onome ko ima namjeru zaklati kurban ...	117
542. Životinje koje nije dopušteno zaklati kao kurban	118
543. Zabranjeno je zaklati kurban prije klanjanja bajram-namaza	119
544. Bilo je zabranjeno konzumirati kurbansko meso duže od tri dana; to je derogirano.....	120
545. Zabranjeno je prodati bilo koji dio kurbana	122
53. Pića.....	123
546. Zabranjeno je puhati u posudu	125
547. Zabranjeno je puhati u hranu i piće.....	127
548. Zabranjeno je piti s otvora mješine	127
549. Pokuđeno je piti sa krze na čaši	129
550. Zabranjeno je piti stojeći	130
551. O zabranjenosti alkohola i kazni za njegovo konzumiranje	132
552. Vrste vina i razlog njihove zabrane	137
553. Zabranjeno je konzumirati neznatnu količinu onog što opija u velikim količinama	139
554. Zabranjeno je vino imenovati drugim imenima	141
555. Zabranjeno je zajedno kiseliti datule i groždice.....	143
556. Bilo je zabranjeno upotrebljavanje posuda prilikom kiseljenja datula; to je derogirano.....	144
54. Bolesnici i liječenje bolesti	147
557. Zabranjeno je prisiljavati bolesnike na konzumiranje hrane ili pića.....	149
558. Zabranjeno je netremice posmatrati gubava čovjeka.....	150
559. Zabranjeno je liječenje alkoholom.....	150
560. Zabranjeno je liječenje nedopuštenim stvarima	151
561. Pokuđeno je liječiti se kauterizacijom	153
562. Zabranjeno je istiskivanje zagnojenja na nepcu.....	154
563. Zabranjeno je bježati od kuge	155
564. Zabranjeno je huliti groznicu.....	158
55. Odjeća	159
565. Zabranjeno je odavanje poljoprivredi	273
566. Zabranjeno je odijevanje odjeće laži i pokazivanja	163
567. Zabranjena je odjeća kojom se želi skrenuti pažnja drugih ljudi	163

568. Zabranjeno je muškarcima da oponašaju žene, i ženama da oponašaju muškarce	164
569. Ženi je zabranjeno da skida svoju odjeću, to može samo u muževnoj kući	166
570. Muškarcima je zabranjeno nositi svilenu odjeću i sjediti na svili	167
571. Zabranjeno je oblačiti čisto crvenu odjeću.....	169
572. Zabranjeno je spustiti odjeću ispod članaka.....	170
573. Zabranjeno je potpuno umotavanje u ogrtač i oblačenje jednodijelne odjeće	174
574. Zabranjeno je ležanje na koži od leoparda i ostalih zvijeri, kao stavljanje njihove kože ispod sedla.....	175
575. Pokuđeno je da čovjek ima viška postelju i viška odjeće	176
576. Zabranjeno je prekriti zidove	177
577. Zabranjeno je držati slike u kućama	179
578. Zabranjeno je da muškarci šafranom boje odjeću ili dijelove tijela	180
579. Zabranjeno je sjede vlasi obojiti crnom bojom	181
580. Pokuđeno je svakodnevno uređivanje kose	182
581. Zabranjeno je mijenjati Allahova stvorenja – uplitanjem tuđe kose u vlastitu, čupanjem obrva, tetoviranjem i pravljenjem razmaka među zubima.....	184
582. Zabranjeno je obrijati samo jedan dio glave	185
583. Zabranjeno je žigosati lice.....	186
584. Zabranjeno je čupati sijede vlasi	187
585. Zabranjeno je puštanje brkova.....	187
586. Nepoželjno je imati predugu kosu.....	188
587. Zabranjeno je vezanje brade.....	189
588. Zabranjeno je da muškarci nose zlato.....	190
589. Pokuđeno je nositi prsten na kažiprstu i na srednjem prstu.....	192
590. Zabranjeno je nositi prsten napravljen od čistog željeza	192
591. Zabranjeno je hodati u jednoj cipeli.....	194
592. Pokuđeno je obuvati se stoječke.....	195

56. Lijepo ophođenje197

593. Zabranjeno je kidanje rodbinskih veza i činjenje nepravde.....	199
594. Zabranjeno je biti neposlušan roditeljima	200
595. Zabranjeno je vrijeđanje	201
596. Zabranjeno je da čovjek bude uzrok da neko vrijeđa njegove roditelje	202
597. Neosnovane tvrdnje loše su sredstvo.....	203
598. Zabranjeno je reći: "Ljudi će nastradati!"	204
599. Zabranjeno je reći: "Zlo mi je!"	205
600. Zabranjeno je reći da je neko vladar svih vladara	206
601. Zabranjeno je grešnika i licemjera osloviti sa gospodine	206
602. Zabranjeno je za grožde reći da je plemenito voće.....	207
603. Zabranjeno je prepirati se, zavidjeti, mrziti druge ljude, prekidati prijateljske odnose i uhoditi muslimane.....	208
604. Zabranjeno je biti bestidan	210
605. Zabranjeno je ljutiti se	211
606. Pokuđeno je smijati se onome ko pusti vjetar	212
607. Pokuđeno je pretjerano se smijati.....	213
608. Zabranjeno je sricati rugalice na račun drugog plemena.....	214
609. Zabranjeno je međusobno hvaljenje	214

610. Zabranjeno je lagati	215
611. Zabranjeno je prenošenje tuđih riječi (nemimet)	217
612. Zabranjeno je ogovaranje (gibet)	218
613. Zabranjeno je biti dvoličan	220
614. Zabranjeno je sjediti dijelom tijela u hladu, a dijelom na suncu	221
615. Zabranjeno je spavanje na neograđenom natkrovlju	222
616. Pokuđeno je živjeti daleko od grada	223
617. Zabranjeno je isticati se zauzimajući počasna mjesta na sijelu	224
618. Strogo je zabranjeno odsjeći lotosovo drvo	225
619. Zabranjeno je huliti pijetla	227
620. Zabranjeno je huliti vjetar	227
621. Pokuđeno je psovati šejtana	228
622. Zabranjeno je nipodaštavanje dobrih djela	229
623. Zabranjeno je igranje tavlje	230
624. Zabranjeno je izricati samohvalu	231
625. Strogo je zabranjeno jedno govoriti a drugo raditi	231
626. Zabranjeno je zanemariti spominjanje Allahovih blagodati	233
627. Zabranjeno je uznemirivati komšije	233
628. Zabranjeno je da djeca izlaze iz kuće poslije akšama, i da se stoka pušta iz torova poslije u to vrijeme	236
629. Zabranjeno je ubiti dijete iz straha od neimaštine	236
630. Vjernik ne smije biti naivan	238
631. Zabranjeno je druge ljude zvati ružnim nadimcima	239
632. Šta je pokuđeno u vezi sa zijevanjem	240
633. Kome se neće nazdraviti kada kihne	241
634. Zabranjeno je davati ružna imena	242
635. Zabranjeno je govoriti izvještačenim glasom	243
636. Zabranjeni su oholost, samodopadanje i uobraženost	244
637. Zabranjeno je javno činiti grijeh i govoriti o razvratu	247
638. Koja su imena neprikladna	248
639. Zabranjeno je reći: "Unakazio Allah tvoje lice!"	249
640. Zabranjeno je upotrebljavanje izraza da sam	250
641. Zabranjeno je da čovjek za ono što posije rekne: "Ja sam učinio da nikne!"	251
642. Pokuđeno je da se čovjek prepusti poeziji	252
643. Pokuđeno je da čovjek sjedi na određenom mjestu a da ne spomene Allaha	253
644. Strogo je zabranjeno slušanje muzike	254
57. Traženje dopuštenja	257
645. Zabranjeno je sašaptavanje (u nekim situacijama)	259
646. Zabranjeno je čovjeka podići s mjesta na kojem sjedi	261
647. Pokuđeno je sjesti između dvojice ljudi bez njihova dopuštenja	262
648. Pokuđeno je da gost ode kući bez traženja dopuštenja od domaćina	262
649. Zabranjeno je zadržavanje na putevima, osim ako će se izvršiti sve obaveze u vezi s tim	263
650. Zabranjeno je ženama da idu sredinom puta	265
651. Zabranjeno je krišom gledati u unutrašnjost tuđe kuće	266
652. Zabranjeno je činiti blud svim dijelovima tijela (mimo spolnog organa)	267
653. Zabranjeno je biti vjeroloman	268

654. Pokuđeno je bilo šta progovoriti prije nego što se nazove selam.....	269
655. Pokuđeno je pozdravljati žive pozdravom mrtvih.....	269
656. Zabranjeno je nazvati selam nevjerniku.....	270
657. Zabranjeno je pozdravljanje šakama i prstima.....	271
658. Pokuđeno je selam nazivati samo poznanicima	272
659. Pokuđeno je da onaj koji traži dozvolu za ulazak na pitanje: "Ko je to?", odgovori: "Ja!"	273
660. Zabranjeno je ostaviti vatru da gori noću.....	273
661. Zabranjeno je da čovjek želi da ljudi ustaju pred njim	274
662. Zabranjeno je baviti se zabavom koja odvraća od Allaha.....	275
58. Dove.....	277
663. Zabranjeno je zanemariti dovu	279
664. Zabranjeno je pretjerivati u dovi.....	280
665. Pokuđeno je da čovjek ne uči dovu skrušeno i pribrano	281
666. Pokuđeno je u dovi reći: "Allahu, ako hoćeš, daj mi to i to!"	281
667. Pokuđeno je požurivati da se udovolji molbi.....	282
668. Zabranjeno je u dovi tražiti ono što je grijeh ili tražiti prekidanje rodbinske veze	283
669. Zabranjeno je zanemariti donošenje salavata na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.....	284
670. Zabranjeno je poželjeti nesreću.....	285
671. Pokuđeno je dovu upućivati s nadlancima okrenutim prema nebu	286
672. Pokuđeno je učiti dovu koja se rimuje.....	286
673. Zabranjeno je proklinjanje	287
59. Suptilnost.....	291
674. Pokuđeno je mnogo govoriti.....	293
675. Zabranjeno je činiti i one grijeha koje ljudi smatraju bezazlenim.....	294
676. Pokuđeno je činiti sve ono zbog čega će se čovjek izvinjavati.....	296
677. Zabranjeno je ugađati ljudima u onome u što izaziva Allahovu srdžbu.....	296
678. Pokuđeno je živjeti raskošnim životom.....	297
679. Pokuđeno je dozvoliti da čovjeka zavede bogatstvo	298
680. Zabranjeno je stjecanje opskrbe u onome u čemu je neposlušnost Allahu	300
681. Pokuđeno je međusobno se nadmetati u stjecanju imetka	301
682. Šta je nepoželjno kada je riječ o građenju.....	303
60. Kader (određenje)	305
683. Zabranjeno je raspravljati o kaderu	307
684. Kaderije su vatropoklonici ovog ummeta	308
685. Opasnost poricanja kadera, odricanje od onih koji u njega ne vjeruju i grub odnos spram njih	309
61. Zakletve i zavjeti.....	311
686. Zabranjeno je lažno se zaklinjati.....	313
687. Zabranjeno je lažno se zakleti i kod Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, minbera	314

688. Zabranjeno je zakleti se da će se prekinuti rodbinska veza ili da će se učiniti ono što ne valja	315
689. Pokuđeno je zavjetovanje.....	317
690. Nema zavjetovanja u pogledu grijeha	318
691. Grijeh onoga koji ne ispuni zavjet	320
692. Nema zavjeta ni zakletve u pogledu onoga što nije u čovjekovom posjedu i moći	321
62. Nasljedno pravo	323
693. Ubica ne nasljeđuje.....	325
694. Nevjernik ne nasljeđuje muslimana, niti musliman nasljeđuje nevjernika	326
63. Kazneno pravo	327
695. Zabranjeno je činiti blud	329
696. Zabranjeno je krasti.....	331
697. Kada se ne odsijeca ruka za krađu	332
698. Zabranjeno je potvoriti čestitu ženu	335
699. Zabranjeno je baviti se pederastijom.....	336
700. Strogo je zabranjeno spolno općiti sa životinjama; koja je kazna predviđena za ovaj prijestup	338
701. Zabranjeno je proklinjati osobe nad kojima se sprovede šerijatska kazna	339
702. Zabranjeno je zauzimanje za osobu nad kojom se treba izvršiti propisana kazna	340
703. Zabranjeno je izvršavati kaznu nad slabima, a ugledne pošteđivati	342
704. Šerijatska se kazna ne izvršava nad ludom osobom.....	343
705. Zabranjeno je da popravno-odgojna mjera sadrži više od deset udaraca bičem	344
64. Odšteta za krvne delikte	347
706. Niko neće biti kažnjen zbog tuđeg grijeha	349
707. Zabranjeno je tražiti bespravno prolijevanje tuđe krvi.....	350
708. Zabranjeno je počiniti samoubistvo	350
709. Zabranjeno je da se porodici ubijenog uskrati pravo na odmazdu (ako se radi o bespravnom ubistvu njenog člana)	353
710. Ne vrši se odmazda nad roditeljem zbog ubistva djeteta.....	353
711. Ne vrši se odmazda nad muslimanom zbog ubistva nemuslimana	354
65. Pozivanje na pokajanje odmetnika	357
712. Veliki je grijeh odmetnuti se od islama; koja kazna slijedi otpadniku	359
713. Zabranjeno je ubiti osobu kada pređe na islam, bez obzira na to koje je vjere bila.....	360
66. Prisila	363
714. Zabranjeno je sklopiti brak pod prisilom	365
715. Zabranjeno je bilo koga prisiliti na blud.....	365
67. Tumačenje snova	369

716. Zabranjeno je lagati u pogledu snova.....	371
717. Ružan san ne treba nikome ispričati.....	371
718. Lijep se san treba ispričati samo učenom čovjeku ili prijatelju	373

68. Smutnje 375

719. Zabranjeno je napustiti zajednicu i prekršiti prisegu datu vladaru	377
720. Zabranjeno je zavađati muslimane	380
721. Zabranjeno je da se muslimani međusobno ubijaju.....	381
722. Zabranjeno je pokazati na muslimana oružjem.....	382
723. Zabranjeno je plašiti vjernike, pogotovo noću	383
724. Vjernik se nikada ne izlaže poniženju	384
725. Zabranjeno je javno savjetovati vladara muslimana i vrijeđati ga	385
726. Pokušeno je posjećivati vladare	387
727. Zabranjeno je nastaniti se u pustinji nakon Hidžre	389

69. Vlast i pravosuđe391

728. Strogo je zabranjeno suditi prema nekom drugom, a ne prema Allahovom, zakonu	393
729. Zabranjeno je tražiti vlast.....	396
730. Zabranjeno je da vladari varaju i da budu nepravedni.....	398
731. Zabranjeno je da vladar istražuje nedostatke svojih podanika	400
732. Zabranjeno je nanositi štetu i pričinjavati poteškoću ljudima	401
733. Zabranjeno je pretjerivanje u raspravi.....	402
734. U kojim okolnostima kadija ne smije donositi presudu	403
735. Zabranjeno je davati i uzimati mito u sudstvu i u svemu drugom	404
736. Zabranjeno je dati vlast ženama.....	406

Sadržaj 409